

YAYIN TÜRÜ : AYLIK - SÜRELİ - HAKEMLİ
YAYIN DİLİ : TÜRKÇE

MAHALLİ İDARELER DERGİSİ

AYLIK - HABER - YORUM - AKTÜALİTE MESLEKİ MEVZUAT ve HAKEMLİ
ISSN: 2147-5695 - Yayın No: 1531

Yıl : 11 (22) • Sayı : EYLÜL - 122 (220) • 2023

Ekrem YÜCE

Mahalli İdareler Derneği Genel Başkanı
Sakarya Büyükşehir Belediye Başkanı

Osman USTA

II. Başkan

Murat SANCAR

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Nesrin SARITOSUN

Abone İşleri Müdürü

Mahalli İdareler Derneği

Mahalli İdareler Enstitüsü İktisadi İşletmesi

Adına Sahibi

Osman USTA

Dizgi

Mahalli İdareler Derneği

Basım Yeri

Alagöz Matbaa

Talatpaşa Bulvarı No: 145/6 Altındağ/ANKARA

Basım Tarihi

10.09.2023

Yönetim Yeri

MAHALLİ İDARELER DERNEĞİ

MAHALLİ İDARELER ENSTİTÜSÜ

Cihan Sokak No: 31/9-10 Sıhhiye/ANKARA

Tel: 0.312 230 42 72 - 230 55 80

Fax: 0.312 231 40 58

www.mahalliidarelerdergisi.com.tr

bilgi@mahalliidarelerdergisi.com.tr

Yayın Kuralları

Dergide yayımlanan makalelerde yer alan görüşler yazarların kişisel görüşleri olup, dergimizin bu görüşe katıldığı veya benimsediği anlamına gelmez, sorumluluk yazarlara aittir. Dergide yayımlanan yazılar kaynak gösterilerek iktibas edilebilir.

Yayımlanmak için gönderilen yazıların yayımlanıp yayımlanmamasına Dergi Yayın Kurulu karar verir.

Yayımlanması uygun bulunmayan yazılar geri verilmaz.

Yayın Kurulu, yazının özüne dokunmaksızın kısıtlama ve değişiklik yapabilir.

Yazım kuralları: www.mahalliidarelerdergisi.com.tr

YAYIN KURULU

Alim BARUT

Vali

Erdoğan DEDEOĞLU

Sayıştay Denetçisi

Namık DAĞALP

Kamu İhale Kurulu Kurucu Üyesi
(E.Müfettiş)

Suat ŞİMŞEK

Daire Başkanı

Ahmet SANDAL

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
İç Denetçi

Fatma MİNAZ

Proje Yönetim Danışmanı

Yusuf MERDOĞLU

Müfettiş-Uzlaştırmacı

DANIŞMA KURULU

Prof. Dr. Müslüm AKINCI
Kocaeli Üniversitesi

Prof. Dr. Halil KALABALIK

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu

Prof. Dr. Ramazan ÇAĞLAYAN

Ankara Hacı Bayram Veli Üni. Hukuk Fakültesi

Prof. Dr. Osman TUTAL

Eskişehir Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Rabia Bahar ÜSTE

Dokuz Eylül Üniversitesi

Prof. Dr. Mithat Arman KARASU

Harran Üniversitesi

Doç. Dr. Rasim AKPINAR

Celal Bayar Üniversitesi

Doç. Dr. Orhan Veli ALICI

Tarsus Üniversitesi

Doç. Dr. Levent ATALI

Kocaeli Üniversitesi

Doç. Dr. İsmail BAŞARAN

Celal Bayar Üniversitesi

Doç. Dr. Hüseyin BİLGİN

Hakim, BİM Üyesi

Doç. Dr. Özer KÖSEDOĞLU

Sakarya Üniversitesi

Doç. Dr. Umur ÜZMEZ

Bülent Ecevit Üniversitesi

Dr. Selman ÖZDEMİR

Hakim, BİM Üyesi

Dr. Dilhun AYAYDIN

Cankaya Üniversitesi

Öğr. Görv. Mehmet Celâl GÜLTEKİN

Mardin Artuklu Üniversitesi

T.C. Ziraat Bankası

Necatibey Şubesi ANKARA - IBAN : TR 90 0001 0007 9559 8043 4550 01

SATIŞ FİYATI: 2023 YILI ABONELİK BEDELİ 2.490,00 TL

Başlarken

Merhaba sevgili okuyucularımız.

Yerel Yönetimler ve Teknolojik Dönüşüm: Toplumlar İçin Yeni Bir Vizyon

Toplumsal hayatta yerel yönetimler, toplumların günlük yaşamını düzenlemek, kamu hizmetlerini sunmak ve yerel sorunlara çözüm üretmek amacıyla önemli bir rol oynarlar. Ancak, teknolojik dönüşüm çağında bu yönetimlerin rolü ve işleyişi kökten değişiyor. Teknoloji, yerel yönetimleri daha etkili, şeffaf ve katılımcı kılarak toplumların yaşam kalitesini artırmada, topluma daha iyi hizmet sunmada kritik bir araç haline getiriyor.

İşte bu dönüşümün başlıca etkileri:

Daha Hızlı ve Etkin Hizmetler: Teknoloji, yerel yönetimlerin hizmetlerini daha hızlı ve etkin bir şekilde sunmasına olanak tanır. Online işlem platformları, vatandaşların belgelerini, izinlerini ve ödemelerini çevrimiçi olarak yapmalarına imkan sağlar, bu da işlemleri hızlandırır. Yüksek hızlı internet altyapısı ve dijital platformlar sayesinde fiziki mekana gitmeden birçok iş ve işlemi uzaktan halletmek mümkün.

Şeffaflık ve Hesap Verebilirlik: Dijital veri yönetimi, yerel yönetimlerin daha şeffaf ve hesap verebilir olmasını sağlar. Bütçe ve harcama verileri kolayca erişilebilir hale gelir ve kamuoyu denetimini artırır.

Katılımcılık ve İletişim: Teknoloji, yerel yönetimlerin vatandaşlarla daha etkili bir iletişim kurmasına ve katılımı teşvik etmesine yardımcı olur. Online anketler, geri bildirim formları, şikayet ve önerilerin dijital araçlar üzerinden bildirilmesi ve diğer iletişim araçlarıyla toplumun görüş ve ihtiyaçları kolayca alınabilir.

Sürdürülebilirlik: Akıllı şehir teknolojileri, enerji, su yönetimi, ulaşım sistemleri ve atık yönetimi gibi sürdürülebilirlik alanında yerel yönetimlerin daha verimli çalışmalarına olanak tanır. Bu da doğal kaynakların korunmasına ve mevcut kaynakların korunmasına katkı sağlar.

Acil Durum ve Kriz Yönetimi: Ülkemizde meydana gelen başta deprem olmak üzere birçok farklı afet türüne karşı dirençli olmak son derece önemli hale gelmiştir. Teknoloji, yerel yönetimlerin afetler ve acil durumlar sırasında hızlı ve koordineli müdahalelerde bulunmasını kolaylaştırır. İnteraktif haritalar ve anlık bilgi paylaşımı, acil yardımın daha etkili bir şekilde yönlendirilmesine yardımcı olur.

Örneklerle Teknolojik Dönüşüm

Türkiye'de ve dünya genelinde birçok yerel yönetim, teknolojik dönüşümü benimsemekte ve topluma daha iyi hizmet sunmaktadır. İşte bazı örnekler:

- E-Belediyecilik Uygulamaları:** Birçok Türk belediyesi, vatandaşların belediye hizmetlerini online olarak almasını sağlayan e-belediyecilik platformları oluşturmuştur. Bu platformlar, evrak işlemlerinden park yeri rezervasyonlarına kadar bir dizi hizmet sunar.

- *Akıllı Trafik Yönetimi:* İstanbul gibi büyük şehirler, trafik sıkışıklığını azaltmak ve toplu taşıma sistemlerini iyileştirmek için akıllı trafik yönetimi teknolojilerini kullanmaktadır. Bu teknolojiler trafik akışını izler ve anlık olarak trafik ışıklarını ayarlar.
- *Çevre Koruma ve Yeşil Projeler:* Yerel yönetimler, çevre koruma ve yeşil enerji projelerini teşvik ederek sürdürülebilirliği destekler. Bu projeler arasında güneş enerjisi panelleri kurma, atık geri dönüşümü ve ağaçlandırma çalışmaları bulunur.
- *Akıllı Şehirler:* Dünya genelinde birçok şehir, akıllı şehir konseptini benimsemektedir. Bu şehirler, IoT (Nesnelerin İnterneti) teknolojilerini kullanarak trafik, enerji ve su yönetimi gibi alanlarda verimliliği artırmayı hedefler.

Yerel Yönetimler Teknoloji ve Gelecek

Yerel yönetimler, teknolojik dönüşümü benimseyerek toplumların beklentilerine yanıt vermek ve daha iyi bir yaşam kalitesi sunmak için büyük bir fırsata sahiptir. Bu dönüşüm, şeffaflık, hesap verebilirlik, katılımcılık ve sürdürülebilirlik gibi temel ilkelere dayanır. Türkiye ve dünya genelinde yerel yönetimler, teknoloji ile birlikte geleceğe adım atmaktadır ve bu adım, toplumların daha iyi bir gelecek inşa etmelerine yardımcı olacaktır. Teknolojik dönüşüm, yerel yönetimlerin işleyişini ve toplumların yaşam biçimini değiştirmeye devam edecek ve bu değişim, daha iyi bir geleceği mümkün kılacaktır.

Mahalli İdareler Derneği olarak yerel yönetimlerin ve özellikle de belediyelerimizin teknolojiyi en iyi şekilde kullanmaları, bu alandaki fırsatları yakalamaları, risk ve tehditlerden de etkilenmemeleri açısından bilgilendirme çalışmaları yapmayı planlıyoruz.

Bir sonraki sayıda görüşmek dileğiyle.

Murat SANCAR

Mahalli İdareler Derneği Yönetim Kurulu Üyesi
Mahalli İdareler Dergisi Yazı İşleri Müdürü

İDARELER İÇİN ELEKTRONİK İHALE UYGULAMA SÜREÇLERİ- 1 (İhale Bilgilerinin EKAP'a Kaydı ve 1. Oturum Süreci)

Ahmet ALTAY

6

17

Belediyeye Yapılan Bedelsiz Araç Tesliminin Kurumlar Vergisi ve KDV Kanunu Karşısındaki Durumu

Av. Fatih Sultan Mehmet ÇİÇEK

Yerel Yönetimler ve Yeni Alanlar (2)

Prof. Dr. M. Akif ÖZER

21

38

Belediye İşçisi Hafta Tatilini Toplu Olarak Kullanabilir Mi?

Cumhur Sinan ÖZDEMİR

Mahalli İdare Şirketlerinde Yöneticilerin Hukuki Sorumluluğunu Ortadan Kaldıran Sebepler

Mustafa YAVUZ

44

52

Belediye Başkanları Hakediş Sürecinde Kamu Zararından Sorumlu Tutulabilir Mi?

Avukat Necati TORUN

Sosyal Tesisler

Ahmet ARSLAN

57

63

Belediye Personel Şirketlerinde Çalıştırılanlara 6772 Sayılı Kanun Gereği İlave Tediye Ödenip Ödenemeyeceğinin Değerlendirilmesi

Mehmet YALÇIN

Mahalli İdareler ve Şirketlerinde Çalışan İşçilere Uzaktan Çalışma Yaptırılıp Yaptırılmamasının Değerlendirilmesi

Mahmut ÇOLAK

70

Belediye Şirketlerinin Kuruluş ve Örgütlenme İşlemleri
Fatih YALAZA

77

86

Çağdaş Kent Sosyolojisinde Yerel Yönetimler
Üzerine Bir Değerlendirme
Mesut ÇAÇA

91

Mevzuat Fihristi

114

Soru - Cevap

116

Genelge ve Görüşler

Pratik Bilgiler

Devlet Memurlarıyla İlgili Mali Haklar	118	Sigortalı Çalışanlardan Prime Esas Kazançlardan İstisna Tutulacak	142
Devlet Memurlarına Sağlanan Sosyal Yardımlar	119	Gecikme Zammı Tablosu	143
Belediye Başkan Ödeneği	120	H - Cetveli	144
Belediye Meclis Üyeleri Huzur Hakkı	120	Fazla Çalışma Ücretleri	145
Belediyenin Nüfusuna Göre Belediye Encümen Ödeneği	121	Gayrimenkul Sermaye İratlarında Uygulanan Kira İstisna Tutarı	146
İl Genel Meclis Üyelerinin Huzur Hakları	121	Hizmet Erbabına İşyeri veya İşyerinin Müstemilatı Dışında Kalan Yerlerde Yemek Verilmek Suretiyle Sağlanan Menfaatlere İlişkin İstisna Tutarı	146
İl Encümen Brüt Ödenekleri	121	Basit Usule Tabi Olmanın Genel Şartlarından Olan İşyeri Kira Bedeline İlişkin Tutar	146
Asgari Ücretin Net Hesabı ve İşveren Maliyeti	122	Engelliler İçin Vergi İndirimi	146
Gelir Vergisine Tabi Gelirlerin Vergilendirilmesinde Esas Alınan Tarife	123	Yeniden Değerleme Oranları	146
Belediye Encümenlerinin 1608 S.K. Kapsamındaki İdari Para C.	123	Görevden Uzaklaştırma Halinde Ödenecek Ücret	147
3194 Sayılı İmar Kanunu'na İlişkin 2023 Yılı İdari Para Cezaları	124	Ücretli Yıllık İzinler	147
4857 Sayılı İş Kanunu'na Göre Uygulanacak Para Cezaları	126	İş Akdinin Feshinde İhbar Tazminatı Tutarları	147
2559 Sayılı 2023 Yılı Belediye İdari Para Cezaları	128	Memur Ödemelerinden Yapılan Kesintiler	148
Çeşitli Kanun ve Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerine Göre Bütçe Kanununda Gösterilmesi Gereken Parasal Sınırlara Ait Cetvel	129	Devlet Memurlarına Hastalık ve Refakat İzni	149
Değerli Kağıtlar	130	Memurlarda Açıkta Vekalette Ödenecek Ücret	150
Amortisman Ayırmada Alt Sınır	130	Devlet Memurlarında Kurum Dışında Vekalette Ücret	150
Kamu Konutlarının 2023 Yılı Aylık Kira Bedelleri	131	Kurum İçinden Vekalette Ödenecek Ücret	151
Damga Vergisine Tabi Kağıtlar	132	1593 Sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu	152
Vergi Usul Kanununda Yer Alan Had ve Tutarlar	135	Ödemelerde Vergi Borcu Sorgulama	152
Çevre Temizlik Vergisi	137	Ödemelerde SGK Borcu Yoktur Talep Etme Borç Limitleri	153
5326 Sayılı Kabahatler Kanunu'na Göre Verilecek Para Cezaları	138	Yürürlük Tarihlerine Göre Tecil Faizi Oranları	153
İdari Para Cezası Gerektiren Fiillerin Tekrarı	139	2886 Sayılı Devlet İhale Kanunundaki Parasal Limitler	154
Belediye Para Cezası Niteliğinde Olup da, Mahkemelerce Verilen Para Cezaları	139	Sular Hakkında Kanun	155
Emlak (Bina, Arsa ve Arazi) Vergi Değerleri ve Hesaplamaları	140	Tahsildarların Üzerinde Tutabilecekleri Para Limiti	155
Hizmet Erbabına Yapılan Ücret Ödemelerinin Gelir Vergisinden İstisna Edilebilmesi İçin	140	Belediye Meclis Ve Encümen İçin Uzlaşma Limitleri	155
Elektrik, Doğalgaz ve Benzeri Isınma Giderleri karşılığı Olarak çalışanlara Yapılan Ödemelerde Gelir Vergisi İstisnası	141	2023 Yılı Yapı Yaklaşık Birim Maliyetleri	156
5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu	142	Müteahhithlik Karmeleri ve İş Bitirme Belgeleri İçin Geçerli Katsayılar	159
7126 Sivil Savunma Kanunu	142	Türk Ticaret Kanunundaki Kabahatlerin 2023 Yılında Tatbik Olunacak Ceza Tutarları	159
6301 Sayılı Öğle Dinlenmesi Kanunu	142	Proje ve Kontrollük İşlerinde Uygulanacak Yeni Oranlar	161
		Motorlu Taşıtlar Vergisi Tutarlarının Tespiti ve İlanı	162
		Parasal Sınırlar	164
		2023 Yılı Eşik Değerler ve İhale İlan Süreleri	168

Ahmet ALTAY *

İDARELER İÇİN ELEKTRONİK İHALE UYGULAMA SÜREÇLERİ- 1 (İhale Bilgilerinin EKAP'a Kaydı ve 1. Oturum Süreci)

1. GİRİŞ

Elektronik ihale, ihalelerin dijital ortamda gerçekleştirildiği, teklif verme ve tekliflerin değerlendirilme sürecinin daha hızlı ve kolay gerçekleştirilmesini sağlayan bir uygulamadır. İdareler için elektronik ihale uygulaması 3 aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşama ihale bilgilerini EKAP'a kaydedilmesi süreci, ikinci aşama 1. oturum işlemlerinin gerçekleştirilmesi üçüncü aşama ise 2. ve kapalı oturum, tekliflerin ayrıntılı incelendiği aşamadır. Bu makalemizde idareler için elektronik ihale bilgilerinin EKAP'a kayıt aşamasında dikkat edilmesi gereken işlemler ile 1. Oturumda yapılan ve her iki aşamada da dikkat edilmesi gereken hususlara yönelik uygulamanın içinden bilgiler paylaşılacaktır.

Ülkemizde kamu ihale alım süreçleri, istisna alımlar hariç 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında gerçekleştirilmektedir. 4734 Sayılı Kanuna göre yapılan ihaleler, mezkûr Kanundaki hükümlere ve eki ikincil mevzuattaki düzenlemelere göre yapılmaktadır. İkincil mevzuatta yer alan yönetmeliklerden biri de Elektronik İhale Uygulama Yönetmeliğidir.

Elektronik İhale Uygulama Yönetmeliğin amacı, “4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamındaki idarelerin, bu Kanuna göre yapacakları ihalelerin kısmen veya tamamen Elektronik Kamu Alımları Platformu üzerinden gerçekleştirilmesine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir”.¹

Mezkûr yönetmelik elektronik ihale ile ilgili usul ve esasları içermektedir. Elektronik ihale, tekliflerin istekliler tarafından Elektronik Kamu Alımları Platformu (EKAP) üzerinden hazırlandığı, yine bu tekliflerin değerlendirme işlemlerinin de EKAP üzerinden idarelerce gerçekleştirildiği bir ihale yöntemidir. Elektronik ihale ile, istekliler

1 Elektronik İhale Uygulama Yönetmeliği, madde 1

* Uzman, Kağıthane Belediyesi

tarafından teklif mektubu ve ekinde yer alan yeterli bilgileri tablosuna ait standart formlar doldurularak, ihaleye katılım ve yeterli şartlarına ilişkin beyanda bulunmak suretiyle teklif verilmesi uygulaması getirilmiştir. Bu ihalelerde, Elektronik İhale Uygulama Yönetmeliğinin ekinde bulunan “Yeterlik Bilgileri Tablosu Sunulan ve Tekliflerin Elektronik Ortamda Alındığı İhalelerde Uygulanacak Tip İdari Şartname” ve mezkur Uygulama Yönetmeliği ekinde bulunan diğer standart formlar kullanılmaktadır.

03.10.2022 tarihinden itibaren danışmanlık ihaleleri hariç diğer tüm ihale türlerinin (hizmet ve mal alımı ile yapım işleri) elektronik ihale olarak yapılması zorunlu hale gelmiştir.

Elektronik ihale, yeterli kriterlerine ilişkin belgelerin fiziki ortamda sunulma zorunluluğunun kaldırılması, isteklilerin fiyatta yarışmasının esas hale gelmesini amaçlamaktadır.

Elektronik ihale uygulaması, Kamu İhale Kanunu'nun temel ilkelerinin daha işlevsel hale gelmesini sağlamaktadır. Şöyle ki; “a) Teklif verme kolaylığı sayesinde, daha fazla isteklinin ihaleye girmesine dolayısıyla rekabetin oluşmasına, b) İsteklilerin tekliflerinin değerlendirilmesi aşamasında, idarenin takdir hakkının kullanılmasına neden olabilecek muallak durumların azalmasıyla eşit muamele ilkesinin daha etkin kılınmasına, c) EKAP'ta ve/veya kamu kurum ve kuruluşlarının internet sitelerinde kayıtlı olan bilgilere göre değerlendirmenin yapılması sonucu, insan faktörünün etkisinin minimize edilmesiyle güvenilirlik ilkesine, d) Teklif verme maliyetinin düşmesi, bürokrasinin minimize edilmesi, teklif eki belgelerin hatalı veya eksik hazırlanma ihtimalinin azalması ve iş gücü kaybının minimize olması sonucu kaynakların etkin ve verimli kullanılmasına, e) Verilen tekliflerin sayısının ve isteklilerin, ihale saatine kadar idare ve firmalarca bilinmemesi, gizlilik ilkesine katkı sağlayarak ihale sistemine ve idarelere olan güvenirliliğin artırılması ve şeffaflık yaklaşımının yaygınlaşmasına,”² katkı sunar.

2. ELEKTRONİK İHALENİN GENEL ÖZELLİKLERİ

- Teklifler yalnızca elektronik ortamda sunulur.
- Teklif değerlendirme işlemleri birden fazla oturumda gerçekleşebilir.
- Yeterlik kriterlerine ilişkin istekliler tarafından bilgiler beyan edildiği için kağıt ortamında herhangi bir belge sunulmaz.
- EKAP üzerinden e-teklif olarak gönderilmeyen teklifler kabul edilmez.

3. ELEKTRONİK İHALENİN KAZANIMLARI

“E-ihale uygulaması ile sadece isteklilerin teklif hazırlama maliyetlerinde 5 bin TL'ye varan bir azalma sağlanmış, kamunun satın alma maliyetlerinde de %15'e varan tasarruf sağlanmıştır.”²

² Ahmet Altay, Kamu İhale Kurumu. Kamu Alımlarında Güncel Gelişmeler, Dijital Dönüşüm Ve Sözleşme Yönetimi Kitabı. Kamu Alımlarında Elektronik İhale Uygulamalarının İdare ve İsteklilere Yansımaları, Erişim adresi: http://ekapakademi.kik.gov.tr/yayın3/#-dearflip-df_10091/368/,2021,s.368

ruf meydana gelmiştir.”³ “...Sadece belge maliyetlerinde yıllık 50 milyon liralık tasarruf elde edilecek ve kamu satın alma maliyetlerinin azalmasına da katkı sağlanacak.”⁴

4. ELEKTRONİK İHALENİN FAYDALARI

Elektronik ihalelerin idare ve isteklilere farklı yansımaları olmaktadır. İstekliler tekliflerini elektronik ortamda, herhangi bir kuruma gitmeden hazırlayabildikleri için teklif hazırlama işlemleri kolay hale gelmektedir. İhalelerde tekliflerin kolay bir şekilde verilebilmesi, mekan sınırlamasının kaldırılması ihalelerde daha fazla teklif verilmesini sağlamaktadır. Bu husus ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun temel ilkelerinin daha etkin kılınması hususlarına yönelik fayda sağlanmakta, ihalelerde rekabetin artmasına dolayısıyla ihalelerin daha makul fiyatlarla sonuçlanmasına katkı sunulmaktadır. E-tekliflerin hazırlanması ve değerlendirilmesi, Elektronik Kamu Alımları Platformu (EKAP) üzerinden gerçekleştirildiği için insan faktöründen kaynaklanan sorunların ve hata yapma olasılıklarının azaltılması ile e-ihale, isteklilerin yasak fiil ve davranışa neden olabilecek hususlara yönelik önleyicilik sağlamaktadır. “Elektronik ihale uygulamasının standartlaşmayı sağlaması nedeniyle, ihale süreçlerindeki değerlendirmelere ve yorumlara daha az ihtiyaç duyulması sonucu, görevlilerin hukukunun korunmasına, iş yükünün ve hata yapma ihtimalinin azalmasına katkı sunulmaktadır.”⁵

Elektronik ihalelerde tüm ihale türleri ve usulleri için bir tane taslak idari şartname bulunmaktadır. EKAP üzerinden ilgili kısımlara bilgi girişi yapılarak ihale türü ve usulüne göre istenilen şartname oluşmaktadır. (Tablo 1)

Tablo 1: Elektronik ihalelerde kullanılan İdari Şartname

YETERLİK BİLGİLERİ TABLOSU SUNULAN VE TEKLİFLERİN ELEKTRONİK ORTAMDA ALINDIĞI İHALELERDE UYGULANACAK TİP İDARİ ŞARTNAME

I- İHALENİN KONUSU VE TEKLİF VERMEYE İLİŞKİN HUSUSLAR

Madde 1- İdareye ilişkin bilgiler

1.1. İdarenin;

- Adı: .....
- Adresi: .....
- Telefon numarası: .....
- Faks numarası: .....
- İlgili personelinin adı, soyadı ve unvanı: .....

Madde 2- İhale konusu işe/alıma ilişkin bilgiler

2.1. İhale konusu işin/alımın;

3 Güleç, H. (t.y.) Sayın Hamdi Güleç'in Ankara Ticaret Odasında yaptığı konuşma/ Rapörtör: Anonim. Erişim adresi: <http://ekapakademi.kik.gov.tr/sayin-hamdi%20gulecin-ankara-ticaret-odasinda-yaptigi-konusma/>

4 e-ihaleyle 50 milyon liralık tasarrufun yolu açılacak. Erişim adresi: <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/e-ihaleyle-50-milyon-liralik-tasarrufun-yolu-acilacak/1225365>

5 Ahmet Altay, Kamu İhale Kurumu. Kamu Alımlarında Güncel Gelişmeler, Dijital Dönüşüm Ve Sözleşme Yönetimi Kitabı. Kamu Alımlarında Elektronik İhale Uygulamalarının İdare ve İsteklilere Yansımaları, Erişim adresi: http://ekapakademi.kik.gov.tr/yayin3/#-dearflip-df_10091/365, 2021, s.365

- a) Adı: .....
- b) Türü: [Mal alımı/Hizmet alımı/Yapım işi ibarelerinden uygun olanı seçilecektir.]
- c) İlgili Uygulama Yönetmeliği: [Mal Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği/Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği/Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği ibarelerinden uygun olanı seçilecektir.]
- ç) Yatırım proje no'su (yapım işlerinde): .....
- d) Kodu (varsa): .....
- e) Miktarı: .....
- f) İşin yapılacağı/malın teslim edileceği yer: .....

Madde 3- İhaleye ilişkin bilgiler

- 3.1. a) İhale kayıt numarası: .....
- b) (Değişik: 13/09/2019-30887 R.G./2. md.) İhale usulü: [Açık ihale usulü/Pazarlık usulü]
- c) İhale (son teklif verme) tarihi ve saati: .....
- ç) İhale komisyonunun toplantı yeri (e-tekliflerin açılacağı adres): .....|.....

5. İHALE DOKÜMANLARININ EKAP'A KAYIT SÜRECİNDE İDARELERCE DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

Elektronik ihalelerde, idari şartnamede yer alan yeterlik kriterlerine ilişkin bilgiler, istekliler tarafından Yeterlik Bilgileri Tablosuna (YBT) eklenir ve idarelerce değerlendirilmeler bu tabloda yer alan bilgilere göre yapılarak ihale sonuçlandırılır.

İdari şartnamede, isteklilerin teklifleri ile birlikte beyan etmeleri istenilen özellikler sicil, izin, ruhsat vb. yeterlik kriterlerinden bazıları, sistem kaynaklı hatadan dolayı EKAP'ta Yeterlik Bilgileri Tablosu'na (YBT) otomatik olarak eklenememektedir.

KİK015.4B/EKAP, KİK015.5B/EKAP ve KİK015.5B/EKAP-YK nolu Yeterlik Bilgileri Tablosu standart formları dipnotunda aşağıda yer alan düzenleme bulunmaktadır. "...bu tablo idare tarafından, ilgili Uygulama Yönetmeliğinde yer alan düzenlemeler esas alınarak, ihale dokümanında fiyat dışı unsurlar dahil teklifle birlikte sunulması istenen katılım belgeleri ve yeterlik kriterlerine ilişkin gerekli bilgilerin açık ve anlaşılır bir şekilde beyan edilmesini temin edecek şekilde, her belge ve kriter için ayrı satır açılmak suretiyle hazırlanacaktır."⁶ Söz konusu düzenleme gereği ihaleye katılım için belirlenen yeterlik kriterlerinin Yeterlik Bilgileri Tablosu'nda (YBT) bulunmasını sağlamak idarelerin sorumluluğundadır.

"İdare tarafından hazırlanacak yeterlik bilgileri tablosunun, teklifle birlikte sunulması istenen katılım belgeleri ve yeterlik kriterlerine ilişkin gerekli bilgilerin açık ve anlaşılır bir şekilde beyan edilmesini temin edecek şekilde oluşturulması gerekmektedir. Bu itibarla İdari Şartname'de katılım belgesi ve yeterlik kriteri olarak düzenlenen her belge ve kriter için ayrı bir satır açılması gerektiği anlaşılmaktadır."⁷

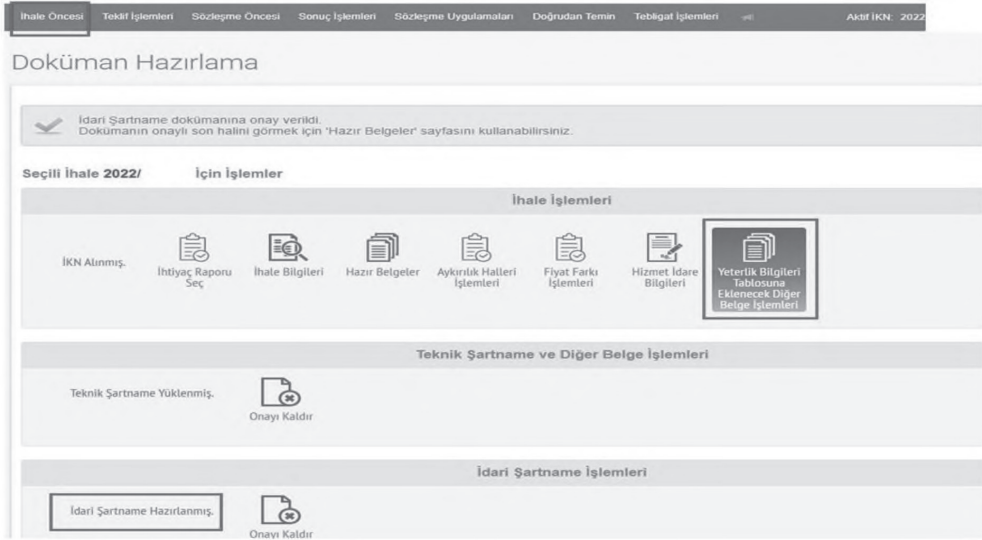
Açık ihalelerde ihale ilanı yayımlanmadan, pazarlık ihalelerinde ise ihale dokü-

6 Elektronik İhale Uygulama Yönetmeliği eki standart formlar

7 2021/UH.I-2011 nolu Kamu İhale Kurul Kararı

manlarına EKAP üzerinden son onay verilmeden önce Yeterlik Bilgileri Tablosu kontrol edilmeli, idari şartnamede yer verilip de YBT'de yer alamayan yeterlik kriteri olup olmadığına bakılmalıdır. İdari şartnamede yer verilip Yeterlik Bilgileri Tablosu'nda olmayan belgeler varsa **Tablo 2**'de ekran resmine yer verilen "Yeterlik Bilgileri Tablosuna Eklenecek Diğer Belge İşlemleri" butonu tıklanarak, yeterlik kriterleri YBT tablosuna manuel olarak eklenmelidir.

Tablo 2: Yeterlik Bilgileri Tablosu'na Bilgi Girişi Ekranı

YBT'ye eklenemeyen belge olması durumunda yeni eklenecek yeterlik kriterine ait hangi ayırt edici bilgilerin (belge, sayı numarası, tarih, düzenleyen kurum vb.) YBT'de isteklilerce eklenmesi gerektiğine dair **Tablo 3**'teki gibi detaylı açıklama yazılması gerekmektedir.

Tablo 3: Yeterlik Bilgileri Tablosuna Eklenecek Diğer Belgeler Ekranı

Yeterlik Bilgileri Tablosuna Eklenecek Diğer Belgeler

< Geri Dön Belge Ön İzleme

i Lütfen eklemek istediğiniz belge bilgilerinizi listeye ekledikten sonra **'Bilgileri Kaydet'** düğmesine basınız.

Belge Adı/Kriter * Açıklama *

+ Listeye Ekle

Listeye Eklenenler

Belge Adı	Açıklama	İşlemler
Damızlık Kanatlı İşletmeleri Faaliyet Onay Belgesi	Belge Adı ve Düzenleyen Kurum/Kuruluş, Belgenin Tarihi, Sayısı ve Geçerlik Tarihi yazılacak.	Güncelle ✕ Sil
Damızlık Kanatlı İşletmeleri Sağlık Sertifikası HELAL Belge	Belge Adı ve Düzenleyen Kurum/Kuruluş, Belgenin Tarihi, Sayısı ve Geçerlik Tarihi yazılacak.	Güncelle ✕ Sil

✓ Bilgileri Kaydet

İhalelerde istenilen yeterlik kriterinin YBT'de yer almadan ihale dokümanının onaylanması sonucu, istekilerce söz konusu yeterlik belgelerinin YBT'ye eklenmemesine neden olunabilecek, en avantajlı teklif sahibi olabilecek isteklilerin ihalelerden elenmesine dolayısıyla ihalelerin daha yüksek fiyatlarla sonuçlanmasına ya da ihalenin iptaline neden olunabilecektir.

Kamu İhale Kurulu tarafından verilen kararda⁸ “İdari Şartname'nin ...'üncü maddesinde belirtilen hususları tevsik edici bilgilere yeterlik bilgileri tablosunda yer verilmesinin tekliflerin geçerlik şartı olduğu” belirtilmiştir. Dolayısıyla yeterlik bilgileri tablosuna, ihale dokümanında yer alan yeterlik kriterlerinin tamamının yer almadığının idarece dokümana son onay verilmeden önce kontrol edilmesi, en avantajlı tekliflerin değerlendirme dışı bırakılmasına neden olmaması için bu hususa idarelerin gereken hassasiyeti göstermesi önem arz etmektedir.

6. İHALELERDE NUMUNE İSTENİLMESİ

Mal alımı ihalelerinde isteklilerden numune istenilmesi durumunda, idari şartnamenin 7.6.1 maddesine aşağıdaki metin eklenecektir. İlgili metin taslak idari şartnamenin dipnotundan alınarak idarelerin kullanabileceği şekilde örnek olarak yazılmıştır.

"Numuneler, ihale tarih ve saatinden sonra EKAP üzerinden "Beyan edilen Bilgileri Tevsik Eden Belgelerin Sunulması Talebine İlişkin" form ile tebligat gönderilen istekliler

8 2019/UH.I-641 nolu Kamu İhale Kurul Kararı

tarafından, teknik şartnameye uygun şekilde tebligatta belirtilecek tarih ve saate kadar ihale komisyonunca numunenin teslim alınması ve değerlendirilmesi için ..... Müdürlüğüne/adresine teslim edilmek zorundadır. Teslim edilen numunelerin eksik olması veya teknik şartnameye uygun olmaması durumunda teklif değerlendirme dışı bırakılacaktır.”

Hizmet alımı ve yapım işi ihalelerinde ise numune ile ilgili 7.7.1. maddesinde “Bu madde boş bırakılmıştır.” yazılacaktır.

Numunenin ihale saatinden önce istenilip istenilemeyeceğine dair soru akla gelebilmektedir. “Numunelerin ihale tarih ve saatinden önce sunulması yönünde düzenleme yapılamaz.”⁹ Yukarıda yer verdiğimiz idari şartname dipnotundan da anlaşılacağı üzere elektronik ihalelerde numune, tekliflerin değerlendirilmesi aşamasında istenilir. İhale tarihinden önce idareye numune teslim edilmesi gerektiği ile ilgili yapılan düzenleme, ihale iptaline neden olabilir. Elektronik ihalelerde bazı belgeler sadece ihale üzerine kalma ihtimali olan birinci ve ikinci istekliden istenilmektedir. Zira ihale öncesinde idareye numune sunulması talebi, ihale üzerine kalma ihtimali olmayan isteklilere ayrı bir maliyet getirmekte, bu uygulama mevzuata uygun olmamaktadır.

7. ELEKTRONİK TEKLİFLERİN AÇILMASI (1. OTURUMDA YAPILACAK İŞLEMLER)

a)İhale komisyon üyeleri seçilir.

b)Teklifler açılır. Teklif mektubunun (birim fiyat teklif cetvelinin kontrolü) geçerliliği, geçici teminatın uygun olup olmadığı, Yeterlik Bilgileri Tablosunda tüm yeterlik kriterleri ile ilgili bilginin olup olmadığı, kontrol edilir.

c)Tutanakların çıktısı alınarak komisyon üyelerine imzalatılır.

d)Yasaklılık sorgulaması yapılır.

a)İhale Komisyon Üyeleri Seçilir.

İhale tarihinde, asil üyelerden izinli, raporlu veya mazeretli olan üyeler hariç diğer üyeler EKAP üzerinden seçilir. İzinli, raporlu ya da mazeretli olan üyelerin yerine yedekleri seçilerek ihale işlemlerine başlanır.

b)Teklifler açılır. Teklif mektubunun geçerliliği, geçici teminatın uygun olup olmadığı, Yeterlik Bilgileri Tablosunda tüm yeterlik kriterleri ile ilgili bilginin olup olmadığı, kontrol edilir.

- Tekliflerin Açılması

Açık ihalelerde ilk önce yaklaşık maliyet açılır. Pazarlık ihalelerinde ise son teklifler açılmadan önce yaklaşık maliyet açılır. Daha sonra teklifler açılır. Tekliflerin açılmasından sonra her bir istekli seçilerek isteklilere ait teklif mektupları, teminat mek-

⁹ Elektronik İhale Uygulama Yönetmeliği madde 19

tupları ve yeterlik bilgileri tabloları açılır. Teknik sorunlar nedeniyle EKAP üzerinde tekliflerin açılmaması durumunda idarelere EKAP üzerinden gerekli bildirimler yapılarak tekliflerin daha sonraki tarih veya saatlerde açılacağına dair bildirim yapılır. E-anahtarının bozuk olması veya e-teklifin virüs içermesi gibi nedenlerle varsa EKAP tarafından açılmayan e-teklifler tespit edilerek, açılmama gerekçeleri belirtilmek suretiyle, EKAP üzerinden “Açılmayan e-tekliflere İlişkin İhale Komisyonu Tutanağı” düzenlenir.

Elektronik ihalelerde teklif mektubundaki teklif tutarına ait rakam ve yazı birbiri ile uyumlu olarak sistem tarafından aktarıldığından rakam ve yazı uyumsuzluğu olmamaktadır. Birim fiyatlı işlerde de aynı şekilde sistem EKAP üzerinden isteklilerce yazılan birim fiyatları dikkate alarak miktarlar ile çarpmakta, teklif tutarlarını otomatik olarak doldurmakta bu şekilde aritmetik hata yapılması engellenmektedir. Dolayısıyla birim fiyatlı işlerde elektronik ihalelerde aritmetik hata gerçekleşmemektedir. Teklifler açıldıktan sonra idarelerce tekliflerin uygun olduğu butonu tıklanarak tekliflerin kontrol aşaması tamamlanmaktadır.

- **Teminatların Kontrol Edilmesi**

Teklif mektuplarının kontrolünden sonra geçici teminatların ayrıntılı incelemesi yapılır. İstekliler geçici teminatlarını teminat mektubu şeklinde düzenlemek isterse Takasbank üzerinden teminatını EKAP’a kaydetmek zorundadır. Teminat mektubuna ait ayırt edici numaranın YBT’de beyan edilmesi gerekir. Teminata ait işlemlerin nihai olarak uygun olup olmadığı EKAP üzerindeki ilgili butondan seçilerek sürece devam edilir.

İstekliler tarafından yapılan başka bir uygulama ise idarelerin veznelere teminat tutarı yatırılmakta ya da hesap numaralarına teminat tutarı gönderilmektedir. Bu durumda da yine teminatın yatırıldığına dair bilgilerin (teminat tutarı, hangi tarihte yatırıldığı, vezneye yatırıldıysa vezne alındı belge numarasının da) YBT’ye isteklilerce yazılması zorunludur.

İdarenin veznesine ya da hesap numarasına teminat yatırıldığında YBT’de bu bilgilerin yer alıp almadığı, YBT’deki teminata ait bilgilerin; teminat tutarı, banka adı yazılıp yazılmadığı kontrol edilmelidir. İdarelerce ayrıca teminatın, hesaba veya vezneye yatırılıp yatırılmadığına dair ilgili birimleri vasıtasıyla teyit ettirilmeli, ilgili birimlerden ıslak imzalı belgeyi alarak ihale dosyalarına eklemeleri gerekir.

Teminatın yatırıldığına dair teyit edilen belgeler ihale dosyasına konulmadığında, teminatın yatırıldığına dair ispat gerektiren zamanlarda idare görevlilerinin zor durumda kalma ihtimali bulunmaktadır. Aynı şekilde Takasbank üzerinden teminat mektubu yatırıldığında, daha sonraki zamanlarda ispat için EKAP’ta teminat işlemleri başlığı altında Tablo 4’te yer alan örnek şekilde EKAP’ta “Teminat İşlemleri” butonundan idarelerce teminata ait çıktının alınarak ihale dosyasına eklenmesi gerekir.

Tablo 4: Geçici Teminat Ekran Görüntüsü

İstekli Adı			
GTM ID (ayırt edici no)	G0012-	EKAP İstekli Adı	İNŞ.VE
GTM Yatran Adı	SAN.TİC.LTD.ŞTİ	İNŞ.VE	SAN.TİC.LTD.ŞTİ.
Geçerlilik Tarihi	17.03.2023	Vergi Kimlik No	
Banka İşlem Ref No	2022	Uzatılmış Vade Tarihi	
Banka Adı	BANKASI	Düzenlenme Tarihi	29.11.2022
Tutar	210.000,00 TRY	Düzenleyen Şube	

- Yeterlik Bilgileri Tablosunun (YBT) Kontrolü

İhalenin ilk oturumunda ihale dokümanında istenilen yeterlik kriterlerine ait bilgilerin var olup olmadığı Yeterlik Bilgileri Tablosundan (YBT) kontrol edilmelidir. Bu oturumda teklif mektubu ve geçici teminat hariç diğer belgelerin uygun olup olmadığına dair bir değerlendirme yapılmaz.

Birinci oturumda yeterlik kriteri olarak şartnamede istenilen belgelerin YBT'de var olup olmadığına bakılır. İhaledeki yeterlik kriterlerinden herhangi birine ait ayırt edici bilgilerin YBT'de eksik sunulması halinde dahi bu belgenin sunulduğu kabul edilir. Zira belge ile ilgili bilgi girişinde bulunulmuştur. Fakat yeterlik kriterlerinden birine ait bilgilerin YBT'de beyan edilmemesi durumunda söz konusu belgenin hiç sunulmadığı kabul edilir ve EKAP'ta Yeterlik Bilgileri Tablosu Bilgi/Belge/Beyan Kontrolü butonu “yok” olarak işaretlenir. Hangi belgelere ait bilgilerin yer almadığı açıklama kısmında örnek olarak “Yeterlik Bilgileri Tablosunun ihalede yeterlik kriteri olarak belirlenen iş deneyim belgesi ve kalite yönetim sistem belgesine ilişkin satırlarda, kriterlere ilişkin bilgi girişinde bulunulmamıştır.” şeklinde yazılabilir. Zira bu cümle, ihale komisyon kararında “Değerlendirme Dışı Bırakılma Gerekçeleri” başlığı altında, ayrıntılı elenme gerekçesi haricinde kısa bilgilendirme olarak otomatik olarak yer alacaktır.

İhalede yeterlik kriteri olarak 7 tane belge yer aldığını varsayalım, 7 tane belgeden sadece 1 tane belge hakkında Yeterlik Bilgileri Tablosunda (YBT) bilgi girişinde bulunulmamış ise bu durumda YBT “yok” olarak işaretlenir ve açıklama kısmında hangi belge için bilgi girişi yapılmamış ise bu belge yazılır. Örnek olarak ihalede yeterlik kriteri olarak iş deneyim belgesi istenildiği durumda, YBT'de iş deneyim belgesine ait bilgilerin (belge numarası, tarih, belgeyi düzenleyen kurum vb.) eksik girilmesi durumunda YBT'de bu belgenin “var” olduğu kabul edilir. Fakat iş deneyim belgesine ait YBT'de belge girişinde bulunulmaması durumunda bu belgenin ihalede hiç sunulmadığı anlamına gelir ve bu husus EKAP'ta “yok” olarak işaretlenir. Yeterlik bilgileri tablosunun var/yok bilgileri girildikten sonra işlemler “kaydet ve ilerle” butonuna tıklanarak kayıt altına alınır (Tablo 5).

Tablo 5: Yeterlik Bilgileri Tablosu Var/Yok Kontrol Ekranı

E-Teklif Değerlendirmesi Yapılan İstekli LIMITED ŞİRKETİ -

E-Teklifi İmzalayan Kişi - 0462 İstekli Değiştir ▼ Detay ▼

Teklif Açılış ► Teklif Mektubu/Geçici Teminat Mektubu Uygunluk Kontrolü ► **Yeterlik Bilgileri Tablosu Bilgi/Belge/Beyan Kontrolü** ► 1. Oturum Sonu

Yeterlik Bilgileri Tablosu

Belge Adı Belgeyi Göster

Yeterlik Bilgileri Q Göster

Teknik Şartnameye Cevaplar ve Açıklamalar

Aradığınız kriterlere uygun kayıt bulunamadı.

Yeterlik Bilgileri Tablosu Bilgi/Belge/Beyan Kontrolü

Var Yok

Açıklama

Yeterlik bilgileri tablosunda bilgiler/beyanlar mevcuttur.

Yeterlik Bilgileri Tablosu ile birlikte (varsa) İş Ortaklığı Beyannamesi/Konsorsiyum Beyannamesi-Teknik Şartnameye Cevaplar ve Açıklamalar formları da değerlendirilerek Var/Yok seçimi yapılmalıdır.

Gerri Dön Kaydet ve İlerle

İlk oturum kapatılmadan önce, yapılan tüm işlemlerin ve değerlendirmelerin doğru olup olmadığı kontrol edilmelidir. Çünkü ilk oturum kapatıldığında, ilk oturumdaki işlemlere ait İsteklilerce Teklif Edilen Fiyatlar Tutanağı, E-Teklif Açma Ve Belge Kontrol Tutanağı ve varsa Açılmayan E-Teklif Tutanağı isteklilere gönderilmektedir. Sitem her ne kadar 1. oturuma geri dönülüp değerlendirmelere ait güncelleme yapılmasına izin verse de, ilk oturumdan farklı bir değerlendirme yapılması durumunda idarelerin “güvenirlik” ilkesine halel gelmemesi için ilk oturumda işlemlerin doğru ve eksiksiz olarak tamamlanması hususuna dikkat etmekte fayda bulunmaktadır.

Oturumdaki işlemlerin tamamlanmasından hemen sonra “1. Oturum Kaydet ve Tutanakları İsteklilere Gönder” butonu tıklanarak ilk oturum bitirilir. Bu buton tıklanıldığında İsteklilerce Teklif Edilen Fiyatlar Tutanağı, E-Teklif Açma Ve Belge Kontrol Tutanağı EKAP tarafından gönderilerek isteklilerin fiyatlardan haberdar olmaları sağlanır.

c) Tutanakların Çıktısının Alınması

Her oturum kapatılmadan önce bilgilerin EKAP'a kaydedilmesi gerekmektedir. Tekliflerin açılması ve değerlendirilmesine ilişkin “tutanaklar” EKAP üzerinde otomatik hazırlanmaktadır. Tutanakların çıktısı alınmak suretiyle İhale komisyonu üyeleri tarafından imzalanmalıdır.

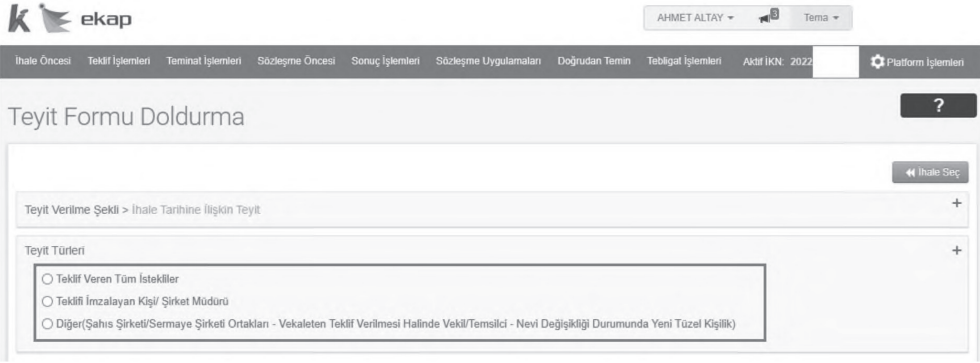
d) 1. Oturum Yasaklılık Teyit İşlemlerinin Yapılması

İlk oturum tamamlandıktan sonra ikinci oturuma geçebilmek için e-teklif veren

tüm istekliler için EKAP üzerinden “Sözleşme Öncesi” butondan teyit formu doldurularak ihale tarihine ilişkin yasaklılık sorgulamasının yapılması gerekmektedir.

Birinci oturumda ihaleye giren tüm istekliler hakkında yasaklılık sorgulaması yapılır. Ayrıca ihale tarihine ilişkin yasaklılık sorgulama sayfasında Tablo 6'da görüldüğü üzere, “*Yasaklılık teyidi yapılırken aday ve istekliler ile bunların şahıs şirketi olmaları halinde tüm ortakları, sermaye şirketi olmaları halinde sermayesinin yarısından fazlasına sahip ve hisseleri toplamı şirket sermayesinin yarısından fazlasını teşkil eden ortakları ile başvuru veya teklifi ya da sözleşmeyi imzalayan, başka bir ifade ile ihaleye katılan vekil ve temsilcilerinin de ihalelere katılmaktan yasaklı olup olmadığı sorgulanacak*”¹⁰ tır. Yapılan sorgulama sonuçlarının çıktısı alınarak ihale dosyasına eklenmelidir.

Tablo 6: Yasaklılık Teyidi Bilgi Giriş Ekranı

1. oturum sonucunda, tekliflerin açılması, geçici teminatların ayrıntılı incelenmesi, yeterlik bilgileri tablosunda yeterlik kriterlerinin var olup olmadığı kontrol edilir. Tutanakların çıktısı alınır, yasaklılık teyidi yapılarak 1. oturum kapatılır. Tekliflerin ayrıntılı değerlendirme süreci olan 2. oturum aynı gün içinde, başka bir gün de ya da birden fazla oturumda gerçekleştirilebilir.

¹⁰ Kamu İhale Genel Tebliği, madde 30.5.2.

BELEDİYEYE YAPILAN BEDELSİZ ARAÇ TESLİMİNİN KURUMLAR VERGİSİ VE KDV KANUNU KARŞISINDAKİ DURUMU

Av. Fatih Sultan Mehmet ÇİÇEK*

VERGİ USUL KANUNU YÖNÜN- DEN;

213 sayılı Vergi Usul Kanununun;

- 227 nci maddesinde, bu Kanuna göre tutulan ve üçüncü şahıslarla olan münasebet ve muamelelere ait olan kayıtların tevsikinin mecburi olduğu,

- 229 uncu maddesinde, faturanın satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesika olduğu,

- 231 inci maddesinin birinci fıkrasının (5) numaralı bendinde, faturanın malın teslimi veya hizmetin yapıldığı tarihten itibaren azami yedi gün içinde düzenleneceği, bu süre içerisinde düzenlenmeyen faturaların hiç düzenlenmemiş sayılacağı,

- 232 nci maddesinde, birinci ve ikinci sınıf tüccarlar, kazancı basit usulde tespit edilenlerle defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçilerin; birinci ve ikinci sınıf tüccarlara, serbest meslek erbabına, kazançları basit usulde tespit olunan tüccarlara, defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçilere, vergiden muaf esnafa sattıkları emtia veya yaptıkları işler için fatura vermek ve bunların da fatura istemek ve almak mecburiyetinde oldukları, bunların dışında kalanların birinci ve ikinci sınıf tüccarlar ile kazancı basit usulde tespit edilenlerden ve defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçilerden satın aldıkları emtia veya onlara yaptırdıkları iş bedelinin (01/01/2022 tarihinden geçerli olmak üzere) 2.000,00 TL'yi geçmesi veya bedeli 2.000,00 TL'den az olsa dahi istemeleri halinde emtiayı satanın veya işi yapanın fatura vermesinin mecburi olduğu,

- 267 nci maddesinde, emsal bedelin, gerçek bedeli olmayan veya bilinmeyen veyahut doğru olarak tespit edilemeyen bir malın, değerlendirme gününde satılması halinde emseline nazaran haiz olacağı değer olduğu, emsal bedelinin sıra ile ortalama fiyat esası, maliyet bedeli esas ve takdir esasına göre tayin edileceği, hükme bağlanmıştır.

* Sultangazi Belediye Başkan Yardımcısı

Vergi Usul Kanununun 267 nci maddesi uyarınca hesaplanacak emsal bedel üzerinden, yine aynı Kanunun 231 inci maddesinin beşinci fıkrasında belirtilen süre içerisinde Belediye adına fatura düzenlenmesi gerekmektedir.

KURUMLAR VERGİSİ KANUNU YÖNÜNDEN;

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun “Diğer İndirimler” başlıklı 10 uncu maddesinde;

«(1) Kurumlar vergisi matrahının tespitinde; kurumlar vergisi beyannamesi üzerinde ayrııcı gösterilmek şartıyla, kurum kazancından sırasıyla aşağıdaki indirimler yapılır:

...

c) Genel ve özel bütçeli kamu idarelerine, il özel idarelerine, belediyelere ve köylere, Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflara ve kamu yararına çalışan dernekler ile bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetinde bulunan kurum ve kuruluşlara makbuz karşılığında yapılan bağış ve yardımların toplamının o yıla ait kurum kazancının % 5 ine kadar olan kısmı.

...

2) Bağış ve yardımların nakden yapılmaması halinde, bağışlanan veya yardımın konusunu oluşturan mal veya hakkın maliyet bedeli veya kayıtlı değeri, bu değer mevcut değilse Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre takdir komisyonlarınca tespit edilecek değeri esas alınır.”

hükmüne yer verilmiştir.

Konu ile ilgili açıklamalara 1 Seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinin “10.3.2 Bağış ve yardımlar” başlıklı bölümlerinde de yer verilmiş olup “10.3.2.1. Kurum kazancının %5 i ile sınırlı bağış ve yardımlar” başlıklı bölümünde,

“Genel ve özel bütçeli kamu idarelerine, il özel idarelerine, belediyelere, köylere, Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflara ve kamu yararına çalışan dernekler ile bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetinde bulunan kurum ve kuruluşlara makbuz karşılığında yapılan bağış ve yardımların toplamının o yıla ait kurum kazancının %5’ine kadar olan kısmı, kurumlar vergisi beyannamesinde ayrıca gösterilmek şartıyla kurum kazancından indirim konusu yapılabilecektir.

Matrahtan indirilmesi için bağış ve yardımın;

- Genel ve özel bütçeli kamu idarelerine, il özel idarelerine, belediyelere ve köylere, Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflara, kamu yararına çalışan dernekler ile bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde bulunan kurum ve kuruluşlara yapılması,

- Makbuz karşılığı olması,

- Karşılıksız yapılması,

- Sadece ilgili dönem kazancından indirilmesi

- Beynamede ayrıca gösterilmesi gerekir. İndirilemeyen kısım diğer yıla nakledilemez.

Kurumlar vergisi matrahının tespitinde indirim konusu yapılabilecek bağış ve yardımların tutarı, o yıla ait kurum kazancının %5 i ile sınırlıdır.

İndirilebilecek bağış ve yardım tutarının tespitinde esas alınan kurum kazancı, zarar mahsubu dahil giderler ile iştirak kazançları istisnası düşüldükten sonra,

indirim ve istisnalar düşülmeden önceki [Ticari bilanço kârı - (iştirak kazançları istisnası + geçmiş yıl zararları)] tutardır.”

açıklamaları yer almakta olup,

«10.3.2.2.4. Bağış ve yardımın belgelendirilmesi» başlıklı alt bölümde de,

“Aynı veya nakdi olarak yapılan bağış ve yardımların kurumlar vergisi mükelleflerince indirim olarak dikkate alınabilmesi için makbuz karşılığı yapılmış olması gerekli ve yeterlidir.

Aynı bağış ve yardımın, işletmenin aktifinden veya stokundan çekilerek bağışlanmış olması durumunda, mükelleflerin işletmeden çekip bağışladıkları değerler için fatura düzenlemesi; düzenlenen faturanın arka yüzüne faturada belirtilen değerlerin ilgili kamu kurum ve kuruluşu tarafından bağış veya yardım olarak alındığına ilişkin şerh konularak yetkili kimseler tarafından imzalanmış olması yeterlidir.

Aynı değerlerin, mükelleflerce dışarıdan alınarak kamu kurum ve kuruluşuna bağışlanmış olması durumunda ise bu kurum ve kuruluş tarafından teslim alınacak değerler için teslim ilişkili bir belge düzenlenmiş olması yeterli olup, düzenlenen belgede bağışlanan kıymetin değerinin, cinsinin ve miktarının tereddüde mahal bırakmayacak şekilde belirtilmiş olması gerekmektedir. Ayrıca, bağışlanan değerlere ilişkin olarak düzenlenmiş olan faturaların arka yüzünde yukarıda belirtilen açıklamalar dahilinde ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının yetkililerinin imzası bulunacaktır.

...”

açıklamalarına yer verilmiştir.

Bu hüküm ve açıklamalara göre, Belediye yapılan araç bağışının Kurumlar Vergisi Kanununun 10 uncu maddesinin 1 inci fıkrasının (c) bendi kapsamında maliyet bedeli toplamının bağışın yapıldığı yıla ait kurum kazancının %5'ine kadar olan kısmının indirim konusu yapılması mümkün bulunmaktadır.

Ancak, bağışın yapıldığı dönemde faaliyetinin zararlı sonuçlanmış olması veya kurum kazancının yetersiz olması durumunda indirilemeyen bağış tutarının daha sonraki yıllarda indirim konusu yapılması veya zarar olarak devredilmesi mümkün bulunmamaktadır.

Ayrıca, işletme aktifine kayıtlı aracın bağışı için fatura düzenlenmesi gerekirken olup düzenlenen faturanın arka yüzüne Belediye tarafından bağış olarak alındığına ilişkin şerh konularak yetkili kimseler tarafından imzalanması gerekmektedir.

KATMA DEĞER VERGİSİ KANUNU YÖNÜNDEN ;

3065 sayılı KDV Kanununun,

17/2-b maddesinde, Kanunun 17/1 inci maddesinde sayılan, genel ve katma bütçeli dairelere, il özel idarelerine, belediyelere, köylere, bunların teşkil ettikleri birliklere, üniversitelere, döner sermayeli kuruluşlara, kanunla ve Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle kurulan kamu kurum ve kuruluşlarına, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına, siyasî partilere ve sendikalara, kanunla kurulan veya tüzelkişiliği haiz emekli ve yardım sandıklarına, kamu menfaatine yararlı derneklere, tarımsal amaçlı kooperatiflere ve Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflara bedelsiz olarak yapılan

her türlü mal teslimi ve hizmet ifalarının KDV'den istisna olduğu,

30/a maddesinde vergiye tabi olmayan veya vergiden istisna edilmiş bulunan malların teslimi ve hizmet ifası (Bu Kanununun 17 nci maddesinin (2) numaralı fıkrasının (b), (c) ve (d) bentleri ile (4) numaralı fıkrasının (1) ve (ö) bentleri uyarınca katma değer vergisinden istisna edilen işlemler hariç) ile ilgili alış vesikalarında gösterilen veya bu mal ve hizmetlerin maliyetleri içinde yer alan katma değer vergisinin vergiye tabi işlemler üzerinden hesaplanan katma değer vergisinden indirilemeyeceği,

hüküm altına alınmıştır.

KDV Genel Uygulama Tebliğinin "II/F-2.4. Belli Kurum ve Kuruluşlara Yapılan Bedelsiz Teslim ve Hizmetlerde İstisna" başlıklı bölümünde;

"3065 sayılı Kanunun (17/2-b) maddesinde; Kanunun (17/1) inci maddesinde sayılan kurum ve kuruluşlara bedelsiz olarak yapılan teslim ve hizmetlerin,

KDV'den istisna olduğu hüküm altına alınmıştır.

Söz konusu kurum ve kuruluşlara yapılan her türlü bedelsiz mal teslimi ve hizmet ifaları KDV'den istisna olup, teslim ve hizmet bedeli ile ilgili herhangi bir alt ya da üst sınır söz konusu olmaksızın istisna uygulanır.

1/1/2019 tarihinden itibaren bu istisna kapsamında yapılan işlemlere ilişkin yüklenilen KDV indirilebilir, ancak indirim yoluyla giderilemeyen KDV iade edilmez."

Belediyeye bedelsiz olarak gerçekleştirilen araç teslimi KDV Kanununun 17/2-b maddesi uyarınca KDV'den istisna olacaktır. Öte yandan, bedelsiz teslim edilen bahse konu aracın alımında yüklenilen KDV nin vergiye tabi teslim ve hizmetler dolayısıyla hesaplanan KDV den indirimi mümkün bulunmaktadır.

KAYNAK

Gelir İdaresi Başkanlığı

YEREL YÖNETİMLER VE YENİ ALANLAR (2)

Prof. Dr. M. Akif ÖZER*

Ankara Hacı Bayram Veli Ün. İİBF Öğretim Üyesi

YEREL YÖNETİMLERDE YENİ YÖNETİŞİM ANLAYIŞLARI VE DİJİ- TAL YÖNETİŞİM

Bilindiği gibi yönetim; örgüt yapıları, sistemleri, yöneticilerin ve çalışanların ilişkileri, karar verme ve hesap verme sorumlulukları ile ilgili bir etkileşim sürecidir.¹ Bu yönüyle oldukça geniş kapsamlıdır. Son yıllarda dünya genelinde hâkim olan modern yönetim sistemlerinin gayri resmi güç ve meşruiyet kullanma süreçlerinde yaşadıkları sıkıntılar ve sorunlar, zaman zaman yerel düzeyde yönetim çatışmalarına yol açmaktadır. Ayrıca, büyük ölçüde siyasi katılım ve sosyal adalet açısından daha az kapsayıcı olan modern yönetim sistemlerindeki kusurlar nedeniyle, birçok ülkede geleneksel kurumların yeniden canlandırılması çabaları görülmeye başlanmıştır.

Bunun yanında modern yönetim sistemlerinin daha üstün ve kalkınmayı sağlamak için en uygun olduğu yönündeki daha önceki varsayımın gözden geçirilmesi de söz konusu olmuştur. Bu şekildeki tartışmalar esasında iki sistemden

hangisinin daha iyi olduğu üzerine odaklanma eğilimindedir. İkisinin birbirini nasıl tamamlayabileceğine daha az dikkat edilmiştir. Modern yönetim sistemlerinin savunucuları yönetişimin karşılaştırmalı üstünlüklerini ortaya koyarken geleneksel otoritelerin ve sistemlerin neden hala güçlü bir şekilde var olduğuna cevap verememektedirler.²

Böyle bir ortamda küresel yönetişimin de süreçten etkilenmemesi mümkün değildir. Son yıllarda yönetim sistemi içinde güçlü devletlerin hâkim rollerini kaybettikleri ve de küresel yönetişimin giderek daha fazla parçalanmakta olduğunu ifade edilmektedir. Bu süreçte özellikle iki eğilim dikkat çekmektedir. Bunlardan ilki ulusötesi yönetişimdir (transnational governance). Örneğin ulusların sınırını aşan sivil toplum kuruluşları bu kapsamda değerlendirilebilir. İkinci eğilim ise yerel yönetimlerin giderek daha fazla uluslararası ilişkiler konusunda aktif olmaya başlamalarını öngören ulusaltı yönetişimdir (subnational governance).³

* Bu makale yazarın “Yerel Yönetimler Ve Gelecek Yarınlar”, Yerel Yönetimlerde Yeni Yönelimler, Ed. M. Akif Özer, (1-78), Ekin Yayın Dağıtım, Bursa, 2023, 636 s. (ISBN: 9786256460324) künyeli çalışmasından yararlanılarak hazırlanmıştır. (mehmet.ozero@hbv.edu.tr).

Görüldüğü gibi 21. yüzyılda artık teknolojide ve küresel alanda yaşanan altüst oluşlar ve krizler yerel yönetimleri de birbir etkilemektedir. Bu birimlerin yetki alanları dahilinde yaşayan insanlara yönelik hizmetleri salt yerel bir bakış açısı ile sunması artık mümkün değildir. Örneğin yukarıda ana hatlarıyla incelediğimiz iklim krizi ve küresel ısınma da yerel yönetimler için ciddi bir sorundur ve bu sorunların çözümü için bütüncül bakış açılarının geliştirilmesi gerekmektedir. Son yıllarda gündeme gelen akıllı şehir uygulamalarının önemli bir kısmı doğa dostu çözümler önermekte, iklim krizini şiddetlendiren nedenlere alternatifler sunmaktadır.

Bununla beraber daha sık meydana gelen ve kentsel yapılaşmadaki hatalar nedeniyle büyük yıkımlara sebep olabilen seller veya hava kirliliği gibi konular hem bu alanlarda çözüm üretmeyi hem de kriz anında aktif müdahale ve mobilizasyon için teknolojik çözümleri gündeme getirmektedir.⁴

Bu hususların yanında değişen toplumsal beklentiler ve yerel yönetim sınırları dahilinde vatandaşlara ek olarak göçmen ve mültecilerle birlikte geniş bir insan topluluğunun yaşaması, demokratik yönetim doğrultusunda adımlar atmayı ve bu adımları atarken teknolojinin sunduğu imkanlardan yararlanmayı gündeme getirmektedir. Tüm bu çalışmaların etkili ve koordine şekilde yerine getirilmesi ve uluslararası alanda diğer örnek yerel yönetim birimlerinin deneyimlerinden yararlanılması için⁵ yerel gündemlerin küresel boyutta ele alınması büyük önem taşımaktadır.

Küreselleşmeyle birlikte yerel yönetimler için ortaya çıkan yeni yönetim

alanları, dijital yönetimde sağlanan ilerlemelerle oldukça farklı boyutlara gelmiş ve yerel yönetimlerin merkezi yönetim karşısında ağırlığının artmasına yol açmıştır. Bu süreçte dijital yönetim hem insanların bire bir sosyal medya, mobil uygulama veya sunulan başka araçlar üzerinden doğrudan kendilerini ifade etmelerini mümkün kılarken diğer yandan nesnelerin interneti ve diğer birçok kaynaktan yerel yönetimlere akan veri akışının yasal ve etik ilkeler dikkate alınarak analizini mümkün kılmaktadır. Bu durum ise yerel yönetimlerin demokratikleşmesinin yanı sıra bu alanda geleceğe dair öngörülerde bulunulmasına, gelişen beklentileri ve potansiyel sorun ve fırsatların zamanında okunabilmesine ortam hazırlamaktadır.⁶

Dijital yönetişimin gelişimi paralelinde yerel yönetimlerde sosyal ağların kurulması da oldukça kolaylaşacaktır. Böyle bir ortamda belirli bir gündem özelinde insanların ağlar (networkler) şeklinde bir araya gelmesi, gündemi değerlendirme ve katkıda bulunmaları mümkün olabilmektedir. Bilindiği gibi ağlar özü itibarıyla esnek, konu özgülünde kısa veya uzun dönemli oluşumlardır. İnsanlar belirli bir amaç ve konu doğrultusunda çok farklı siyasi görüşlerden ve sosyo-ekonomik kesimlerden diğer insanlarla bir araya gelebilmektedirler. Bu bir mahalle veya sokakla ilgili bir konuda o mahalle ve sokakta yaşayanların katıldığı bir ağ da olabilir, belirli bir konuda şikayetçi insanları bir araya getirebilir veya hayvan hakları gibi özel bir konuda duyarlı insanların seslerini duyurmalarını da sağlayabilir. Ayrıca bu süreçte STK'lar da kendi içlerinde ağlar oluşturup iş birliği yapmaları için dijital fırsatlardan yararlanılabilir.

Yerel yönetimler dijital yönetim sayesinde her konuda binlerce STK'nın bilgilendirilmesi ve görüşlerini bildirmesi yerine oluşan esnek ağlar üzerinden karar alma sürecine yönetilenlerin katkısını doğrudan alabilecektir. Ağ oluşumunda dijital imkanların değerlendirilmesi suretiyle mülteciler ve göçmenler gibi toplumsal yapıya entegrasyon süreci içinde olan toplulukların da kendilerini temsil etmeleri için uygun imkanlar elde etmeleri sağlanacaktır. Yerel yönetimler karar alma sürecini geliştirmede ağların oluşumu için kendi kontrollerinde kuracakları sosyal medya platformları ve WhatsApp gibi uygulamaların sunduğu dijital fırsatlardan da yararlanacaklardır.⁷

Gelecekte yerel yönetimlerin dijital yönetim süreçlerinde daha etkin bir kurumsal yapıda faaliyetlerini yürütebilmeleri için şu hususlara dikkat etmeleri gerekmektedir:⁸

- **Stratejik ve Bütünlüklü Yaklaşım:** Dijital yönetime dair stratejik ve bütünlüklü bir yaklaşım olmadan başarılı, uzun dönemli ve sürdürülebilir çalışmalar yapmak mümkün değildir. Bu kapsamda tüm paydaşların katılımı ile yol haritaları belirlenmelidir. Hayata geçen dijital çözümler birbiriyle bağlantılı olarak çalışmalıdır.

- **Toplumun Teknolojik Dönüşüm Konusunda Hazırlanması:** Teknolojik altüst oluşum getirdiği fırsatlara ve kaygılara yönelik toplumdaki mevcut ilgiyi geliştirirken teknolojinin sosyal sonuçlarına dair önlemler alınmalıdır. Zararlı sonuçların engellenmesinin yanı sıra potansiyelin kavranıp ona uygun desteklerin verilmesi inovasyon kültürünü de geliştirecektir.

- **Karar Alma Sürecine Kent Sakinlerinin Katılması:** Yerel yönetimler genelde hemen her biriminde dijital çözümlerden yararlanmaktadırlar. Yazılımlar, mobil uygulamalar, online ödemeler, sosyal medya ve websiteleri aktif şekilde kullanılmaktadır. Ancak karar alma sürecine katılmada, toplumsal ağları sürece dahil etmede ve geri bildirim konusunda yeni ve stratejik adımlar atılmalıdır.

- **Gerçek Zamanlı Katılım/Geri Bildirim:** Halkın yönetim sürecine gerçek zamanlı katılımı için uygun platformlar sunulmalıdır. Sosyal medya platformları ve mobil uygulamalar üzerinden arada sırada veya belirli periyotlarla değil, her an yerel yönetimle kent sakinlerinin diyalog içinde olması gerekmektedir.

- **Geleceğin İşlerine Adapte Olma:** Gelecekte iş/çalışma yaşamı değişirken yerel yönetim çalışanlarının değişime uyum sağlaması için önlemler alınmalıdır. Bu aynı zamanda kentlerde inovasyon ve girişimcilik ekosisteminin geliştirilmesi için de gereklidir.

- **Düzenli Veri Analizi:** Veri analizi ve teknoloji geliştirme konusunda kurumsal yapı güçlendirilmelidir. Açık veri platformları bu kapsamda oluşturulmalı, girişimcilerin ve STK'ların bu verileri analiz edip çözüm önerileri geliştirmeleri teşvik edilmelidir.

- **Dezavantajlı Kesimlere Yönelik Destekler:** Dezavantajlı toplulukların özel ihtiyaçlarına göre katılımı pekiştirecek dijital çözümler geliştirilmelidir. Mülteciler, göçmenler, engelliler, hastalar, yaşlılar ve yoksul mahalleler için sosyal girişimcilerin ve STK'ların sunacağı dijital çözümlere destek sunulmalıdır.

- **Dijital Eşitsizlik:** Dijital okuryazarlığın geliştirilmesi ve dijital eşitsizliğin giderilmesi için yerel yönetimlerin öncülüğünde paydaşların koordineli hareket etmesi gereklidir. Kimsenin geride kalması ve herkesin teknolojik imkanlardan yararlanması için yerel yönetimler adım atmalıdır.

- **Kriz ve Afetler:** Deprem, sel, savaş gibi kriz anlarında toplumun yönlendirilmesi ve yardımların koordineli ve etkin şekilde dağıtılması için teknolojik çözümlerden nasıl yararlanılabileceğine dair planlar yapılmalıdır. GPS, uydu fotoğrafları, haritalandırma, SMS ve sosyal medya imkanları bu açıdan değerlendirilmelidir.

- **Siber Güvenlik ve Etik:** Belediyelerin sunduğu hizmetlerin devamlılığının sağlanması ve kent sakinlerinin verilerinin korunması için siber güvenlik önlemleri geliştirilmelidir. Teknolojik çözümlerin sunulmasında kişisel verilerin korunmasına ve etik ilkelere uyulmalı, yerel yönetimler bu konularda öncü bir rol üstlenmelidir.

- **Kültürel Dönüşüm:** Dijital yönetim teknolojisinin kendisi ile ilgili değildir veya yalnızca bir teknolojik çözümün satın alınıp kurulmasıyla sona ermez. Teknolojik çözümlerden dijital yönetişimde yararlanmak için kurum kültüründe değişimlere gidilmeli ve bu konuda siyasi kararlılıktan ödün verilmemelidir.

YEREL YÖNETİMLERİN PARADİPLOMASİ FAALİYETLERİ

Genellikle yerel yönetimlerin uluslararasılaşma boyutundaki işbirliği ve stratejileri açıklanması amacıyla ülkeler, yoğunluklu olarak dış politika kavramını içeren “paradiplomasi” (yerel dış po-

litika) deyimini kullanmaktadırlar. Yerel düzeyde artık uluslararası ilişkiler daha profesyonel bir şekilde kurulmaktadır.

Paradiplomasi, yerel yönetimler tarafından yürütülen uluslararası ilişkiler verilen genel bir tanımlamadır. Özellikle küreselleşme ile birlikte yerel yönetimlerin küresel politikaları etkileme gücü oldukça artmıştır. Bu nedenle yerel birimler, merkezi yönetimlerin ulusal dış politikalarını destekleyici faaliyetlerde bulunmak, ulusal çıkarlarını uluslararası platformlarda savunmak ve küresel anlamda diğer ülke yerel birimleri ile ortak faaliyetler gerçekleştirmek amacıyla dış politika ilişkileri yürütmektedir. Yerel-ler arası diplomatik ilişkiler 14. yüzyılda Kuzey Avrupa’da bulunan bazı kentlerin değerlerini korumak üzere kurulan Hanseatic Birliği’ne dayandırılrsa da tarihin birçok sahnesinde bu tür ilişkilerin geliştirildiği incelenebilir. Ancak endüstri devriminin ardından özellikle Batı ülkelerinde gerçekleşmiş kentleşme süreçleri ve kentlerin karşılaştığı yoğun göç olgusu, yerel birimleri bir arada çalışmaya ve uluslararası platformlarda menfaatlerini korumaya itmiştir.⁹

Bu sürece yukarıda ana hatları ile değinilen ulusaltı yönetim mekanizmaları doğrudan katkıda bulunmuştur. Ulus-devletlerin küresel siyasete hâkim olmaya başlamasından sonra yerel yönetimler arasında ilişkiler yoğunlaşmaya başlamış, zamanla bu durum uluslararası boyut kazanarak yerel yönetimlerin yeni yönetim anlayışları benimsemelerine yol açmıştır. Esasında yerelin uluslararası alanda da kendini göstermek istemesinin en önemli sebebi küreselleşmedir. Bunun yanında söz konusu diğer unsurlar ayrintılandırılmak istenirse şu hususlarla karşılaşılır:¹⁰

- Öncelikle her ülkenin idari yapısı ve yasal çerçevesi, yerel yönetimlerin dış ilişkiler bağlamında hangi çerçevede hareket edeceğini belirler.

- Yerel yönetimlerin tarihsel geçmişi ve birikimi, dış ilişkilerinde etkili bir faktördür.

- Yerel yönetimlerin coğrafi konumu uluslararası alanda faaliyetlerini etkiler. Yakın yerel yönetim birimleri aralarında daha kolay ve düşük maliyetli uluslararası faaliyetlerde bulunabilmektedir.

- Yerel yönetimlerin demografik yapısına da dikkat edilmelidir. Örneğin bir yerel yönetim biriminin nüfusunda göçmenler ağırlıklıysa, o birimin uluslararası ilişkilerdeki ağırlığı göçün kaynağı olan ülkeye yönelmektedir.

- Merkezi devletin küresel siyaset anlayışı da yerel yönetimlerin ulusaltı yönetişim mekanizmaları oluşturmalarında doğrudan belirleyicidir.

- Yerel yönetimlerin maddi imkânları da, dış ilişkilerin hacmi ve yönünü etkilemektedir.

- Ayrıca yerel yöneticilerin dış ilişkilere olan ilgisi ve tecrübesi de süreci etkiler.

Son yıllarda yerel yönetimlerin paradiplomasi politikalarını göç ve mültecilerle ilgili gelişmeler de doğrudan etkilemiştir. Ev sahibi toplumlar göçmenlerin yakın gelecekte geldikleri yerlere geri döneceklerini varsaymaktadır. Ancak gerçekte olan göçmenlerin geldikleri ülkede yeni kalıcı hayatlar kurma çabalarının olduğudur. Durum böyle olunca yerel yönetimlerin mültecilere acil destek vermeleri bir zorunluluk olarak ortaya çıkmış

ancak mültecilerin kentte kalış süresi uzadıkça ve kente yerleştikçe yerel yönetimlerin öngöremediği ve aslında daha önce hiç planlamadıkları ve yasal yetkiler anlamında tartışmalı sayılabilecek alanlarda da mültecilere yönelik hizmet vermek durumunda kaldıkları görülmektedir.¹¹

Günümüzde göç, dünya ülkelerinin birçoğunun dahi tek başına üstesinden gelemeyeceği küresel bir soruna dönüşmüş durumdadır. Yerel yönetimler açısından önemli olan husus, kente gelen göçmenlerin herhangi bir soruna yol açmadan yerel halk ile birlikte yaşayabilmesi adına neler yapıldığının ve nelerin yapılabileceğinin ortaya konulmasıdır. Burada yerel yönetimlere düşen, yerel halk için bu sorumlulukların gereği gibi yerine getirilmesidir.¹²

Küreselleşen dünyada ulus-devletlere benzer bir şekilde yerel yönetimler de kendi aralarında ekonomik açıdan rekabet içerisindedir. Bu süreçte ekonomi odaklı kent diplomasisi faaliyetleri oldukça önem kazanmaktadır. Bunun yanında kardeş şehir ilişkileri ya da değişik işbirliği girişimleri de kültürel amaçlı olarak gerçekleştirilen uluslararası ilişkilerde, yerel yönetimlerin paradiplomasi çabalarını artırmıştır.

Yerel yönetimlerin paradiplomasi faaliyetlerinde bir diğer önemli çıkar algısı da küresel barışa katkı üzerinde odaklanmaktadır. Gerek çatışmaların öncesinde gerek çatışma devam ederken gerekse de çatışma sonrasında yerel yönetimlerin barışa yapabilecekleri katkılar, paradiplomasi faaliyetlerin odağında yer almaktadır. Bu alanda yapılan teorik çalışmalarda yerel yönetimlerin küresel barış çalışmalarında etkin olmaya çalışırken beslendikleri üç temel motivasyon kaynağı gösterilmektedir.¹³

• Kentlerin, ulus-devletlerden farklı olarak silahları yoktur. “Elinde çekiç olana dünya çivi gibi gözüktür” sözü, ulus-devletlerin sahip oldukları silahların, dış politikadaki eğilimlerini belirlemede etkili olduğunu göstermektedir. Bu anlayışa göre, silahları ve orduları olmayan yerel yönetimler, dünyaya barış perspektifinden bakmak için daha fazla imkâna sahiptir.

• İkinci motivasyon kaynağı olarak yerelin ulusaldan daha az patolojik olması gösterilmektedir. Ulus-devletlerin ürettikleri mitler ve travmalar halkları daha güvenlik odaklı kılarken, yerelin genelde bunlardan uzak olması, yerel yönetimlerin barış aktörü olma potansiyelini arttırmaktadır.

• Üçüncü olarak da yerelin varlığını devam ettirebilmesi için barışa ihtiyacı duyması gösterilmektedir. Hem savaşlardan hem de yapısal şiddetten en fazla zarar gören her zaman yerel yönetimler olmaktadır. Savaş çıkması durumunda üst düzey siyasiler, kendilerini koruyabilirken, yerelde yaşayanlar ciddi zarar görmektedirler. Ayrıca, ulus-devletlerin, küresel siyasetteki güçlerini abartmaları, ama yerel yönetimlerin bu tip tutumlardan uzak kalmaları, barış için sahip oldukları potansiyeli işaret etmesi açısından önemlidir. Dünya tarihi, yerel yönetimlerin barış girişimleriyle ilgili pek çok örnek barındırmaktadır. En önde gelen barış girişimi, Barış İçin Belediye Başkanları (Mayors for Peace) adlı uluslararası kuruluştur.

Tarihsel süreçte yerel yönetimlerin küresel çapta ilk örgütlenmesi, 1913’te kurulan Uluslararası Belediye Hareketi (International Municipal Movement-U-BH) ile olmuştur. UBH’nin misyonunu

2004’ten bu yana Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Dünya Teşkilatı (United Cities and Local Governments-UCLG) sürdürmektedir. Merkezi Barselona’da olan ve 140 ülkeden 240.000 yerel yönetim ve 175 yerel birliği kapsayan UCLG’nin temel amaçları, ekonomik ve siyasi odaklıdır. Bir yandan yerel düzeyde kalkınmayı ve inovasyonu hedeflerken, diğer yandan yerel ve bölgesel birimlerin küresel yönetişimde daha fazla seslerini duyurmalarını ve dünya barışına katkı sağlamayı da amaçlamaktadır.¹⁴

Literatürde paradiplomasi üzerine akademik çalışmaların ilk olarak Panayotis Soldatos tarafından gerçekleştirildiği belirtilmektedir. Soldatos geleneksel dış politika ve dış ticaretler üzerinde daha önce benzeri görülmemiş bir biçimde yerel birimler eliyle gerçekleşen ortaklıklar ile bu ortaklıkların getirileri üzerine çalışmıştır. Yerel birimlerin farklı ülkelerdeki yerel birimlerle etkileşim halinde olarak sosyal, kültürel, ekonomik vb. etkiler ile ulusal sınırların delinmesini incelemiştir. Çalışmalarında paradiplomasi, ulus-altı yönetimlerin, ulus devletlerin diplomatik ilişkilerini etkileyerek çalışmalarını değiştirebilecek eylemleri ürettiği sonucuna ulaşmıştır. Paradiplomasi uygulamada üç katmanlı bir yapıda ortaya çıkmaktadır: Bu katmanlar ve özellikleri şu şekilde özetlenebilir:¹⁵

İlk katmanda ekonomik ilişkiler bulunmaktadır. Ekonomik ve finansal ilişkiler, dış kaynakları yerel birimlere yönlendirme amacı gütmektedir. Yerel düzeydeki birimlerini, uluslararası şirketlerin gözdesi haline getirmek, ihracat pazarı haline dönüştürmek, çeşitli hibe ve kredi desteklerinden yararlandırarak cazibe merkezi ilan etmek gibi ekonomik

amaçlar bu katman içerisinde yer almaktadır. Bu aşama değerlendirildiğinde, çok küçük nüfuslu sıradan bir yerel birimin bile dünya ekonomisine yön vermesi mümkün görünmektedir.

İkinci katman kültürel, eğitsel, teknolojik, teknik ve diğer alanlardaki işbirliğidir. Yerel birimlerin ulus-üstü kararlar neticesinde uluslararası bir boyut kazanması yabancı ülkelerle olan yakınlığına bağlı olarak değerlendirilmektedir. Çünkü paylaşabilecek ortak noktaları olan farklı iki ülkedeki yerel birimlerin yaklaşması mümkün olabilmektedir. Uluslararasılaşan bu yerel yönetimler, birbirleri ile kültürel, teknolojik ve teknik işbirliği geliştirerek, uluslararası düzeyde genel kabul görebilir. Bu da ulus-üstü yönetimin birçok alanda söz sahibi olmasını sağlamaktadır. Kültürel etkileşim yoluyla uluslararasılaşmış bir yerel yönetimin yaşayanları arasında günlük yaşam farklılığı olmadığından, birinci katmanın daha da genişlemesi sağlanmaktadır. Yani ikinci katman, alt katmandaki ekonomik işbirliği tabanını genişleterek daha da avantajlı bir duruma dönüştürebilmektedir.

Üçüncü ve en önemli katman politik hususları içermektedir. Çünkü bu aşamada yerel birimler, merkezi devletin öngördüğü kimlikten farklı bir kimliğe bürünmeye başlamaktadır. Bu aşamada merkezi devlet artık kendi politika uygulamalarının yanında yerel birimlerin geliştirdiği politikaları da dikkate alarak süreci geliştirmektedirler. Ulusüstü politikaların ulus-altı politikalarla çatışması sonucu dış etkiye açık hale gelmiş yerel birimlerin merkezi devlete karşı gelmesi sorunu ortaya çıkabilecektir. Bu noktada merkezi hükümetin yerelin kararlarına saygılı olarak ortak politikalarla uyumlu

dış politika araçları geliştirmesi gerekmektedir.

Yerel yönetimler küreselleşme sürecinde paradiplomasi faaliyetlerinde bulunurken, diğer diplomasi çalışmalarını da sınırları dahilinde sürdürmektedir. Literatürde en çok karşılaşılan yerel diplomasi türleri; sınır ötesi bölgesel mikrodiplomasi (sınırdış olan kentler arası işbirliği), bölge ötesi mikrodiplomasi (sınırdış olmayan kentler arası ilişkiler), bölgesel mikrodiplomasi (kentten yakın coğrafyasıyla ilişkileri), küresel paradiplomasi (yerelin küresel meselelerle ilgili tutumu ve uzak uluslarla etkileşimi), protodiplomasi (özellikle kültürel yönden farklı halkları barındıran bölgelerin kendi kimliklerini tanıtmak ve kendi uluslarını inşa etmek için oluşturdukları dış ilişkiler ağı) olarak belirtilebilir.

Yerel yönetimler bu tür diplomasi faaliyetlerini yürütürken, yakın gelecekte bu çalışmaların hangi alanlara evrileceği hususu merkezi yönetimle olan etkileşimlerine bağlı olacaktır. Bu etkileşimin nasıl gerçekleştiğini de şöyle özetleyebiliriz:¹⁶

- İlk olarak, işbirliği içindeki ilişkilerden bahsedilebilir. Bu modelde yerel, merkezle tüm dış politika konularında işbirliği yapmaktadır ve onunla paralel bir küresel siyaset izlemektedir.
- İkinci model ise, çatışma ya da rekabetin olduğu durumdur. Burada, yerel ve merkez arasında çıkar farklılıkları göze çarpmakta ve yerel, merkezin izlediği siyasetten farklı hareket edebilmektedir.
- Üçüncü modelde ise rekabetçi işbirliğinden bahsedilebilir. Buna göre, genel anlamda işbirliği yapsalar da zaman zaman merkez-çevre arası farklı çıkar algıları ve rekabet gözlemlenebilmektedir.

YEREL YÖNETİMLER VE YENİ KENT FORMLARI

Çalışmada genel olarak ele aldığımız gibi dünya genelinde küreselleşme tüm boyutlarıyla yerel yönetimleri etkileyen en önemli dinamiklerden birisi olmuştur. Bu süreçle birlikte artan sermaye, mal ve insan hareketliliği yerel yönetimlerin toplumsal ve ekonomik kalkınması bakımından yeni birçok fırsatlar sunmaktadır. Ayrıca küreselleşmenin yarattığı bir ikilem olarak 1980'li yıllardan itibaren gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeleri etkileyen yerelleşme eğilimleri kentlerin ve yerel yönetimlerin yetki, görev ve mali kaynak açısından güçlenmesini sağlamıştır.

Küreselleşmenin itici güçlerinden biri olan bilgi ve iletişim teknolojilerindeki hızlı ilerlemeler de 21. yüzyılda yerel yönetimlerin dönüşümünde rolü olan faktörlerdendir. Özellikle kentler arasında ortak platformlar, iş birlikleri ve ağların geliştirilmesi bilgi ve iletişim teknolojilerinin sağladığı olanaklarla mümkün olmuştur.

Tüm bu gelişmeler, içinde bulunulan dönemde yerel yönetimlerin sadece yerel bir aktör değil küresel bir güç olarak öne çıktığına işaret etmektedir. Ancak belirtmek gerekir ki aynı dönemde yerel yönetimler yeni risk, kriz, belirsizlik ve toplumsal hareketlerin yoğun olarak yaşandığı veya hissedildiği mekanlar haline de gelmektedir.¹⁷ Bu tür sorunların artması öncelikle merkezi yönetimin sorunu küçümsemesinden ve geliştirdikleri politikaların başarısız olmasından kaynaklanmaktadır. Bu durumda ise yerel yöneticiler kendi aralarında yatay iş birlikleri ve yönetim ağları oluşturarak iklim değişikliği gibi çok boyutlu sorun

alanlarına yerel çözümler getirmeye çalışmaktadırlar.¹⁸

Günümüzde dünya nüfusunun yarısından fazlası kentlerde yaşamakta ve kentleşme oranlarındaki artış da hızla devam etmektedir. Dünya çapında enerji tüketiminin yüzde 60'ından fazlası kentlerde gerçekleşmekte ve küresel sera gazı emisyonları ve küresel katı atığın yüzde 70'i kentlerde üretilmektedir.¹⁹ Böyle bir ortamda yakın gelecekte küresel sorunlarla mücadele öncelikle kentler üzerinden yeni kent formları ile yapılacaktır. Aşağıda söz konusu yeni kent formları özetlenmiştir:

-Güvenli Kentler: Kavram; literatürde ilk kez 1987'de düzenlenen Kentsel Güvenlik İçin Avrupa Forumu'nda tartışılan kent güvenliğinin, 1992'de Avrupa Konseyi tarafından duyurulan Avrupa Kentsel Şartı'nda kent sakinlerinin sahip oldukları haklar arasında sayılmasıyla bugünkü halini almıştır. Söz konusu bu Şart'a göre Avrupa kentlerinin yurttaşları mümkün olduğunca suç, şiddet ve yasa dışı olaylardan arındırılmış emin ve güvenli bir kente yaşama hakkına sahiptir. 1996'da Afrikalı belediye başkanlarının kentsel suç ve şiddetle mücadele konusundaki talepleri üzerine BM-HABİTAT tarafından "Daha Güvenli Kentler Programı" başlatılmıştır. Böylece kent güvenliği konusu, yerel ve ulusal sınırların ötesinde küresel siyaset gündemine eklenmiştir.²⁰

-Dayanıklı/Dirençli Kentler: Kavram; yerel yönetimlerin sistemin dışında ortaya çıkan değişime dayanabilme ve onunla baş edebilme kapasitesiyle ilgili uyum süreçlerini ifade etmektedir. Bu yönüyle sosyoekonomik sistemlerle ilişkili olup düzensizliğe direnç becerisine ek olarak

uyum, öğrenme ve kendi kendine örgütlenme fikirlerini kapsamaktadır. Bu kapsamda uluslararası platformda 100 Dayanıklı Kent Ağı (100RC), dünyanın farklı bölgelerindeki kentlerin 21. yüzyılda giderek büyüyen fiziki, toplumsal ve ekonomik problemlere karşı daha dayanıklı olmasını sağlama amacıyla oluşturulmuştur. 2013'te kurulan ağ kent yönetiminde dayanıklılık ofisinin kurulması konusunda mali ve lojistik destek sağlamak, güçlü bir dayanıklılık stratejisi geliştirilmesi için uzman desteği vermek, bu amaçla hizmet sağlayıcılara ve özel sektör, kamu sektörü ve kâr amacı gütmeyen sektörlerden ortaklara erişim imkânı sunmak, üye kentlerin iyi uygulamalarından öğrenme ve yardımlaşma ortamı oluşturmak yoluyla kent dayanıklılığı ve direnci için yol haritası geliştirmeyi desteklemektedir.²¹

-Eko Kentler: Dünyada, bir yandan, kentsel alanlarda yaşayan nüfus sürekli artış gösterirken, diğer yanda kent sayısında da artış gözlenmektedir. Özellikle, nüfusu on milyonun üzerinde olan kent sayısındaki artış 21. yüzyılın kentleşme biçimini belirlemektedir. Bugün, GSY-H'nin yaklaşık olarak %70'i kentlerde yaratılmasına karşı, küresel enerji tüketiminin %60'dan fazlası kentlerde yapılmakta, sera gazı emisyonunun %70'i ve küresel atığın %70'i kentlerde oluşmaktadır. Nüfusun, ekonomik ve toplumsal faaliyetlerin kentlerde yoğunlaşması sonucu, kaçınılmaz olarak kentsel ve çevresel sorunlar da artmaktadır. Planlama ve altyapı sorunları, doğal ve kültürel çevrenin zarar görmesi, doğal ya da insan kaynaklı afet riskinin artması, konut sorununun çözülmemesi, şiddet olaylarının ve suç oranının artması, yoksulluğun artması, ekonomik ve toplumsal ayrışma, kent

kimliğinin kaybolması bu sorunların en önemlileri olarak karşımıza çıkmaktadır. Kentleri yaşanabilir kılmak, kentsel yaşam kalitesini yükseltmek ve sürdürülebilir kentsel gelişme ilkelerini yaşama geçirebilmek için önerilen kent modellerinden biri de eko-kenttir. 1970'lerden başlayarak gündeme gelen eko-kent yaklaşımı, bugün de üzerinde durulan bir kent modelidir. Ekonomik gelişme ve çevre koruma dengesinin sağlandığı, doğal ve kültürel değerlerin korunduğu, insan dışındaki canlıların yaşam alanlarına zarar verilmeyen, enerji tüketiminin azaltıldığı, teknolojinin etkin bir biçimde ve çevreyi koruma amacıyla kullanıldığı bir kent modeli olan eko kent, bu amaçları gerçekleştirecek bir kent yönetimi biçimine gereksinmesi vardır. "Ekobelediyecilik" olarak adlandırılan bu yönetim biçimi, kuruluşu, görev ve yetkileri yerellik ilkesine dayanan, katılımcı, saydam ve hesap verebilir bir yönetim anlayışına sahip, yerel özerklikten yararlanan, mali yönden güçlü kent yönetimlerinin varlığını gerektirmektedir.²²

-Akıllı Kentler: Kavram; kentsel yaşam kalitesinin iyileştirilmesi için dijital teknolojilerin ve verinin yoğun kullanımına dayanarak kritik paydaşların kent yönetimiyle entegre edilmesini öngörmektedir. Akıllı kentler genelde yenilikçi teknolojilere adaptasyon, büyük verinin kullanımı ve kentsel aktörlerle iş birliği bağlamında tanımlanmaktadır. Akıllı ekonomi, akıllı insan, akıllı yönetim, akıllı hareketlilik, akıllı çevre ve akıllı yaşam olmak üzere altı temel özellik üzerinden bu kentler yapılandırılmaktadır. Günümüzde yükselen büyük veri ve veri madenciliği uygulamaları, açık veri ve açık kodlu yazılımlar ile Web 2.0 ve

sosyal medya uygulamalarının yaygınlaşması, 1990'ların sonundan itibaren popülerleşen e-belediyeçilik kavramını da dönüşüme zorlaşmış ve artık e-belediyeçiliği aşan akıllı kent aşamasına geçilmiştir. Dünyanın farklı coğrafyalarında yer alan kentler, içinde “akıllı” ifadesi geçen yeşil enerji, sanal kentler, yapay zekâ ve nesnelerin interneti gibi teknoloji odaklı ve veriye dayalı pek çok proje geliştirmekte ve uygulamaktadır. Ancak akıllı kentler sadece günümüz teknolojilerini kullanmaya dayanan bir kent olmanın ötesinde, hizmet sunulan toplumu geliştirmek ve yaşam kalitesini yükseltmek için iyi yönetişimi, ekonomik gelişmeyi, eğitim fırsatlarını ve sosyal eşitliği sağlamayı hedeflemektedir.²³

-Ekolojik Kentler: Kavram; doğal çevreyle dengeli, yaşayan doğal sistemlerle etkileşim içinde kurulan bir insan yaşam alanıdır. Bu alanı gerçekleştirme stratejileri arasında yenilenebilir enerji ve hususi araç kullanımını azaltma gibi yollarla enerji ve su tüketimiyle kentsel atıkları minimize etme anlayışı yer almaktadır. Bu kentler, ekolojik sistemlerin faydalarını kullanmaya ve bu varlıkları gelecek nesiller için korumaya ve gözetmeye dayanan entegre kentsel planlama ve yönetim yoluyla yurttaşların ve toplumun refahını iyileştirmek hedefiyle oluşturulmuşlardır. Doğal sistemlerle uyumlu bir şekilde çalışmak için çabalarlar ve sahip oldukları ekolojik varlıklara değer katarlar. Yerel ve küresel çevreye verilen zararı azaltırlar, verimli ve ekosistemi inceleyerek kendi kendine örgütlenen sistemleri öğrenirler. Bu şekilde kendi kendine örgütlenme yoluyla ekolojik çevreye adaptasyon ve dışarıdan gelen çevresel tehditlere karşı direnç gösterme bakımından dayanıklı

li kentlerle uyumludur. Ayrıca enerji ve su, ulaşım ve atık yönetimi gibi kentsel hizmetlerin verimli ve etkin bir şekilde sunulmasını amaçlaması bakımından da akıllı kentlerle ortak yönleri sahiptirler.²⁴

-Yeşil Kentler: Kavram; temiz hava ve suyu bulunan, doğal afetlere karşı dayanıklı, önemli bulaşıcı hastalıkların yayılma riskinin düşük olduğu, toplu taşıma kullanımını gibi yeşil davranışın teşvik edildiği kentleri betimler. Bu yönüyle ekolojik kentlerle birlikte dayanıklı kent yaklaşımının bir parçasını oluşturduğu söylenebilir. Gerek yeni girilen projelere ve gerekse kentsel yenilenme yoluyla başlatılan projelere bakıldığında ekolojik kentlerle benzer amaçlara sahip olduğu görülmektedir. Yeşil kentlerin belirlenmesinde genel olarak ekolojik ayak izleri, kent sağlığı ve kent ekonomisi kriterleri kullanılmaktadır. Ekolojik ayak izi yaklaşımında, birey veya kentler gibi bir varlığın tükettiği kaynaklarla ürettiği atık miktarı ölçülür ve bulunan oran ilgili eylem düzeyini desteklemek için toprak ve su alanına çevrilir.²⁵

YÖNETİCİLİK ANLAYIŞINDA DEĞİŞİM VE PROFESYONEL YÖNETİCİLİK

Son yıllarda gerçekleşen teknolojik gelişmeler; bilgi derleme ve işleme, veri tabanları, hizmet sunumunda özel sektörün artan payı, personel yönetiminin insan kaynakları yönetimine geçiş, Weberyen bürokratik organizasyona ve yönetime yöneltilen eleştiriler, post-bürokratik alternatif arayışları, vatandaşların artan hareketliliği, halkın taleplerinin değişmesi, çeşitlenmesi ve artması, özel sektör yönetim ve örgüt model ve anlayışlarının kamu örgütleri tarafından da benimsenmesine yol açmaktadır.

Günümüzde geleneksel örgütlerin temelini oluşturan bürokratik hiyerarşik yapı zedelenmiş, ast-üst arasındaki mesafe daralmış ve böylece örgütler daha katılımcı ve şeffaf hale gelmiştir. Küreselleşmenin etkisiyle birlikte giderek yaygınlaşan özel sektör yönetim ve organizasyon anlayışları halka en yakın düzeyde hizmet sunan yerel yönetimleri de etkilemektedir. Çok hızlı gelişen teknoloji, yerel yönetimlerin geleneksel hizmet sunum yöntemlerini de değiştirmekte ve hizmet sunma sürecini giderek karmaşıklaştırmaktadır. Teknolojik gelişmelerin kentsel hizmetleri geliştirmedeki ve değiştirmedeki potansiyeli yerel yöneticileri yeni hizmet talepleriyle ve farklı yerel yönetici-hemşeri ilişkileri ile yüz yüze getirmektedir. Gelişmiş teknolojiler, yerel yöneticileri, işleri farklı yöntemlerle yapmaya yönlendirmektedir.²⁶ Böylelikle de merkezi yönetimde başlayan yöneticilik anlayışındaki değişim ve profesyonelleşme eğilimi yerel yönetimleri doğrudan etkilemeye başlamaktadır.

Günümüzde yerel yönetimlerde yaşanan sorunların, geleneksel yönetim teknik ve anlayışlarıyla çözülmesi giderek zorlaşmaktadır. Bu nedenle kentsel kamu hizmetine ilişkin beklentilerin karşılanabilmesi için, geleceğe yönelik başarılı öngörüler yapılması gerekmektedir. Bu anlamda geleceğe yönelik vizyonu olan, yerel yönetim birimi için açılım sağlayabilen yöneticilerin görev almaları oldukça önemli hale gelmektedir.

Yerel yönetimlerde seçilmiş başkanların profesyonel niteliklere sahip danışman ve yöneticilerle çalışma konusunda eğilimleri olduğu görülmektedir. ABD ve bazı Avrupa ülkelerinde uygulanan “profesyonel kent yöneticiliği” modeli, kent

yönetiminde, yöneticiliği meslek edinen kişilerin, seçilmiş farklı meslekteki kişilere oranla daha verimli çalışabileceği düşüncesine dayanmaktadır.²⁷

Bilindiği gibi kamu hizmetleri; rekabet baskısının olmadığı dönemlerde klasik yönetim anlayışıyla, katı mevzuat, politik endişeler ve yönetimde bulunan insanların statükocu anlayışları çerçevesinde sunulmuştur. Bu hizmetleri kullananların başka alternatiflerinin bulunmadığı ve ülkenin gelişmişlik düzeyi ile hizmeti kullananın gelir durumuna göre, eğitim, sağlık ve ulaşım gibi temel kamu hizmetlerini seçme şanslarının olmadığı, değişmez bir kural olarak kabul edilmiştir. Ancak küreselleşmenin etkisi, köyden kentlere olan göç ve kent nüfusunun artmasıyla birlikte kentlerin merkez çevrelerinin görünümü, yaşamın ve yaşayanların kalitesini yükseltirken, aynı zamanda beraberinde toplumsal anlamda eşitsizlikleri de getirmiştir. Bu anlamda yerel yönetimlerin sorumlulukları artmış ve görevlerine yenileri eklenmiştir. Sadece hizmet götürülen değil, üretim de yapan ve istihdam alanları yaratan girişimci yerel yönetimler ortaya çıkmıştır. Böyle ortamda küreselleşmenin de doğrudan etkisiyle mevcut yerel yönetim yapılarında, yürütme organının daha fazla öne çıkartıldığı görülmektedir. Bu gelişmede, girişimci yöneticilik akımının önemli etkisi olmuştur.²⁸ Artık birçok gelişmiş ülke yerel yönetim kuruluşlarında çok ağıt eleştiriler alan klasik yöneticilik anlayışı terkedilmiş, profesyonelleşmeye geçiş için hazırlıklar başlamıştır.

Yerel yönetimler, daha önceleri ihtiyaç, eşitlik, dürüstlük ve sosyal denge üzerinde odaklanmışken yeni yönetim anlayışıyla birlikte, ekonomiklik, etkin-

lik, verimlilik ve kalite hedeflerine yönelmekte, daha profesyonel yönetimlerle “kamu işletmeleri” ve “müşterinin/vatandaşın farkında olma” ilkeleriyle hareket etmektedirler. Böylece yerel idarecilik anlayışı yerine girişimci yerel yönetimlerin ortaya çıktığı görülmektedir. Küreselleşme ile yoğunlaşan rekabet ortamı içerisinde yerel yönetimlerin eğitim, sağlık gibi bazı hizmet alanlarında özel sektörün devreye girmesi yerel yönetimlerin daha girişimci bir anlayışla yönetilmelerini zorunlu kılmaktadır. Ayrıca her geçen gün giderek büyüyen metropol kentlerin yönetiminde önemli işlevleri olan yerel yönetimlerin küresel bir aktör olarak, dünyanın değişik kentleriyle ve uluslar arası kurumlarla doğrudan ilişki kurmaya başlaması yerel yönetimleri girişimci bir yönetim anlayışı içerisinde olmaya zorlamaktadır.²⁹

Yönetimde yeni bir paradigma değişimi olarak küresel ve uluslararası boyutu ile son yıllarda giderek yaygınlaşan yeni kamu yönetimi anlayışının da yerel yönetimler açısından önemli etkileri olmuştur. Bu etkileri; özel sektörün yönetim ve tekniklerini yansıtan uygulamaların benimsenmesi, örgütsel açıdan daha esnek ve yalın örgütlenmeler, kaynak kullanımında ekonomiklik, etkinlik ve verimliliğe olan vurgunun artması, performans yönetimi ve performansın ölçülmesi, esnek çalışma koşulları ve sözleşmeli personel çalıştırmanın yaygınlaşması, kamu hizmetlerinde müşteri (vatandaş) odaklılık anlayışının gelişmesi, kamu sektörü bünyesinde sözleşmeye dayalı ilişkilerin geliştirilmesi ile “hizmet sunan” ve “hizmet satın alan” rollerinin ayrılması, hizmet sunumunda rekabetin, piyasaların ve piyasa benzeri yaklaşımların geliştiril-

mesi olarak belirtilebilir. Yeni kamu yönetimi anlayışının işletmecilik ve piyasa yönelimli yaklaşımların benimsenmesi açısından yerel yönetimlerde merkezi yönetime oranla daha çok etkili olduğu görülmektedir. Halkın beklentilerine göre hizmetleri etkin ve verimli sunmak için özellikle belediyelerin hizmetleri özelleştirdikleri ve piyasa yöntemlerine göre sundukları görülmektedir. Küreselleşme ile gelişen piyasa süreci dünya genelinde yerel yönetimleri küresel şirketlerle karşı karşıya getirmektedir. Altyapı, ulaşım, içme suyu gibi hizmetlerin bu şirketler tarafından sunulması ulusal düzeyde kaynakların yabancı sermayeye yönlendiği noktasında eleştirilere neden olmaktadır. Dünya Bankası, OECD gibi kuruluşlar ve uluslar arası şirketler bu süreçte etkili olmaktadır.³⁰ Bu durumda yerel yönetimlerde profesyonel yöneticiliğin önemi daha da artırmaktadır.

Görüldüğü gibi yeni kamu yönetimi anlayışı ile birlikte yönetimde etkin bir şekilde temsile, katılıma, yerinden yönetime, hesap verebilirliğe, şeffaflığa ve vatandaş memnuniyeti odaklı yapılanmaya doğru bir yöneliş söz konusudur. Artık yönetimler kendilerine biçilen yeni rolü üstlenmek, yetki ve görevleri dâhilindeki alanları yönetmek durumundadır. Değişimin ve gelişimin yönetilebilmesi, kamu yönetiminde çağdaşlaşmanın gerçekleştirilmesi için nitelikli insan gücüne duyulan ihtiyaç artmıştır. Vatandaşın değişen ve gelişen bu süreçte hem merkezi hem de yerel yönetimlerden talepleri artmış, beklentileri yükselmiştir.

Modern ve çağdaş düzeyde herkese eşit şekilde hizmet sunan, kapasitesini sürekli yenileyebilen, yerel kaynaklarını verimli kullanabilen, kendi kendine ye-

ten, üreten, yeterli mali kaynaklarla desteklenen yerel yönetimler; halka en yakın yönetim birimleri³¹ olarak kendilerinden beklenen bu etkin fonksiyonları yerine getirmek için söz konusu paradigma değişimini kendi personel politikalarına yansıtma zorundadırlar.

YEREL YÖNETİMLERDE FİNANS KRİZİ, İFLAS VE YENİDEN BELEDİYELEŞTİRME

Küreselleşme sürecinde sürekli ortaya çıkan teknolojik gelişmeler, kentleşme ve demokrasinin niteliğinde ortaya çıkmış değişimler gibi günümüzdeki ulus-devletlerin yapılarında da değişikliğe neden olmuştur. Bundan en çok etkilenen, belirli bir coğrafi alanda kamu gücünün doğrudan yerel toplumsal güçler tarafından kullanılmasını içeren yerel yönetimler olmuştur. Çünkü yerel birimlerde yaşayan halk, küreselleşme ve modernleşme sürecini sürekli desteklemiş, daha fazla özgürlük arayışı içinde olmuş ve bu durum dünyanın diğer yerel birimlerinde de aynı şekilde gerçekleşmiştir. Özellikle küreselleşme süreciyle evrilen yerel yönetimler ve yerel yönetim anlayışları ulus-devletlerin geleneksel merkezîyetçi bakış açılarındaki değişikliklere neden olmuştur.³²

Günümüzde yerel yönetimler, karmaşık bir organizasyonel mozaik parçası haline gelmişlerdir. Yerel hizmetlerin sunulmasında; yerel yönetimlerin özel ve kamu sektörü ile gönüllü kuruluşlarla paylaşılan yetkisini ifade etmek için, daha önce genel hatlarıyla incelenen yerel yönetim kavramı kullanılmaktadır. Yerel yönetimler ayrıca, yeni paradigma olarak görülen ortaklıklar yolu ile toplumun daha eğilimli grupları ve dezavantajlı çocuklar, yaşlılar ve engellilerin so-

runlarını aşmak için politika yapmak ve hizmet dağıtmaktadırlar.

Yerel yönetimlerin bu şekilde görev ve sorumluklarının geniş olması bu kurumların gelir kaynaklarının fazla olması sonucunu doğurmuştur. Genellikle yerel yönetimler; vergi gelirleri, gayri menkuller üzerinden alınan ticari kazanç vergileri, genel bütçe vergi gelirlerinden alınan paylar, diğer merkezi yönetim yardımları ve verdikleri hizmet karşılığında aldıkları harçlar, resimler, satış gelirleri ve borçlanmalar³³ üzerinden hizmetlerin sürdürmeye çalışmaktadırlar. Bu gelir kalemleri ülkelerin sistemlerine göre değişmektedir.

Yerel yönetimlerin görevlerindeki bu fazlalık ve karmaşıklık bunun yanında bu hizmetleri yerine getirebilmeleri için merkezi bütçeden aldıkları paylar ve diğer vergi gelirleri, bu kuruluşları sık sık yönetimsel ve finansal krizlerle karşı karşıya bırakmaktadır. Bu durumda da sık sık gündeme yerel yönetim reformları gelmektedir. Fakat yerel yönetimlerle ilişkili yapılması planlanan düzenlemeler çeşitli nedenlerle (siyasi kaygılar, ekonomik yetersizlikler, yöneticilerin tutumu, sorunların çözüm önerilerinin zayıf olması vb.) uygulama alanı bulmaya muktedir olamamaktadır.³⁴ Durum böyle olunca da krizler süreklilik kazanmaktadır.

Genel olarak, yerel yönetim, kamunun ekonomik kaynakları yönetme yetkisini yerel yönetime devrettiği kamu hizmetlerini ve sosyal refahı sağlamak için bir kamu aracı olarak hareket eder.³⁵ Bu kapsamda kamusal hizmetlerin verimlilik, etkililik ve tutumluluk ilkeleri çerçevesinde sunulması amacıyla merkezi yönetim ve yerel yönetimler arasında işbölümü yapılmaktadır. Bu iş bölümü

demokrasi, kamu yararı, katılım, özerklik ilkeleri temelinde toplumsal ihtiyaçlara göre belirlenmektedir. İşbölümünde ilkesel olarak, bir alanda yaşamaktan kaynaklı yerel ve ortak nitelikli hizmetlerin yürütülmesinde yerel yönetimlerin yetkili olması ve bu yönetimlerin kendileri ile ilgili konularda belirli oranda özyönetime sahip olması esastır. Bu esas çerçevesinde merkezi yönetim ile yerel yönetimlerin görev ve yetki alanları gözden geçirilerek, çakışan ve yukarıda belirtilen ilkelerle çelişen görevlerin yerel yönetimlerin idari ve mali özerkliğine uygun biçimde yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.³⁶

Yerel yönetimlerin gelirleri karşısında merkezi yönetim onlardan belli düzeyde performans beklemekte ve tüm faaliyetlere yönelik kendilerini hesap verebilir kılmalarını istemektedir. Yeni kamu yönetimi kavramının ortaya çıkmasından beri performans sorumluluğuna ilişkin artan endişe, bölgesel özerklik yoluyla ademi merkezîyetçiliği uygulayan tüm ülkelerde hararetle tartışılır hale gelmiştir.³⁷

Yerel yönetimler, geleceğin ortak vizyonlarına ulaşmak için tüm aktörlerle işbirliği içinde olmak, topluluklara en yakın yönetim düzeyi olarak onlarla yakın ilişkiler kurmak ve onların ihtiyaçlarını gidermek için gerekli finansmanı sağlamak zorundadırlar. Özellikle altyapı hizmetlerinin sağlanması süreçlerinde halkı bilgilendirmek ve katılımcı bir yönetim yaklaşımı sergilemelidirler.³⁸ Yakın gelecekte merkezi yönetimlerin meşruiyetlerini nasıl sürdürecekleri, yerel topluluklarla ilişki kurma ve yerel bağlama uygun ve anlamlı yollarla onlara cevap verme kapasitelerini geliştirme yeteneklerine bağlı olacaktır. Elbette dünya çapında hükümetler de dahil olmak üzere ku-

rumlar için büyük bir sorun olan güven yokluğunda bunu başarmak oldukça zor olacaktır. Devlete duyulan güvenin düşük olması, bireylerin demokratik süreçle ilgili hayal kırıklığına uğramalarına ve sonuç olarak yaşadıkları toplumun siyasi yaşamına katılma konusunda daha az istekli olmalarına yol açacaktır.³⁹

Bu süreçte yerel yönetimler için en büyük tehlike finans krizi yaşamamaları ve iflas riski ile karşı karşıya kalmamalarıdır. Mali zorluk içinde olan yerel yönetim birimleri iflas durumuna girmeden önceki aşamada normal olarak bir mali baskı içine girmektedirler. Mali baskıyı ortaya çıkaran temel neden ise yerel yönetimlerin aşırı borçlanmasıdır. Her türlü mali sorun doğrudan iflase yol açmasa da, mali krizlerin iflastan bir önceki aşama olduğu ifade edilebilir.

Yerel yönetimlerin yaşadığı mali sorunlar temelde iki başlıkta ele alınabilir. İlki, büyük ve olağandışı bir şekilde yaşanan ani bir mali şok; ikincisi ise, uzun süre devam eden, gelir artırımıyla ve harcama kesintileriyle kısa zamanda çözülemeyecek bir boyuta ulaşan operasyonel açıklardır. İlk durumda yaşanan mali baskıda, maliyetler uzun vadeli bir finansman yöntemi ile çözülebilir. İkinci durumda ise süregelen yapısal açıklar ve kaynak yetersizliği nedeniyle ortaya çıkan mali baskı ile mücadele etmek daha zordur. Çünkü burada yapısal bir sorun söz konusudur ve borçlanma ile finansman yönteminin bu sorun üzerinde etkisi çok az olacaktır. Hatta bu yöntemin kullanılması daha da olumsuz sonuçlar doğurur. Sonuçta ise sözleşmelerin ihlal edilmesi, gerekli düzeyde hizmet sunamama ve borçları ödeyememe gibi sorunlar ortaya çıkabilir. Ancak, iflase tipik olarak götü-

ren gelişme borçların fiili olarak ödenmemesi veya böyle bir olasılığın ortaya çıkmasıdır. Bu borçlar sadece kredi türü borçlardan değil, ücretler, tedarikçilere olan borçlar gibi çeşitli borçlardan oluşmaktadır.

Yerel yönetimlerde iflas genellikle yanlış mali yönetimin bir göstergesidir. Mali açıdan başarısızlık sadece yönetsel bir başarısızlık değil politik başarısızlık anlamına da gelmektedir. Çünkü yaşanan güçlü mali sıkıntılarının çoğu yerel yönetim düzeyinde uygulanan başarısız politikaların bir sonucudur. Sıkı bütçe kısıtına uyulmamasının mali açıdan sorumsuzluğa teşvik etmesi ve ihtiyatsız bir borçlanmaya neden olması bu kapsamda değerlendirilebilir. Ayrıca yerel yönetimler, makroekonomik dalgalanmalara ve demografik değişimlere karşı hassasiyetleri olup çeşitli politik ve kurumsal sınırlamalara tabidirler.

Dolayısıyla sistematik olarak birçok faktör yerel yönetim iflasına yol açmaktadır. Bu faktörler içsel ve dışsal, politik ve ekonomik, kısa ve uzun dönem olmak üzere birbirleriyle örtüşen ve ilişkili üç perspektiften ele alınabilir. İçsel faktörler genellikle yerel yönetimlerin iç işleriyle ilgili politik zafiyetlerle ilgilidir. Bürokratlar ve kamu çalışanları tarafından harcama artışı baskısı, etkin olmayan bürokratik işleyiş, kötü yönetilen bütçe ve muhasebe işlemleri içsel faktörleri oluşturmaktadır. Dışsal faktörler ise yerel yönetimin kontrolünde olmayan demografik ve sosyo-ekonomik değişim, enflasyon ve işsizlik gibi faktörlerdir. Sosyo-ekonomik değişimler ve bürokratik kültür uzun dönemli faktörlere, geçici bürokratik etkinsizlik ve bütçelemede yetersizlik de kısa dönemli faktörlere örnek

gösterilebilir. Ayrıca, çeşitli çıkar grupları tarafından yapılan hizmet talebi politik faktörler, durgunluk nedeniyle oluşan gelir düşüşü de ekonomik faktörler kapsamında değerlendirilebilir.

Ayrı ayrı ele alındığında söz konusu faktörler yerel yönetim iflasının önemli unsurlarını oluşturmaktadır. Ancak, burada her mali kriz yaşayan yerel yönetim biriminin iflas edeceği anlamı çıkmaz. Buradaki kilit unsur merkezi yönetimin rolüdür. Merkezi yönetimin acil mali yardımda bulunması veya krizden çıkması için borçlanmasına kefil olması gibi çeşitli müdahalelerde bulunup bulunmaması yerel yönetim iflasında genel olarak belirleyicidir.

Merkezi yönetimler, mali baskı içinde olan yerel yönetimlerin durumunun diğer ekonomik risklerle yüksek derecede korelasyon içinde olmaları nedeniyle müdahale etmeyi tercih edebilirler. Bu da merkezi yönetimin her şart altında yerel yönetim yükümlülüklerine örtülü bir kefalet verdiği algısını oluşturur. Böylece, merkezi yönetimin bu müdahalesi ahlaki riziko sorununun ortaya çıkmasına neden olabilir. Çünkü bu tür beklenti içinde olan yerel yönetimlerin ekonomik anlamda daha ihtiyatlı davranmaları için gerekçeleri azalır ve aşırı derecede borçlanmaya gidebilirler. Borç verenler ise bu beklentiyle karşı taraf riskini göz önünde bulundurmayabilirler. Bu bağlamda, yerel yönetimlerin borcunun geri ödemesi durumunda iflasın mümkün olması hem borç alan hem borç veren tarafların hak ve yükümlülüklerinin açıkça belirlenmesi açısından oldukça önemli hale gelir. Ayrıca, yerel yönetim iflası merkezi yönetimin yerel yönetim borcuna örtülü olarak kefil olmayacağı beklentisinin pekişmesine de yardımcı olur.⁴⁰

Yerel yönetimlerin iflasının yanında diğer bir tehlikeli durum da yeniden belediyeleştirme sürecidir. Yerel halkın ihtiyaçlarının giderilmesinde en önemli unsurlardan biri olan belediyeler, yerel nitelikli gereksinimleri gerek kendi himayeleri kapsamında gerçekleştirebilirler gerekse de özel teşebbüslere aktararak işlerin görülmesini sağlayabilir. Fakat konu kamu yararı olduğu zaman, halkın gereksinim duydukları hizmetlerin sürekli gerçekleştirilmesi gerekir. Kamu yönetimi ve özel sektör arasındaki iş birliği, özel şirketlerde yapılan hizmet sözleşmeleri kamu yararına herhangi bir katkısı olmayacağı gibi bazı dezavantajlı sonuçların gerçekleşmesine de sebep olabilir. Bu kapsamda, yerel yönetimler, kentsel hizmetlerin özel şirketler vasıtasıyla gerçekleştirilmesinde, kamu yararının azalması durumunda belediyeler aracılığıyla gerçekleştirilen sözleşmeleri ve taahhütleri feshederek, bu hizmetleri kendisi yerine getirebilir.

Sektörlerde yeniden belediyeleştirme nedenleri elbette ki fiyat ve hizmet kalitesinden memnuniyetsizlik, yatırım eksikliği veya yerel makamların denetimsizliğinden kaynaklanan olağan özelleştirme eksikliklerinden kaynaklanmaktadır. Yeniden belediyeleştirme faaliyetlerini çeşitli kamu hizmetleri kapsamında birçok ülkede ortaya koymak mümkün olabilir. Bu kapsamda, özellikle Almanya'da hizmet veren belediye birimlerinin en başta enerji ve su konularına yönelik kamu hizmetlerinin yeniden belediyeleştirilmesi bu akımın önemli bir kısmını kapsamaktadır. Almanya'da yaşanan yeniden belediyeleştirme faaliyetlerinin yanında az da olsa Avrupa'nın birçok ülkesinde kamu hizmetlerinin belediyeler aracılığıyla ye-

niden gerçekleştirildiği söylenebilir. Gerçekleştirilen kamusal hizmetlerin türü ülkelere göre çeşitlilik gösterse de ortak olarak paylaşılan konu, hizmetlerden en çok katkının sağlanması amacıyla hizmetlerin belediyeler tarafından gerçekleştirilmesidir.⁴¹

Uygulamada yeniden belediyeleştirmeye kamu hizmetlerinde fayda sağlanmadığı durumlarda başvurulduğu görülmektedir. Bu şekilde hizmetlerin iyileştirilmesiyle beraber daha fazla kamu yararı sağlanacağı, hizmetlerin sunumunda karşılaşılan bazı olumsuzlukların azalacağı görüşü yatmaktadır. Bu yöntem ile daha modern yönetim tekniklerinin kullanılacağı, daha önce sağlanan katkıdan daha fazla katkı sağlayacağı görüşü bulunmaktadır. Yeniden belediyeleştirme ile vatandaşların eski duruma göre hizmet kullanma konusunda daha az ücret ödeyecekleri söylenebilir. Ancak bütün kamu hizmetlerinin tamamının kamu kurumları aracılığıyla gerçekleştirilmesi günümüzde pek mümkün görünmemektedir. Eğer vatandaşlara özel sektör tarafından sunulan bir hizmet ile vatandaşlar daha fazla fayda sağlayacak ise o hizmetin özel sektör tarafından yerine getirilmesi; hizmetin kamu kurumları tarafından sunulması sonucu vatandaşlar daha fazla fayda sağlayacaklar ise o hizmetin kamu kurumları tarafından gerçekleştirilmesi daha yerinde olacaktır.

Yeniden belediyeleştirme uygulamalarına geçilmesinin nedenleri arasında hizmetlerin sunumunda yaşanan aksaklıklar, sunulan hizmetlerden bütün vatandaşların eşit bir şekilde yararlanamaması, özel işletmelerin hizmet sunumlarında yaşanan sorunlar, özel şirketler tarafından sunulan hizmetlerde vatandaşların

yüksek ücretler ödemeleri gibi nedenler sayılabilir.⁴² Henüz yaygın bir şekilde görülmeyen bu uygulamaların yerel yöne-

timlerin geleceğinde yerel gündemin üst sıralarında olacağını şimdiden söylemek mümkündür.

SONNOTLAR

- 1 Armstrong, Anona and Li, Yongqiang (2022), "Governance and Sustainability in Local Government", *Australasian Accounting, Business and Finance Journal*, 16(2), 12-31, p.15.
- 2 Obonyo, Jimmy Francis and Muhumuza, William (2021), "The nexus between the traditional system of governance and the local government system in Karamoja, Uganda", *Commonwealth Journal of Local Governance Issue* 25: December 116-132, <http://epress.lib.uts.edu.au/ojs/index.php/cjlg>, pp.116-117.
- 3 Demirtaş, Birgül (2016), "Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Dış İlişkilerinin Analizi: Merkez-Çevre Etkileşimini Yeniden Düşünmek", *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 13, Sayı 52, 151-173, s.154.
- 4 İnsani Gelişme Vakfı (INGEV) (2022), *Yerel Yönetimlerde Dijital Yönetişim Fırsatları*, Sabancı Ün. İstanbul Politikalar Merkezi Yay., s.9.
- 5 Aynı Kaynak, s.9.
- 6 Aynı Kaynak, s.13.
- 7 Aynı Kaynak, s.18.
- 8 Aynı Kaynak, s.23.
- 9 Yaylı, Hasan; Gönültaş, Yasin Can (2018), "Uluslararasılaşan Yerel Yönetimler: Yerel Dış Politika (Paradiplomasi) Kavramına Teorik Bir Bakış", *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 20/2, 271-288, s.279.
- 10 Demirtaş, Birgül (2016), "Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Dış İlişkilerinin Analizi: Merkez-Çevre Etkileşimini Yeniden Düşünmek", *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 13, Sayı 52, 151-173, ss.155-156.
- 11 Ateş, Kamil (2020), "Göç Yönetiminde Yerel Yönetimlerin Rolü", *İğdır Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Sayı 5, 23-40, s.28.
- 12 Sezik, Murat (2020), "Türkiye 'de Yerel Yönetimlerin Güncel Kentsel Sorunlara Yaklaşımı", *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, C.15, S.22, ss.1542-1543.
- 13 Demirtaş, Birgül (2016), "Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Dış İlişkilerinin Analizi: Merkez-Çevre Etkileşimini Yeniden Düşünmek", *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 13, Sayı 52, 151-173, ss.155-156.
- 14 Aynı Kaynak, s.158.
- 15 Yaylı, Hasan; Gönültaş, Yasin Can (2018), "Uluslararasılaşan Yerel Yönetimler: Yerel Dış Politika (Paradiplomasi) Kavramına Teorik Bir Bakış", *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 20/2, 271-288, ss.280-281.
- 16 Demirtaş, Birgül (2016), "Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Dış İlişkilerinin Analizi: Merkez-Çevre Etkileşimini Yeniden Düşünmek", *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 13, Sayı 52, 151-173, s.158.
- 17 Köseoğlu, Özer (2019), *Metropolitan Kentlerin Geleceği Yeni Yaklaşım, Model Ve Uygulamalar*, SETA Yayınları 132 I. Baskı, Ankara, s.14.
- 18 Aynı Kaynak, s.33.
- 19 Aynı Kaynak, s.33.
- 20 Aynı Kaynak, ss.39-43.
- 21 Aynı Kaynak, ss.39-43.
- 22 Mengi, Aşşegül ve Seçil Yıldız (2017), "Eko-Kent İçin Yeni Bir Belediyecilik Anlayışı Ve Türkiye'de Uygulanabilirliği", *Bele-*

- diyelerin Geleceği ve Yeni Yaklaşımlar, Ed. M. Güler-M. Turan, *Marmara Belediyeler Birliği Kültür Yayınları*, İstanbul, s 484.
- 23 Köseoğlu, Özer (2019), *Metropolitan Kentlerin Geleceği Yeni Yaklaşım, Model Ve Uygulamalar*, SETA Yayınları 132 I. Baskı, Ankara, s.14.
- 24 Köseoğlu, Özer (2019), *Metropolitan Kentlerin Geleceği Yeni Yaklaşım, Model Ve Uygulamalar*, SETA Yayınları 132 I. Baskı, Ankara, s.14.
- 25 Köseoğlu, Özer (2019), *Metropolitan Kentlerin Geleceği Yeni Yaklaşım, Model Ve Uygulamalar*, SETA Yayınları 132 I. Baskı, Ankara, s.14.
- 26 Aynı Kaynak, ss.182-183.
- 27 Aynı Kaynak, s.184.
- 28 Aynı Kaynak, s.185.
- 29 Aynı Kaynak, s.186.
- 30 Aynı Kaynak, s.467.
- 31 Kalkınma Bakanlığı (2014), *Yerel Yönetimler Özel İhtisas Komisyonu Raporu*, Kalkınma Bakanlığı Onuncu Kalkınma Planı 2014-2018, Ankara, s.1.
- 32 Yaylı, Hasan; Gönültaş, Yasin Can (2018), "Uluslararasılaşan Yerel Yönetimler: Yerel Dış Politika (Paradiplomasi) Kavramına Teorik Bir Bakış", *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 20/2, 271-288, s.275.
- 33 Arslan, Erkan (2018), "İngiltere'de Yerleşme Politikaları ve Yerel Yönetimler", *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Der.*, 7 (4), 2868-2884. Retrieved from <http://www.itobiad.com/issue/39481/442187>, ss.2879-2880.
- 34 Urhan, Vahide Feyza (2008), "Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılandırılması", *Sayıştay Dergisi*, S.70, s.99.
- 35 Muhtar, Taufiq Arifin, Sutaryo (2021), "Performance Accountability in Indonesian Local Governments: Does Monitoring Really Work?", *International Journal of Business and Society*, Vol. 22 No. 3, 2021, 1673-1692, p.1675.
- 36 Kalkınma Bakanlığı (2014), *Yerel Yönetimler Özel İhtisas Komisyonu Raporu*, Kalkınma Bakanlığı Onuncu Kalkınma Planı 2014-2018, Ankara, s.156.
- 37 Muhtar, Taufiq Arifin, Sutaryo (2021), "Performance Accountability in Indonesian Local Governments: Does Monitoring Really Work?", *International Journal of Business and Society*, Vol. 22 No. 3, 2021, 1673-1692, pp.1673-1674.
- 38 Osborne, Caroline; Mayo, Liam; Bussey, Marcus (2021). "New frontiers in local government community engagement: Towards transformative place-based futures", *Futures* 131, 1-8, p.8.
- 39 Aynı Kaynak, p.2.
- 40 Gündüz, İsmail Orçun; Yakar, Soner (2013), "Yerel Yönetim İflası Ve Türkiye Değerlendirmesi", *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22 (2),145-164, ss.146-148.
- 41 Yıldırım, Arzu (2021), "Yerel Yönetimlerde Hizmetlerin Sunumunda Yeni Bir Yöntem: Yeniden Belediyeleşirme", *Kamu Yönetimi Ve Politikaları Dergisi*, 3(2), 383-401, ss.388-389.
- 42 Aynı Kaynak, ss.398-399.

BELEDİYE İŞÇİSİ HAFTA TATİLİNİ TOPLU OLARAK KULLANABİLİRMİ?

Cumhur Sinan ÖZDEMİR*

Öz

4857 sayılı İş Kanunu'nun, 46'ncı maddesinde Anayasal bir hak olan hafta tatili ve ücreti, aynı Kanunun 63'üncü maddesinde düzenlenen çalışma süreleri ile ilişkilendirmiş, işçiye 63'üncü maddede belirlenen iş günlerinde çalışması şartıyla 7 günlük bir sürede kesintisiz en az 24 saat hafta tatili verilmesi gerektiği hükme bağlamıştır. İş Kanunu ve ilgili Yönetmelik hükümlerinde açıkça hafta tatilinin kesintisiz bir şekilde verileceği hükme bağlanmıştır. Bu durumda işçilerin hafta tatilleri, 24 saatten az olacak şekilde ya da bölünerek kullanılamayacaktır. Yargıtay tarafından verilen kararlarda; işçilerin hafta tatillerinin kesintisiz en az 24 saat olduğu, bunun altında bir süre hafta tatili verilmesi ya da hafta tatilinin bölünerek kullanılması halinde usulüne uygun bir şekilde hafta tatili izni kullanıldığından söz edilemeyeceği, bu şekilde verilen iznin mazeret izni niteliğinde olduğu, işçiye eksik ya da bölünerek kullanılan hafta tatilinin hiç kullanılmamış sayılarak yeniden kullanılması gerektiği belirtilmiştir.

ANAHTAR KELİMELER

İş Günleri – 7 Günlük Süre – 24 Saat Kesintisiz – Anayasal Hak – Hafta Tatili – Toplu Olarak Kullanılamaz

1. GİRİŞ

Anayasanın “Çalışma Şartları ve Dinlenme Hakkı” başlıklı 50'nci maddesine göre, dinlenmek çalışanların hakkıdır. Ücretli hafta ve bayram tatili ile ücretli izin hakları ve şartları kanunla düzenle-

nir. Anayasa hükmü doğrultusunda 4857 sayılı İş Kanunu'nun, 46 ve 50'nci maddelerinde hafta tatili ile ücreti konusunda düzenlemeler yapılmıştır. 394 sayılı Hafta Tatili Kanunu, 01.07.2017 tarih, 30111 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 7033

* Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İş Başmüfettişi

sayılı Sanayinin Geliştirilmesi ve Üretimin Desteklenmesi Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile yürürlükten kaldırılmıştır. İş Kanunu kapsamına giren işyerlerinde, işçilere tatil gününden önceki iş günlerinde çalışmış olmaları koşulu ile yedi günlük bir zaman dilimi içinde kesintisiz en az yirmi dört saat dinlenme (hafta tatili) verilmesi yasal zorunluluktur.

2. HAFTA TATİLİ

4857 sayılı İş Kanunu'nun, 63'üncü maddesine göre çalışma süresi haftada en çok kırkbeş saattir. Aksi kararlaştırılmamışsa bu süre, işyerlerinde haftanın çalışılan günlerine eşit ölçüde bölünerek uygulanır. Yer altı maden işlerinde çalışan işçilerin çalışma süresi; günde en çok yedi buçuk, haftada en çok otuz yedi buçuk saattir. Çalışma sürelerinin uygulanmasına ilişkin esaslar 06.04.2004 tarih, 25425 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "İş Kanununa İlişkin Çalışma Süreleri Yönetmeliği" ile düzenlenmiştir. Aynı Kanunun, 46'ncı maddesi gereği işçilere; tatil gününden önceki iş günlerinde çalışmış olmaları koşulu ile yedi günlük bir zaman dilimi içinde kesintisiz en az yirmi dört saat dinlenme (hafta tatili) verilecektir. İşçinin hafta tatiline hak kazanabilmesi için bir haftalık süre içerisinde altı gün çalışmış olması gerekir. Ancak, iş sözleşmesi veya toplu iş sözleşmesi ile haftanın beş günü çalışma karşılığında hafta tatili verilebilir. Örneğin; bir haftalık süre içerisinde bir gün işe gelmeyen işçiye hafta tatiline hak kazanamaz. Pazar günü hafta tatili kullanması gereken işçi Cuma günü işe gelmemişse, bu işçi hafta tatiline hak kazanamaz. Pazar gününde çalışılmış gibi

kabul edilmez. Dolayısıyla işçi iki günlük eksik ücret alacağı gibi, sigorta prim gün sayısında iki gün eksik olacaktır.

2.1. Hafta Tatili Ücreti

İş Kanunu'nun, 46'ncı maddesi "Bu Kanun kapsamına giren işyerlerinde, işçilere tatil gününden önce 63 üncü maddeye göre belirlenen iş günlerinde çalışmış olmaları koşulu ile yedi günlük bir zaman dilimi içinde kesintisiz en az yirmidört saat dinlenme (hafta tatili) verilir" hükmündedir. Kanun hükmü "Hafta Tatili Ücreti" başlığı adı altında düzenlenmiştir. Kanun hükmüne göre hafta tatili ücretinden yararlanabilmek için, İş Kanununun uygulama alanı içinde olmak ve haftanın tatilden önceki iş günlerinde çalışmış olmak şartları bulunmaktadır. Çalışılmayan hafta tatili günü için işveren tarafından bir iş karşılığı olmaksızın o günün ücreti tam olarak ödenecektir. Hafta tatilinde çalışan işçinin ücretinin nasıl hesaplanacağı yasalarda düzenlenmemiş ise de, Yargıtay, hafta tatilinde yapılan çalışmanın fazla çalışma sayılacağı, buna göre ücretin yüzde elli zamlı ödenmesi gerektiği görüşü benimsenmiştir. Buna göre hafta tatilinde çalışılmışsa, çalışma karşılığı olmaksızın ödenmesi gereken bir yevmiye yanında, çalışmanın karşılığı da 1,5 yevmiye olarak ödenmelidir.

2.2. Hafta Tatili Ücretinden Yararlanma Şartı

Hafta tatili ücretinden yararlanabilmenin ilk şartı, İş Kanunu kapsamı içinde olmaktır. Borçlar Kanunu uygulama alanı içinde olanlar ve İş Kanunu'nun, 4'üncü maddesinde belirtilen istisnalar içinde yer alan işler ve yerlerde çalışanlar hafta tatili hakkından yararlanamayacaklardır. Hafta tatili hakkından yararlanma-

nın ikinci şartı ise haftanın tatilden önceki iş günlerinde İş Kanunu'nun, 63'üncü maddesinde belirlenen iş günlerinde çalışmış olmaktır.

2.3. Hafta Tatili Yönünden Saklı Hak

İş Kanunu'nun, 45'inci maddesi gereği; toplu iş sözleşmesi veya iş sözleşmeleri ile işçilerin İş Kanunu ile tanınan hafta tatili hakkına aykırı hükümler konulamaz. Bu hususlarda işçilere daha elverişli hak ve menfaatler sağlayan kanun, toplu iş sözleşmesi, iş sözleşmesi veya gelenekten doğan kazanılmış haklar saklıdır.

2.4. Hafta Tatili Ücretinin Hesabında Çalışılmış Gibi Sayılan Süreler

İş Kanunu'nun, 46'ncı hükmü gereği hafta tatiline hak kazanmak için aşağıdaki süreler çalışmış gibi kabul edilmektedir.

- ✓ Çalışmadığı halde kanunen çalışma süresinden sayılan zamanlar ile günlük ücret ödenen veya ödenmeyen kanundan veya sözleşmeden doğan tatil günleri.
- ✓ İşçiye; evlenmesi veya evlat edinmesi ya da ana veya babasının, eşinin, kardeşinin, çocuğunun ölümü hâlinde üç gün, eşinin doğum yapması hâlinde ise beş gün ücretli izin verilir. İşçilerin en az yüzde yetmiş oranında engelli veya süregelen hastalığı olan çocuğunun tedavisinde, hastalık raporuna dayalı olarak ve çalışan ebeveyninden sadece biri tarafından kullanılması kaydıyla, bir yıl içinde toptan veya bölümler hâlinde on güne kadar ücretli izin verilir.
- ✓ Bir haftalık süre içinde kalmak üzere işveren tarafından verilen

diğer izinlerle hekim raporuyla verilen hastalık ve dinlenme izinleri.

- ✓ İşyerinde çalışmanın, zorlayıcı ve ekonomik bir sebep olmaksızın haftanın bir veya birkaç gününde tatil edilmesi.

2.5. Hafta Tatilinin Kesintisiz Kullandırılması

İş Kanunu'nun, 46'ncı maddesinde, işçinin tatil gününden önce aynı Kanunun 63'üncü maddesine göre belirlenmiş olan iş günlerinde çalışmış olması koşuluyla, yedi günlük zaman dilimi içinde yirmidört saat dinlenme hakkının bulunduğu belirtilmiş, işçinin hafta tatili gününde çalışma karşılığı olmaksızın bir günlük ücrete hak kazanacağı da 46'ncı maddenin ikinci fıkrasında hüküm altına alınmıştır. Hafta tatili izni kesintisiz en az yirmidört saattir. Bunun altında bir süre haftalık izin verilmesi durumunda, usulüne uygun şekilde hafta tatili izni kullandığından söz edilemez. Hafta tatili bölünerek kullandırılmaz. Buna göre hafta tatilinin yirmidört saatten az olarak kullandırılması halinde hafta tatili hiç kullandırılmamış sayılır¹.

2.6. Ücret Şekillerine Göre Hafta Tatili Ücreti

İş Kanunu'nun, 49'uncu maddesi gereği; işçinin tatil günü ücreti çalıştığı günlere göre bir güne düşen ücretidir. Parça başına, akort, götürü veya yüzde usulü ile çalışan işçilerin tatil günü ücreti, ödeme döneminde kazandığı ücretin aynı süre içinde çalıştığı günlere bölünmesi suretiyle hesaplanır. Saat ücreti ile

¹ Yargıtay 9.HD-E:2014/36973-K:2016/8527-T:06.04.2016

çalışan işçilerin tatil günü ücreti saat ücretinin yedibuçuk katıdır.

2.7. Hafta Tatili Ücretine Girmeyen Kazançlar

İş Kanunu'nun, 50'inci maddesi gereği; fazla çalışma karşılığı olarak alınan ücretler, primler, işyerinin temelli işçisi olarak normal çalışma saatleri dışında hazırlama, tamamlama, temizleme işlerinde çalışan işçilerin bu işler için aldıkları ücretler ve sosyal yardımlar, hafta tatili için verilen ücretlerin tespitinde hesaba katılmaz.

3. HAFTA TATİLİNİN TOPLU ŞEKİLDE KULLANDIRILMASI

4857 sayılı İş Kanunu'nun, 46'ncı maddesinde bu kanun kapsamına giren işyerlerinde, işçilere tatil gününden önce 63'üncü maddeye göre belirlenen işgünlerinde çalışmış olmaları koşulu ile yedi günlük bir zaman dilimi içinde kesintisiz en az yirmidört saat dinlenme (hafta tatili) verileceği belirtilmiştir. Yirmidört saat dinlenmenin haftanın pazar günü dışında başka bir gününde kullandırılması mümkündür. Ancak işçinin hafta tatillerinde çalıştırılarak 24 saatlik dinlenme süresinin (hafta tatili) toplu halde kullandırılması kanaatimce yasal düzenlemeye aykırıdır. Nitekim konuya ilişkin Yargıtay² "...Davacının hafta tatili alacağına hak kazanıp kazanmadığı hususunda taraflar arasında uyumsuzluk bulunmaktadır. Somut olayda; davacı hafta tatillerinde çalışmasına rağmen ücretinin ödenmediğini iddia etmiş, davalı ise davacının çalışmış olduğu hafta tatili günlerinin karşılığının izin olarak kullandırıldığını ya da ücretinin ödendiğini

savunmuştur. Dosyaya; Pazar izinlerime mahsuben açıklamalı izin talep formları sunulmuş olup bu formlardan davalı işyerinde hafta tatili izinlerinin toplu kullanıldığı anlaşılmıştır. Hükme esas alınan bilirkişi raporu içeriği ve hesaplama şekline söz konusu izin talep formlarının dikkate alınmadığı görülmüş, mahkemece de bu hesaplama şekli esas alınarak hafta tatili alacağı hüküm altına alınmıştır. 4857 sayılı Yasanın 46'ncı maddesinde bu kanun kapsamına giren işyerlerinde, işçilere tatil gününden önce 63'üncü maddeye göre belirlenen işgünlerinde çalışmış olmaları koşulu ile yedi günlük bir zaman dilimi içinde kesintisiz en az yirmidört saat dinlenme (hafta tatili) verileceği bildirilmiştir. Yirmidört saat dinlenmenin haftanın pazar günü dışında başka bir gününde kullandırılması olanaklıdır. Ancak işçinin hafta tatillerinde çalıştırılarak 24 saatlik dinlenme süresinin (hafta tatili) toplu halde kullandırılması yasa hükmünün konuluş amacına aykırı olduğundan mümkün değildir. Somut olayda mahkemece toplu olarak kullandırılan hafta tatillerinin bir kısmının dikkate alınmamış olması doğru ise de sunulan izin talep formlarında belirtilen tarihler itibariyle kullanıldığı sabit olan hafta tatili izinleri olduğu anlaşıldığından en azından ilgili tarihlere ilişkin 1 günlük hafta tatilini kullandığı gözetilerek, söz konusu tarihlerde kullanılan hafta tatili izinlerinin hesaplama dışı bırakılarak sonucuna göre varsa bakiye hafta tatili ücret alacağına hesaplanması gerekirken bundan zuhul ile mevcut şekilde hesaplama yapılması hatalıdır..." kararında da belirtildiği üzere işçinin hafta tatillerinde çalıştırılarak 24 saatlik dinlenme süresinin (hafta tatili) toplu halde kullandırılması İş Kanunu'nun, 46'ncı maddesi hükmüne aykırıdır.

2 Yargıtay 7.HD-E:2015/44820-K:2016/4473-T:26.02.2016

Yargıtayın³ konuya ilişkin başka bir kararında da “...Taraflar arasında davacının hafta tatili alacağı hususunda uyuşmazlık bulunmaktadır. Somut olayda; davalı tarafından dosyaya hafta tatili izinlerinin toplu şekilde kullandırıldığına dair bir kısım belgeler sunulmuştur. Hükme esas alınan bilirkişi raporunda, hafta tatilinin toplu kullandırılabilmesine ilişkin hüküm bulunmadığı, bu belgelerdeki izinlerin bir kısmının 1 günden fazla olduğu, ilgili olduğu dönemde 1’er hafta tatili günü şeklinde hesaplama dışı tutulduğunu belirtmiştir. 4857 sayılı İş Kanunu’nun, 46’ncı maddesinde, işçinin tatil gününden önce aynı Yasanın 63’üncü maddesine göre belirlenmiş olan iş günlerinde çalışmış olması koşuluyla, yedi günlük zaman dilimi içinde yirmidört saat dinlenme hakkının bulunduğu belirtilmiş, işçinin hafta tatili gününde çalışma karşılığı olmaksızın bir günlük ücrete hak kazanacağı da 46 ncı maddenin ikinci fıkrasında hüküm altına alınmıştır. Hafta tatili izni kesintisiz en az yirmidört saattir. Bunun altında bir süre için haftalık izin verilmesi durumunda, usulüne uygun şekilde hafta tatili izni kullandığından söz edilemez. Hafta tatili bölünerek kullandırılmaz. Hafta tatili izinlerinin işçinin dinlenme hakkına ilişkin olması sebebiyle, hafta tatili izninin yasal düzenlemenin amacına aykırı şekilde toplu olarak kullandırılmayacağına ilişkin kabul ile hafta tatili izninin toplu olarak kullandırılması halinde, hafta tatili ücreti alacağının hesaplanmasında, hafta tatilinin toplu kullanılmasına ilişkin belgelerde yazılı izin günlerinden ilgili haftaya (yedışer günlük zaman dilimleri nazara alınarak) denk gelen hafta tatili gününde işçinin dinlendiğinin kabulü isabetlidir.

3 Yargıtay 9.HD-E:2020/9026-K:2021/1796-T:21.01.2021

Ancak, işçinin toplu olarak izin kullandığı dönemde çalışması karşılığı olmayan 1 yevmiye tutarındaki ücretin de davacıya ödendiği dikkate alındığında davacıya sadece 0,5 yevmiyesi kadar ödeme yapılmalıdır. Buna göre de, mahkemece davacının toplu olarak kullandığı izinlerin hafta tatilinden sayılmayan ve fiilen çalışılmayan her bir günü için, 0,5 yevmiye üzerinden hesaplama yapılmalı ve bu suretle davacının hafta tatili alacağı belirlenmelidir...” belirtildiği üzere hafta tatili izninin işçinin dinlenme hakkına ilişkin olması sebebiyle, yasal düzenlemenin amacına aykırı şekilde hafta tatili izninin toplu olarak kullandırılması mümkünde değildir.

4. SONUÇ

4857 sayılı İş Kanunu’nun, 46’ncı maddesinde bu kanun kapsamına giren işyerlerinde, işçilere tatil gününden önce 63’üncü maddeye göre belirlenen işgünlerinde çalışmış olmaları koşulu ile yedi günlük bir zaman dilimi içinde kesintisiz en az yirmidört saat dinlenme (hafta tatili) verileceği belirtilmiştir. Yirmidört saat dinlenmenin haftanın pazar günü dışında başka bir gününde kullandırılması mümkündür. Ancak işçinin hafta tatillerinde çalıştırılarak 24 saatlik dinlenme süresinin (hafta tatili) toplu halde kullandırılması kanaatimce yasal düzenlemeye aykırıdır. İşçilere; tatil gününden önceki iş günlerinde çalışmış olmaları koşulu ile yedi günlük bir zaman dilimi içinde kesintisiz en az yirmi dört saat dinlenme (hafta tatili) verilecektir. İşçinin hafta tatiline hak kazanabilmesi için bir haftalık süre içerisinde altı gün çalışmış olması gerekir. Ancak, iş sözleşmesi veya toplu iş sözleşmesi ile haftanın beş günü çalışma

karşılığında hafta tatili verilebilir. Çalışılmayan hafta tatili günü için işveren tarafından bir iş karşılığı olmaksızın o günün ücreti tam olarak ödenecektir. İşçinin tatil günü ücreti çalıştığı günlere göre bir güne düşen ücretidir. Fazla çalışma karşılığı olarak alınan ücretler, primler, işyerinin temelli işçisi olarak normal çalışma saatleri dışında hazırlama, tamamlama, temizleme işlerinde çalışan işçilerin bu işler için aldıkları ücretler ve sosyal yardımlar, hafta tatili için verilen ücretlerin tespitinde hesaba katılmaz. Toplu iş sözleşmesi veya iş sözleşmeleri ile işçilerin İş Kanunu ile tanınan hafta tatili hakkına aykırı hükümler konulamaz. Hafta tatili izni kesintisiz en az yirmidört saattir. Bunun altında bir süre haftalık izin verilmesi durumunda, usulüne uygun şekilde

hafta tatili izni kullandığından söz edilemez.

KAYNAKÇA

4857 sayılı İş Kanunu

Sarper SÜZEK, İş Hukuku, Eylül 2021

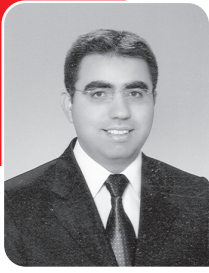
Ercan AKYİĞİT, İş Hukuku, Ocak 2021

Cumhur Sinan ÖZDEMİR, Soru-Cevap ve İçtihatlı İş Mevzuatı Rehberi, Mayıs 2018

Yargıtay 7.HD-E:2015/44820-K: 2016 / 4473 - T: 26.02.2016

Yargıtay 9.HD-E:2014/36973-K: 2016 / 8527 - T:06.04.2016

Yargıtay 9.HD-E:2020/9026-K: 2021 / 1796 - T:21.01.2021

Mustafa YAVUZ *

MAHALLİ İDARE ŞİRKETLERİNDE YÖNETİCİLERİN HUKUKİ SORUMLULUĞUNU ORTADAN KALDIRAN SEBEPLER

1. GİRİŞ

Mahalli idareler (belediyeler ve il özel idareleri), kendilerine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre şirket kurabilmekte veya kurulu bulunan şirketlere ortak olabilmektedir. Mahalli idareler tarafından kurulabilen şirket türleri ise anonim ve limited şirketlerdir. Tatbikatta “mahalli idare şirketi” olarak isimlendirilen bu şirketlerin yönetim ve temsil organı; anonim şirketlerde yönetim kurulu, limited şirketlerde ise müdür/müdürler kurulu-
dur.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa¹ (TTK) göre mahalli idare şirketinin yöneticileri (yönetim organı üyeleri -anonim şirket şeklinde kurulan mahalli idare şirketlerinde yönetim kurulu üyeleri, limited şirket şeklinde kurulan mahalli idare şirketlerinde de müdürler-), kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde, hem şirkete hem ortaklarına hem

de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumludur. Bu genel sorumluluk hali dışında anılan Kanunda özel sorumluluk halleri de öngörülmüştür. Mahalli idare şirketlerinde yönetim organı üyelerinin hukuki sorumluluğu esas olmakla birlikte, söz konusu sorumluluğu ortadan kaldıran haller de aynı Kanunda ayrıca düzenlenmiştir.

İşte bu çalışmada, mahalli idare şirketlerinde yöneticilerin (yönetim organı üyelerinin) hukuki sorumluluğunu ortadan kaldıran sebepler detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

2. MAHALLİ İDARE ŞİRKETLERİNDE HUKUKİ SORUMLULUK

Hukuki sorumluluk, meydana gelen zarardan kimin sorumlu olduğunu gösteren ve bu amaçla zarar görenin zarar verene karşı zararının giderilmesini talep hakkını düzenleyen normlar bütünüdür.² Anonim ve limited şirketlerde sorumluluk esasen şirket tüzel kişiliğine ait olup, bu şirketlerde temsile veya yönetime

¹ 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır.

² Necla Akdağ Güney, Türk Hukukunda Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2008, s.29.

* Gümrük ve Ticaret Uzmanı

yetkili olanların, görevlerini yaptıkları sırada işledikleri haksız fiillerden şirket sorumludur (TTK'nın 371/5, 632). Dolayısıyla anılan şirketlerde yönetim organının sorumsuzluğu esastır. Buna karşın, yönetim organı üyelerinin kusurlu olarak kanun ve esas sözleşmede öngörülen görevlerini yerine getirmemesi ve bundan dolayı bir zararın oluşması halinde söz konusu kişilerin hukuki sorumluluğu gündeme gelir. TTK'da şirket yönetim organı üyelerinin hukuki sorumluluğu, "genel sorumluluk" ve "özel sorumluluk" şeklinde olmak üzere ikili bir ayrıma tabi tutulmuştur.

Genel sorumluluk kapsamında yönetim organı üyeleri, kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde, hem şirkete hem ortaklara hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumludurlar (TTK md. 553/1, 644/1-a). Mezkûr hükümde, "*Kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerin ihlali*" denilmek suretiyle, yönetim organı üyelerinin sorumluluğunu doğuran sebepler somutlaştırılmıştır. Bu madde kapsamında "yükümlülük", yönetim organı üyelerinin bir görevi ve/veya yetkisi çerçevesinde, kanunda veya esas sözleşmede öngörülen hususlardaki yapma ve yapmama zorunluluklarını ifade etmektedir. Zikredilen maddeye göre sorumluluğun doğabilmesi için yükümlülüğün kanundan veya esas sözleşmeden kaynaklanması gerekmektedir. İdari düzenleme ile getirilen yükümlülükler, kanuni bir dayanağa sahip değilse bu kapsamda değerlendirilmez.

TTK'da yönetim organı üyeleri hakkında genel hukuki sorumluktan ayrı olarak bazı özel sorumluluk halleri de

düzenlenmiştir. TTK'da düzenlenen özel sorumluluk halleri; belgelerin ve beyanların kanuna aykırı olması (md. 549, 644/1-a), sermaye hakkında yanlış beyanlar ve ödeme yetersizliğinin bilinmesi (md. 550, 644/1-a), aynı sermayeye değer biçilmesinde yolsuzluk yapılması (md. 551, 644/1-a), genel kurul kararları aleyhine kötü niyetle iptal veya butlan davası açılması (md. 451, 622), birleşme, bölünme ve tür değiştirmede ilgililerin zarara uğratılması (md. 193), hâkim şirket ve bağlı şirket arasındaki hâkimiyetin hukuksal aykırı kullanılması (md. 202) şeklinde sıralanabilir.

Yönetim organı üyelerinin hukuki sorumluluğuna gidilebilmesi için; kanun ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerin ihlal edilmesi nedeniyle bir zararın oluşması, söz konusu zararın bunların kusurlu hareketlerinden kaynaklanması, ayrıca kanuna veya esas sözleşmeye aykırı davranış ile zarar arasında uygun illiyet bağının bulunması gerekir. Bahsi geçen unsurlardan herhangi biri mevcut değilse, mahalli idare şirketlerinin yönetim organı üyeleri hakkında hukuki sorumluluğa başvurulamaz.

Mahalli idare şirketinin uğramış olduğu zararın sorumlulardan talep edilebilmesi, bir başka deyişle aktif dava ehliyeti her şeyden önce doğrudan zarar gören şirket tüzel kişiliğine aittir. Ancak, şirketin dava açmada ihmalkârlığı veya sorumluların şirkete hâkim olmaları sebebiyle davanın şirket tarafından açılmaması ihtimaline karşın kanun koyucu dava açma hakkını şirket tüzel kişiliği yanında her bir ortağa da tanımıştır. Zira şirketin malvarlığını azaltan her eylem payları oranında ortakları da etkilemektedir. Ancak kural olarak ortaklar, taz-

minatın ancak şirkete ödenmesini isteyebilirler. Şirket alacaklılarına ise sadece şirketin iflâsı halinde sorumluluk davası açma hakkı tanınmıştır (TTK md. 555-556, 644/1-a).

3. HUKUKİ SORUMLULUĞU ORTADAN KALDIRAN SEBEPLER

TTK'da anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumluluğunu ortadan kaldıran sebepler detaylı olarak düzenlenmiş (md. 553/2-3, 558-560); limited şirketlerde müdürlerin hukuki sorumluluğu ise anonim şirketlere ilişkin hükümlere yollamada bulunulmak suretiyle tanzim edilmiştir (TTK md. 644). Dolayısıyla, aşağıda yer verilen haller, hem anonim şirketler hem de limited şirketler hakkında uygulanmaktadır.

3.1. İbra

Arapça kökenli bir terim olan ibra; sözlükte "aklama, temize çıkarma, beri kılma, beraat etme, aklanma, borçtan kurtarma" anlamlarına gelmektedir.³ Şirketler hukukunda⁴ ibra, menfi borç ikrarı (borçtan kurtarma) niteliğindedir. İbra kararı ile birlikte, hesap dönemi içerisinde gerçekleşen işlem ve faaliyetler ile bunların sonuçlarının, yönetim organı üyeleri açısından bir sorumluluk taşımadığı şirket tarafından kabul edilmiş, kendilerinden tazminat dâhil herhangi bir talebin olmadığı beyan edilmiş ve güven açıklamasında bulunulmuş olmaktadır. Bu nedenle, genel kurulun ibra kararı almasından sonra mahalli idare şirketi, yönetim organı üyelerine karşı ibra dö-

nemini içeren faaliyetlerine dair sorumluluk davası açamaz. Başka bir anlatımla, ibra kararı ile birlikte şirketin, yönetim organı üyeleri hakkında sorumluluk davası açma hakkı sona erer. Ancak, buna rağmen sorumluluk davası açılırsa, yönetim organı üyeleri ibra defini ileri sürebilir.

İbra kararı açık olabileceği gibi örtülü de olabilir. Açık ibra, genel kurul gündemine "yönetim organı üyelerinin ibrası" şeklinde konulan bir madde ile mümkündür. Olağan genel kurul toplantısının gündemini belirleyen TTK'nın 409. maddesinde açık ibradan söz edilmiştir. Dolayısıyla, anılan hüküm gereğince açık ibra, olağan genel kurul toplantısının zorunlu gündem maddelerinden biridir. Bunun yanında, TTK md. 424'e göre ibra, örtülü olarak da alınabilir. Zira bilançonun onaylanmasına ilişkin genel kurul kararı, kararda aksine açıklık bulunmadığı takdirde, yönetim organı üyelerinin ibrası sonucunu doğurur. Bununla beraber, bilançoda bazı hususlar hiç veya gereği gibi belirtilmemişse veya bilanço mahalli idare şirketinin gerçek durumunun görülmesine engel olacak bazı hususları içeriyorsa ve bu hususta bilinçli hareket edilmişse onama ibra etkisini doğurmaz.

Yönetim organı üyeleri hakkında ibra kararı ancak genel kurul tarafından alınabilir (TTK md. 408/2-b, 616/1-f). Genel kurul bu yetkisini, yönetim organına veya başka bir organ ya da mercie devredemez. Ancak, şirket yönetim organı üyeleriyle yönetimde imza yetkisini haiz kişiler, yönetim organı üyelerinin ibra edilmelerine ilişkin kararlarda kendilerine ait paylardan doğan oy haklarını kullanamaz (TTK md. 436/2, 619/1). Yeri gelmişken ifade edelim ki TTK'da, genel

3 Esat Şener, Hukuk Sözlüğü, Seçkin Yayınevi, Ankara 2001, s.313.

4 Şirketler hukukundaki ibra, borçlar hukuku alanındaki ibra sözleşmesinden farklılık gösterir. Buradaki ibranın gerçekleşmesi için ibra sözleşmesinden farklı olarak ibra edilenin kabulüne gerek yoktur; tüzel kişinin yetkili organının tek taraflı irade beyanı ile ibra gerçekleşmiş olur.

kurulun ibra kararına karşı dava açılmasına ilişkin bir takım sınırlamalar getirilmiştir. Buna göre genel kurulun ibra kararı, ibranın kapsadığı açıklanan madde olaylara ilişkin olarak mahalli idare şirketinin, ibraya olumlu oy veren ve ibra kararını bilerek payı iktisap etmiş olan ortaklarının dava hakkını kaldırır. Ayrıca diğer ortakların dava hakları ise ibra tarihinden itibaren altı ay geçmekle düşer. Ortakların dava hakkı açısından önemli olan bu süre, hak düşürücü niteliktedir ve hâkim tarafından resen dikkate alınır. Ancak, ibra kararının şirket dışında olan kişilere herhangi bir etkisi yoktur. Dolayısıyla şirketin ve belli hallerde ortakların, yönetim organı üyelerine karşı sorumluluk davası açma imkânı ortadan kalkmış olsa da alacaklılar, uğradıkları doğrudan zararların tazmini için dava açma hakkına sahiptir.

Öte yandan, ibra kararı tek taraflı ve hukuki niteliği yenilik doğuran bir hak olduğundan, genel kurul daha önceden aldığı ibra kararını kaldıramaz. Bu husus, TTK'nın 558/1. maddesinde "*İbra kararı genel kurul kararı ile kaldırılamaz. 445 inci madde hükmü saklıdır.*" şeklinde açıkça hükme bağlanmıştır. Bununla beraber ibra, aynı zamanda bir genel kurul kararı olması nedeniyle, bu karar hakkında iptal veya butlan davası açılabilir.⁵

Diğer taraftan, TTK'da belli durumlarda ibra yasağı öngörülmüştür. Buna göre, yönetim organı üyelerinin mahalli idare şirketinin kuruluşundan ve sermaye artırımından doğan sorumlulukları, şirketin tescili tarihinden itibaren dört yıl geçmedikçe sulh ve ibra yoluyla kaldırılamaz; bu sürenin geçmesinden sonra

da sulh ve ibra ancak genel kurulun onayıyla geçerlilik kazanır. Bununla beraber, esas sermayenin onda birini temsil eden ortaklar sulh ve ibranın onaylanması-na karşı iseler sulh ve ibra genel kurulca onaylanmaz (TTK md. 559).

Tekrar etmek gerekirse, mahalli idare şirketlerinde genel kurulun aldığı geçerli bir ibra kararı, ilgili hesap döneminde gerçekleşen her türlü eylem ve işlem nedeniyle yönetim organı üyelerinden herhangi bir tazminat talebinde bulunulmayacağına ikrarı ve bunların aklanması niteliğindedir. Dolayısıyla, ibra kararı ister açık ister örtülü şekilde alınsın, ibrayla birlikte mahalli idare şirketinin sorumluluk davası açma hakkı ortadan kalkar.⁶ Ancak ibra kararı, yönetim organı üyelerinin sadece hukuki sorumluluğuyla ilgili bir düzenleme olup, bunların cezai sorumluluğunu ortadan kaldırmaz. Yönetim organı üyeleri; Türk Ticaret Kanunu, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu⁷ (TCK) veya diğer kanunların ceza hükümleri kapsamında suç işledikleri takdirde, genel hükümlere göre haklarında Cumhuriyet Savcılarınca soruşturma yürütülebilir. Bu itibarla ibra kararının, mahalli idare şirketlerinin yönetim organı üyeleri açısından cezai takibat yapılmasını ve ceza davası açılmasını engelleyici bir yönü bulunmamaktadır.

3.2. Zamanaşımı

Zamanaşımı, belli bir süre içinde hakkını talep etmemiş olan alacaklının, alacağını dava yoluyla elde etme olanağını kaybetmesidir. Borcun zamanaşımına uğramasıyla borç (alacak) sona ermez; sadece alacaklının dava yoluyla alacağını

6 Fatih Bilgili, Ertan Demirkapı, Şirketler Hukuku, Dora Yayınları, Bursa 2013, s.603.

7 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, 12.10.2004 tarihli ve 25611 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

5 Ünal Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013, s.413.

elde etme olanağı ortadan kalkar. Böylece zamanaşımına uğramış borç, ifa edilebilen fakat dava edilemeyen eksik bir borçtur.⁸ Mahalli idare şirketlerinin yönetim organı üyelerine karşı hukuki sorumluluktan doğan alacak hakkı belli bir sürenin geçmesiyle ortadan kalkar. Başka bir deyişle, talep hakkı dava yoluyla yönetim organı üyelerine karşı ileri sürülemez. Bu sayede, yönetim organı üyeleri sürekli sorumluluk tehdidi altında kalmaktan kurtulmuş olur.

Buradan hareketle, TTK'nın "Zamanaşımı" başlıklı 560. maddesinde; "Sorumlu olanlara karşı tazminat istemek hakkı, davacının zararı ve sorumluyu öğrendiği tarihten itibaren iki ve her halde zararı doğuran fiilin meydana geldiği günden itibaren beş yıl geçmekle zamanaşımına uğrar. Şu kadar ki, bu fiil cezayı gerektirip, Türk Ceza Kanununa göre daha uzun dava zamanaşımına tabi bulunuyorsa, tazminat davasına da bu zamanaşımı uygulanır." hükmüne yer verilmiştir. Görüldüğü üzere söz konusu maddede, üç tür zamanaşımı süresi öngörmüştür. Bunlar; 'zararın ve sorumlunun öğrenildiği tarihten itibaren iki yıl', 'zararı doğuran fiilin meydana geldiği günden itibaren beş yıl' ve 'dava zamanaşımı' süreleridir.

Bu sürelerden iki yıllık zamanaşımı süresini başlatan olgu, davacının zararı ve sorumluları fiilen öğrendiği tarihtir. Zamanaşımının başlama tarihini kanıtlama yükümlülüğü ise davacıya aittir. Hükümde geçen "ve" ibaresi nedeniyle, iki yıllık sürenin başlaması için sadece zararı veya sorumluyu öğrenmek yeterli olmayıp, her ikisinin de birden öğrenilmesi gerekir. Bu halde, yalnız zararın

veya yalnız sorumluların öğrenilmesi halinde zamanaşımı süresi başlamaz. Zararın öğrenilmesinden kasıt, zarar görenin zarar verici olayı bilmesi değil, zararın varlık ve mahiyetini, unsurlarını ve kapsamını öğrenmesidir. Bunun yanında, birden fazla sorumlunun olduğu hallerde sorumluların tamamının öğrenilmesi de şart değildir. Her sorumlu için süre, kendisinin öğrenilmesi tarihinden itibaren başlar. Öte yandan, zararın devam etmesi halinde (zarar verici eylem devam ettiği sürece) zamanaşımı süresi işlemeye başlamaz; bu süre en son meydana gelen zararın öğrenildiği tarihten itibaren işlemeye başlar. Ancak zararın bütün olarak değil de kısmen öğrenilmesi durumunda ise zamanaşımı süresi, zararın öğrenilen kısımları için o tarihten itibaren, öğrenilmeyen kısımları için ise öğrenildiği tarihten itibaren başlar.

Diğer taraftan kanun koyucu, zararın ve sorumluların öğrenilememesi ve iki yıllık zamanaşımı süresinin uygulanmamasına bağlı olarak "beş yıllık" ikinci bir zamanaşımı süresi öngörmüştür. Bu düzenlemenin amacı, yönetim organı üyelerinin daha uzun ve belirsiz bir süre sorumluluk tehdidi altında kalmamaları ve görevlerini daha rahat bir şekilde gerçekleştirebilmeleridir. Beş yıllık zamanaşımı süresi, aynı zamanda iki yıllık zamanaşımı süresinin de işleyeceği azami süreyi gösterir. Beş yıllık süre, zarar ve sorumlular öğrenilmiş olsun veya olmasın, zararı doğuran fiilin meydana geldiği tarihten itibaren başlar. Önemli olan zararın gerçekleştiği tarihtir. Sorumluluk (tazminat isteme) davasının, her halde beş yıllık zamanaşımı süresi içinde açılması gerekir.⁹

8 Seza Reisoğlu, Borçlar Hukuku, Beta Yayınları, İstanbul 2008, s.375-376.

9 Ersin Çamoğlu, Yeni Türk Ticaret Kanununda Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Açılacak Sorumluluk Davalarında Zamanaşımı, Yaklaşım, Mayıs 2012, S.233.

Beş yıllık süre dolduktan sonra artık zarar ve sorumlular öğrenilmiş olsa da mahalli idare şirketinin yönetim organı üyeleri hakkında sorumluluk davası açılarak tazminat talebinde bulunulamaz.

Bunların yanında, hukuki sorumluluğu gerektiren fiil, aynı zamanda bir suç oluşturuyorsa ve bu suçun dava zamanasını süresi daha uzun ise zamanasını bakımından bu süre uygulanır. Nitekim TTK'nın mezkûr maddesinde, *"Şu kadar ki, bu fiil cezayı gerektirip, Türk Ceza Kanununa göre daha uzun dava zamanasına tabi bulunuyorsa, tazminat davasına da bu zamanasını uygulanır."* hükmüne yer verilerek, hukuki sorumluluk gerektiren belli hallerde TCK'nın 66. maddesinde düzenlenen dava zamanasını sürelerinin uygulanabilmesine imkân sağlanmıştır. TCK'da öngörülen asgari dava zamanasını süresi ise sekiz yıldır. Dolayısıyla, sorumluluk oluşturan bir fiilin aynı zamanda suç teşkil etmesi durumunda organı kurulu üyeleri hakkında TTK'da yer alan beş yıllık zamanasını süresi değil, daha uzun olan ve asgari sekiz yıl olarak düzenlenen dava zamanasını süreleri tatbik olunur.

3.3. Kanundan veya Esas Sözleşmeden Doğan Bir Görev ya da Yetkinin Devredilmesi

TTK'nın 553. maddesinin ikinci fıkrasında, 'Kanundan veya esas sözleşmeden doğan bir görevi veya yetkiyi, kanuna dayanarak, başkasına devreden organlar veya kişilerin, bu görev ve yetkileri devralan kişilerin seçiminde makul derecede özen göstermediklerinin ispat edilmesi hâli hariç, bu kişilerin fiil ve kararlarından sorumlu olmayacağı' hükme bağlanmıştır. Zikredilen hüküm bağlamında, kanuna uygun olarak yönetim görevini

ve temsil yetkisini tamamen veya kısmen devreden yönetim organı üyeleri, kural olarak hukuki sorumluluktan kurtulur. Sorumluluk ise sadece gereği gibi yetki devri yapılan (devralan) kişilere ait olur ve devir yapan yönetim organı üyeleri bu sorumluluğun dışında kalır. Kanunların izin verdiği tüm devirler, bu düzenlemenin kapsamı içerisinde. Ancak, tekrar belirtmek gerekir ki, yetki devrinin kanuna uygun olarak yapılması şarttır. Görüldüğü üzere, görev ve yetkilerini devreden mahalli idare şirketlerinin yönetim organı üyelerinin sorumluluğu oldukça daralmış olmaktadır.

Şunu da ifade etmekte yarar var ki, yetkisini devreden yönetim organı üyelerinin sorumluluktan kurtulması için görev ve yetkiyi devralan kimsenin seçiminde gerekli özeni göstermesi gerekir. Eğer gerekli özen gösterilmemişse, devreden sorumluluktan kurtulamaz. Aksine onun sorumluluğu görevi devretmemiş gibi devam eder. Makul derecede özen gösterilmediği hususunda ispat yükü ise bunu iddia edene düşmektedir.¹⁰

3.4. Hukuki Sorumluluk Gerektiren Usulsüz ve Yolsuzlukların Yönetim Organının Kontrolü Dışında Gerçekleşmesi

TTK'nın 375. ve 625. maddelerinde yönetim organının devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkileri özel olarak düzenlenmiş ve bunlar arasında, yönetimle görevli kişilerin, özellikle kanunlara, esas sözleşmeye, iç yönergelere ve yönetim organının yazılı talimatlarına uygun hareket edip etmediklerinin üst gözetimi de sayılmıştır. Öte yandan, yönetim organı üyeleri, görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek

¹⁰ Fatih Bilgili, Ertan Demirkapı, age, s.595.

ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmekle yükümlüdür (TTK md. 369). Görüldüğü üzere, kanun koyucu yönetim organı üyeleri için gözetim yükümlülüğü öngörmüştür.

Bununla birlikte, mezkûr Kanununun 553/3. maddesinde, “Hiç kimse kontrolü dışında kalan, kanuna veya esas sözleşmeye aykırılıklar veya yolsuzluklar sebebiyle sorumlu tutulamaz; bu sorumlu olmama durumu gözetim ve özen yükümü gerekçe gösterilerek geçersiz kılınamaz.” hükmüne yer verilmek suretiyle, salt gözetim yükümlülüğüne dayanılarak her durum ve şartta yönetim organı üyelerinin sorumluluğuna gidilmesi engellenmiştir. Dolayısıyla, yönetim organı üyeleri açısından gözetim yükümlülüğü esas olmakla birlikte bu yükümlülük, kontrol dışında kalan olgu ve konuları kapsamamaktadır. Buna bağlı olarak da, uygun nedensellik bağı veya kusurları bulunmadıkça yönetim organı üyeleri, sırf gözetim yükümlülüğü ileri sürülerek sorumlu tutulamaz.

3.5. Kusursuzluğun İspatı

Hukuki sorumlulukta kusur, sorumluluğun kurucu unsurudur. Dolayısıyla, mahalli idare şirketlerinde yönetim organı üyelerinin sorumluluğuna gidilebilmesi için kusurun varlığı şarttır. Bu bağlamda, şirketin sadece zarara uğramış olması, yönetim organı üyelerinin sorumluluğuna gidilmesi bakımından tek başına yeterli değildir.

TTK'nın 553/1. maddesinde, yönetim organı üyelerinin, kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde verdikleri zarardan sorumlu olduğu öngörülmüştür. O halde, yönetim organı üyelerinin sorumluluğu bakımından kusurlu sorumluluk ilkesi benimsenmiştir. Bunun

sonucu olarak, yönetim organı üyeleri aleyhine dava açacakların, aynı zamanda bunların kusurlu hareket ettiklerini ortaya koyması gerekmektedir. Zarara sebep olan işlem ya da eylemin yönetim organı üyesinin kusurundan kaynaklandığını ispat yükü ise davacıya aittir.¹¹ Durum böyle olmakla birlikte yönetim organı üyesi, kusurlu davranmadığını ve zarar doğuran işlemlerde kendisinden gereken özen yükümlülüğünü yerine getirdiğini ispat ederek sorumluluktan kurtulabilir.¹²

3.6. Sorumluluğa Sebep Olan Kararın Alınmasında Olumsuz Oy Kullanılması

TTK'da, olumsuz oy kullanan mahalli idare şirketi yönetim organı üyesinin sorumluluktan kurtulacağına ilişkin açık bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak, genel hükümler çerçevesinde sorumluluk gerektiren bir kararın alınmasında olumsuz oy kullanılması ve dolayısıyla karara karşı çıkılması kusur isnadını ortadan kaldırmaz. Buna karşın aynı durum çekimser kullanılan oylar için geçerli değildir.¹³

3.7. Geçerli Bir Mazeretle Toplantıya İştirak Edilmemesi

Genel hükümler kapsamında, kabul edilebilir bir mazereti bulunan ve bunu kanıtlayan mahalli idare şirketinin yönetim organı üyeleri sorumluluk doğuran karara katılmadığı için sorumlu tutulamaz. Ancak, mazeretin toplantıdan, dolayısıyla görevden kaçma bahanesi olması gerekir. İlgili yönetim organı üyesi mazeretini ispat ederken, sürekli hasta-

11 Reha Poroy, Ünal Tekinalp, Ersin Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku-I, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2014, s.389.

12 Ali Haydar Yıldırım, Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Ortaklık Müdürünün Hukuki Durumu, Güncel Yayınevi, İzmir 2008, s.147.

13 Hasan Pulaşlı, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Adalet Yayınevi, Ankara 2013, s.654.

lık, ameliyat, önceden yönetim organınca karara veya inandırıcı şekilde yönetim organı başkanının iznine bağlanmış seyahat izni gibi sebeplere dayanabilir. Bu tür mazeretlerin kabulü gerekir.¹⁴

4. SONUÇ

Mahalli idare şirketleri, yönetim organı (yönetim kurulu/müdürler) tarafından yönetilir ve temsil olunur. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununda yönetim organı üyelerine önemli görev ve yetkiler verilmiş; bununla beraber, ağır yükümlülük ve sorumluluklar da yüklenmiştir. TTK'da öngörülen yükümlülüklerin ihlali ve sorumlulukların yerine getirilmemesi halinde şirket tüzel kişiliği, ortaklar ve şirket alacaklıları, yönetim organı üyeleri hakkında hukuki sorumluluk (tazminat) davası açılabilir. Ancak belli durumların varlığı halinde yönetim organı üyeleri aleyhine sorumluluk davası açılmaz. Bu durumlar; genel kurulun yönetim organını ibra etmesi, zararın ve sorumlunun öğrenildiği tarihten itibaren iki ve her halde zararı doğuran fiilin meydana geldiği günden itibaren beş yıllık zamanaşımı süresinin dolması, TTK'dan veya şirket sözleşmesinden doğan bir görev veya yetkinin, kanuna dayanılarak başkasına devri, hukuki sorumluluk gerektiren usulsüz ve yolsuzlukların yönetim organının kontrolü dışında gerçekleşmesi, kusursuzluğun ispatı, sorumluluğa sebep olan kararın alınmasında olumsuz oy kullanılması ve meşru mazeretle toplantıya iştirak edilmemesi şeklinde sıralanabilir.

Görüldüğü üzere, mahalli idare şirketlerinde yönetim organı üyelerinin hukuki sorumluluğu ağırdır; ancak bu sorumluluk sürekli olarak devam etmemektedir.

¹⁴ Ünal Tekinalp, age, s.389.

Belli hallerin varlığı halinde yönetim organı üyelerinin hukuki sorumluluğu ortadan kalkmakta, bir başka deyişle bunlar sorumluluktan kurtulmaktadır.

KAYNAKÇA

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu (12.10.2004 tarihli ve 25611 sayılı R.G.).

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı R.G.).

Akdağ Güney, Necla, Türk Hukukunda Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2008.

Bilgili, Fatih ve Demirkapı, Ertan, Şirketler Hukuku, Dora Yayınları, Bursa 2013.

Çamoğlu, Ersin, Yeni Türk Ticaret Kanununda Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Açılacak Sorumluluk Davalarında Zamanaşımı, Yaklaşım, Mayıs 2012, S.233.

Poroy, Reha, Tekinalp, Ünal, Çamoğlu, Ersin, Ortaklıklar Hukuku-I, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2014.

Pulaşlı, Hasan, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Adalet Yayınevi, Ankara 2013.

Reisoğlu, Seza, Borçlar Hukuku, Beta Yayınları, İstanbul 2008.

Şener, Esat, Hukuk Sözlüğü, Seçkin Yayınevi, Ankara 2001.

Tekinalp, Ünal, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013.

Yıldırım, Ali Haydar, Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Ortaklık Müdürünün Hukuki Durumu, Güncel Yayınevi, İzmir 2008.

BELEDİYE BAŞKANLARI HAKEDİŞ SÜRECİNDE KAMU ZARARINDAN SORUMLU TUTULABİLİR Mİ?

Avukat Necati TORUN *

ANAHTAR KELİMELEER:

İhale, Üst, Yönetici, Belediye, Kamu Zararı

1. GİRİŞ:

Kamu ihaleleri alım satım kiralama olarak çeşitlenmekle birlikte ülkemizde her daim ilgi çekici bir alan olagelmıştır.

Genel olarak istekliler ihale ilanı ve bereberinde verilen dokümana bağlı olarak tekliflerini sunmakta, ihale günü ve saatinde en uygun teklifi veren istekli ihale komisyon kararı ile belirlenmekte; böylece ihalenin yüklenicisi ilan edilmekte ve sonuç olarak yüklenici ile idare arasında bir sözleşme imzalanmaktadır.

İhale sürecinin kuralları 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve alt mevzuatında ayrıntılı bir şekilde düzenlenmektedir. Sözleşme sürecinin usul ve esasları ise bir başka kanun olan 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nda ayrıntılı bir şekilde belirtilmiştir. İhale süreçlerinde görev alacak kamu personelinin mali sorumlulukları ise 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nda yer alan

hükümler doğrultusunda değerlendirilmektedir.

Belediyelerimizde, 5018 sayılı Kanun çerçevesinde üst yönetici olan belediye başkanının hakediş sürecinde doğan kamu zararından sorumlu olup olmayacağı örnek Sayıştay Temyiz Kurulu kararları doğrultusunda açıklanmaya çalışılacaktır.

2. 5018 SAYILI KAMU MALİ YÖNETİMİ VE KONTROL KANUNUNUNDA BELEDİYE BAŞKANLARININ SORUMLULUĞU

Makalemizin konusuna doğrudan geçmeden önce belediyelerinde kapsamında bulunduğu 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun kısaca açıklanmasında fayda bulunmaktadır.

2.1. 5018 Sayılı Kanun'un Amacı ve Kapsamı

5018 sayılı Kanun'un 1'inci maddesinde ifade edildiği üzere, bu Kanun esas

* Avukat - İhale Hukuku Uzmanı

olarak kalkınma planları ve programlarında yer alan politika ve hedefler doğrultusunda kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesi ve kullanılmasını, hesap verebilirliği ve mali saydamlığı sağlamak üzere, kamu mali yönetiminin yapısını ve işleyişini, kamu bütçelerinin hazırlanmasını, uygulanmasını, tüm mali işlemlerin muhasebeleştirilmesini, raporlanmasını ve mali kontrolü düzenlemeyi amaçlamaktadır.

Bu Kanun Genel Yönetim Kapsamındaki kamu idarelerini, Sosyal Güvenlik Kurumlarını ve mahalli idarelerin hepsinde uygulanan bu kurumların tüm mali işlemlerin muhasebeleştirilmesini, raporlanmasını ve mali kontrolünü düzenleyen ana Kanun olarak 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu'nun yerine yürürlüğe konulmuştur.

2.2. 5018 Sayılı Kanun'da Belediye Başkanlarının Mali Sorumluluğu

5018 sayılı Kanun'un Üst Yöneticiler başlıklı 11'nci maddesinde mahalli idareler için belediyelerde belediye başkanı üst yönetici olarak görevlendirilmiştir. Aynı madde de Bakanlıklarda ve diğer kamu idarelerinde en üst yönetici, il özel idarelerinde vali üst yönetici olarak belirtilmiştir.

Aynı Kanun'da "Bakanların ve Üst Yöneticilerin Hesap Verme Sorumluluğu" başlıklı dördüncü bölümün 11'inci maddesine göre üst yöneticiler, idarelerinin stratejik planlarının ve bütçelerinin kalkınma planına, yıllık programlara, kurumun stratejik plan ve performans hedefleri ile hizmet gereklerine uygun olarak hazırlanması ve uygulanmasından; sorumlulukları altındaki kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde

edilmesi ve kullanımını sağlamaktan, kayıp ve kötüye kullanımının önlenmesinden; mali yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinin gözetilmesi, izlenmesi ve Kanunda belirtilen görev ve sorumlulukların yerine getirilmesinden belediyelerde, meclislerine karşı idari ve siyasi yönden sorumlu tutulmuşlardır.

Kanunda sayılan bu görevler de bizzat belediye başkanı tarafından değil; oluşturulan birimler ve birim amirleri tarafından yerine getirilmektedir.

Zira, 5018 sayılı Kanun'un 11'inci maddesinde üst yöneticilerin sorumlulukları belirtilmiş ve "Üst yöneticiler bu sorumluluklarının gereklerini harcama yetkilileri, mali hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getirirler." denilmek suretiyle fiilin icra, yani yerine getirme sorumluluğu alt kademedeki kamu görevlilerine bırakılmıştır.

Görülebileceği üzere 5018 sayılı Kanun çerçevesinde belediye başkanlarının mali sorumluluğu doğrudan bulunmamaktadır.

3. BELEDİYE BAŞKANININ MALİ YÖNDEN SORUMLU OLMADIĞINA İLİŞKİN ÖRNEK: KESİN TEMİNATLARIN GÜNCELLENMEMESİ KAYNAKLI KAMU ZARARI

Sayıştay Temyiz Kurulu'nun 15.03.2017 tarihli ve 42859 Tutanak No'lu Kararında makalemizin konusuna ışık tutacak bir karar verilmiştir.

3.1. Olay

114 sayılı İlam'ın 13'üncü maddesi ile, ...İnşaat Tur. San. ve Tic. Ltd. Şirketi yüklenimindeki ... sözleşme bedelli "...Futbol Yıldızları Akademisi İnşaatı Yapım İşi"ne ait sözleşmenin feshedilmesi nedeniyle

gelir kaydedilen kesin teminatın güncellenmemesi nedeniyle ...-TL'ye tazmin hükmü verilmiştir.

3.2. Sayıştay Kararı

Sayıştay tarafından verilen kararda aşağıdaki ifadelerle yer verilmiştir;

“Mülga 1050 sayılı Kanun, üst yöneticilere ilişkin bir hüküm içermemekte, “ita amiri” konumundaki yöneticilerin “Onaylayan” sıfatını haiz oldukları durumlarda sayman ve tahakkuk memurları ile birlikte sorumlu tutulabilecekleri bazı durumları düzenlemekteydi. 5018 sayılı Kanun ise mülga 1050 sayılı Kanun'dan farklı olarak, üst yöneticileri tümüyle harcama surecinin dışında tutmakta; bunlar için sorumluluk üstlenme uygulamasını bile öngörmemektedir.

5393 sayılı Kanun'un 38'inci maddesinin (f) işareti bendi ile belediye başkanlarına verilen görevlerden biri de; belediyenin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etmektir. Bu bağlamda, belediye başkanları belediye idaresinin başı ve üst yöneticisi olarak belediyenin hem gelirlerini hem de giderlerini mevzuat hükümlerine göre tarh tahakkuk, tahsil edilmesinden ve hak sahiplerine zamanında ödenmesinden mali yönden değil, idari yönden sorumlu tutulmuşlardır.

Bu bağlamda, verdiği karar ve talimatlar, doğrudan iş ve işlem sürecine dayanak oluşturmadığı sürece, üst yönetici olan Belediye Başkanının sorumluluğu idari/siyasi nitelikli olup, mali sorumluluğu bulunmamaktadır.

Buna göre, sözleşme feshine istinaden kesin teminat ve varsa ek kesin teminatın gelir kaydedilmesi ve 4735 sayılı Kanunun 22'nci maddesinde yer alan “19, 20 ve 21

inci maddelere göre sözleşmenin feshedilmesi halinde, kesin teminat ve varsa ek kesin teminatlar alındığı tarihten gelir kaydedileceği tarihe kadar Devlet İstatistik Enstitüsünce yayımlanan aylık toptan eşya fiyat endeksine göre güncellenir. Güncellenen tutar ile kesin teminat ve varsa ek kesin teminatların tutan arasındaki fark yükleniciden tahsil edilir” hükmü uyarınca işlem yapılmasının Mali Hizmetler Müdürlüğüne bildirildiği ve Belediye Başkan Vekilince Olur verilen 25.05.2012 tarih ve 259 sayılı yazıya rağmen Üst Yöneticinin sorumlu tutulması mümkün değildir.

Bu itibarla, yukarıda belirtilen gerekçelerle Üst Yöneticinin sorumluluğunun kaldırılmasını teminen 114 sayılı İlam'ın 13'üncü maddesi hükmünün BOZULARAK DAİRESİNE TEVDİİNE, Oyçokluğu ile;”

Görüleceği Sayıştay tarafından verilen kararda, 5018 sayılı Kanun'da belediye başkanı olarak mali yönden değil idari ve siyasi yönden sorumluluklarının olduğu açıkça ifade edilmiştir.

Ayrıca Sayıştay tarafından olay ayrıntılı olarak irdelenmiş kesin teminatın gelir olarak kaydedilmesine ilişkin olarak ki süreçte belediye başkanı'nın gerekli görevlendirmeyi yaptığı bu nedenle de kamu zararından sorumlu tutulamayacağı doğrultusunda karar vermiştir.

4. BELEDİYE BAŞKANI'NIN MALİ SORUMLU OLDUĞUNA DAİR ÖRNEK: GECİKME CEZASI KESİLMESİ KAYNAKLI KAMU ZARARI

Sayıştay Temyiz Kurulu'nun 19.01.2022 Tutanak Tarihi 50910 Tutanak No'lu Kararında da ihale sürecinde gerçekleşen bir olayda oluşan kamu zara-

rından belediye başkanı'nın sorumluluğu tartışılmıştır.

4.1. Olay

130 sayılı ilamın 1'inci maddesiyle ... Belediyesi tarafından ihale edilen “... Yapım İşi”nde, yüklenici ... Şti.'ne Yapım İşleri Genel Şartnamesi, İdari Şartname ve Sözleşme hükümlerine aykırı olarak süre uzatımı verilmesi ve bu süreler için kesilmesi gereken gecikme cezasının kesilmemesi sonucu ... TL'ye verilen tazmin hükmünün 20.11.2019 tarih ve 46928 sayılı Temiz Kurulu Kararı ile tasdikine karar verilmiştir.

Duruşma talebinde bulunan sorumlu Belediye Başkanı ... adına Av.... ve Sayıştay Savcısının sözlü açıklamalarının dinlenmesinden ve dosyada mevcut belgelerin okunup incelenmesinden sonra karar verilmiştir.

4.2. Sayıştay Kararı

Sayıştay Temyiz Kurulu Kararında aşağıdaki ifadeler yer almaktadır;

“İlamda süre uzatımı kararı veren Belediye Başkanı Dr. ... sorumlu tutulmuştur.

Müvekkilinin Belediye Başkanı olarak görev yaptığı, Bu şekilde temsiliyet makamında bulunan müvekkilimin olayda bahsedilen teknik işleri takip etmesi, bu işlerin işleyişinden bilgisinin olmasının mümkün olmadığı, Zira belirtilen işlerin, mesleki uzmanlık gerektiren teknik işler olduğu, kısacası olayda bahsedilen konularda ve bu işlerin takibinde müvekkilinin görevli olmadığını ifade edilerek sorumluluk itirazında bulunsa da;

Bahse konu olayda, süre uzatım komisyonunca süre uzatım kararı alınmamış

olup, süre uzatım kararını Belediye Başkanı Dr. ... vermiştir. Bu nedenle süre uzatım kararını veren, tek başına imzalayan Belediye Başkanı Dr. ...'ın sorumluluğu bulunmaktadır.

Bu itibarla, 20.11.2019 tarih ve 46928 sayılı Temyiz Kurulu Kararında, KARAR DÜZELTİLMESİNE MAHAL OLMADIĞINA”

5. İKİ SAYIŞTAY TEMYİZ KURULU KARARINDAKİ FARKLILIĞIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Ortada iki farklı Sayıştay Temyiz Kurulu Kararı bulunmaktadır. Görülmektedir ki Sayıştay Temyiz Kurulu'nun ikinci kararı bir önceki kararından farklılık içermektedir. Bu seferki kararda Sayıştay belediye başkanının kamu zararından sorumlu olduğu doğrultusunda karar verilmiştir.

İlk karar da kesin teminatın güncellenmemesi sebebi oluşan gelir kaynaklı zarardan belediye başkanı doğrudan sorumluluk tutulmamıştır. Bunun nedeni ise Belediye başkanının sürece ilişkin gerekli görevlendirmeleri yerine getirmesidir.

Ancak ikinci Temyiz Kurulu kararına esas olayda, yüklenici firmaya hatalı olarak süre uzatımı verilmiştir. Süre uzatımı hatalı olduğundan bu dönem için kesilmesi gereken gecikme cezası kadar bir kamu zararı oluşmuştur.

Sayıştay bu zarara doğrudan sebebiyet veren süre uzatım kararını kim tarafından alındığını incelemiştir. Hatalı süre uzatım kararı ise tek başına belediye başkanı tarafından verildiğinden kamu zararından da belediye başkanı sorumlu tutulmuştur.

6. SONUÇ:

2000'li yılların başında AB muktesebatı çerçevesinde ülkemizde önemli mevzuat değişiklikleri gerçekleştirilmiştir. 1927 yılından itibaren uygulanan 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu'nun yerine 5018 sayılı Kanun ile tüm kamu idarelerini kapsayacak şekilde yeni bir mali yönetim ve kontrol sistemi teşkil edilmiştir. Aynı Kanun'da "Bakanların ve Üst Yöneticilerin Hesap Verme Sorumluluğu" başlıklı dördüncü bölümün 11'inci maddesine göre üst yöneticiler Bakanlıklarda ve diğer kamu idarelerinde en üst yönetici, il özel idarelerinde vali ve belediyelerde belediye başkanı üst yönetici olarak tanımlanmıştır.

İlgili madde de belediyelerde üst yönetici olan belediye başkanları belediyelerde, meclislerine karşı idari ve siyasi yönden sorumlu tutulmuşlardır.

Ancak Kanun'daki bu sorumluluk belediye başkanlarının mali yönden tamamen sorumsuz olduğu anlamına gelmemektedir.

Makalemizde belediye başkanlarının ihale süreçlerinde oluşan kamu zararındaki sorumluluklarına ilişkin 2 adet Sayıştay Temyiz Kurulu kararına yer verilmiştir.

İlk kararda, sözleşmenin feshi sonrasında 4735 sayılı Kanun'un 22'inci maddesi çerçevesinde kesin teminatın gün-

cellenmemesi sebebi oluşan gelir kaynaklı kamu zararından belediye başkanının doğrudan sorumluluk atfedilebilecek bir durum oluşmamıştır. Kesin teminatın gelir olarak kaydedilmesine ilişkin olarak ki süreçte belediye başkanı'nın gerekli görevlendirmeyi yaptığı bu nedenle de kamu zararından sorumlu tutulamayacağı doğrultusunda karar verilmiştir.

Diğer kararda ise, Sayıştay Temyiz Kurulu belediye başkanının mali sorumluluğuna hükmetmiştir. Bu olayda kamu zararının kaynağı yüklenici firmaya hatalı olarak verilen süre uzatımıdır. Süre uzatımı hatalı olduğundan, bu dönem için kesilmesi gereken gecikme cezası kadar bir kamu zararı oluşmuştur. Hatalı süre uzatım kararı ise tek başına belediye başkanı tarafından verildiğinden kamu zararından da belediye başkanı sorumlu tutulmuştur.

Sonuç olarak; belediye başkanlarının 5018 sayılı Kanun çerçevesinde Sayıştay hesap yargısı karşısında mali sorumluluğunun mali işlem sürecinde almış oldukları rol doğrultusunda değişiklik gösterdiği ifade edilebilir.

KAYNAKÇA:

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5018.pdf>

Sayıştay Temyiz Kurulu Kararları, <https://kararlar.sayistay.gov.tr/tkk/>

SOSYAL TESİSLER

Ahmet ARSLAN*

Son yıllarda ülkemizde otel ve benzeri konaklama tesislerinin sayısı artmış ve dolayısıyla konaklama imkanları önemli ölçüde gelişmiş olmakla birlikte son yıllarda yüksek enflasyondan kaynaklanan yüksek konaklama fiyatları kamu sosyal tesislerinin cazibesini korumasına sebebiyet vermektedir.

Konaklama amaçlı olarak kullanılan tesislerin (otel, konukevi, misafirhane) yanısıra restoran, lokal, kreş, çocuk bakımevi, spor tesisi vb. kamu sosyal tesisleri de bulunmaktadır.

Kamu sosyal tesisleri kamu personelinin konaklama ihtiyaçları için kurulan ve işletilen tesisler olmakla birlikte kamu personeli olmayan kişiler de belli oran ve şartlarda söz konusu tesislerden faydalanabilmektedir.

Sosyal tesislere olan talebin sürekli ve belli bir hacimde olması söz konusu tesislerin satınalma, fiyatlama, muhasebe, vergi ve benzeri hususların belli bir düzende içinde işlenmesini gerektirmektedir.

Sosyal tesislerin ilgili mevzuatı gere-

ğince kamu idaresi bütçesi dışında işletilmesi gerekmele birlikte mahalli idarelerce sosyal tesislerin bütçe içi (iktisadi) işletme kapsamında işletilmesi halinde ise mahalli idarelere ilişkin bütçe ve muhasebe mevzuatı ile Mahalli İdareler Bütçe İçi İşletme Yönetmeliği hükümlerine riayet edilmesi gerekmektedir.

Bu makalemizde sosyal tesislere ilişkin gelir, gider, muhasebe ve diğer mali hususlar ilgili mevzuat hükümleri ışığında irdelenecektir.

1. SOSYAL TESİSLERE İLİŞKİN BAZI İSTATİSTİKLER

Zaman zaman sahil şeridindeki kamuya ait dinlenme kampları ile bir şehrin değerli arazileri üzerindeki sosyal tesislerin özelleştirilme yoluyla satışı söz konusu olmakta ise de halihazırda kamunun elinde toplam 2.740 adet sosyal tesis bulunmaktadır. Söz konusu sosyal tesisler; misafirhane, öğretmenevi, orduevi, hekimevi, konukevi, eğitim ve konaklama merkezi gibi farklı adlarla nitelendirilmektedir. Söz konusu tesislerin 551 adeti Milli Eğitim Bakanlığına

* Muhasebat Başkontrolörü

(öğretmenevi), 272 adeti Milli Savunma Bakanlığına (orduevi), 148 adeti Emniyet Genel Müdürlüğüne (polisevi), 116 adeti Jandarma Genel Komutanlığına, 91 adeti Sağlık Bakanlığına (hekimevi), 619 adeti Orman Genel Müdürlüğüne, 128 adeti Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne, 42 adeti Karayolları Genel Müdürlüğüne, 407 adeti üniversitelere, geriye kalanı ise diğer genel ve özel bütçeli idarelere ait bulunmaktadır.

Misafirhanelerin kamu kaynağı kullanması ve bazen etkin şekilde işletilmesi nedeniyle bunların satılarak israfın önlenmesi ve ekonomiye kazandırılmasına yönelik çalışmalar yapıldığından aslında misafirhane mahiyetinde olan bazı tesislerin söz konusu uygulamadan kaçınmak için ismini (tabelasını) Eğitim Merkezi olarak değiştirdiği bilinmektedir. Bu nedenle, yukarıda belirtilen toplam tesis sayısı (2.740) gerçek anlamda sosyal tesis olan tesisleri kapsamamakta yani gerçek rakamdan daha düşük bir rakamı ifade etmektedir.

2. SOSYAL TESİSLERİN SATILMA UYGULAMALARI

Yukarıda da ifade edildiği üzere, sosyal tesisler en azından bina olarak kamu kaynağı kullanmaktadır. 4734 sayılı Kamu İhale Kanununda kamu kaynağı kullanan tüm kamu idarelerinin mal ve hizmet alımlarının söz konusu kanundaki ihale ve doğrudan temin prosedürlerine göre gerçekleştirilmesi gerektiği hükme bağlanmıştır.

Bu nedenle kamuya ait sosyal tesisler mal ve hizmet alımlarını 4734 sayılı Kanundaki usul ve prosedürlere göre gerçekleştirmek zorundadır.

Sosyal tesisler tarafından, bu tesislerden yararlananların tercihine göre satılmak üzere, 4734 sayılı Kanununun 22 nci maddesinin (d) bendi kapsamında yapılacak mamul mal alımlarında marka belirtilmeden yararlananların tercihinin karşılanamayacağı hallerde marka belirtilmek suretiyle alım yapılabilir.

3. SOSYAL TESİSLERİN SATIŞ VE FİYATLAMA ESASLARI

Mahalli idarelerce sosyal tesislerin bütçe içi (iktisadi) işletme kapsamında işletilmesi halinde hizmet bedellerine ilişkin fiyat tarifesinin 5393 sayılı Belediye Kanunu'na göre belirlenmesi gerekmektedir. Söz konusu Kanuna (Md.18/f); "Kanunlarda vergi, resim, harç ve katılma payı konusu yapılmayan ve ilgililerin isteğine bağlı hizmetler için uygulanacak ücret tarifesini belirlemek" belediye meclisinin görev ve yetkileri arasında bulunmaktadır.

31 Seri Nolu Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliği'ne göre; belediyelerin harç veya katılma payı konusu yapılmayan ve ilgililerin isteğine bağlı olarak ifa edecekleri her türlü hizmet için belediye meclislerince düzenlenecek tarifelere göre ücret almaları mümkün bulunmakla beraber, ücretlerin hizmetten faydalananlardan yapılan hizmetin maliyeti göz önünde bulundurularak adalet, eşitlik ve genellik prensiplerine uygun olarak tespit edilmesi gerekmektedir.

Bu nedenle, bütçe içi işletme kapsamında işletilen sosyal tesislerdeki hizmet bedelleri yukarıda belirtilen esaslara göre belediye meclisi tarafından belirlenir.

Sosyal tesislerin mahalli idare bütçesi dışında işletilmesi halinde ise hizmet be-

dellerinin nasıl belirleyeceği ile ilgili olarak yılı Kamu Sosyal Tesislerine İlişkin Tebliğ'de düzenlemeler bulunmaktadır. Örneğin, 2023 yılında yayımlanan 2023-1 sayılı Kamu Sosyal Tesislerine İlişkin Tebliğ'nde söz konusu tesislerce sunulan hizmetler karşılığında alınacak en az (asgari) bedeller belirlenmiş ve şu hususlar özellikle belirtilmiştir:

- Tesislerin lokanta (alakart usulüyle yemek çıkarılması halinde alakart yemek bedelleri dahil), pastane, kafeterya, büfe, disko ve diğer hizmet verilen yerlerinde yemek, kahvaltı, içki, meşrubat, çay, kahve ve benzeri hizmet bedelleri hiçbir şekilde maliyetinin altında olamaz.
- Bu Tebliğde belirtilen yemek, konaklama ve diğer hizmetlerin bedelleri (geçici görevli kamu personelinin misafirhanelerde alınacak konaklama bedeli hariç), yararlanılardan alınması gereken en az miktarlar olup, kurum ve kuruluşlar yemeğin maliyeti, hizmetin daha farklı şekillerde sunulması ve tesisin bulunduğu mahallin özelliği gibi hususlar ile talebin yoğun olduğu Temmuz-Ağustos, yılbaşı, bayram ve yarıyıl tatili gibi dönemleri de dikkate alarak bu bedellerin üzerinde bedel tespit edebilir.
- Bir kurum veya kuruluşun eğitim ve dinlenme tesisi, misafirhane, kreş, çocuk bakımevi, spor tesisi ve benzeri sosyal ve destek amaçlı tesislerinden yararlandırılan;

a) O kurum ve kuruluşun emeklisi ile o kurum ve kuruluşun personelinin veya

emeklisinin eşleri, üstsoy ve altsoylarına, kurum personeli için belirlenen tarife uygulanır.

b) Diğer kurum ve kuruluşların personeli ve emeklileri ile bunların eşleri, üstsoy ve altsoylarına, kurum personeli için belirlenen tarife uygulanır.

c) Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri ve bu üyeliği sona erenler, dışarıdan atanan bakanlar ile bunların eşleri, üstsoy ve altsoylarına, kamu kurum ve kuruluşlarının Türkiye genelindeki sosyal tesislerinde, bu kurum ve kuruluşların kendi personeli için uyguladığı en uygun tarife uygulanır ve en uygun şekilde yararlanmaları sağlanır.

ç) Şehitlerin eş, anne, baba ve çocukları ile gaziler, harp ve vazife malulleri ve bunların eş, anne, baba ve çocukları; kamu kurum ve kuruluşlarına ait sosyal tesislerden birlikte gidip gitmediklerine bakılmaksızın bu kurum ve kuruluşların kendi personeline uyguladığı ücret tarifesine göre yararlandırılır.

- Eğitim ve dinlenme tesisi, misafirhane, kreş, çocuk bakımevi, spor tesisi ve benzeri sosyal tesislerden sekizinci fıkrada yer alanların dışında yararlandırılanlara kurum personeli için belirlenen tarifenin en az %50 fazlası uygulanır.
- Söz konusu tesislerde, 1 Şubat 2020 tarihinden sonra doğan çocuklar için konaklama bedeli alınmaz. Bunlar için yemek istenilmesi halinde yemek bedelinin yarısı alınır. 1 Şubat 2017 ile 1 Şubat 2020 tarihleri arasında (bu tarihler dahil) doğan çocuklar için ise (eğitim ve dinlenme tesislerinin

- de yemek istenilip istenilmediği-
ne bakılmaksızın) konaklama ve
yemek bedelinin yarısı alınır.
- Kamu sosyal tesislerinden yarar-
landırılmayla ilgili olarak yayım-
lanan Cumhurbaşkanlığı ve Baş-
bakanlık genelgeleri hükümleri
saklıdır.
  - Bu Tebliğde belirlenmiş olan be-
dellere, katma değer vergisi dahil
değildir.
  - 4 üncü maddenin ikinci fıkrası-
nda belirtilen sınırlamalar, ko-
naklama bedelinin katma değer
vergisini dahil olarak belirlenmesi
halinde dahi aşılabilir.
  - Tesisler için tespit edilen ücretler,
tahsis yapıldığı tarihte ilgililer-
den peşin olarak tahsil edilir.
  - Kamp ve tesislerden, tahsis belge-
sinde ismi yazılı olanların yerine
başkaları faydalandırılmaz.
  - 375 sayılı Kanun Hükmünde Kar-
rarnamenin 28 inci maddesinin
(A) fıkrası uyarınca birinci derece
kritik il olarak belirlenen illerde-
ki sosyal tesislerden yararlan-
acak olan güvenlik personeli hariç
olmak üzere, tesisler devamlılık
arz edecek şekilde pansiyon veya
bekâr lojmanı olarak kullanılmaz.
  - Kamu görevlileri sendika ve kon-
federasyonlarınca düzenlenecek
eğitim çalışmalarında, kamu ku-
rum ve kuruluşlarının eğitim te-
sislerinden kamu kurumları için
öngörülen tarife karşılığı ve te-
sisin uygun olması halinde ilgili
sendika ve konfederasyonlar ya-
rarlandırılabilir.
  - Tesislerin tamamen veya kısmen
kiraya verilmesi imkanları araş-
tırılarak uygulamaya bu yönde
ağırlık verilir. İhtiyaç duyulması
halinde yemek, çay ve sair hiz-
metler, hizmet alımı suretiyle te-
min edilebilir.
  - Tesislerde, tesisin bağlı olduğu
kurumun merkeziyle veya te-
darik gibi tesisin işletilmesiyle
doğrudan ilişkili olarak yapılan
resmi görüşmeler ve haberleşme-
ler dışında, tesislerde kalanların
yararlandıkları telefon, faks ve
internet gibi hizmetlerin ücretleri
yararlananlar tarafından tesisten
ayrılmadan önce ödenir. İdareler
bu konuda gerekli önlemleri alır.
  - Kamu kurum ve kuruluşlarınınca
işletilen kreş ve çocuk bakımevi
gibi tesislerin sosyal tesis kapsa-
mında olması nedeniyle, bu te-
sislerin giderlerine de bütçeden
katkıda bulunulmaz, dolayısıyla
bunların her türlü giderleri kreş
ve çocuk bakımevlerinin kendi
gelirlerinden karşılanır.
  - Kurum ve kuruluşların bu Teb-
liğ kapsamındaki tesislere ilişkin
olarak 2023 yılında uygulayacak-
ları tarife ve yararlanma bedelleri,
kendi internet sitelerinde yer alır
ve daima güncel tutulur.

4. SOSYAL TESİSLERİN MUHASE- BE, DEFTER VE BELGE DÜZENİ

Kamu idare bütçesinden ödenek kul-
lanılmayan sosyal tesisler kamu idaresi
sayılmadığından 5018 sayılı Kamu Mali
Yönetimi ve Kontrol Kanununa tabi de-
ğildir. Bu nedenle, söz konusu tesisler

Kanunun bütçe ve muhasebe kurallarına tabi değildir.

Bununla birlikte, söz konusu tesisler muhasebe işlemlerini ve mali tablolarını Kamu Kurum ve Kuruluşları İçin İşletilen Sosyal Tesislerin Muhasebe Uygulamalarına Dair Esas ve Usuller'de öngörülen kurallar çerçevesinde gerçekleştirmek zorundadır.

Ayrıca, ilgili mevzuatında yapılan düzenleme gereğince;

- Sosyal tesisler, faaliyet döneminin bitimini takip eden bir ay içerisinde mali tablolarını bağlı oldukları kurum ve kuruluşların merkez birimlerine gönderirler. Merkez birimleri kuruma bağlı tüm sosyal tesislerin mali raporlarını konsolide ederler.
- Sosyal tesislerin edinmiş oldukları taşınır mal Yönetmeliği hükümlerine göre kayıt altına alınır ve muhafaza edilir.
- Sosyal tesislerde görevliler nezdinde kurum amirleri tarafından belirlenen miktarın üzerinde nakit bulundurulmaz.
- Avans olarak verilen tutarların en geç 30 gün içinde mahsubu veya iadesi sağlanır.
- Sosyal tesis paralarının banka ya yatırılması hususunda Kamu Haznedarlığı Yönetmeliği hükümleri uygulanır.
- Ödeme ve tahsilatların banka vasıtasıyla yapılması esastır.

Mahalli idarelerce sosyal tesislerin bütçe içi (iktisadi) işletme kapsamında işletilmesi halinde ise mahalli idarelere

ilişkin bütçe ve muhasebe mevzuatı ile Mahalli İdareler Bütçe İçi İşletme Yönetmeliği hükümlerine riayet edilmesi gerekmektedir.

5. SOSYAL TESİSLERİN VERGİSEL MÜKELLEFİYET VE SORUMLULUKLARI

Sosyal tesisler kâr amacı gütmeyen kurumlar olmakla birlikte, vergi mevzuatına göre; sosyal tesislerin kamu personeli dışındaki kişilere de hizmet vermesi nedeniyle iktisadi işletme mahiyetini kazanması halinde katma değer vergisi ile kurumlar vergisi mükellefiyetinin tesis edilmesi gerekmektedir. Sosyal tesisin isminin misafirhane, konukevi, eğitim ve dinlenme tesisi olmasının söz konusu vergilendirmeye etkisi bulunmamaktadır.

Sosyal tesisler aslında bir iktisadi işletme mahiyetinde olmakla birlikte ilgili buldukları kamu idaresinden ayrı bir tüzel kişiliğe sahip bulunmadığından Damga Vergisi Kanunu açısından "resmi daire" mahiyetinde bulunmaktadır. Bu nedenle, söz konusu kurumlarca yapılan mal ve hizmet alımı (hakediş) ödemelerinde damga vergisi kesintisi yapılır, bu kurumlara yapılan ödemelerden ise damga vergisi kesilmez.

6. SOSYAL TESİSLERE KAMU İDARESİ BÜTÇESİNDEN KAYNAK AKTARILABİLİR Mİ?

Sosyal tesislerin içinde faaliyet gösterdiği binalar kamuya ait olup, söz konusu binalar sosyal tesis hizmetinin ifası için sosyal tesislere tahsis edilmiş bulunmaktadır. Bu anlamda, sosyal tesisler kamu kaynağı kullanmaktadır. Söz konusu kamu kaynağının yanısıra sosyal tesisler

kamu personeli, kamuya ait elektrik, su, doğalgaz vb. enerji tesisatlarını ve kamuya ait diğer mal ve hizmetleri ve bazı ayrıcalıkları kullanmaktadır.

Sosyal tesislerin elde ettiği konaklama, yemek bedeli vb. gelirler kamu bütçesine değil, sosyal tesisinin kendi bütçesine gelir olarak kaydedildiğinden söz konusu tesislerin cari giderlerini bu gelirlerle karşılaması, yani kendi yağıyla kavrulması beklenir. Ne var ki uygulamada, bütçe içi işletme kapsamı dışında işletilen bazı sosyal tesislerin neredeyse tüm cari giderleri kamu bütçesinden finanse edilebilmektedir.

Bu çarpık uygulamanın önüne geçilebilmesi için her yıl Kamu Sosyal Tesislerine İlişkin Tebliğ isimli mevzuat metni Resmi Gazetede yayımlanmaktadır. Örneğin, 2023 yılında yayımlanan 2023-1 sayılı Kamu Sosyal Tesislerine İlişkin Tebliğ'de şu hususlar özellikle belirtilmiştir:

- Kamu kurum ve kuruluşlarının tasarrufunda bulunan eğitim ve dinlenme tesisi, misafirhane, kreş, çocuk bakımevi, spor tesisi ve benzeri sosyal tesislerin işletme giderleri için ilgili kurum ve kuruluşların bütçelerinden herhangi bir katkıda bulunulmaması esastır.
- Bu tesislerde merkezden geçici görevle gönderilecek personel sayısı asgari seviyede tutulur ve 2022 yılında görevlendirilen personel sayısı hiçbir şekilde aşılmaz.
- Bu tür yerlerde, 2023 yılında, merkezi yönetim bütçesi ile dö-

ner sermaye ve fonlardan ücret ödenmek üzere ilk defa personel istihdam edilemez. Ancak ücretli sosyal tesis işletme gelirlerinden karşılanmak üzere ilk defa personel istihdamı yapılabilir.

- Kuruma ve/veya mensuplarına yardım ve hizmet amacıyla kurulmuş olan fon, vakıf, dernek ve benzeri kuruluşlar eliyle işletilen tesislere kurum bütçesinden doğrudan veya dolaylı olarak katkıda bulunulamaz.

7. SONUÇ

Sosyal tesisler günümüz koşullarında gerek kamu personelinin gerekse diğer bireylerin uygun konaklama ve dinlenme imkanlarından yararlanması açısından önemli kurumlardır.

Sosyal tesislerin giderlerini kendi gelirleriyle karşılaması yani kendi yağıyla kavrulması esas olup, bütçe, muhasebe, gelir, gider ve diğer mali işlemlerin yukarıda açıklanan usul ve esaslara göre yürütülmesi önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

Ahmet ARSLAN; Kamu Harcama Kılavuzu, 5. Baskı, Ankara

www.malidunya.com

5393 sayılı Belediye Kanunu

Mahalli İdareler Bütçe İçi İşletme Yönetmeliği

Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca İşletilen Sosyal Tesislerin Muhasebe Uygulamalarına Dair Esas ve Usuller

Kamu Sosyal Tesislerine İlişkin Tebliğ (2023-1 sayılı)

Kamu İhale Genel Tebliği

Mehmet YALÇIN*

BELEDİYE PERSONEL ŞİRKETLERİNDE ÇALIŞTIRILANLARA 6772 SAYILI KANUN GEREĞİ İLAVE TEDİYE ÖDENİP ÖDENEMEYECEĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

1. KISA AÇIKLAMA

Belediyelere ait personel şirketlerinde çalışanlar 4857 sayılı İş Kanunu'na tabi işçi sayılmaktadır. İşveren sayılan belediye personel şirketleri, çalıştırdıkları işçilerine 6772 sayılı “Devlet ve Ona Bağlı Müesseselerde Çalışan İşçilere İlave Tediye Yapılması ve 6452 sayılı Kanunla 6212 Sayılı Kanunun 2’nci Maddesinin Kaldırılması Hakkında Kanun” gereği ilave tediye ödeyip ödemeyecekleri hep tartışma konusu olmuştur. İlave tediye ödemeleri; kamu şirket işçisi olarak çalışan işçilere kamu işvereni tarafından ödenen ek ücret olarak tanımlanabilir. Bu çalışmamızda belediye personel şirket çalışanlarına ilave tediye ödenip ödenemeyeceği hususu yargı kararları çerçevesinde değerlendirilecektir.

2. YASAL DAYANAPIN ORTAYA KONMASI

6772 sayılı Kanunun 1’inci maddesine göre “kapsam” düzenlenmiştir.

“Umumi, mülhak ve hususi bütçeli dairelerle mütedavil sermayeli müesseseler, sermayesinin yarısından fazlası Devlete

ait olan şirket ve kurumlarla belediyeler ve bunlara bağlı teşekküller, 3460 ve 3659 sayılı kanunların şümülüne giren İktisadi Devlet Teşekkülleri ve diğer bilcümle kurum, banka, ortaklık ve müesseselerinde müstahdem olanlardan İş Kanununun şümülüne giren veya girmiyen yerlerde çalışmakta olan ve İş Kanununun muaddel birinci maddesindeki tarife göre işçi vasfında olan kimselere, ücret sistemleri ne olursa olsun, her yıl için birer aylık istihkakları tutarında ilave tediye yapılır.”

3. KAPSAMDAKİ KURULUŞLARIN BELİRTİLMESİ

6772 sayılı Kanunun 1’inci maddesinde ilave tediye ödemesi yapacak kurum ve kuruluşlar aşağıdaki şekilde belirtilmiştir.

- Genel bütçeli daireler
- Katma bütçeli daireler
- Özel bütçeli daireler
- Sermayesi değişen kurumlar
- Sermayesinin yarısından fazlası Devlete ait olan şirket ve kurumlar ve bunlara bağlı kuruluşlar

* E. Sosyal Güvenlik Denetmeni

- Belediyeler ve belediyelere bağlı kuruluşlar
- 3460 ve 3659 sayılı Kanunların kapsamına, sermayesinin tamamı Devlete ait olan veya bu sermaye ile kurulan iktisadi Devlet kuruluşları
- Diğer bircümle kurum, banka, ortaklık ve müesseseler

Kapsam bakımından (işveren açısından) kapsama giren işveren şekli; Devlet tarafından yasa ve yasanın verdiği yetki ile idari işlemle kurulan ve kamusal yetki ve ayrıcalıklardan yararlanan kamu tüzel kişilikleri ve bunlara bağlı kuruluşlarda iş sözleşmesi ile çalışanlara 6772 sayılı Kanun uygulanmaktadır.

Kapsam bakımından (çalışan açısından) kapsama giren personel şekli; İş Kanununun şümulüne giren veya girmeyen yerlerde çalışmakta olan ve İş Kanununun muaddel birinci maddesindeki tarife göre işçi vasfında olan kimseler girmektedir. Bu işçinin; sendikalı işçi, sendikasıız işçi, sürekli işçi ve geçici işçi olması fark etmemektedir.

İş Kanunu kapsamına girsin girmesin, Devlet ve ona bağlı kurumlarda İş Kanunundaki tanıma göre, işçi sayılan herkes bu alaktan yararlanacaktır. Bir iş sözleşmesine dayanarak çalışan gerçek kişiye işçi denir. Bir iş sözleşmesine dayanarak, Devlet ve ona bağlı kurumlarda çalışan her işçiye ilave tediyeye ödemesinin yapılması gerekir.

4. YARGI KARARLARINDA BELEDİYE PERSONEL ŞİRKETLERİNİN KAPSAMDA SAYILIP SAYILAMAYACAĞI

Belediye personel şirketlerinin kapsamda sayılıp sayılmayacağını öncelikle

karar tarihine göre yargı kararları çerçevesinde ortaya koyalım.

4.1.: Kapsamda Olduğuna Dair Kararlar

Yrg. 9. HD. 2007/1156 E. 2007/27576 K. 20.09.2007: .....Davacı 15.09.1993-14.05.1996 tarihleri arasında davalı belediyede iş sözleşmesi ile çalışmıştır. Daha sonra davalı belediyenin hissedarı olduğu D. Belediyesi Turistik Otel ve Sıcak Su Tesisleri A.Ş.'de çalışmaya devam etmiş ve 28.11.2003 tarihinde emekli olmak suretiyle işten ayrılmıştır. Davacıya tüm dönem için davalı belediyece bir miktar kıdem tazminatı ödenmiştir. Davacının belediyenin ortağı olduğu şirkette çalıştığı dönem için 6772 Sayılı Yasa uyarınca ödenmesi gereken ilave tediyeye ödenmesi hukuken mümkün değildir. Bu nedenle ilave tediyeye ilişkin talebin reddi gerekirken mahkemece yazılı şekilde kabulü hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

Yrg. 9.HD. 2007/34591 E.2009/604 K. 21.01.2009: ....Somut olayda, davalı şirket özel hukuk tüzel kişiliğine sahip bir sermaye şirkettir. İlave tediye yararlanabilmek için işverenin yukarıda belirtilen şekilde kamu işvereni olması gerekmektedir. Bu şirketin ortakları arasında Belediyenin bulunması onun özel hukuk tüzel kişiliğini ve kar amaçlı ticari özelliğini ortadan kaldırmaz. Böyle olunca davacının talep ettiği ilave tediyeye ödemesinin reddine karar verilmelidir. Kıdem ve ihbar tazminatı hesabında ilave tediye hesaplamaya dahil edilmesi hatalıdır.

Yrg. 7. HD. 13.02.2013 T., 2013/22549 E., 2014/3741 K.: Şu haliyle davalı belediyeye ait bağlı kuruluş olup 6772 sayılı Yasa kapsamındadır. ...Somut olayda, davalı şirketin (%95) hissesi K.

Belediyesine, (%5) hissesi ise L, Belediye-yesine aittir. Şu haliyle davalı belediyeye bağlı kuruluş olup 6772 sayılı Yasa kapsamında. O halde davacıya ilave tediye ücret ücreti hesaplanıp verilmelidir.

Yrg. 9. HD. 23.05.2013 T., 2013/5795 E., 2013/15726 K.: Davalı şirketin hissesinin tamamının büyükşehir ve ilçe belediyelerine ait olduğu anlaşılmasıyla birlikte, ilave tediye isteminin kabulü gerekir. ...Somut olayda, gelen Ticaret Sicil Kayıtlarına göre davalı şirketin hissesinin tamamının Büyükşehir ve ilçe belediyelerine ait olduğu anlaşılmasıyla birlikte ilave tediye isteminin kabulü gerekirken reddi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

Yrg. 7. HD. E: 2014/9389, K: 2014/17555, T: 18.09.2014: Mahkemece, toplanan kanıtlara göre "...davalı Burulaş A.Ş.'nin özel hukuk tüzel kişiliğine sahip bir sermaye şirketi olduğu, ilave tediye yararlanabilmek için işverenin kamu işvereni olması gerektiği, bu şirketin ortakları arasında belediyenin bulunmasının onun özel hukuk tüzel kişiliğini ve kar amaçlı ticari özelliğini ortadan kaldırmayacağı, hal böyle olunca davacının ilave tediye ücretinden faydalanamayacağı..." gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir. İlave tediye alacağının kapsamı, yararlanacaklar, yararlanma şartları, miktarı ve ödeme zamanı 6772 sayılı Devlet ve Ona Bağlı Müesseselerde Çalışan İşçilere İlave Tediye Yapılması Hakkındaki Kanun ile düzenlenmiştir. Kanunun 1. maddesinde, Devlet ve ona bağlı kurumların hangileri olduğu, ayrıca yararlanacak kişiler açıkça belirtilmiştir. Buna göre;

A. İşveren kapsamı yönünden

Devlete ve ona bağlı olmak üzere,

- Genel, katma ve özel bütçeli daireler,
- Sermayesi değişen kurumlar,
- Sermayesinin yarısından fazlası Devlete ait olan şirket ve kurumlar ve bunlara bağlı kuruluşlar,
- Belediyeler ve belediyelere bağlı kuruluşlar,
- 3460 ve 3659 sayılı Kanun kapsamına giren, sermayesinin tamamı Devlete ait olan veya bu sermaye ile kurulan iktisadi Devlet kuruluşları,

3460 sayılı Yasa bugün itibari ile yürürlükte olan bir yasa değildir. 3659 sayılı Yasa ise, banka ve Devlet kurumlarında çalışan memurların aylıkları ile ilgili düzenleme getirmiş ve halen yürürlüktedir. Bu Yasanın 1. maddesinde, kapsama dahil kurumlar daha ayrıntılı açıklanmıştır.

Yukarda belirtilen kurumlarca, sermayesinin yarısından fazlasına iştirak suretiyle kurulan kuruluşlar ve bunların aynı nispette iştirakleriyle vücut bulan kurumlar, ticaret ve sanayi odaları ve borsalar veya satın alınıp belediyelere bağlanan müesseseler de Kanun kapsamına alınmıştır.

Keza 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanununda, merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri, sosyal güvenlik kurumları ve mahalli idarelerden oluşan genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri ekli cetvellerde sayılmıştır. Bu cetvellerde Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu idareleri, Özel Bütçeli İdareler, Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar ve Sosyal Güvenlik Kurumlarında çalışanların kanun kapsamında olduğunun kabulü gerekir.

Sonuç itibari ile kapsam bakımından, Devlet tarafından yasa ve yasanın verdiği yetki ile idari işlemle kurulan ve kamusal yetki ve ayrıcalıklardan yararlanan kamu tüzel kişilikleri ve bunlara bağlı kuruluşlarda iş sözleşmesi ile çalışanlara uygulanacağı görülmektedir.

B. İşçi yönünden kapsama gelince:

İş Kanunu kapsamına girsin girmesin, yukarıda belirtilen Devlet ve ona bağlı kurumlarda İş Kanununun 1. maddesindeki tanıma göre, işçi sayılan herkes bu alaktan yararlanacaktır. Kanun, 4857 ve 1475 sayılı İş Kanunundan önceki İş Kanununa atıfta bulunmuştur. 4857 sayılı İş Kanunu işçi tanımına 2. Maddesinde yer vermiştir. Buna göre "bir iş sözleşmesine dayanarak çalışan gerçek kişiye işçi" denir. O halde bir iş sözleşmesine dayanarak, yukarıda belirtilen kurumlarda çalışan her işçiye ilave tediye ödemesinin yapılması gerekir.

Somut olayda; öncelikle davalı BURULAŞ'ın şoför alımı ile taşeron şirketlerle imzaladığı sözleşmelerin muvazaalı olduğunu ve bu işçilerin baştan itibaren BURULAŞ işçisi sayılması gerektiği yargı kararları ile sabit görülmüştür. Ayrıca karar gerekçesi hakkında davalı temyizi de bulunmamaktadır. Şu halde davacının davalı işçisi olarak kabulü gerekecektir. Mahkemece davalının özel hukuk tüzel kişisi olduğu bu nedenle davacının ilave tediye ödenmesinden faydalanamayacağı sonucuna varmış ise de; 6772 sayılı Kanunda belediyeler ve belediyeye bağlı kuruluşların kanun kapsamında değerlendirileceği belirtilmiştir. **Davalı şirketin %96 ortağı Bursa Büyükşehir Belediyesi ve yine geri kalan ortaklar da belediyeye bağlı kuruluşlardır. Bu nedenle**

davalı şirket 6772 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilmeli ve davacının hak kazandığı ilave tediye alacağı belirlenerek hüküm altına alınmalı iken yazılı gerekçe ile davanın reddine karar verilmiş olması hatalıdır.

Yrg. 7. HD. 12.02.2015 T., 2014/21336 E., 2015/1391 K.: Bu nedenle davalı şirket 6772 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilmelidir.

Yrg. 7. HD. 15.11.2016 T., 2016/17862 E., 2016/19397 K.: Bu nedenle şirketin 6772 sayılı Kanun kapsamında kaldığı açıktır.

4.2.: Kapsamda Olmadığına Dair Kararlar

Yrg. 9. HD. E: 2021/7788, K: 2021/12319, T: 20.09.2021: Her ne kadar, aynı davalıya karşı ilave tediye alacak talebiyle açılmış ve bu talebin kabul edildiği bir kısım yerel mahkeme kararları Dairemizce onanmış ve ayrıca yine ilk derece ve bölge adliye mahkemelerinin gerekçeli kararlarında söz edildiği üzere, Yargıtay (Kapatılan) 7. Hukuk Dairesinin davalı şirketin 6772 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilmesi gerektiği yönünde kararları bulunmakta ise de, Yargıtay 7. 9. ve 22. Hukuk Daireleri arasında bu yönde oluşan içtihat farklılığın giderilmesi için Yargıtay 1. Başkanlık Makamına İçtihadı Birleştirme amacıyla Yargıtay (Kapatılan) 22. Hukuk Dairesince yapılan başvuru üzerine, Dairemizce Yargıtay 1. Başkanlığına yazılan 30.09.2016 tarihli görüş yazısında; Belediye Başkanlıklarının ortak olduğu şirketlerin bağlı kuruluş olmadığından, bu şirketlerin 6772 sayılı Kanun kapsamında kalmadıkları ve işçilerinin de ilave tediye yararlanamayacakları ve hukuk

dairelerinin kendi içinde verdiği çelişkili kararlara karşı içtihat birleştirmesi yolu bulunmadığı ve içtihat birleştirilmesinin mümkün olmadığı yönünde görüş bildirilmiştir. Yargıtay Daireleri arasında bu hususta görüş farklılığı bulunmaması nedeniyle de, bu hususta içtihat birleştirme yoluna da gidilmemiştir.

Bu durumda Yargıtay Dairelerince benimsenen ortak görüşe göre, Belediyelerin hissedarı olduğu özel hukuk hükümlerine tabi şirketler 6772 sayılı Kanun kapsamında kabul edilmemektedir. Dolayısıyla bu şirketlerin işçilerine ilave tediye ödeme yükümlülüğü bulunmamaktadır.

Somut uyuşmazlıkta da, davacı Devlet tarafından yasa ve yasanın verdiği yetki ile idari işlemle kurulan ve kamusal yetki ve ayrıcalıklardan yararlanan kamu tüzel kişilikleri ve bunlara bağlı kuruluşlardan olmayan ... Belediyesinin hissedarı olduğu, özel hukuk hükümlerine tabi şirket işçisi olduğundan ilave tediye yararlanma hakkı bulunmamaktadır.

Somut uyuşmazlıkta; davacının ... Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nın ulaşım şirketi olan ...'ın işçisi olduğu, davalı ...'ın %96 hissesinin Belediyeye ait olduğu, dolayısıyla davacının kıdem tazminatı hesaplanırken ücretine ilave tediye alacağına da dahil edilmesi ve ayrıca ilave tediye ücretlerinin ödenmesi iddiasına dayalı olarak açılan davada, Dairemizin önceki uygulamaları ve kararları dayanak gösterilse de; Yargıtay Dairelerince benimsenen ortak görüşe göre, Belediyelerin hissedarı olduğu özel hukuk hükümlerine tabi şirketler 6772 sayılı Kanun kapsamında kabul edilmediğinden bu şirketlerin işçilerine ilave tediye ödeme

yükümlülüğü bulunmadığı kabulü doğrultusunda, reddedilen ilave tediye ücreti ve giydirilmiş ücrete ilave tediye tutarının eklenmemesi sonucu kısmen reddedilen kıdem tazminatından dolayı, davalı yararına avukatlık ücreti ve yargılama giderine hükmedilmemesi gerekirken, aksi şekilde hüküm kurulması hatalı olup bozma sebebi ise de; belirtilen yanlışlığın giderilmesi yeniden yargılama yapılmasını gerektirmediğinden, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun geçici 3. maddesi uyarınca uygulanmasına devam olunan mülga 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 438/7. maddesi uyarınca hükmün aşağıda belirtilen şekilde düzeltilerek onanmasına karar verilmiştir.

Yrg. 9. HD. E: 2022/6742, K: 2022/8363, T: 28.06.2022: Belediyeler, Anayasa'nın 127 nci maddesinde kabul edildiği üzere, kamu tüzel kişiliğini haizdir. İlgili mevzuatta belediyelere, yüklenen görevlerin yerine getirebilmesi için, önemli hak ve yetkiler verilmiş; kamusal ayrıcalıklar tanınmıştır. Diğer taraftan, merkezi idareye de belediyeler üzerinde vesayet yetkisi verilmiştir.

Belediyeler tarafından kurulan veya ortak olunan şirketler ise, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (6102 sayılı Kanun) hükümlerine tabi sermaye şirketleri olup belediyelerin tüzel kişiliğinden ayrı ve bağımsız özel hukuk tüzel kişileridir. Belediyelerin kurdukları veya ortak oldukları ticaret şirketlerine, kamu tüzel kişiliği kazandıran herhangi bir kanun hükmü bulunmadığı gibi kamusal yetki ve ayrıcalıklar tanınmamıştır. Dolayısıyla, söz konusu şirketlerin kamu tüzel kişisi ya da kamu kurum ve kuruluşu oldukları kabul edilemez.

Diğer taraftan, 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, iktisadi devlet teşekkülleri ile kamu iktisadi kuruluşlarını ve bunların müesseselerini, bağlı ortaklıklarını ve iştiraklerini kapsamaktadır. Kanun Hükmünde Kararname'nin 2 nci maddesinin birinci bendinde "Kamu iktisadi teşebbüsü "Teşebbüs"; iktisadi devlet teşekkülü ile kamu iktisadi kuruluşunun ortak adıdır."; ikinci bendinde "İktisadi devlet teşekkülü "Teşekkül"; sermayesinin tamamı devlete ait, iktisadi alanda ticari esaslara göre faaliyet göstermek üzere kurulan, kamu iktisadi teşebbüsüdür."; üçüncü bendinde "Kamu İktisadi Kuruluşu "Kuruluş"; sermayesinin tamamı Devlete ait olup, tekel niteliğindeki mal ve hizmetleri kamu yararı gözeterek üretmek ve pazarlamak üzere kurulan ve gördüğü bu kamu hizmeti dolayısıyla ürettiği mal ve hizmetler imtiyaz sayılan kamu iktisadi teşebbüsüdür." tanımlamalarına yer verilmiştir. Bu tanımlamalarla sabit olduğu üzere, kamu iktisadi teşebbüslerinin sermayesi Devlete aittir. Belediyeler ise, Devlet tüzel kişiliğinden ayrı bir tüzel kişiliğe sahiptir. Dolayısıyla belediyelerin hissedarı oldukları şirketler, 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamında olmayıp kamu iktisadi teşebbüsü sayılamaz.

Belediyelerin hissedarı olduğu şirketlerin hukuki statüsünün yukarıda yazılı olduğu şekilde belirlendikten sonra, 6772 sayılı Kanun kapsamında bulunup bulunmadıkları meselesinin değerlendirilmesine gelince; 6772 sayılı Kanun'un 1 inci maddesindeki düzenleme uyarınca, belediyeler ve bunlara bağlı teşekküller kanun kapsamındadır. Belediyelerin hissedarı olduğu şirketler ise 6102 sayılı Kanun hükümlerine tabi, belediyeden ayrı

ve bağımsız özel hukuk tüzel kişiliğine sahip olduğundan, bu şirketlerin belediyeye bağlı teşekkül sayılması mümkün değildir. Anılan maddede, sermayesinin yarısından fazlası Devlete ait olan şirketlerin Kanun kapsamında olduğu açıkça belirtilmiş olmasına rağmen, madde metninde sermayesi belediyeye ait olan şirketlere yer verilmemesi kanun koyucunun tercihidir. Keza, 1580 sayılı Kanun'un, 15.07.1934 tarihinde yürürlüğe giren 2571 sayılı Kanun'la değişik 19 uncu maddesi hükmünde, belediyelerin iştirak edecekleri şirketler ifadesine açıkça yer verilmiş olduğu hâlde, bu tarihten sonraki bir tarih olan 11.07.1956 tarihinde yürürlüğe giren 6772 sayılı Kanun'da, belediyelerin hissedarı olduğu şirketlerden bahsedilmemiş olması da bu durumun bir göstergesidir. Dolayısıyla, 6772 sayılı Kanun'un 1 inci maddesindeki, belediyeye bağlı teşekkül ifadesinden, kanun koyucunun, belediyelerin hissedarı olduğu şirketleri kastettiği söylenemez.

Anılan sebeplerle, belediyelerin hissedarı olduğu şirketler 6772 sayılı Kanun kapsamında bulunmadıklarından, davalı Şirket ilave tediye ödemekle yükümlü değildir. Bu hâlde, dava konusu ilave tediye alacağı talebinin reddine karar verilmesi gerekirken kabulüne karar verilmesi hatalı olmuştur.

5. KURUMLARIN GÖRÜŞLERİNDE BELEDİYE PERSONEL ŞİRKETLERİNİN KAPSAMDA SAYILIP SAYILMAYACAĞI

Dönemin Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü'nün İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'ne vermiş olduğu 18.04.2018 tarihli 3270 sayılı görüş yazısında konu; belediyeler tarafından kurulan şirketle-

rin 6772 sayılı Kanunun 1'inci maddesi kapsamında yer almadığı ve dolayısıyla anılan Şirket bünyesinde istihdam edilen işçilere ilave tediye ödenmesine imkân bulunmadığı şeklinde mütalaa edilmiştir.

TBMM Kamu Denetçiliği Kurumu vermiş olduğu tavsiye kararında (SAYI: 2019/7382-S.11267, BAŞVURU NO: 2018/16132, KARAR TARİHİ: 22.08.2019) aynen şu değerlendirmeler yapılmıştır. "Mahalli idarelerle bunların kurduğu şirketlerin devlet tüzel kişiliğinden ayrı tüzel kişilikleri bulunmaktadır. Ancak devlet müesseseleri memurlarının aylıklarını düzenleyen anılan 3659 sayılı Kanun kapsamında belediye teşekküllerinin de bulunması, iştiraklerde kamu kaynağı kullanılmış olması sebebiyle belediye teşekküllerinin de devlet müessesesi olarak düzenlemeye tabi tutulduğunu göstermektedir. Bu durum, 6772 sayılı Kanunun 1 inci maddesindeki "...3659 sayılı kanunların şümülüne giren İktisadi Devlet Teşekkülleri ve diğer bilcümle kurum, banka, ortaklık ve müesseselerin..." şeklindeki düzenlemenin kuralın bir istisnası olarak belediye şirketlerini de kapsadığını göstermekte ve belediye şirketlerinin 6772 sayılı Kanun kapsamında olduğu kanaatini desteklemektedir. Bu değerlendirmeden hareketle, belediye şirketlerinde çalışan işçilerin 6772 sayılı Kanun kapsamında ilave tediye yararlanabilmesi için belediyenin şirket sermayesinin yarısından fazlasına iştirak ettiğinin tespiti yeterli hale gelmektedir. Nitekim Yargıtay 7. Hukuk Dairesinin 12/02/2015 tarih ve E.2014/21336 K.2015/1391 sayılı kararında da belediye şirketinin ortaklık yapısı değerlendirmek suretiyle davacının ilave tediye yararlandırılması gerektiğine hükmedilmiştir. Yapılan inceleme neticesinde; belediye

şirketlerinin, ilave tediye kapsamını belirleyen 6772 sayılı Kanunun 1 inci maddesinde yer alan "... belediyeler ve bunlara bağlı teşekküller..." ve "... 3659 sayılı kanunların şümülüne giren İktisadi Devlet Teşekkülleri ve diğer bilcümle kurum, banka, ortaklık ve müesseselerinde..." şeklindeki her iki düzenlemenin de kapsamında yer aldığı değerlendirilmiş, başvuranın işçi statüsünde çalıştığı ... Ltd. Şti'nin sermayesinin tamamının Gebze Belediyesine ait olması nedeniyle 6772 sayılı Kanunun uygulanması bakımından belediyenin bağlı teşekkülü olduğu anlaşıldığından başvuranın ilave tediye yararlandırılmaması işleminin hukuka ve hakkaniyete aykırı olduğu sonuç ve kanaatine varılmıştır. Açıklanan gerekçelerle ve dosya kapsamına göre BAŞVURUNUN KABULÜNE; Belediye şirketinde işçi statüsünde çalışan başvuranın 6772 sayılı Kanunun 1 inci maddesi kapsamında ilave tediye faydalandırılması hususunda GEBZE BELEDİYE BAŞKANLIĞINA TAVSİYEDE BULUNULMASINA, Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisi'nce karar verildi."

6. SONUÇ

Bu yapılan açıklamalara göre; belediye personel şirketlerinin 6772 sayılı Kanun kapsamında sayılan idareler arasında kabul edilmediğinden ötürü çalışanlarının ilave tediye ödemesinden yararlandırılmaları mümkün görülmemektedir.

KAYNAKLAR:

6772 sayılı Kanun

Yargıtay Kararları

Kamu Denetçiliği Kararı

Maliye Bakanlığı Görüşü

Mahmut ÇOLAK *

MAHALLİ İDARELER VE ŞİRKETLERİNDE ÇALIŞAN İŞÇİLERE UZAKTAN ÇALIŞMA YAPTIRILIP YAPTIRILAMAMASININ DEĞERLENDİRİLMESİ

1. YASAL DAYANAĞIN ORTAYA KONULMASI

Çalışma mevzuatına ilk kez 06.05.2016 tarihli 6715 sayılı Kanunun 2'nci maddesi ile 4857 sayılı İş Kanunu'nun 14'üncü maddesinin dört, beş, altı ve yedinci fıkralarına eklenen maddelerle esnek çalışma modellerinden sayılan **uzaktan çalışma** getirilmiştir.

4857 sayılı Kanunun "**çağrı üzerine çalışma ve uzaktan çalışma**" başlıklı 14'üncü maddesinin dört, beş, altı ve yedinci fıkraları aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir.

"(Ek fıkra: 6/5/2016-6715/2 md.) Uzaktan çalışma; işçinin, işveren tarafından oluşturulan iş organizasyonu kapsamında iş görme edimini **evinde** ya da **teknolojik iletişim araçları ile işyeri dışında** yerine getirmesi esasına dayalı ve yazılı olarak kurulan iş ilişkisidir.

(Ek fıkra: 6/5/2016-6715/2 md.) Dördüncü fıkraya göre yapılacak iş sözleşmesinde; işin tanımı, yapıma şek-

li, işin süresi ve yeri, ücret ve ücretin ödenmesine ilişkin hususlar, işveren tarafından sağlanan ekipman ve bunların korunmasına ilişkin yükümlülükler, işverenin işçiyle iletişim kurması ile genel ve özel çalışma şartlarına ilişkin hükümler yer alır.

(Ek fıkra: 6/5/2016-6715/2 md.) Uzaktan çalışmada işçiler, esaslı neden olmadıkça salt iş sözleşmesinin niteliğinden ötürü emsal işçiye göre farklı işleme tabi tutulamaz. İşveren, uzaktan çalışma ilişkisiyle iş verdiği çalışanın yaptığı işin niteliğini dikkate alarak iş sağlığı ve güvenliği önlemleri hususunda çalışanı bilgilendirmek, gerekli eğitimi vermek, sağlık gözetimini sağlamak ve sağladığı ekipmanla ilgili gerekli iş güvenliği tedbirlerini almakla yükümlüdür.

(Ek fıkra: 6/5/2016-6715/2 md.) Uzaktan çalışmanın usul ve esasları, işin niteliği dikkate alınarak hangi işlerde uzaktan çalışmanın yapılamayacağı, verilerin korunması ve paylaşılmasına ilişkin işletme kurallarının uygulanması ile di-

* Emekli Sosyal Güvenlik Başmüfettişi

ğer hususlar Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikle belirlenir.”

Bu maddede belirtilen Yönetmelik, **Uzaktan Çalışma Yönetmeliği** olup 10.03.2021 tarihli ve 31419 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanmıştır.

2. YASAL GEREKÇENİN AÇIKLANMASI

Aktif istihdam politikalarından birini de istihdam biçimlerinin çeşitlenmesi oluşturmaktadır. Günümüzde merkezi işyeri ve işçinin işyerine bağımlılık olgusu, yerini hızlanan teknolojik gelişmeler sonucunda işyerinin merkeziyetçi yapıdan uzaklaşmasına yol açmıştır. Bu tür çalışma biçimi, bilgisayar teknolojisinin ve haberleşme ağlarının gelişimi ile birlikte bilgisayar-elektronik, bankacılık, sigorta, haberleşme, basın-yayın ve ticaret sektöründe ortaya çıkmıştır. Ayrıca internet ağının ve mobil telefon kullanımının artması uzaktan çalışmayı daha da gerekli kılmıştır. Bu çalışma biçimi, işçinin genellikle kendi evinde, işverenin doğrudan bir yönetimi ve denetimi olmaksızın bir malın üretilmesi veya bir hizmetin sunulması şeklinde de yapılmaktadır. Bu şekilde çalışanlar, çalışma sürelerini kendilerine göre ayarlayabilmekte, işverenin bire bir gözetim ve denetimi olmaksızın mal veya hizmet üretimini gerçekleştirebilmektedirler. İşsizlikle mücadelede önemli bir rol oynayan uzaktan çalışma, ülkenin geri kalmış yörelerinin istihdamına yardımcı olmaktadır. Özellikle mevsimlik çalışmaların yapılabildiği kırsal kesimlerde, başka iş imkânının bulunmadığı mevsim dışı zamanlarda ailenin geçim kaynağını oluşturmaktadır.

Çalışma mevzuatının, değişen ekonomik koşulların gerektirdiği dinamik bir yapıya kavuşturulması, özel istihdam büroları aracılığıyla geçici iş ilişkisinin kurulması ve uzaktan çalışma gibi esnek çalışma modellerinin çalışma mevzuatına kazandırılması önem arz etmektedir. Bu nedenle Tasarı ile çağdaş çalışma ilişkileri ile uyum sağlayan, sosyal ve ekonomik değişimlere ayak uydurabilen söz konusu düzenlemelerin mevzuatımıza kazandırılması amaçlanmaktadır.

Maddeyle, çalışma mevzuatının, değişen ekonomik koşulları takip eden dinamik bir yapıya kavuşturulması amacıyla **evden çalışma ve tele çalışma biçimleri uzaktan çalışma** adı altında birleştirilerek tanımı yapılmıştır. Uzaktan çalışma, işçinin mal ve hizmet üretmek amacıyla işyeri dışında, işverenin gözetiminden uzak bir mekânda iş edimini sunduğu ve bunun karşılığında işverenden ücret aldığı iş ilişkisidir. **Uzaktan çalışma iş ilişkisinde, iş görme, ücret ve bağımlılık unsurları varlığını sürdürmektedir.** Yazılı olarak yapılacak uzaktan çalışma iş sözleşmesinde; işverenden aldığı hizmet üretimine ilişkin işi, işyerinin dışında evinde ya da ofisinde veya başka bir mekânda ifa edecek olan işçinin yapacağı işin tanımı, yapılma şekli, işin süresi ve yeri, ücret ve ücretin ödenmesine ilişkin hususlar, işveren tarafından sağlanan ekipman ve bunların korunmasına ilişkin yükümlülükler, işverenin işçiyle iletişim kurması ile genel ve özel çalışma şartlarına ilişkin hükümlerin yer alması amaçlanmıştır.

Uzaktan çalışan işçiler, ayrımı haklı kılan bir neden olmadıkça, salt iş sözleşmesinin niteliğinden ötürü emsal işçiye

göre farklı işleme tabi tutulamayacaklardır. İşverenler, iş sağlığı ve güvenliği önlemleri hususunda işçileri bilgilendirmek, gerekli eğitimleri vermek, sağlık gözetimini sağlamak ve sağladığı ekipmanla ilgili gerekli iş güvenliği tedbirlerini almakla yükümlüdürler.

Uzaktan çalışmaya ilişkin usul ve esaslarla birlikte, işin niteliği dikkate alınarak hangi tehlike sınıfında hangi işlerin uzaktan çalışma konusu olabileceği, özellikle kimyasal, kanserojen ve mutajen maddelerin üretilmesi, işlenmesi, kullanılması, depolanması, atık ve artıkların arıtılması işlemlerini içeren işlerin uzaktan çalışanlara yaptırılmasının önlenmesi ile verilerin korunması ve paylaşılmasına ilişkin işletme kurallarının uygulanması ve diğer hususlar Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikle belirlenecektir.

3. SORULARLA UZAKTAN ÇALIŞMA SİSTEMİ

3.1. Uzaktan Çalışma Nedir?

Uzaktan çalışma; işçinin, işveren tarafından oluşturulan iş organizasyonu kapsamında iş görme edimini evinde ya da teknolojik iletişim araçları ile işyeri dışında yerine getirmesi esasına dayalı ve yazılı olarak kurulan iş ilişkisidir.

3.2. Uzaktan Çalışan Nedir?

Uzaktan çalışan; iş görme ediminin tamamını veya bir kısmını uzaktan çalışarak yerine getiren işçidir.

3.3. İş Sözleşmesinin Yazılı Yapılması Zorunlu mu?

Uzaktan çalışmaya ilişkin iş sözleşmeleri yazılı şekilde yapılmalıdır.

3.4. Uzaktan Çalışmada Yapılacak İş Sözleşmelerinde Yer Alacak Hükümler Nelerdir?

Yapılacak iş sözleşmesinde aşağıdaki hususlar yer alır:

- İşin tanımı,
- Yapılma şekli,
- İşin süresi ve yeri,
- Ücret ve ücretin ödenmesine ilişkin hususlar,
- İşveren tarafından sağlanan ekipman ve bunların korunmasına ilişkin yükümlülükler,
- İşverenin işçiyle iletişim kurması ile genel ve özel çalışma şartlarına ilişkin hükümler.

3.5. İş Sözleşmesi Doğrudan Uzaktan Çalışma Şeklinde Yapılabilir mi?

İş ilişkisi doğrudan uzaktan çalışma sözleşmesi ile kurulabilir.

3.6. İş Sözleşmesi Uzaktan Çalışmaya Dönüştürülebilir mi?

Hâlihazırda işyerinde çalışan işçinin iş sözleşmesi, işçinin ve işverenin anlaşması halinde, uzaktan çalışma sözleşmesine dönüştürülebilir.

3.7. Emsal İşçiye Göre Farklı İşleme Tabi Tutulabilir mi?

Uzaktan çalışmada işçiler, esaslı neden olmadıkça salt iş sözleşmesinin niteliğinden ötürü emsal işçiye göre farklı işleme tabi tutulamaz.

3.8. İşverenin İş Sağlığı ve Güvenliği İle İlgili Yükümlülüğü Nedir?

İşveren, uzaktan çalışma ilişkisiyle iş verdiği çalışanın yaptığı işin niteliğini dikkate alarak iş sağlığı ve güvenliği ön-

lemleri hususunda çalışanı bilgilendirmek, gerekli eğitimi vermek, sağlık gözetimini sağlamak ve sağladığı ekipmanla ilgili gerekli iş güvenliği tedbirlerini almakla yükümlüdür.

3.9. Çalışma Mekânının Düzenlenmesi Zorunlu mu? Maliyetler Kimin Tarafından Karşılır?

Gerekli olması halinde, uzaktan çalışmanın yapılacağı mekân ile ilgili düzenlemeler iş yapılmaya başlamadan önce tamamlanır.

Bu düzenlemelerden kaynaklanan maliyetlerin karşılanma usulü, uzaktan çalışan ile işveren tarafından birlikte belirlenir.

3.10. Malzeme ve İş Araçlarının Temini Nasıl Sağlanır?

Uzaktan çalışanın mal ve hizmet üretimi için gerekli malzeme ve iş araçlarının iş sözleşmesinde aksi kararlaştırılmamışsa işveren tarafından sağlanması esastır.

Bu malzeme ve iş araçlarının kullanım esasları ile bakım ve onarım koşulları açık ve anlaşılır bir şekilde uzaktan çalışana bildirilir.

İş araçlarının işveren tarafından sağlanması halinde, bunların işçiye teslim edildiği tarihteki bedellerini belirten iş araçları listesi, işveren tarafından yazılı olarak işçiye teslim edilir.

İşçiye teslim edilen belgenin işçi tarafından imzalı bir nüshası ise işveren tarafından işçi özlük dosyasında saklanır.

İş araçlarının listesi, iş sözleşmesi içerisinde veya sözleşme tarihinde iş sözleşmesine ek olarak düzenlenirse ayrıca yazılı belge düzenlenmesi şartı aranmaz.

3.11. Üretim Maliyetlerinin Karşlanması Nerede Belirtilir?

İşin yerine getirilmesinden kaynaklanan mal veya hizmet üretimiyle doğrudan ilgili zorunlu giderlerin tespit edilmesine ve karşılanmasına ilişkin hususlar iş sözleşmesinde belirtilir.

3.12. Çalışma Süresi Nasıl Belirlenir?

Uzaktan çalışmanın yapılacağı zaman aralığı ve süresi iş sözleşmesinde belirtilir.

Mevzuatta öngörülen sınırlamalara bağlı kalmak koşuluyla taraflarca çalışma saatlerinde değişiklik yapılabilir.

3.13. Fazla Çalışma Yapılabilir mi?

Fazla çalışma işverenin yazılı talebi üzerine, işçinin kabulü ile mevzuat hükümlerine uygun olarak yapılır.

3.14. İletişim Yöntemi Ne Şekilde Belirlenir?

Uzaktan çalışmada iletişimin yöntemi ve zaman aralığı uzaktan çalışan ile işveren tarafından belirlenir.

3.15. Verilerin Korunması Nasıl Sağlanır?

İşveren; uzaktan çalışanı, işyerine ve yaptığı işe dair verilerin korunması ve paylaşımına ilişkin işletme kuralları ve ilgili mevzuat hakkında bilgilendirir ve bu verilerin korunmasına yönelik gerekli tedbirleri alır.

İşveren, korunması gereken verinin tanım ve kapsamını sözleşmede belirler.

Verilerin korunması amacıyla işveren tarafından belirlenen işletme kurallarına uzaktan çalışanın uyması zorunludur.

3.16. Uzaktan Çalışmanın Yapılamayacağı İşler Nelerdir?

Tehlikeli kimyasal madde ve radyoaktif maddelerle çalışma, bu maddelerin işlenmesi veya söz konusu maddelerin atıkları ile çalışma, biyolojik etkenlere maruz kalma riski bulunan çalışma işlemlerini içeren işlerde uzaktan çalışma yapılamaz.

3.17. İşçinin Uzaktan Çalışma Yapma Talebi Nasıl ve Ne Şekilde Gerçekleştirilir?

Talep yazılı olarak yapılır.

Talep işyerinde belirlenen usul doğrultusunda işverence değerlendirilir.

Talep değerlendirilirken, işin ve işçinin niteliği gereği uzaktan çalışmaya uygunluğu ile işverence belirlenecek diğer kriterler kullanılır.

Talebe ilişkin değerlendirme sonucunun 30 gün içinde işçiye talebin yapıldığı usulle bildirilmesi esastır.

Talebin kabul edilmesi halinde yazılı sözleşme yapılır.

3.18. Uzaktan Çalışmadan Sonra Normal Çalışmaya Geçilebilir mi?

Uzaktan çalışmaya geçen işçi, tekrar işyerinde çalışma talebinde bulunabilir. İşveren, söz konusu talebi öncelikli olarak değerlendirir.

3.19. Hangi Hallerde Uzaktan Çalışmada İşçinin Talebine Bakılmaz?

Uzaktan çalışmanın mevzuatta belirtilen zorlayıcı nedenlerle işyerinin tamamında veya bir bölümünde uygulanacak olması halinde uzaktan çalışmaya geçiş için işçinin talebi veya onayı aranmaz.

4. SGK İŞLEMLERİ

4.1. Beyannamelere/Belgelere Uzaktan Çalışma Günlerinin Girilmesi:

Uzaktan Çalışma Yönetmeliği'nin 10 Mart 2021 tarihinde yürürlüğe girmesi ile birlikte SGK, Aylık Prim ve Hizmet Belgesine (belge) (APHB)/ Muhtasar ve Prim Hizmet Beyannamesine (beyanname) (MUHSGK) sigortalıların ay içindeki uzakta çalışma günlerinin sisteme girilebileceği alanları eklemiştir. Bundan böyle, APHB/MUHSGK gönderilmesi esnasında çalışma gün sayısının ne kadarının uzaktan çalışmaya ilişkin olduğu belirtilecek ve bildirilen uzaktan çalışma gün sayısının fiili çalışma gün sayısından fazla olamayacaktır. Konu hakkında, SGK Başkanlığı Sigorta Primleri Genel Müdürlüğü İşverenler Daire Başkanlığı'nın 02.06.2021 tarih, E-99779835-202.99-25647141 sayılı ve uzaktan çalışma gün sayısı konulu Genel Yazısı mevcuttur.

4.2. Uzaktan Çalışma ve Prime Esas Gün Sayıları Bildiriminin Uygulanması Belirlendi

Uzaktan çalışma ve prime esas gün sayıları bildiriminin ne şekilde yapılması hususunda SGK Başkanlığı Sigorta Primleri Genel Müdürlüğü İşverenler Daire Başkanlığı'nın 05.07.2021 tarih, E-51592363-010.07.01-27387564 sayılı ve uzaktan çalışma gün bildirimini konulu Genel Yazısı mevcuttur.

4.2.a- Çalışılmayan hafta tatili günü için işveren tarafından bir iş karşılığı olmaksızın o günün ücreti tam olarak ödenmekte, söz konusu günler de prim ödeme gün sayısı olarak değerlendirilmektedir. Bu kapsamda, çalışma süresinin tamamında uzaktan çalışan bir sigortalının hafta tatili günleri de uzaktan

çalışma günleri arasında bildirilecek ve prim ödeme gün sayısı ve uzaktan çalışma gün sayısı 30 gün olarak sisteme girilecektir. **Örneğin;** ayda 4 gün hafta tatili olan ve tüm iş günlerinde uzaktan çalışan bir sigortalının kullandığı hafta tatili günleri de uzaktan çalışma günleri içinde bildirilecek ve prim ödeme gün sayısı ve uzaktan çalışma gün sayısı 30 gün olarak sisteme girilecektir.

4.2.b- İş Kanunu kapsamına giren işyerlerinde çalışan sigortalılara kanunlarda ulusal bayram ve genel tatil günü olarak kabul edilen günlerde çalışmazlarsa bir iş karşılığı olmaksızın o günün ücretleri tam olarak ödenmekte ve prim ödeme gün sayısı olarak da bildirilmektedir. Bu kapsamda, çalışma süresinin tamamında uzaktan çalışan bir sigortalının çalışmayarak geçirdiği ulusal bayram ve genel tatil günleri de uzaktan çalışma günleri arasında bildirilecek ve prim ödeme gün sayısı ve uzaktan çalışma gün sayısı 30 gün olarak sisteme girilecektir. **Örneğin;** ayda 4 gün hafta tatili olan ve tüm iş günlerinde uzaktan çalışan bir sigortalının, çalışmayarak geçirdiği ulusal bayram ve genel tatil günleri de uzaktan çalışma günleri içinde bildirilecek ve prim ödeme gün sayısı ve uzaktan çalışma gün sayısı 30 gün olarak sisteme girilecektir.

4.2.c- İşyerinde çalışma ve uzaktan çalışma şeklinde karma sözleşme ile çalıştırılan sigortalının yalnızca fiilen uzaktan çalıştığı günler uzaktan çalışma gün sayısına dâhil edilecektir. İşyerinde çalışma ve uzaktan çalışmayı bir araya getiren karma sözleşmeler ile çalıştırılan sigortalıların 2429 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun'da sa-

yılan ulusal, resmi, dini bayram günleri ile genel tatil günleri, hafta tatili günleri, işyerinde çalıştığı günler her durumda prim gün sayısına dâhil edilecek olmakla birlikte uzaktan çalışma gün sayısına dâhil edilmeyecektir. **Örneğin;** ayda 4 gün hafta tatili olan bir sigortalı 5 iş günü işyerinde çalışmakta, kalan iş günlerinde ise uzaktan çalışmaktadır. Buna göre söz konusu sigortalının 4 gün hafta tatili, 5 günde işyerinde çalışma günü bulunduğu bildirilecek uzaktan çalışma gün sayısı 21 gün olacak, prim ödeme gün sayısı ise 30 gün olarak bildirilecektir.

4.2.d- İşyerinde çalışma ve uzaktan çalışma şeklinde karma sözleşmeyle çalışan bir sigortalının yalnızca fiilen uzaktan çalıştığı günler uzaktan çalışma gün sayısına dâhil edilecektir. **Örneğin;** ayda 8 gün hafta tatili olan bir sigortalının çalışma süresinin yarısını uzaktan çalışarak, yarısını işyerinde çalışarak geçirmesi halinde sigortalının iş günü sayısı 22 gün olmakta yarısı işyerinde çalışıldığı için de uzaktan çalışma gün sayısı 11 gün olarak bildirilecek prim ödeme gün sayısı ise 30 gün olarak sisteme girilecektir.

4.2.e- Süreklilik arz etmeyen arızı (örneğin araç, gereç, belge teslimi için işyerine uğrama gibi) durumlar sigortalının esas çalışma biçimini değiştirmeyen nitelikte olduğundan yazılı sözleşmede değişikliğe gerek bulunmamakta olup uzaktan çalışma gün sayısı bildiriminde yazılı sözleşmede belirtilen süreye göre hesaplanan gün sayısı esas alınacaktır. **Örneğin;** çalışma süresinin tamamında uzaktan çalışan bir sigortalının çalışma saatleri içerisinde birkaç saatliğine geçici bir durum nedeniyle işyerine gitmesi durumunda uzaktan çalışma gün sayısı ve

iş sözleşmesinin değiştirilmesine gerek bulunmadığından prim ödeme gün sayısı ve uzaktan çalışma gün sayısı 30 gün olarak sisteme girilecektir.

5. MAHALLİ İDARELER VE ŞİRKETLERİNDE UZAKTA ÇALIŞMA YAPILIP YAPILAMAYACAĞI

Kamu kurum ve kuruluşlarınca (mahalli idareler dâhil) ilgili mevzuatına göre hizmet alımı suretiyle gördürülen işler ile millî güvenlik açısından stratejik önemi haiz birim, proje, tesis veya hizmetlerden hangilerinde uzaktan çalışma yapılamayacağı birim, proje, tesis veya hizmetten sorumlu olan veya hizmeti alan kamu kurum ve kuruluşunca belirlenir.

Sonuç olarak; 4857 sayılı Kanununun 14'üncü maddesi ve bu madde gereğince yayımlanan yönetmelik dikkate alındığında, mahalli idareler ve şirketlerinde işçi statüsünde çalıştırılan işçiler açısın-

dan uzaktan çalışma yapılıp yapılamayacağı konusunda herhangi bir kısıtlayıcı düzenleme bulunmamaktadır. Bunun tek istisnası, yukarıda belirtildiği üzere kamu idarelerince (mahalli idareler dâhil) hizmet alımı yoluyla gördürülen işler ile millî güvenlik açısından önem tesis eden projelerde uzaktan çalışma yapılıp yapılamayacağını bizzat kamu idareleri tarafından belirlenecek olmasıdır.

KAYNAKLAR:

4857 sayılı İş Kanunu

Uzaktan Çalışma Yönetmeliği

SGK Başkanlığı Sigorta Primleri Genel Müdürlüğü İşverenler Daire Başkanlığı, 02.06.2021 tarih, E-99779835-202.99-25647141 sayılı Genel Yazı

SGK Başkanlığı Sigorta Primleri Genel Müdürlüğü İşverenler Daire Başkanlığı, 05.07.2021 tarih, E-51592363-010.07.01-27387564 sayılı Genel Yazı

Fatih YALAZA*

BELEDİYE ŞİRKETLERİNİN KURULUŞ VE ÖRGÜTLENME İŞLEMLERİ

1. GİRİŞ

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 70'inci maddesi hükümlerine göre belediyeler kendilerine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre şirket kurabilme imkanına sahiptir.4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun'un 26'ncı maddesi ile belediyeler ve diğer mahalli idareler ile bunların kurdukları birlikler tarafından ticari amaçla faaliyette bulunmak üzere ticari kuruluşlar kurulması, mevcut veya kurulacak şirketlere sermaye katılımında bulunulması Cumhurbaşkanının iznine tabi kılınmıştır. Daha kolay personel temin edebilmek, mevzuat ve bürokrasi kaynaklı engelleri aşmak, yeni kaynaklar yaratmak ve serbest piyasa ekonomisi nimetlerinden faydalanmak amacıyla belediyelerin sermaye şirketleri kurdukları görülmektedir. Ancak, belediye şirketlerinin kamu kaynağı kullanmaları nedeniyle hisselerinin yarısından fazlası belediyelere ait belediye şirketleri 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümlerine ve Sayıştay denetimine tabi kılınmışlardır.

Belediye şirketlerinin hukuki yapısı, tabi olduğu mevzuat hükümleri ve bu şirketlerin denetimi ile ilgili yayınlanmış çok sayıda makale, kitap ve benzeri yayın bulunmakla birlikte belediye şirketlerinin tüzel kişilik kazanıp ticari hayata gözlerini açmaları ile tam olarak faaliyete geçmeleri arasında bulunan organizasyon ve teşkilatlanma aşamasında belediye şirketi yönetici ve personellerinin yerine getirmeleri gereken iş ve işlemleri inceleyen oldukça az sayıda eser bulunduğunu gözlemlemekteyiz. Bu çalışmamızda belediye şirketlerinin teşkilatlanma ve faaliyete başlangıç aşamasında şirket yönetici ve personellerinin dikkat etmesi gereken hususlar hakkında okuyucuya bilgi verilecektir.

2. BELEDİYE ŞİRKETLERİ KURULUŞ VE ÖRGÜTLENME İŞLEMLERİ

2.1. DETSİS Numarasının Alınması

Elektronik Kamu Bilgi Yönetim Sistemi (KAYSİS), kamu kurumlarının teşkilat yapısından, sunulan hizmetlere, hizmetlerde kullanılan belgelerden, belgelerde bulunan bilgilere kadar kamu

* Mali Hizmetler Uzmanı, Çorlu Belediye Başkanlığı

yönetiminde yer alan unsurların mevzuat dayanaklarıyla birlikte tespit edilerek elektronik ortamda tanımlandığı, geliştirilen e-Devlet uygulamalarının birbirine tek merkezden entegre edilerek a-Devlete (Akıllı Devlet) geçilmesini sağlayacak temel bir bilgi sistemidir. KAYSİS kapsamında, Türkiye Cumhuriyeti devlet teşkilatı içerisinde yer alan kurum ve kuruluşlar ile bunların merkez, taşra ve yurtdışı teşkilatlarında bulunan her düzeydeki birimlerinin hiyerarşik yapıya uygun olarak kayıt altına alındığı ve e-Devlet çalışmalarında esas alınmak üzere T.C. Devlet Teşkilatı Numarası ile tanımlandığı DETSİS (Devlet Teşkilatı Merkezi Kayıt Sistemi) oluşturulmuştur. Bu kapsamda yeni kurulan belediye şirketleri için de DETSİS numarası alınması gerekmektedir. 2011/1 sayılı Başbakanlık Genelgesi hükümlerine göre belediyelerde yetkilendirilen personel tarafından tanımlama işlemi gerçekleştirilecektir. Tanımlama işlemi esnasında “*hukuki dayanak/açıklama*” bölümüne şirketin kuruluşuna ilişkin alınmış kurum/belediye meclis kararına ilişkin bilginin; güncel kuruluş/ortaklık yapısını gösteren ticaret sicil gazetesi bilgisi ile Ticaret Sicil Müdürlüğü ve sicil numarası bilgisi kullanılarak “.....*tarih ve .... Sayılı ..... belediye meclisi kararı / ...tarih ve ...sayılı ticaret sicil gazetesi, ... Ticaret Sicil Müdürlüğü, ... sicil no*” formatında olacak şekilde sisteme girilmesi gerekmektedir. Hibe yoluyla şirket edinilmesi halinde belediye meclisi kararı yerine hibenin kabul edildiğine dair belediye başkanlığı olur yazısının bilgilerine yer verilecektir. Belediye şirketlerinin özellikle teşkilatlanma aşamasındaki pek çok iş ve işleminde makalemizin ileriki bölümlerinde de açıklanacağı üzere DETSİS numarası

gerektiğinden yeni kurulan belediye şirket yetkililerinin ivedilikle şirketin DETSİS numarasını temin etmesi önem arz etmektedir.

2.2. KEP Adresi Alınması ve UETS Kayıt İşlemi

Kayıtlı Elektronik Posta Adresi (KEP) resmi yazışmaların elektronik ortamda mevzuata uygun, uluslararası standartlarda ve teknik olarak güvenli bir şekilde yapılmasına imkân sağlayan bir sistemdir. 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun 7/a maddesinde 7101 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle kanunla kurulanlar dahil tüm özel hukuk tüzel kişilere ve sermayesinin yarısından fazlası kamuya ait ortaklıklara yapılacak tebligatların elektronik ortamda yapılması zorunlu hale gelmiştir. Ayrıca Elektronik Tebligat Yönetmeliğinde “*Tebliğat Kanunu ve bu Yönetmelik uyarınca yapılan elektronik tebligat işlemlerini yürütmek amacıyla PTT tarafından kurulan, işletilen ve güvenliği sağlanan sistem.*” olarak tanımlanan Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi(UETS) devreye alınmıştır. Özetle 01/01/2019 tarihinden itibaren tüm belediye şirketlerinin KEP adresi temin etmesi ve tebligatlarını UETS adresleri üzerinden almaları zorunlu olduğundan yeni kurulan belediye şirketlerinin yöneticilerinin ivedilikle PTT ye başvurarak şirket adına KEP ve UETS adresi temin etmeleri gerekmektedir.

2.3. EKAP Kayıt İşlemi

Bilindiği üzere belediyelerin doğrudan veya dolaylı olarak birlikte ya da ayrı sermayesinin yarısından fazlasına sahip buldukları şirketler 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa tabidir. Bu kapsamda belediye şirketlerinin mal ve hizmet alımları ile yapım işlerini 4734 sayılı Kanun hükümlerine göre gerçekleştirme-

leri gerekmektedir. 4734 sayılı Kanununun Ek 1 inci maddesi uyarınca Elektronik Kamu Alımları Platformu'nun (EKAP) kurulması ve işletilmesi ile ihale sürecinde elektronik araçların kullanımına ilişkin esas ve usullerin belirlenmesinde Kamu İhale Kurumu yetkili kılınmıştır. Bu bağlamda, Kamu İhale Kurumu'nun internet sitesinde yer alacak olan EKAP üzerinden gerçekleştirilecek işlemler sonucu oluşan bilgilerin bütünlüğünün, tutarlılığının ve doğruluğunun sağlanması, EKAP üzerinden yapılacak elektronik ihale sürecine ilişkin işlemlerin daha hızlı ve güvenilir bir şekilde yerine getirilmesi, mükerrer idare ve kullanıcı kayıtlarının engellenmesi, idare tarafından belirlenen yetkili kişilerce EKAP'a erişimin sağlanması amacıyla Kamu İhale Kurumu ile EKAP'ı kullanacak olan idareler arasında ikili protokoller düzenlenecektir. Bu kapsamda yeni kurulan belediye şirketlerinin "İdarelerin Elektronik Kamu Alımları Platformuna (EKAP) Kaydına İlişkin Yönerge" yi inceledikten sonra <https://ekap.kik.gov.tr/> internet adresinde "Kayıt işlemleri" sekmesinden protokol başvurusunda bulunmaları gerekmektedir. Başvuru esnasında idare tipi olarak "Belediye İktisadi Teşekkülleri (BİT)" seçilecektir. Başvuru formundaki gerekli yerler doldurulduktan sonra Elektronik ortamda hazırlanacak olan protokolün yetkili kişilerce e-imza ile imzalanması ve EKAP üzerinden Kamu İhale Kurumuna iletilmesi ile süreç tamamlanacaktır. 27/08/2022 tarihi itibarı ile protokollerin fiziki olarak çıktısının alınması ve ıslak imza ile imzalanarak Kamu İhale Kurumuna gönderilmesi uygulamasına son verilmiştir. Protokolün Kuruma ulaşması ve onaylanması durumunda belediye şirketleri EKAP'a giriş yapmaya başlayacaklardır.

2.4. Muhasebe Meslek Mensubu ve Avukat ile Sözleşme İmzalanması

1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 35'inci maddesinde;

"Dava açmaya yeteneği olan herkes kendi davasına ait evrakı düzenleyebilir, davasını bizzat açabilir ve işini takip edebilir. Ancak, Türk Ticaret Kanununun 272 nci maddesinde ön görülen esas sermaye miktarının beş katı veya daha fazla esas sermayesi bulunan anonim şirketler ile üye sayısı yüz veya daha fazla olan yapı kooperatifleri sözleşmeli bir avukat bulundurmak zorundadır. Bu fıkra hükmüne aykırı davranan kuruluşlara Cumhuriyet savcısı tarafından sözleşmeli avukat tayin etmedikleri her ay için, sanayi sektöründe çalışan onaltı yaşından büyük işçiler için suç tarihinde yürürlükte bulunan, asgarî ücretin iki aylık brüt tutarı kadar idarî para cezası verilir." Hükmü yer almaktadır. Anılan madde hükmüne göre 250.000,00 TL ve üzerinde sermayesi bulunan anonim şirketler sözleşmeli bir avukat bulundurmamak zorunda olup bu zorunluluğa uymayan anonim şirketlere 01/07/2023 tarihinden itibaren her ay için 26.829,00 TL idari para cezası verilecektir.

29 Haziran 1997 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 4 Sıra No' lu Vergi Beyannamelerinin Serbest Muhasebeci ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerce İmzalanması Hakkında Genel Tebliğinde kurumlar vergisi veya ticari, zirai ve mesleki kazancı nedeniyle gerçek usulde vergilendirilen gelir vergisi mükelleflerinden, 1997 yılı aktif toplamı 200 milyar ve net satışlar toplamı 400 milyar lirayı aşmayanların 1998 yılına ilişkin yıllık gelir veya kurumlar vergisi beyannamelerini 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik ve

Yeminli Mali Müşavirlik Kanununa göre yetki almış meslek mensuplarına imzalatmak zorunda oldukları belirtilmiştir. Daha sonra 03/03/2005 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 37 Seri No' lu Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu Genel Tebliğinde de; ayrıca Bakanlıklarınca özel bir belirleme yapılmadığı takdirde, bu Genel Tebliğde yer alan parasal hadlerin her yıl bir önceki yıl için belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanacağı belirtilmiştir. Buna göre 2022 yılı faaliyet döneminde aktif toplamı 40.254.000,00 TL ve net satışlar toplamı 80.487.000,00 TL'yi aşmayan mükellefler 2023 yılı Katma Değer Vergisi, Muhtasar ve Prim Hizmet Beyannamesi Yıllık Kurumlar Vergisi Beyannamesi ile Yıllık Gelir Vergisi Beyannamelerini meslek mensuplarına imzalatmak zorundadırlar. Bu kapsamda bahsedilen limitlerin altında kalan belediye şirketlerinin beyannamelerini imzalayacak meslek mensubu ile sözleşme yapmaları gerekecektir.

Gerek muhasebe meslek mensubu gerekse avukat ile belediye şirketi arasında imzalanacak sözleşmedeki sözleşme ücretinin, meslek mensupları ve avukatlar için belirlenen asgari ücret tarifesinde yazılı tutarların altında olmamasına dikkat edilmelidir.

2.5. Belediye Memurları Arasından Görevlendirilen Yönetim Kurulu Üyesinden Taahhütname Alınması

Bilindiği üzere 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 28'inci maddesi hükümlerine göre devlet memurları görevli oldukları kurumların iştiraklerinde kurumlarını temsilen görev alabilmektedir. Yine 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun 26'ncı maddesine göre

büyükşehir belediyesi genel sekreteri ile belediye ve bağlı kuruluşlarında yöneticilik sıfatını haiz personel büyükşehir belediyesi şirketlerinin yönetim ve denetim kurullarında görev alabilirler.631 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişen 12'nci maddesinde "Memurlar ve diğer kamu görevlilerinden kurum ve kuruluşların yönetim kurulu, denetim kurulu, tasfiye kurulu, danışma kurulu üyelikleri ve komisyon, heyet, komite ile benzeri organlarda görev alanlara, kurum içi ve kurum dışı ayrımı yapılmaksızın bu görevlerinden sadece biri için ücret ödenbilir. Bu maddenin uygulanmasında oluşacak tereddütleri gidermeye Maliye Bakanlığı yetkilidir." Denilmektedir. Anılan hükme göre 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği 15/01/2012 tarihinden itibaren birden fazla belediye şirketinde, görev yaptıkları belediyeyi temsilen görev yapan devlet memurlarına bu görevlerinden sadece biri için ödemedede bulunulabilecektir.31/01/2012 tarihli Resmi Gazete de yayınlanan 162 Seri No lu 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliğinin 5'inci maddesinde belediye şirketleri tarafından, şirkette yönetim kurulu üyesi olarak görev yapan devlet memurlarına ödeme yapılmadan önce ilgiliden kurumundan veya başka kurumlardan bu kapsamda kendisine herhangi bir ödeme yapılmadığına dair yazılı beyan alınması gerektiği ve bu beyanda bulunmayanlara herhangi bir ödeme yapılmayacağı ifade edildiğinden belediye şirketlerinin, bünyelerinde yönetim kurulu üyesi olarak görevlendirilen devlet memurlarına huzur hakkı ve benzeri ödemelerde bulunmaya başlamadan önce bu kişilerden başka bir kurumdan huzur hakkı ve ben-

zeri bir ödeme almadıklarına dair taahhütname almaları gerekmektedir.

2.6. Türkiye İş Kurumu Nezdindeki İşlemler

4904 sayılı Türkiye İş Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un 3/b maddesinde "İşgücü piyasası verilerini, yerel ve ulusal bazda derlemek, analiz etmek, yorumlamak ve yayınlamak, İşgücü Piyasası Bilgi Danışma Kurulunu oluşturmak ve Kurul çalışmalarını koordine etmek, işgücü arz ve talebinin belirlenmesine yönelik işgücü ihtiyaç analizlerini yapmak, yaptırmak." Türkiye İş Kurumunun görevleri arasında yer almaktadır.

Ayrıca 4857 sayılı İş Kanunu'nun 30 uncu maddesine göre işverenler elli veya daha fazla işçi çalıştırdıkları özel sektör işyerlerinde yüzde üç engelli, kamu işyerlerinde ise yüzde dört engelli ve yüzde iki eski hükümlü işçiyi veya 21/6/1927 tarihli ve 1111 sayılı Askerlik Kanunu veya 16/6/1927 tarihli ve 1076 sayılı Yedek Subaylar ve Yedek Askeri Memurlar Kanunu kapsamına giren ve askerlik hizmetini yaparken 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 21 inci maddesinde sayılan terör olaylarının sebep ve tesiri sonucu malul sayılmayacak şekilde yaralananları meslek, beden ve ruhi durumlarına uygun işlerde çalıştırmakla yükümlüdürler. Bu yükümlüğün takibi de işverenlerin Türkiye İş Kurumuna elektronik ortamda verdikleri aylık işgücü çizelgeleri üzerinden yapılmaktadır.

Bunun yanı sıra Engelli, Eski Hükümlü ve Terörle Mücadelede Malul Sayılmayacak Şekilde Yaralananların İstihdamı Hakkında Genelgeye göre aynı li sınırları içerisindeki işyerlerinde en az 10 işçi çalıştıran özel sektör işverenlerinin ve en az 1 işçi çalıştıran kamu kurum ve kuru-

luşlarının 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu İle İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanununun 21 inci maddesine istinaden Türkiye İş Kurumuna aylık işgücü çizelgesi vermesi zorunludur. 4904 sayılı Kanununun 21 inci maddesi gereğince işyerlerine ait ilgili ayın işgücü çizelgelerinin (her ay olmak üzere) takip eden ayın sonuna kadar Türkiye İş Kurumu internet sitesine girilmesi gerekmekte olup söz konusu yükümlülüğün yerine getirilmemesi halinde işverenler hakkında 2023 yıl için 17.901,00 TL idari para cezası uygulanmaktadır. Ayrıca engelli çalıştırma yükümlülüğünü yerine getirmeyen işletmeler için eksik çalıştırılan engelli başına ve her ay olmak üzere 13.190,00 TL idari para cezası tahakkuk ettirilmektedir.

2.7. Kamu Haznedarlığı Yönetmeliğinde Sayılan Yükümlülükler

Bilindiği üzere belediyelerin doğrudan veya dolaylı olarak sermayesinin yarısından fazlasına sahip olduğu şirketler mali kaynaklarını Kamu Haznedarlığı Yönetmeliği hükümlerine göre kamu sermayeli bankalarda değerlendirmekle yükümlüdür.¹ Bu kapsamda yeni kurulan belediye şirketlerinin yöneticilerinin şirkete ait mali kaynakların Yönetmelik hükümlerine uygun olarak değerlendirilmesini temin etmek üzere bankalarla protokol imzalamaları gerekmektedir. Ayrıca Yönetmelik hükümlerine göre yeni kurulan belediye şirketlerine ait vergi kimlik numarasının alınmasına müteakip 10 iş günü içerisinde Hazine ve Maliye Bakanlığına bildirilmesi gerekmektedir.

¹ Okuyucularımız konu ile ilgili detaylı bilgi için Mahalli İdareler Dergisinin 2021 Yılı Haziran-Temmuz sayısında yayınlanan "Belediyelerin Bankalardaki Vadeli Mevduat Hesapları İle İlgili Önemli Hususlar" başlıklı makalemizi inceleyebilirler.

2.8. Sosyal Güvenlik Kurumu e-Tebliğat İşlemleri

24.09.2021 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan Sosyal Güvenlik Kurumunca Elektronik Ortamda Yapılacak Tebligata İlişkin Yönetmelik 01.10.2021 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Akabinde Söz konusu Yönetmeliğin uygulama esaslarını açıklamak üzere de Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından 2021/38 sayılı Genelge ve ekinde kullanım kılavuzu yayınlanmıştır. Bu kapsamda 01.10.2021 tarihinden sonra ilk defa 5510 sayılı Kanununun birinci fıkrasının (a) ve (c) bentlerine göre sigortalı sayılan kişileri çalıştırmaya başlayan işverenlerin, sigortalı çalıştırmaya başlanılan ayı takip eden aydan itibaren 3 ay içerisinde e-Devlet üzerinden elektronik tebligat adresi almaları gerekmektedir. Özetle sigortalı çalıştırmaya başlayan belediye şirketi yetkililerinin sigortalı çalıştırmaya başlanılan ayı takip eden 3 ay içerisinde e-devlet üzerinden bahsedilen Genelge eki kılavuzda tarif edildiği şekilde işlem adımlarını takip ederek elektronik tebligat adresi almaları ve Sosyal Güvenlik Kurumu ile olan tebligatlarını bu adres üzerinden takip etmeleri gerekmektedir.

2.9. Şirket Verilerinin Sayıştay Başkanlığına Gönderilmesi

Sayıştay denetimine tabi kamu idarelerince tutulan defter, kayıt, belge ve bilgilerden Sayıştaya sunulacak olanların çeşitleri, verilme yeri ve yöntemi ile süresine ilişkin usuller 17/09/2020 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar ile belirlenmiştir. Anılan Esaslara göre kamu payı %50'nin üzerinde olan

belediye şirketlerine ait verilerin Sayıştay Birleşik Veri Aktarım Sistemi(BVAS) portalı aracılığı ile elektronik ortamda Sayıştaya gönderilmesi gerekmektedir. Belediye Şirketleri Esasların 4 numaralı ekinde gösterilen veri setlerini göndermekle sorumlu kılınmışlardır. Buna göre belediye şirketleri;

Hesap dönemi başında:

1-) Muhasebe birimlerini, muhasebe yetkililerinin adları, soyadları, unvanları ve elektronik posta adreslerini gösterir bilgi formu²

2-) Şirket adına açılmış bulunan banka hesap numaralarını gösterir bilgi formu.

Her ay:

1-) Birleştirilmiş veriler defteri (yılbaşından itibaren ilgili ayın sonuna kadar bütün kayıtları içerecek şekilde düzenlenir.)

Hesap Dönemi Sonunda:

1-) Birleştirilmiş veriler defteri (12 aylık)

2-) Geçici mizan

3-) Kesin mizan

4-) Mali Tablolar

- Bilanço
- Gelir Tablosu
- Envanter defteri

Sayıştaya BVAS portalı üzerinden göndermekle yükümlüdür. Hesap dönemi başında gönderilecek veriler ocak ayı sonuna kadar Sayıştaya gönderilir. Bu bil-

² Belediye şirketlerinde 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nda tanımlandığı şekilde muhasebe yetkilisi bulunmamaktadır. Türk Ticaret Kanunu'nda anonim şirket yönetim kurulu, limited şirketlerde ise şirket müdürü veya müdürler şirket muhasebe sistemi ve finansal planlamasını oluşturmakla yükümlü kılınmışlardır. Bu nedenle Sayıştaya gönderilecek veri setinde sorumlu şirket genel müdürü, murahhas üye veya müdüre ait bilgilere yer verilmesi gerektiğini değerlendirmekteyiz.

gilerde yapılacak değişiklikler de en geç bir ay içerisinde bildirilecektir. Her ay gönderilmesi gereken birleştirilmiş veriler defteri takip eden ayın sonuna kadar gönderilir. Dönem sonu verilerinden mali tablolar dışındaki veri setleri ilgili mali yılı takip eden ocak ayının sonuna kadar, mali tablolar ise şirketler tarafından nisan ayının sonuna kadar gönderilir.

Yeni kurulan ve kamu payı %50'nin üzerinde olan belediye şirketlerinin BVAS portalı üzerinden verilerini gönderilmeleri için şirketin ortağı olan belediye başkanlığı tarafından Sayıştay Veri Analizi Grup Başkanlığına bir üst yazı ile başvurularak şirket adına BVAS portalı kullanıcı adı ve şifre talep edilmesi gerekmektedir. Üst yazıda şirketin vergi kimlik numarası, DETSİS numarası ve KEP adresine yer verilmelidir. Üst yazının şirket tarafından değil şirketin bağlı olduğu belediye başkanlığı tarafından gönderilmesi uygun olacaktır. Belediye şirketleri hakkında düzenlenen Sayıştay denetim raporlarında sıklıkla şirket verilerinin Sayıştay'a gönderilmediği hususunda bulgulara yer verildiği görülmekte olup yeni kurulan belediye şirket yöneticilerinin kullandıkları muhasebe yazılım programı yetkililerinden teknik yardım olarak mevzuatında belirlenen veri setlerini zamanında Sayıştay a göndermeleri gerekmektedir.

Bu arada 31/12/2021 tarihli 5.mükerrer Resmi Gazete'de yayımlanan 71 Sıra No lu Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Yönetim Mali İstatistikleri Genel Tebliği hükümleri gereği belediye şirketlerinin verilerini Hazine ve Maliye Bakanlığı Kamu Harcama ve Muhasebe Bilişim Sistemine(KBS) yükleme zorunluluğunun 2022 yılı itibarı ile sona erdiğini belirtmek isteriz.

2.10. Belediye Vergi ve Harçları İle İlgili İşlemler

3572 sayılı İşyeri Açma Ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükümünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun hükümleri gereği Belediye sınırları ile mücavir alan içinde kalan tüm işyerleri ve işletmeler belediyesine başvurarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı almak zorundadır. Söz konusu mevzuatta belediye şirketleri için herhangi bir muafiyet öngörülmediğinden belediye şirketlerinin işyeri açma ve çalışma ruhsatı alması gerekmektedir.

Aynı şekilde 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununda düzenlenen çevre ve temizlik vergisi ile ilan ve reklam vergisi için belediye şirketleri ile ilgili herhangi bir muafiyet bulunmadığından faaliyete geçen belediye şirketlerinin belediyesine başvurarak çevre ve temizlik vergisi ile Kanunda belirtilen özellikte ilan ve reklamları bulunması halinde ilan ve reklam vergisi beyannamesi vermeleri gerekmektedir.

2.11. Şirket Bütçesinin Oluşturulması

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 375 ve 625'inci maddelerinde muhasebe, finans denetimi ve şirketin yönetiminin gerektirdiği ölçüde, finansal planlama için gerekli düzenin kurulması anonim şirket yönetim kurulu üyeleri ile limited şirket müdürlerinin devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkileri arasında sayılmıştır. Madde metninde bahsedilen finansal planlama faaliyetleri noktasında şirket yöneticilerinin basiretli bir tacirden beklenen özen ve dikkati göstererek şirketin gelir ve gider projeksiyonunu inceleyerek finansal tahmin ve planlamada bulunmaları gerekmektedir. Bahsettiğimiz bu olgu kamu kurum ve kuruluşları için 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve

Kontrol Kanunu'nda yer alan stratejik planlama ve bütçe kavramlarına karşılık gelmektedir. Son yıllarda belediye şirketleri ile ilgili Sayıştay Denetim Raporlarında sıklıkla şirket yönetim kurulu / şirket müdürü tarafından şirket bütçesi ve finansal planlamanın yapılmadığı bulgusuna yer verildiği görülmekte olup belediye şirketi yöneticilerinin mali yıl başında ve faaliyete geçtikleri zaman vakit kaybetmeden yönetim kurulu kararı ile şirketin gelir ve gider kalemleri bazındaki tahminleri doğrultusunda bütçelerini hazırlamaları önem arz etmektedir.

2.12. Araç Kiralama Faaliyetlerinin KABİS e Kayıt İşlemi

Uygulamada pek çok belediye şirketinin araç kiralama faaliyetlerinde bulunduğu ve hatta bazı belediye şirketlerinin kendi ortağı olan belediyelere araç kiraladığı görülmektedir.1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanunu'nun Ek 3'üncü maddesinde;

“Araç kiralama şirketlerinin sorumlu işleticileri ve yöneticileri, kiralanan araç bilgileri ile aracı kiralayanların kimlik bilgileri ve kira sözleşmesi kayıtlarını usulüne uygun şekilde günü gününe tutmak ve bu kapsamda mevcut bilgi, belge ve kayıtları genel kolluk kuvvetlerinin her an incelemelerine hazır bulundurmak zorundadırlar. Ancak araç kiralayanın kamu kurum veya kuruluşu olması hâlinde sadece kamu kurum veya kuruluşuyla yapılan sözleşme ile araç bilgileri sisteme kaydedilir. Araç kiralama esnasında gerçeğe aykırı kimlik kullananlar ile birinci fıkra kapsamında elde edilen bilgi ve kayıtları, hukuka aykırı olarak kullanan, bir başkasına veren, yayan veya ele geçiren kişi, 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu hükümlerine göre cezalandırılır.

Birinci fıkrada belirtilen yükümlülüklerle aykırı hareket edenlere beş bin Türk Lirası, gerçeğe aykırı kayıt tutan veya bilgi verenlere on bin Türk Lirası idari para cezası, mülki idare amirlerince verilir. Bu Kanuna göre verilen idari para cezaları tebliğinden itibaren 1 ay içinde ödenir. İşlenen bir suçun gizlenmesi amacıyla bilgilerin yok edilmesi hâlinde işletme ruhsatı iptal edilir. Bu fıkraya göre idari yaptırımların uygulanması ceza soruşturması ve kovuşturması yapılmasına engel değildir.”

Hükümleri bulunmaktadır. Anılan mevzuat hükmüne istinaden araç kiralama şirketleri tarafından kiralanan araç bilgileri ile araç kiralayanların kimlik bilgilerinin elektronik ortamda kaydedilmesini temin etmek üzere 03/10/2015 tarihi itibarı ile Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde **Kıralık Araç Bilgi Sistemi(KABİS)** hizmete girmiştir.

Bu kapsamda araç kiralama konusunda faaliyet gösterecek belediye şirketlerinin bağlı oldukları il/ilçe emniyet müdürlüğüne şirket vergi levhası, imza sirküleri, iş yeri açma ve çalışma ruhsatı ve yetkili bilgisayar IP numarası ile başvurarak şirket adına KABİS kullanıcı şifresi edinmeleri ve kiraladıkları araç bilgileri ile araç kiralayanların kimlik bilgilerini günü gününe KABİS sistemine kaydetmeleri gerekmekte olup söz konusu yükümlülüğün yerine getirilmemesi halinde 2023 yılı için 63.042,00 TL idari para cezası ile muhatap olabileceklerdir.

3. SONUÇ

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda ticaret şirketleriyle, amacına varmak için ticari bir işletme işleten vakıflar, dernekler ve kendi kuruluş kanunları gereğince özel hukuk hükümlerine göre yönetilmek veya ticari şekilde işletilmek üzere Dev-

let, il özel idaresi, belediye ve köy ile diğer kamu tüzel kişileri tarafından kurulan kurum ve kuruluşlar da tacir sayılmışlardır. Yine aynı Kanuna göre her tacirin, ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerektiği ifade edilmiştir. Basiretli kelimesi gerçeği kavrayıp anlayan, ileriye gören ve ona göre davranan (kimse), ileri görüşlü, sağ-görülü anlamlarına gelmektedir.

Türk Ticaret Kanunu hükümleri gereği şirket yönetim kurulu üyeleri, müdürler ve yönetimle görevli üçüncü kişiler, görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyararak gözetmek yükümlülüğü altındadırlar. Bu nedenle yeni kurulan belediye şirket yöneticilerinin şirket menfaatlerini korumak adına şirket kuruluş safhası ile ilgili iş, işlem ve süreçleri ile ilgili bilgi edinerek şirketin kuruluş ve teşkilatlanma işlemlerini gerçekleştirmeleri gerekmektedir.

KAYNAKÇA

5393 sayılı Belediye Kanunu Kabul Tarihi: 03/07/2005 Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 13/07/2005 Sayı: 25874

4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun Kabul Tarihi: 24/11/1994 Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 27/11/1994 Sayı: 22124

7201 sayılı Tebligat Kanunu Kabul Tarihi: 11/02/1959 Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 19/02/1959 Sayı: 10139

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu Kabul Tarihi: 04/01/2002 Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 22/01/2002 Sayı: 24648

1136 sayılı Avukatlık Kanunu Kabul Tarihi: 19/03/1969 Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 07/04/1969 Sayı: 13168

4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu Kabul Tarihi: 25/06/2003 Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 05/07/2003 Sayı: 25159

4857 sayılı İş Kanunu Kabul Tarihi: 22/05/2003 Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 10/06/2003 Sayı: 25134

3572 sayılı İşyeri Açma Ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun Kabul Tarihi: 14/06/1989 Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 17/06/1989 Sayı: 20198

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu Kabul Tarihi: 13/01/2011 Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 14/02/2011 Sayı: 27846

1774 Sayılı Kimlik Bildirme Kanunu Kabul Tarihi: 26/06/1973 Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 11/07/1973 Sayı: 14591

Elektronik Tebligat Yönetmeliği Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 06/12/2018 Sayı: 30617

162 Seri No lu 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliği Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 31/01/2012 Sayı: 28190

Kamu Haznedarlığı Yönetmeliği Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 08/03/2019 Sayı: 30708

Sosyal Güvenlik Kurumunca Elektronik Ortamda Yapılacak Tebligata İlişkin Yönetmelik Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 24/09/2021 Sayı: 31608

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 17/09/2020 Sayı: 31247

DÖNMEZ Mustafa, Belediye Şirketlerinin Hukuki Yapısı ve İşleyişi, Ekin Yayın Pazarlama, 2020, Ankara

Mesut ÇAÇA *

ÇAĞDAŞ KENT SOSYOLOJİSİNDE YEREL YÖNETİMLER ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

İnsan, doğası gereği yaşamış olduğu çevre ile bir bağ kurar ve bu bağ, gelişim/değişim süreçlerinde kalıcı etkiler yaratır. Doğu veya Batı ayrımı yapmaksızın kentler, toplumların kendilerini oluşturduğu alanlar olarak kabul edilir. Bu bağlamda mekânsal ve çevresel konuların her zaman sosyal çevrenin bir bölümü ve parçası olduğu, toplum bilimciler tarafından kabul edilmektedir. Mark Gottdiener ve Ray Hutchison'un savunduğu gibi çevre konuları sınıf, cinsiyet, yaşam tarzı, iktisat, kültür, siyaset ve eylem planlarının sentezi olan kentsel bölgelerin gelişiminin göstergeleri olarak ele alınmaktadır.

İnsanın çevresi ile uyumlu bir şekilde yaşayabilmesi, kendini gerçekleştirme ve devamında tarihte bir iz bırakması, kentsel yaşamla mümkün olmuştur. Bu nedenle insan toplumlarının tarihte bıraktığı izi tespit edebilmek için kentlerin kökenini ve tarihini incelemek ve ayrıca bir toplumu oluşturan katmanlar üzerine değerlendirme yapmak, kaçınılmaz bir gerekliliktir. Bu konuları ele alırken sosyolojinin klasik tezlerini, Chicago Okulu

kent kuramcılarının yaklaşımlarını ve son olarak ekonomi-politik, politik yaklaşım ve postmodern kent kuramlarını ana hatlarıyla ele almak, yol gösterici olacaktır.

Kentler, ilk doğuşlarından bugüne kadar bilgi, güç, zenginlik ve kontrol, yani tüm kaynakların toplanma merkezi olmuştur. Bu merkezilik, beraberinde toplumsal bir yapı oluşturmuş ve bu yapı kent etrafında gelişmiştir. Dolayısıyla ilk kentler, uygarlıkların beşiği olarak kabul edilmiştir. Kentleşme, Sjoberg'in de ileri sürdüğü gibi emeğin uzmanlaşması ve toplumsal görevlerin karşılıklı bağımlılığının artması, yani farklı işlevlerin ayrışması sonucunda gelişmiştir.

Merkezi komutaya dayalı olduğu kabul edilen Atina, Babil, Pekin ve Roma, antik dönemin en önemli kentleri arasında gösterilmektedir. Bu şehirlerin bilgi, güç, zenginlik ve kontrol gibi tüm kaynakların toplanma merkezi olması, en önemli ortak özellikleri arasında yer almaktadır. Bu şehirlerin oluşumu ve işlevi ele alındığında "devlet, din, uygarlık, aile

* Sosyolog

ve ülke kavramlarının, şehir kavramı ile iç içe olduğu gözlemlenmiştir.”

“Bu şehirler ticaret ve değiş tokuş yeri olmuş ve belli bir düzeyde iş bölümü ve görece karmaşık iş ve işlevsel düzenleme özelliği göstermişlerdir. Bu şehirlerin aynı zamanda temsil edici bir işlevi olmuştur. Ayırt edici bir grup semboller ve mekân modelleri kullanılarak inşa edilen yerlerdi. Böylece örneğin antik Babil’deki Ur kentinde cennetler ve şehir arasındaki geometrik ilişkileri yöneten kozmolojik kodlar kullanılmıştır. Bu dinî kodlar da kutsal ve dünyevi mekânları belirlemiştir.

Atina gibi klasik kentler de kozmolojik kodlara göre inşa edilmiştir. Şehir, Tanrıça Athena’yı onurlandırmak için inşa edilmiştir. Şehir, temelde bir daire şeklindedir. Dairenin merkezinde topluluğun ve dünyanın merkezi agora vardır. Sokaklar merkezden yayılan bir ışınal/radyal ağ olarak düzenlenmiştir. Bu düzenleme pazara kolay erişim gibi ekonomik kaygılar tarafından değil, tüm evlere eşit mesafede olması gerekliliğine dayanan politik ilke tarafından belirlenmiştir. Tüm Atinalı yurttaşlar (yabancılar, köleler ve kadınlar hariç) eşit olarak kabul edilmekteydi. Şehir merkezinde vatandaşlar için toplantı salonu, belediye meclisi ve meclis salonu yer almaktadır.” Yani toplum ve kent bir bütün olarak var olmakta ve gelişim göstererek işlevselliğini artırmaktaydı. Diğer yandan politik imparatorluklar için antik kentler çok önemli bir rol oynamıştır.

Kentlerin ticari olarak canlanması ve etkileşimin belirgin bir şekilde artması, Orta Çağ sonrasında gerçekleşmiştir. Özellikle 1800’lü yıllarda Sanayi Devrimi ile birlikte büyük şehirlerin oluşumu hız

kazanmış ve böylelikle yeni bir dönem başlamıştır. Sanayi Devrimi ile birlikte kentler, fabrikalar sayesinde üretim merkezi haline gelmiş ve toplumsal hareketlilik bu merkeze doğru kaymıştır.

Kentleşme kavramını ele alırken eski kentleşme süreçlerini doğru değerlendirmek, geleceğe yönelik öngörüler için önemli bir izlek oluşturacak ve böylelikle toplumsal yapıların kökenleri hakkında iç görüler edinmek mümkün olacaktır. Genel olarak toplumun gelişimini farklı aşamalara ayırmak, farkındalığı artıracak ve doğru çıkarımlar yapmamıza yardımcı olacaktır. Mesela Childe, şehir kurmayı modern yaşam ile bağlantılı özel bir dizi sosyal ilişkilerle bağlantılı kentsel devrimin bir parçası olarak ele almaktadır. Yani kentleşme süreçlerini temelde avcılık ve toplayıcılık yolunu izleyerek gıda üretimi ve yerleşik gruplara dayalı toplumdaki; ticaret ve zanaat üretimine dayalı topluma geçiş olarak açıklamaktadır. “Childe’ye göre kentleşme; emeğin uzmanlaşması, toplumsal görevlerin karşılıklı bağımlılığının artması ve farklı işlevlerin ayrışması aracılığıyla gelişen bir sürecin sonunda gerçekleşmiştir.”

Kent; Durkheim için ahlaki uyumun dağılmasını, Weber için hesaplayıcı rasyonelliğin -akılcılığın- büyümesini, Marx için ise kapitalist üretimin gelişmesini ifade eder.

Süregelen alışkanlıklara kuvvetli bir eleştiri getiren yeni kent sosyolojisi, bambaşka bir sayfa açacak ve bu alandaki gelişimler hız kesmeden devam edecektir. 1970’lerde ekolojik bakışa eleştiri getiren yeni kent sosyolojisi, ekonomi-politik perspektifinden kente bakmış ve kentsel mekânı, hükümet politikaları ile des-

teklemiş piyasa güçlerinin fiziksel bir uzantısı olarak tanımlamıştır. “Sanayi yatırımlarının yer değiştirmesi, piyasaların uluslararasılaşması, kurumsal rekabetin uluslararasılaşması, üretimden sermayenin çekilmesi, sermaye yoğun üretimin artması ve böylece istihdamın servis sektöründe yoğunlaşması, bu yeniden yapılanma süreçlerinin bazıları olmuştur.”

Modern kentler, tarihin akışında kendini gerçekleştirerek güçlenirken etkileşim her geçen gün artmaya devam etmiştir. Sosyal etkileşim, mekânı hem kullanmış hem de üretmiştir. Harvey'e göre kentsellik üretim, değişim ve tüketim için fiziksel bir ortamdır. Bu mekânın üretilme yolu, sermaye birikim sürecinin bir parçası haline gelmiştir. Logan ve Molotch, siyaset ve ekonominin şehirlerin şekillenmesinde nasıl etkileşimde olduğunu tartışmış ve kentleri, seçkinler tarafından kontrol edilen büyüme makineleri olarak tanımlamıştır.

Bu noktada postmodern kenti ele almak, incelememiz için faydalı olacaktır. Zira yaşamış olduğumuz çağın, postmodern düşüncenin yansımaları ve şehirleşme sürecinin bu düşünce çerçevesinde çizilmesi ile önemli bir bağı bulunmaktadır. Postmodern sosyologlar, mekân ile toplum arasındaki bağı detaylı bir şekilde incelemiş ve bu konuda kuvvetli tezler ortaya koymuştur. Mekânın üretimi kavramı, kentleşme ve özellikle postmodern kentlerin oluşumu noktasında aydınlatıcı fikirler sunmaktadır. Postmodern kent oluşumunda etnografik çalışmalar, kent sosyolojisinin okullaşması noktasında çok önemli bir rol oynamıştır. Bazı kent sosyologları, insan ekolojisini de kendi çalışmalarına dahil etmiştir. Böylelikle insan ekolojisi yaklaşımı, kentleşme de-

neyimi üzerine yapılan araştırmalarda sıklıkla ele alınmıştır. Önemli ticari ve ekonomik olaylar, insan akışını ulus ötesi bir niteliğe kavuşturmuş ve küreselleşen sadece kentler değil düşünceler de olmuştur. Bu değişim, modern toplumun örgütlenme biçimi olan ulus-devleti ve onun mekân ile olan ilişkisini yeniden tanımlamaya neden olmuştur. Böylece yerel yönetimler sınırların ötesine taşınmış ve sınırlar önemsiz hale gelmiştir. Yerel yönetimlerin küresel bazda etkileşimi, yönetim anlayışına farklı bir boyut kazandırmış ve yerel yönetimlerin tahayyül dünyasını küreselleştirmiştir. Böylelikle yerel yönetimler küresel sistemin mihenk taşı haline almış ve etkileşim her geçen gün artmıştır.

Yeni kent sosyologları, kentlerin kurumsal kimliğini ele alırken küreselleşen dünyayla beraber yerel yönetimleri de ele almakta ve bunu bir üst kimlik değerlendirmesine tabi tutmaktadır. Yeniden yapılanma ilkelerinin kentlere ve bölgelere etkileri, yerel yönetimlerde de görülmektedir. Yirminci yüzyılın sonlarında dünya genelinde kapitalizm üzerinden değişen coğrafyaları analiz etme girişimi, hem kentler hem de yerel yönetimler hakkında dikkat çekici bilgiler sunmaktadır. Dünya kentlerine yönelik araştırmanın merkezî teması, sadece küresel kapitalizmin kent yönetimini ve kontrollerini değil, daha büyük ölçüde yeni uluslararası alanı değerlendirmektedir.

Türkiye'nin demokratikleşme sürecinde mahalli idarelerin önemi her geçen gün artarken yerel yönetimler karar alma ve icra etme anlamında da büyük bir önem arz etmeye başlamıştır. Yerel yönetimler tabandan tavana doğru bir ihtiyaç hiyerarşisini ele aldığı gibi karar meka-

nizmasını da etkilemektedir. Türkiye'nin son elli yıllık yerel yönetim tecrübesi, bu anlamda elle tutulur örnekler sunmaktadır. Bu yönüyle yerel yönetimler; kentlerin siyasal, ekonomik, toplumsal ve kültürel örgütlenmelerinde etkili olan hem yönetsel hem de örgütsel yapılardır.

Yerel yönetim yapıları artık sarmal ilişkiler içerisinde olmakla beraber bunların çok fazla çeşitleri de bulunmaktadır. Yöntemi daha iyi anlamak için yerel yönetim kuramlarına başvurmak, anlamlı sonuçlar elde etmeye yardımcı olacaktır. Bununla birlikte, birçok alanda olduğu gibi, yerel yönetim alanında da birden çok yaklaşımın bulunduğu gözlenmektedir.

“Yerel yönetim birimleri, yerinden yönetim ilkesine uygun biçimde; karar alma organları yerel halkın seçimiyle oluşan, kendi bütçesi ve kamu tüzel kişiliği bulunan, görece özerk kurumlar olarak tanımlanmaktadır.” Günümüz Türkiye'sinde bunlara en net örnekler olarak belediyeler ve valilikler gösterilebilir.

Yerel yönetimler, devlet örgütlenmesinin bir parçası olarak görüldüğünden, yerel yönetim kuramlarının her birinin bir devlet yaklaşımından kaynaklandığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Yerel yönetimlerin kent sosyolojisi üzerinde derin izler bıraktığı, yapılan araştırmalarda görülmektedir. Yerel yönetimlerin yerel bir topluluktaki bireylerin ortak gereksinimlerini karşılayan, kamusal mal ve hizmetleri sağlayan, yerel halkın kendi seçtiği organlarca yönetilen kurumlar olarak değerlendirilmesi, bu etkinin gücünü gözler önüne sermektedir. Böylece, kent yönetimlerine ilişkin olarak, üç sektörlü bir model ortaya çıkmaktadır. Bu yeni kombinasyonun üyele-

ri, yerel devlet, yerel nitelikli olan ya da yerel düzeyde etkinlik gösteren sermaye ve sivil toplum kuruluşları olarak adlandırılan yapılanmalardır.

“Yerel yönetim” kavramının bu tür bir oluşumu kucaklayamaması karşısında yeni yapılanmaya verilen isim ise yönetişim (governance) olmuştur. Etkili yerel yönetim sistemlerinde yönetişim geriplanda kalırken üçlü kombinasyonun eksik olduğu yerde yönetişim ön plana çıkmaktadır. Her zaman olmasa da yerel siyaset genelde çoklu aktör modeline kayarak daha farklı ve etkili bir yöntem ortaya koyabilmektedir. Yerel yönetimlerde etkileşim ve iletişim, diğer karar alma mercilerini de etkileyen bir süreci beraberinde getirmektedir. Yönetişim kavramı, çoklu aktörlerin rol aldığı ve hiyerarşilerin yerine karşılıklı etkileşimin ve katılımın belirlediği bir yönetim sürecini başlatabilir ve etkisini derinleştirebilir.

Yerel Yönetimlere Katkı Hüviyetinde

- Türkiye'deki mevcut yerel yönetim çalışmalarını değerlendirmek üzere “Türkiye'de Yerel Yönetimler Çalıştayı” üst başlıklı bir programın yapılması gerekli görülmektedir.

- Yapılacak çalıştayda swot analizlerine dayalı raporlar oluşturulması, konuya ilişkin bir farkındalık oluşturacaktır.

- Bu çerçevede dünya ölçeğinde ele alınması gereken “değer, insan ve üretim” üçlemesi doğrultusunda yerel yönetimlerin kültürel çalışmaları yeniden değerlendirilmelidir.

- Son dönemlerde kent sosyologlarının ele aldığı ulus-devletin içinde belirlenen bir yerellikten ulus ötesi etki-

leşimlere de açık bir yerellik anlayışına geçiş planlarının yapılması değerlendirilmelidir.

- Değişen dünyada yerel yönetimlerin artık sadece yerel emeğin üretimi noktasından çıkartılarak sermaye birikim süreçlerine dahil edilmesi üzerine çalışmalar yapılmalıdır.

- Yerel yönetimlerin daha işlevsel hale gelebilmesi için “yerel yönetim” kavramı üzerine çalışmalar yapılması gereklilik arz etmektedir.

- Yerel yönetimler, toplumsal kalkınma ve değişim için sivil toplum kuruluşları ile iş birliğini kuvvetlendirerek sivil topluma çalışma sahası açması, kaçınılmaz bir gereklilik olarak görülmektedir.

- Kültürel olarak toplumsal bir değişimi ve toplumun eğitimini güçlendirmeyi bir amaç olarak görerek örgütlü ve disiplinli yerel yönetim kurslarının desteklenmesi, bir hedef olarak belirlenebilir.

KAYNAKÇA

Akkar, Z.M. (2006). “Kentsel Dönüşüm Üzerine Batı’daki Kavramlar, Tanımlar, Süreçler ve Türkiye”. *Planlama Dergisi*, Sayı 36, s. 29–38.

Gürsel, Y. (1990). *Demokratikleşme Sürecinde Kent ve İnsan*. İstanbul: E Yayınları.

Harvey, D. (2003). *Sosyal Adalet ve Şehir*. İstanbul: Metis Yayınları.

Huat Chua, B. (2005). “Ekonomi ile Irk Arasında: Singapur’un Asyalılaşması”. *Mekân, Kültür, İktidar*. Öncü, A. ve Weyland, P. (Der), İstanbul: İletişim Yayınları, s.43-66.

Kuban, D. (2000). *Tarihi Çevre Korumanın Mimari Boyutu*. İstanbul: Yapı Endüstri Yayınları.

Kurtuluş, H. (2008). “Kentsel Dönüşümün Politik Ekonomisi”. *İktisat Dergisi*. Aralık Sayısı, s. 26-34.

Newman, P. (2004). “Kültürel Dönüşüm, Turistler ve Kent Yönetimi”. *Uluslararası Kentsel Dönüşüm Sempozyumu*, İstanbul.

ODTÜ Matpum. (2005). İstanbul’un Eylem Planlamasına Yönelik Mekânsal Gelişme Stratejileri Araştırma ve Model Geliştirme Çalışması. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Matpum (Mimarlık Fakültesi Araştırma Tasarım Planlama ve Uygulama Merkezi), Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Ağustos 2005.

Öktem, B. (2005). “Küresel Kent Söyleminin Kentsel Mekânı Dönüştürmedeki Rolü: Büyükdere Maslak Aksı”. İstanbul’da Kentsel Ayrışma. Kurtuluş, H. (Der.), İstanbul: Bağlam Yayınları, s. 25-77.

Özden, P.P. (2008). *Kentsel Yenileme*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.

Şen, B. (2008). “Kentsel Dönüşüm: Kavramsal Karmaşa ve Neoliberalizm”. *İktisat Dergisi*. Aralık Sayısı, 2008, s. 34-42.

Şişman, A. ve Kibaroglu, D. (2009). Dünya’da ve Türkiye’de Kentsel Dönüşüm Uygulamaları. TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası 12 Türkiye Harita Bilimleri ve Teknik Kurultayı, 11-15 Mayıs 2009, Ankara.

Türkün, A. ve Yapıcı, M. (2008). “Kentsel Dönüşüm ve Yasaların Araçsallaşan Rolü”. *İktisat Dergisi*. Aralık Sayısı, 2008, s. 48–59.

MEVZUAT FİHRİSTİ

07/07/2023- 31/07/2023 Tarihleri Arasındaki Resmi Gazete'de
Yayımlanan Önemli Mevzuatı Kapsamaktadır

YÖNETMELİKLER

- Yönetmeliğin Adı** : **Tarımsal Üretim Sözleşmesinden Doğan Hukuk Uyuşmazlıklarına İlişkin Arabuluculuk Yönetmeliği**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 01/ 9/ 2023 - 32296
- Konusu** : Tarımsal Üretim Sözleşmesinden Doğan Hukuk Uyuşmazlıklarına İlişkin Arabuluculuk Yönetmeliğinin amacı, tarımsal üretim sözleşmesinden doğan hukuk uyuşmazlıklarının arabuluculuk yoluyla çözümlenmesine ilişkin dava şartı olarak arabuluculuk süreci ile uzmanlık eğitimine ilişkin usul ve esasları kapsar.
- Yönetmeliğin Adı** : **6831 Sayılı Orman Kanununun 31, 32 ve 33'ncü Maddelerinin Uygulanmasına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 02/ 9/ 2023 - 32297
- Konusu** : 14/8/1987 tarihli ve 19544 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 6831 Sayılı Orman Kanununun 31, 32 ve 33'ncü Maddelerinin Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) ve (ç) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.
- “c) Nüfusa kayıtlı olduğu yere bakılmaksızın Orman Kanununun 31 inci veya 32 nci maddesi kapsamındaki bir köye adres naklini yaptırıp da aynı köyde kesintisiz en az beş yıl oturan hane reislerinden; zati yapacak ihtiyaçları için muhtaç olanları, zati yakacak ihtiyacı için tamamı,
- ç) Orman Kanununun 32 nci maddesi kapsamında, sınırları içinde verimli Devlet ormanı bulunan ve nüfusu 2.500'den aşağı olan kasabalarda o yer nüfusuna kayıtlı ve devamlı oturan hane reislerinden; zati yapacak ihtiyaçları için muhtaç olanları, zati yakacak ihtiyacı için tamamı,”
- Aynı Yönetmeliğin 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “istif veya” ibareleri yürürlükten kal-

dırılmış ve aynı bentte yer alan “Tarife bedeli, kesme, taşıma (sürütme ve nakliyat) ve istif masrafları” ibaresi “maliyet bedelinin üçte biri” şeklinde değiştirilmiştir.

Aynı Yönetmeliğin 11 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “istif veya” ibaresi yürürlükten kaldırılmış ve aynı bentte yer alan “tarife bedeli ile birlikte kesme, taşıma (sürütme ve nakliyat) ve istif masrafları alınır” ibaresi “maliyet bedelinin üçte biri karşılığı alınarak verilir” şeklinde değiştirilmiştir.

Aynı Yönetmeliğin 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “tarife bedeli ve fiili masraflar” ibaresi “maliyet bedelinin üçte biri” şeklinde değiştirilmiştir.

Aynı Yönetmeliğin 17 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “ve muhtaç durumda olması” ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır.

Yönetmeliğin Adı : **6831 Sayılı Orman Kanununun 31, 32 ve 33'ncü Maddelerinin Uygulanmasına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**

R.G. Tarih ve Sayısı : 07/ 9/ 2023 - 32302

Konusu : 5/2/2008 tarihli ve 26778 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliğinin 12 nci maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi “İzin belgesi almaya hak kazanan yapı denetim kuruluşları, denetim faaliyeti yürütebilmek için 16 ncı maddenin birinci fıkrasında belirtilen denetçileri istihdam etmekle yükümlü olup, aksi takdirde aynı fıkra kapsamında haklarında Bakanlıkça gerekli işlemler yürütülür.” şeklinde değiştirilmiştir.

Aynı Yönetmeliğe 17- (1) 6/2/2023 tarihinde Kahramanmaraş İlinin Elbistan ve Pazarcık İlçeleri merkezli meydana gelen iki büyük deprem sonrasında, Bakanlıkça yürütülen hasar tespit çalışmaları sonucunda ildeki inşası tamamlanarak kullanıma açılan yapılardan en az %20’sinin kullanılamaz (orta hasarlı, ağır hasarlı, acil yıkılacak ve yıkık) durumda olduğunun tespit edilmesi halinde, bu durumdaki her bir il için bir kereye mahsus ikiden az olmamak üzere 12 nci maddenin üçüncü fıkrası uyarınca belirlenen o ilde faaliyet gösterebilecek yapı denetim kuruluşu sayısının %10’u sayıda (küsuratlar bir üst tam sayıya tamamlanır) kuruluşa daha Merkez Yapı Denetim Komisyonunun teklifi üzerine Bakanlıkça yapı denetim izin belgesi verilir.” geçici madde eklenmiştir.

- Yönetmeliğin Adı** : **Ambulanslar Ve Acil Sağlık Araçları İle Ambulans Hizmetleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 09/ 9/ 2023 - 32304
- Konusu** : 7/12/2006 tarihli ve 26369 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Ambulanslar ve Acil Sağlık Araçları ile Ambulans Hizmetleri Yönetmeliğinin 31 inci maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine “Milli veya uluslararası organizasyonlarda görev alan ambulanslar, organizasyon süresi ile sınırlı olmak üzere bu bent kapsamı dışında tutulur.” eklenmiştir.
- Yönetmeliğin Adı** : **Bankalar ve Konsolide Denetime Tabi Kuruluşlarca Yapılabilecek Bağış ve Yardımlara İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 09/9/ 2023 - 32304
- Konusu** : 1/11/2006 tarihli ve 26333 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Bankalar ve Konsolide Denetime Tabi Kuruluşlarca Yapılabilecek Bağış ve Yardımlara İlişkin Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “yapacakları yardımlar” ibaresinden sonra gelmek üzere “ile Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığına ve Türkiye Kızılay Derneğine yapılacakları bağış ve yardımlar” ibaresi eklenmiştir.
- Yönetmeliğin Adı** : **Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretim Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 12/ 9/ 2023 - 32307
- Konusu** : 12/5/2019 tarihli ve 30772 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretim Yönetmeliğinin 26 ncı maddesinin on beşinci fıkrası “(15) Mahsuplaşma işlemleri bu madde kapsamında yürütülen, 5 inci maddenin birinci fıkrasının (ç) bendi kapsamında yer alan üretim tesisleri ile farklı ölçüm noktasında olmak kaydıyla, 5 inci maddenin birinci fıkrasının (h) bendi kapsamında üretim tesislerinin birlikte kurulması halinde, 5 inci maddenin birinci fıkrasının (ç) bendi kapsamındaki tesisin çalışması şartıyla; aylık mahsuplaşma sonucunda 5 inci maddenin birinci fıkrasının (h) bendi kapsamındaki tesisten şebekeye enerji verilmesi halinde, söz konusu enerji miktarı ilgili mevzuat uyarınca altıncı fıkrafta yer alan usule uygun olarak YEKDEM kapsamında değerlendirilir.

Bu fıkra kapsamında yer alan üretim tesislerinin toplam kurulu gücü, 5 inci maddenin birinci fıkrasının (h) bendi uyarınca ilişkili tüketim tesisine göre belirlenecek toplam kurulu güçten fazla olamaz.” şeklinde değiştirilmiştir.

Yönetmeliğin Adı : **Av ve Yaban Hayvanlarının ve Yaşam Alanlarının Korunması, Zararlılarıyla Mücadele Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**

R.G. Tarih ve Sayısı : 13/ 9/ 2023 - 32308

Konusu : 24/10/2005 tarihli ve 25976 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Av ve Yaban Hayvanlarının ve Yaşam Alanlarının Korunması, Zararlılarıyla Mücadele Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 12 nci maddesinin üçüncü fıkrasının birinci cümlesi “Hazırlanacak raporlarda; çalışma yapılan alan, alanın büyüklüğü, alanın yasal statüsü, çalışmanın yapıldığı tarih, çalışma ekibi, yakalama ve toplama yöntemi, tür veya türlerin Türkçe ve Latince isimleriyle birlikte yakalanan erkek ve dişi sayıları ile toplanan yumurta miktarı ile ilgili bilgilere yer verilir.” şeklinde değiştirilmiştir

Aynı Yönetmeliğin 46 ncı maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “8/1/2005 tarihli ve 25694 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yerli ve Yabancı Avcıların Av Turizmi Kapsamında Avlanmalarına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik” ibaresi “14/4/2016 tarihli ve 29684 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Av Turizmi Kapsamında Avlanmalara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik” şeklinde değiştirilmiştir.

Aynı Yönetmeliğin 54 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi, aynı maddenin üçüncü, dördüncü, beşinci ve altıncı fıkraları. “a) Popülasyon büyüklüğünün aşırı artması nedeniyle yaşama ortamlarını tahrip edenler veya evcil ile yaban hayvanlara zarar verenler,”

“Yaban hayvanlarının zararlı olanları ile mücadele; ilgili kişi, kurum veya kuruluşların talebine istinaden, bu maddenin birinci fıkrasının (b) ve (c) bentleri ile ikinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde belirtilenler için Tarım ve Orman Bakanlığı İl veya İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğünden, birinci fıkrasının (f) bendi ile ikinci fıkrasının (e) bendinde belirtilenler için İçişleri Bakanlığı Mahalli teşkilatından, ikinci fıkrasının (d) ve (f) bentlerinde belirtilenler için ilgili kurum veya kuruluşun mahalli teşkilatından bir yetkili ile il müdürlüğü görevlilerince, yaban domuzu

zararlarında ise sadece Tarım ve Orman Bakanlığı İl veya İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğünce zarar sonrası ilk 72 saat içinde hazırlanacak rapor kapsamında, bu maddenin birinci fıkrasının (a), (d) ve (e) bentleri ile ikinci fıkrasının (c) bendinde belirtilenler için sadece il müdürlüğü görevlilerince, mahallinde inceleme yapılarak hazırlanacak rapor doğrultusunda, ulusal ve uluslararası mevzuat kapsamında Genel Müdürlük tarafından çıkarılacak usul ve esaslar çerçevesinde mücadele yapılır.

Öncelikle popülasyon büyüklüğünün normal seviyeye indirilmesi amacıyla; o türün artma nedenlerinin tespit edilip, türü kontrol altında tutan türlerin arttırılması için ortama müdahale edilir. Bu müdahalenin yeterli olmaması durumunda ise Genel Müdürlüğün belirlediği usul ve esaslara göre yakalama ve avlanma yapmak suretiyle mücadele edilir. Bu kapsamda yapılacak süreklilik veya bek avlarında avlanacak kişilerin avcılık belgesinin olması şarttır. İhtiyaç duyulması halinde yaban domuzu ile ilgili mücadele kapsamındaki avlanmalar men edilen avlanma usulleriyle ve/veya avlanma zamanı dışında ve/veya yemleme yapılmak suretiyle yapılabilir.

Av turizmi kapsamında avlananlar hariç, avlanan bu hayvanların etleri, derileri ve trofeleri avlayan avcılara ait değildir. Bu hayvanların etlerinin, derilerinin ve trofelerinin nasıl değerlendirileceği il müdürlüğü tarafından belirlenir. Tabiata ve türlere zararlı olan yaban hayvanları ile bu maddede kapsamında zararlı kabul edilen yaban hayvanlarının avlanması, avı yapacak kişilerin görevlendirilmesi ve bunların ücretlendirilmesi il müdürlüğünün teklifi ile Genel Müdürlük tarafından yapılır. Av turizmi kapsamında av organizasyonlarına izin verilen alanlarda zararlılar ile mücadele Av Turizmi Kapsamında Avlanmalara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik çerçevesinde yapılır.” şeklinde değiştirilmiştir.

Aynı Yönetmeliğin 58 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi “b) Arıcılık yapan üreticiler ise buldukları ilin Tarım ve Orman Bakanlığı İl veya İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğünden alacakları arıcılık yaptıklarına dair belgeye,” şeklinde değiştirilmiştir.

Aynı Yönetmeliğin ekinde yer alan Ek-1/A ve Ek-1/B ekindeki şekilde değiştirilmiştir.

- Yönetmeliğin Adı** : **Tarımsal Üretim Planlanması Hakkında Yönetmelik**
R.G. Tarih ve Sayısı : 13/ 9/ 2023 - 32308
Konusu : 18/4/2006 tarihli ve 5488 sayılı Tarım Kanununun 7 nci maddesine dayanılarak hazırlanan bu yönetmeliğin amacı, tarımsal üretimin planlamasına yönelik usul ve esasları düzenleyerek, bitkisel üretim, hayvansal üretim ve su ürünleri üretiminde tarım havzası veya işletme bazında üretimin planlanmasına esas iş ve işlemleri kapsar.
- Yönetmeliğin Adı** : **Sözleşmeli Üretim Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik**
R.G. Tarih ve Sayısı : 15/ 9/ 2023 - 32310
Konusu : 18/4/2006 tarihli ve 5488 sayılı Tarım Kanununun 13 üncü maddesine dayanılarak hazırlanan yönetmelik; tarımsal üretim sözleşmelerinde yer alan tarafların haklarının korunması ve sorumluluklarının belirlenmesi için sözleşmenin taraflarında aranacak vasıflar, sözleşmeye konu ürünün teslim ve teslimat koşulları, fiyat ve miktardaki değişim oranları, aynı ve nakdi avansın sınırları ve kapsamı ile tarımsal üretim sözleşmesine ilişkin diğer hükümleri kapsar.
- Yönetmeliğin Adı** : **Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortasında Tarife Uygulama Esasları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
R.G. Tarih ve Sayısı : 19/ 9/ 2023 - 32314
Konusu : 14/7/2007 tarihli ve 26582 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortasında Tarife Uygulama Esasları Hakkında Yönetmeliğin Ek- 4’ünün 1 inci maddesinin birinci fıkrasına birinci cümlesinden sonra gelmek üzere “Kurul, belirlenen süre içerisinde bu Yönetmelik kapsamında sigorta prim teklifi alamayan işletenlerin araçlarının grubuna bakılmaksızın Havuz kapsamına alınmasına ve bunlara uygulanacak azami prim tutarlarına karar vermeye yetkilidir.” cümlesi eklenmiştir.
- Yönetmeliğin Adı** : **Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkilerin Satışına ve Sunumuna İlişkin Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
R.G. Tarih ve Sayısı : 20/ 9/ 2023 - 32315
Konusu : 7/1/2011 tarihli ve 27808 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkilerin Satışına ve Su-

numuna İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 3 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun” ibaresi “Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 2- Aynı Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi yürürlükten kaldırılmış, (g) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“g) Kurum: Tarım ve Orman Bakanlığını,”

MADDE 3- Aynı Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinin ikinci cümlesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 4- Aynı Yönetmeliğin 9 uncu maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) Sağlık, eğitim ve öğretim, kültür ve spor hizmeti verilen yerlerde ve bunların yerleşkelerinde tütün mamullerinin satışı yapılamaz. Bu hizmetlerin verildiği yerlerin açık alanları ile bu hizmetin verildiği yapılar, yapıların eklentileri ve bahçeleri yerleşke sınırları içinde kabul edilir.”

MADDE 5- Aynı Yönetmeliğin 10 uncu maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(3) Aşağıda sayılan yerlerde faaliyet gösteren işyerlerinde alkollü içki satışı veya sunumu yapılamaz:

a) Öğrenci yurtlarında; münhasıran bu hizmet için kullanılan yapılarda, yapıların eklentileri ve bahçelerinde, yurt yerleşke sınırları içinde.

b) Sağlık hizmeti verilen yerlerde; münhasıran bu hizmet için kullanılan yapılarda, yapıların eklentileri ve bahçelerinde, bu kapsamda yerleşke içinde faaliyet gösteriyorlar ise yerleşke sınırları içinde.

c) Spor müsabakası yapılan stadyum ve kapalı spor salonlarında.

ç) Her türlü eğitim ve öğretim kurumlarında; münhasıran bu hizmet için kullanılan yapılarda, yapıların eklentileri ve bahçelerinde, bu kapsamda yerleşke içinde faaliyet gösteriyorlar ise yerleşke sınırları içinde.

d) Kahvehane, kıraathane, pastane, bezik ve briç salonları ile akaryakıt istasyonlarında.”

“(8) Açık alkollü içki satışı yapılan yerlerin içinde veya bu yerlerin tamamen bağımsız olmayan bölümlerinde faaliyette bulunmak üzere perakende satış belgesi başvurusunda bulunanlara, perakende satış faaliyetine ilişkin farklı bir işyeri açma ve çalışma ruhsatı bulunsa dahi, tütün mamulü ve/veya alkollü içki perakende satış belgesi düzenlenmez. Açık alkollü içki satış belgesini haiz konaklama tesislerinde, mesire yerlerinde ve kamp alanlarında faaliyet gösteren perakende satış yerlerinde bu hüküm uygulanmaz.”

MADDE 6- Aynı Yönetmeliğin 12 nci maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendine aşağıdaki alt bent eklenmiş, üçüncü fıkrasının (b) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı fıkraya aşağıdaki bent eklenmiştir.

“7) Elektronik tebligat adresinin yazılı beyanı”

“b) Satış belgesi düzenlenmesi talep edilen işletme merkezi için işyeri açma ve çalışma ruhsatı; şube için ise işyeri açma ve çalışma ruhsatı veya şubenin tescil edildiğine ilişkin ticaret sicili tasdiknamesi.”

“e) Tüzel kişiler için elektronik tebligat adresinin yazılı beyanı.”

MADDE 7- Aynı Yönetmeliğin 13 üncü maddesinin dördüncü fıkrası ve on dördüncü fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve on üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

“(4) Kamu kurum ve kuruluşları tarafından işletilen kantin ve sosyal tesis gibi yerler için yapılan belge başvurularında; başvuru sahibinin yetkili olduğunu gösterir belge ile başvurusu üzerine, başvuru formu ve satış belgesi bedelinin yatırıldığına dair dekont dışında başka belge aranmaz. Askeri kantinler ile jandarma, sahil güvenlik ve polis kantinleri hariç olmak üzere; bu yerlerin müstecirlerce işletilmesi halinde, satış belgesi başvurusunda gerçek ve tüzel kişiler için aranan belgelerin tamamı aranır. Askeri kantinler ile jandarma, sahil güvenlik ve polis kantinlerinin müstecirler tarafından işletilmesi halinde; işyeri açma ve çalışma ruhsatı yerine faaliyet gösterilecek askeri birliğin veya genel kolluk biriminin yetkili amiri tarafından düzenlenecek uygun görüş yazısının ve idare ile yapılan sözleşmenin ibraz edilmesi zorunludur.”

“a) Satış belgelerinin zayi olması halinde, önceden ibraz et-

miş oldukları belgeleri eklemeksizin yazılı başvuruda bulunmak suretiyle,”

MADDE 8- Aynı Yönetmeliğin 14 üncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) Satış belgelerinin alındığı veya süre uzatım işleminin yapıldığı tarihe bakılmaksızın, faaliyetine devam etmek isteyen satıcılar takip eden yılın Ocak ayı başından Mart ayı sonuna kadar süre uzatım işlemini yaptırmak zorundadır. Süre uzatım işlemi; işlemin yapıldığı tarihte geçerli olan süre uzatım işlem bedelinin, Kurumun ilan ettiği banka hesabına Kurum sicil numarası beyan edilerek yatırılması suretiyle yapılır.”

MADDE 9- Aynı Yönetmeliğin 15 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Kurul” ibaresi “Kurum” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 10- Aynı Yönetmeliğin 19 uncu maddesinin dokuzuncu fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı fıkranın sonuna “Ticaret unvanlarıyla firma bilgilerine, hiçbir logo ve kısaltma kullanılmaksızın, beyaz zemin üzerine siyah renkte ve ancak bu araçların yan yüzeylerinde ve bir yan yüzey alanının yüzde onunu aşmayacak oranda yer verilebilir.”

“Tütün ürünleri sektöründe faaliyet gösteren firmaların kullandıkları dağıtım araçları beyaz renkte olmak zorundadır.” cümlesi eklenmiştir.

- Yönetmeliğin Adı** : **Bireysel Emeklilik Sisteminde Kısmen Ödeme Hakkında Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 26/ 9/ 2023 - 32321
- Konusu** : 28/3/2001 tarihli ve 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanununun 6 ncı maddesine dayanılarak hazırlanan bu yönetmelik, bireysel emeklilik sistemindeki katılımcıların kısmen ödeme hakkını kullanmak üzere yapacakları başvuruyu, başvurunun değerlendirilmesini, kısmen ödeme alınabilecek halleri, kısmen ödeme ile ödenecek Devlet katkısının hesaplanmasını ve ödenmesini, uygulanacak yaptırımları, emeklilik gözetim merkezi ve emeklilik şirketlerinin kısmen ödeme sürecindeki görev ve sorumluluklarını ve kısmen ödemeyle ilgili diğer hususları kapsar.

- Yönetmeliğin Adı** : **Emiryolu Altyapı Erişim ve Kapasite Tahsis Yönetmeliği**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 28/ 9/ 2023 - 32323
- Konusu** : 24/4/2013 tarihli ve 6461 sayılı Türkiye Demiryolu Ulaştırmasının Serbestleştirilmesi Hakkında Kanuna, 26/9/2011 tarihli ve 655 sayılı Ulaştırma ve Altyapı Alanına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararnmenin 28 inci maddesi ile 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnnamesinin 477 nci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b), (c), (o) ve (ö) bentlerine dayanılarak hazırlanmıştır.
- Bu Yönetmeliğin amacı; serbest, adil, şeffaf ve sürdürülebilir bir rekabet ortamında ulusal demiryolu altyapı ağına erişimin sağlanması amacıyla demiryolu altyapı erişim ücretlerinin belirlenmesi ve demiryolu altyapı kapasitesinin tahsisi ile ilgili olarak uygulanacak usul ve esasları düzenlemektir.

TEBLİĞLER

- Tebliğin Adı** : **NESLİ TEHLİKE ALTINDA OLAN YABANI HAYVAN VE BİTKİ TÜRLERİNİN DIŞ TİCARETİNE İLİŞKİN TEBLİĞ (DIŞ TİCARET: 2011/1)'DE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR TEBLİĞ**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 1 Eylül 2023 – Sayı : 32296
- Konusu** : 27/2/2011 tarihli ve 27859 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Nesli Tehlike Altında Olan Yabani Hayvan ve Bitki Türlerinin Dış Ticaretine İlişkin Tebliğ (Dış Ticaret: 2011/1)'in EK-I-A, EK-I-B, EK-II-A, EK-II-B, EK-III-A ve EK-III-B sayılı listeleri ekteki şekilde değiştirilmiştir.
- Tebliğin Adı** : **KATMA DEĞER VERGİSİ GENEL UYGULAMA TEBLİĞİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR TEBLİĞ (SERİ NO: 47)**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 1 Eylül 2023 – Sayı : 32296
- Konusu** : 26/4/2014 tarihli ve 28983 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliğine (II/E-11.) bölümünden sonra gelmek üzere başlığı ile birlikte aşağıdaki bölüm eklenmiştir.
- “12. Afetzedelere Bağışlanacak Konutların İnşasına İlişkin İstisna**

7456 sayılı Kanunun 9 uncu maddesi ile 3065 sayılı Kanuna eklenen geçici 44 üncü maddede,

“6/2/2023 tarihinde meydana gelen depremler nedeniyle genel hayata etkili afet bölgesi olarak kabul edilen yerlerde, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı ile imzalanan protokol kapsamında afetzedelere bağışlanacak konutların inşası dolayısıyla kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına yapılan teslim ve hizmetler, 31/12/2024 tarihine kadar katma değer vergisinden müstesnadır.

Bu kapsamda yapılan teslim ve hizmetler nedeniyle yüklenilen vergiler, vergiye tabi işlemler üzerinden hesaplanan vergiden indirilir. İndirim yoluyla telafi edilemeyen vergiler bu Kanunun 32 nci maddesi hükmü uyarınca istisna kapsamında işlem yapan mükellefin talebi üzerine iade edilir.

Birinci fıkrada yer alan süreyi bir yıla kadar uzatmaya Cumhurbaşkanı; istisna kapsamına girecek teslim ve hizmetleri tanımlamaya, istisna ve iadeye ilişkin usul ve esasları belirlemeye Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkilidir.” hükmü yer almaktadır.

Bu istisna uygulamasına ilişkin usul ve esaslar aşağıda belirlenmiştir.

12.1. İstisnanın Kapsamı

12.1.1. İstisna Kapsamına Giren İşlemler

İstisna kapsamına; 6/2/2023 tarihinde meydana gelen depremler nedeniyle genel hayata etkili afet bölgesi olarak kabul edilen yerlerde, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) ile imzalanan protokol kapsamında afetzedelere bağışlanacak konutların inşası dolayısıyla kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına yapılan teslim ve hizmetler girmektedir.

Konut niteliğinde olmayan yapıların (işyeri, fabrika, alışveriş merkezi, cami, park, okul, hastane, sosyal tesis gibi) inşası ile mevcut konutların tadil, bakım ve onarımına ilişkin mal ve hizmet alımları istisna kapsamına girmez.

İstisnadan faydalanılabilmesi için kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının AFAD ile bağış protokolü imzalaması şarttır.

İstisna, konutun inşasına yönelik mal ve hizmet alımlarını kapsamakta olup, bir arada bulunan konutların yapımına ilişkin altyapı işleri, site içi yollar, istinat duvarı, perde duvarı, çevre duvarı ve benzerlerine ilişkin mal ve hizmet-

ler istisna kapsamında değerlendirilir. Çocuk parkı, bahçe düzenlemesi, havuz, pergole, kamelya, spor alanı ve benzerlerinin yapımına ilişkin mal ve hizmet alımları istisna kapsamında değerlendirilmez.

Ayrıca konutların mütemmimi niteliğindeki mutfak dolabı, konut sahibi kişilerce sökülüp taşınamayacak olan banyo dolabı ve vestiyer, panel radyatör, kombi, duşakabin, küvet ve benzerleri istisna kapsamındadır. Mobilya, beyaz eşya, perde, avize, televizyon ve benzeri eşyalar istisna kapsamında değerlendirilmez.

AFAD'a nakdi olarak yapılan bağışlar kullanılarak AFAD tarafından yaptırılan konutlara ilişkin mal ve hizmet alımlarında bu madde kapsamında istisna uygulanması mümkün değildir.

Öte yandan, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının bu istisna kapsamında inşa ettikleri konutların AFAD'a bedelsiz teslimi 3065 sayılı Kanununun 17/2-b maddesi kapsamında KDV'den istisnadır.

İstisna, AFAD ile imzalanan protokol kapsamında afetzedelere bağışlanacak konutların inşası dolayısıyla kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına 31/12/2024 tarihine kadar yapılan teslim ve hizmetlere uygulanacak olup, inşa edilen konutların 31/12/2024 tarihinden sonra bağışlanması istisna uygulamasını etkilemez.

12.1.2. İstisnadan Yararlanacak Alıcılar

Söz konusu istisnadan, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, KDV mükellefi olup olmadığına bakılmaksızın faydalanır.

12.2. İstisnanın Uygulanması

6/2/2023 tarihinde meydana gelen depremler nedeniyle genel hayata etkili afet bölgesi olarak kabul edilen yerlerde, afetzedelere bağışlanacak konutların inşasına ilişkin olarak AFAD ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları arasında protokol düzenlenir. Söz konusu protokolda, bağışlanmak üzere inşa edilecek konutların sayısı ve mahiyeti, teknik özellikleri, nerede inşa edileceği ve benzeri bilgilere yer verilir.

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, bağışlayacakları konutlara ilişkin uygulama projesini hazırlar ve proje kapsamında alınacak mal ve hizmet listesini AFAD'ın onayına sunarlar.

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, AFAD

tarafından onaylanmış olan mal ve hizmetlere ilişkin listeyi elektronik ortamda sisteme girdikten sonra AFAD'la imzalanmış protokolün bir örneğiyle birlikte, KDV mükellefiyeti bulunuyorsa bağlı buldukları vergi dairesine, KDV mükellefiyeti bulunmuyorsa inşa edilecek konutların bulunduğu yer Vergi Dairesi Başkanlığına/Defterdarlığa istisna belgesi almak için başvuruda bulunurlar.

Vergi Dairesi/Vergi Dairesi Başkanlığı/Defterdarlık, talebin öngörülen şartları sağlayıp sağlamadığını değerlendirir ve (EK:32)'de yer alan belgeyi düzenleyerek kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına verir ve bir örneğini AFAD'a gönderir.

Alınan istisna belgesinin bir örneği mal ve hizmetin alımı sırasında kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları tarafından satıcılara verilir ve istisna kapsamında işlem yapılması talep edilir. Bu belge satıcılar tarafından 213 sayılı Kanunun muhafaza ve ibraz hükümlerine uygun olarak saklanır.

İstisna belgesinin ekinde, istisnalı olarak alınacak mal ve hizmet miktarı ve tutarı yer alır.

Satıcılar, yaptıkları mal teslimi ve hizmet ifalarına ilişkin faturada, Tebliğin bu bölümündeki açıklamaları da göz önünde bulundurmak suretiyle KDV hesaplamazlar.

Söz konusu istisna belgesi kapsamında teslim veya hizmette bulunan satıcı, istisna belgesinin ilgili mal veya hizmete ilişkin bölümünü fatura tarihi, numarası, mal veya hizmet miktarı ve tutarını belirtmek suretiyle onaylar ve bir örneğini alır. Mal teslimi ve hizmet ifası gerçekleştiğinde kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve satıcı alım/satım bilgilerini projeye uygun olarak sisteme girerler.

Satıcı mükellefin iade talebi, bu istisna belgesi esas alınmak suretiyle, iade için gerekli diğer belgeler de aranarak sonuçlandırılır.

Projenin sonradan revize edilmesi, güncellenmesi veya ek proje düzenlenmesi halinde proje kapsamındaki mal ve hizmetlere ilişkin liste de elektronik ortamda revize edilir. Revize sonrası istisna kapsamına giren alışların istisna kapsamında alınabilmesi için istisna belgesinin revize edilmesi gerekir.

İstisna belgesi, Kanunda belirtilen süreyi aşmamak kaydıyla projede öngörülen süreyle sınırlı olarak verilir. Sürelerin revize edilmesi durumunda, istisna belgesindeki süreler de revize edilir.

Tek satıcıdan alınan proje maliyetinin binde 5'ine kadar olan birden fazla mal ve hizmete ilişkin harcamalar listeye tek satır olarak girilebilir. Birden fazla binde 5'lik toplu satır yazılabilir.

Bu şekilde toplu yazılacak satırlarda yer alan tutarların toplamının proje maliyetinin yüzde 10'unu aşmaması gerekir. Bu durumda da mal ve hizmetin cinsi, miktarı, tutarı gibi hususlar, bu kapsamdaki alışları anlaşılır bir şekilde açıklayacak detayda yazılır. Bu alımlara ilişkin fatura tarih ve numarasının listede yer alması gerektiği tabiidir.

İstisna kapsamındaki malların ithalat yoluyla temin edilmesi halinde söz konusu belge, ilgili gümrük idaresine ibraz edilir. İstisna belgesindeki istisna kapsamında ithal edilen mala ilişkin bölüm doldurulduktan sonra ilgili gümrük idaresi tarafından bu bölüm de onaylanır.

Projenin tamamlanarak konutların teslim edildiği veya protokole göre inşa edilmesi öngörülen konutların tamamlanmadığı ya da protokole uygun olarak yapılmadığı, AFAD tarafından istisna belgesini düzenleyen Vergi Dairesine/Vergi Dairesi Başkanlığına/Defterdarlığa bildirilir. İstisna kapsamında mal ve hizmet alanlar, istisna belgesinin bittiği tarih itibarıyla istisna belgesini kapatılmak zorundadır. Belgeyi veren Vergi Dairesi veya Vergi Dairesi Başkanlığı/Defterdarlık istisna belgesinde yer alan mal ve hizmet bölümlerinin satıcılar tarafından doldurulup doldurulmadığını ve faturalarla uyumunu kontrol eder ve AFAD'ın yapacağı bildirimine göre istisna belgesini kapatır. Ayrıca, istisna kapsamında teslimde bulunan veya hizmet ifa eden mükelleflerin mal ve hizmet alımları genel hükümlere göre KDV'ye tabidir.

12.3. İstisnanın Beyanı

Bu istisna kapsamında mal teslim eden ve hizmet ifa edenler, bu işlemlerini teslim ve hizmetin yapıldığı vergilendirme dönemine ait KDV beyannamesinin "İstisnalar-Diğer İade Hakkı Doğuran İşlemler" kulakçığının, "Tam İstisna Kapsamına Giren İşlemler" tablosunda, 341 kod numaralı "Afetzedelere Bağışlanacak Konutların İnşasına İlişkin İstisna" satırı aracılığıyla beyan ederler.

Bu satırın "Teslim ve Hizmet Tutarı" sütununa istisnaya konu teslim ve hizmetlerin KDV hariç tutarı, "Yüklenilen KDV" sütununa bu teslim ve hizmetlere ilişkin alış ve giderlere ait belgelerde gösterilen toplam KDV tutarı yazılır.

İade talep etmek istemeyen mükellefler, “Yüklenilen KDV” sütununa “0” yazmalıdır.

12.4. İade

Bu istisna kapsamındaki teslim ve hizmetlerden kaynaklanan iade taleplerinde aşağıdaki belgeler aranır:

- Standart iade talep dilekçesi
- İstisnanın beyan edildiği döneme ilişkin indirilecek KDV listesi
- İade hakkı doğuran işleme ait yüklenilen KDV listesi
- İadesi talep edilen KDV hesaplama tablosu
- Satış faturaları listesi
- İstisna belgesinin örneği ile proje kapsamında istisna uygulanarak alınan mal ve hizmet listesi

12.4.1. Mahsuben İade

Bu işlemlerden kaynaklanan mahsuben iade talepleri yukarıdaki belgelerin ibraz edilmiş olması halinde miktarına bakılmaksızın vergi inceleme raporu, YMM raporu ve teminat aranmadan yerine getirilir.

12.4.2. Nakden İade

Bu işlemlerden kaynaklanan ve 10.000 TL'yi aşmayan nakden iade talepleri vergi inceleme raporu, YMM raporu ve teminat aranmadan yerine getirilir. İade talebinin 10.000 TL'yi aşması halinde aşan kısmın iadesi, vergi inceleme raporu veya YMM raporuna göre yerine getirilir.

Teminat verilmesi halinde iade talebi yerine getirilir ve teminat, vergi inceleme raporu veya YMM raporu sonucuna göre çözülür.

12.5. Müteselsil Sorumluluk

İstisnadan yararlanmak isteyen kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, istisna belgesinin imza ve kaşe tatbik edilmiş bir suretini mal teslimi ve hizmet ifasında bulunan satıcıya vermeleri gerekmektedir. Bu yazı olmadan istisna uygulanması halinde, ziyaa uğratılan vergi, ceza, zam ve faizlerden teslim veya hizmeti yapan mükellefler ile birlikte teslim veya hizmet yapılan alıcı da müteselsilen sorumludur.

Kendisine teslim veya hizmetin istisna kapsamına girdiğini gösteren belge verilen satıcı mükelleflerce, başka bir şart aramaksızın istisna kapsamında işlem yapılır.

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının istisna için ilgili düzenlemelerde belirtilen şartları baştan taşımadığı ya da şartların daha sonra ihlal edildiğinin tespiti, pro-

tokole göre teslim edilmesi gereken konutların tamamlanmadığının ya da protokole uygun olarak yapılmadığının tespiti durumlarında, ziyaa uğratılan vergi ile buna bağlı ceza, faiz ve zamlar, kendisine istisna kapsamında teslim veya hizmet yapılan kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından aranır.”

MADDE 2- Aynı Tebliğin;

a) (II/F-4.16.) bölümünün birinci paragrafından önce gelmek üzere aşağıdaki paragraflar eklenmiş, mevcut birinci paragrafında yer alan “(17/4-r) maddesi” ibaresinden sonra gelmek üzere “ile geçici 43 üncü maddesi” ibaresi, “iştirak hisseleri ile” ibaresinden sonra gelmek üzere “15/7/2023 tarihinden önce kurumların aktifinde kayıtlı bulunan” ibaresi, “aktiflerinde bulundurdıkları” ibaresinden sonra gelmek üzere “söz konusu” ibaresi eklenmiş, mevcut ikinci paragrafında yer alan “devredilen taşınmaz ve iştirak hisselerinin” ibaresi “devredilen iştirak hisseleri ile 15/7/2023 tarihinden önce kurumların aktifinde kayıtlı bulunan taşınmazların” olarak, “bu taşınmaz ve iştirak hisselerinin” ibaresi “iştirak hisseleri ile bu taşınmazların” olarak değiştirilmiştir.

“15/7/2023 tarihli ve 32249 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 7456 sayılı Kanunun 7 nci maddesi ile 3065 sayılı Kanunun (17/4-r) maddesinde yapılan değişiklikle kurumların aktifinde en az iki tam yıl süreyle bulunan taşınmazların satışı suretiyle gerçekleşen devir ve teslimlerde KDV istisnası uygulaması kaldırılmıştır.

Öte yandan, 3065 sayılı Kanuna 7456 sayılı Kanunla eklenen geçici 43 üncü madde uyarınca, 15/7/2023 tarihinden önce kurumların aktifinde kayıtlı bulunan taşınmazların 15/7/2023 tarihinden itibaren kurumlar tarafından satışı suretiyle gerçekleşen devir ve teslimlerde 3065 sayılı Kanunun (17/4-r) maddesinde 7456 sayılı Kanunla yapılan değişiklik öncesi KDV istisnası uygulamasına devam edilecektir.”

b) (II/F) bölümünde yer alan “**4.16.1. Taşınmaz Satışlarında İstisna Uygulaması**” başlığından sonra gelmek üzere aşağıdaki başlık ve başlıktan sonra devam etmek üzere aşağıdaki paragraflar eklenmiş, bu bölümden sonra gelmek üzere başlığıyla birlikte aşağıdaki bölüm eklenmiştir. “**4.16.1.1. 15/7/2023 Tarihinden Önce Kurumların Aktifinde Yer Alan Taşınmazların Satışında İstisna Uygulaması**

3065 sayılı Kanuna 15/7/2023 tarihli ve 32249 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 7456 sayılı Kanunla eklenen geçici 43 üncü maddede,
“Bu maddenin yürürlük tarihinden önce kurumların aktifinde yer alan taşınmazlar için bu maddeyi ihdas eden Kanunla, bu Kanunun 17 nci maddesinin (4) numaralı fıkrasının (r) bendinde yapılan değişiklik öncesi hükümler uygulanır.”

hükmü yer almaktadır.

Bu kapsamda, 15/7/2023 tarihinden önce kurumların aktifinde yer alan taşınmazların 15/7/2023 tarihinden itibaren kurumlar tarafından satışı suretiyle gerçekleşen devir ve teslimlerde KDV istisnası uygulamasına devam edilecektir.”

4.16.1.2. 15/7/2023 Tarihinden İtibaren Kurumların Aktifine Kaydedilen Taşınmazların Satışı

15/7/2023 tarihli ve 32249 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 7456 sayılı Kanunun 7 nci maddesi ile 3065 sayılı Kanunun (17/4-r) maddesinde yapılan değişiklikle kurumların aktifinde kayıtlı bulunan taşınmazların satışı suretiyle gerçekleşen devir ve teslimlerde KDV istisnası uygulaması 15/7/2023 tarihi itibarıyla kaldırılmış olup, bu tarihten itibaren kurumların aktifine kaydedilen taşınmazların satışı suretiyle gerçekleşen devir ve teslimler genel hükümler çerçevesinde KDV'ye tabi olacaktır.”

MADDE 3- Aynı Tebliğin (III/B-2.2.) bölümünün ikinci paragrafı yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 4- Aynı Tebliğe (VI/Ç-3.) bölümünden sonra gelmek üzere başlığı ile birlikte aşağıdaki bölüm eklenmiştir.

4. Proje Uygulaması Getirilen İstisnalara İlişkin KDV Genel Uygulama Tebliğinin Yürürlüğünden Önce Başlanılmış ve Halen Devam Eden İşler

Proje uygulaması getirilen işlem türlerine ilişkin olarak KDV Genel Uygulama Tebliğinin yürürlüğünden önce istisna belgesi alınmış olması halinde proje uygulaması zorunluluğu olmaksızın işlem tesisine imkan tanınmak suretiyle uygulamaya yön verilmiştir.

Yapılan değerlendirme neticesinde;

- Sistemsel altyapının tamamlanması,
- Tebliğin yürürlüğünden önce istisna belgesi almak suretiyle proje uygulaması dışında işlem yapan mükellef sayısının fazla olmaması,
- Proje uygulaması kapsamında KDV'den istisnalı olarak

işlem yapan mükellefler ile Tebliğin yürürlük tarihinden önce istisnanın verginin önce uygulanıp sonra iade edilmesi şeklinde yürütülen işlem türlerine ilişkin olarak KDV ödemek suretiyle faaliyette bulunan mükellefler aleyhine eşitsizlik ve finansman yükü oluşması,

-Tebliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren proje uygulamasına geçiş için yeterli zaman geçmesi,

hususları dikkate alındığında, uygulama birliğinin sağlanabilmesini teminen KDV Genel Uygulama Tebliği ile proje uygulaması getirilen ancak, Tebliğin yürürlüğünden önce istisna belgesi almak suretiyle veya verginin önce uygulanıp sonra iade edilmesi şeklinde yürütülen proje uygulaması dışında işlem yapanların da 1/1/2024 tarihinden itibaren proje uygulaması kapsamında bu Tebliğe göre istisna belgesi almaları uygun görülmüştür.”

MADDE 5- Aynı Tebliğe ekte yer alan (EK: 32) eklenmiştir

Tebliğin Adı

: YAPI SAHİPLERİ İLE YAPI DENETİMİ HİZMET SÖZLEŞMESİ İMZALAYACAK YAPI DENETİM KURULUŞLARININ ELEKTRONİK ORTAMDA BELİRLENMESİNE İLİŞKİN USUL VE ESASLARA DAİR TEBLİĞDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR TEBLİĞ

R.G. Tarih ve Sayısı

: 8 Eylül 2023 – Sayı : 32303

Konusu

: 29/12/2018 tarihli ve 30640 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yapı Sahipleri ile Yapı Denetimi Hizmet Sözleşmesi İmzalayacak Yapı Denetim Kuruluşlarının Elektronik Ortamda Belirlenmesine İlişkin Usul ve Esaslara Dair Tebliğin 7 nci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “15 gün” ibareleri “11 iş günü” olarak, “20 gün” ibareleri “15 iş günü” olarak değiştirilmiş ve aynı maddenin dokuzuncu fıkrasının (a) ve (b) bentleri yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 2- Aynı Tebliğin 8 inci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “10 gün” ibareleri “8 iş günü” olarak, “15 gün” ibareleri “11 iş günü” olarak, “10 uncu gün” ibaresi “8 inci iş günü” olarak ve “15 inci gün” ibaresi “11 inci iş günü” olarak değiştirilmiş ve aynı maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(14) İstanbul İli, yapı denetim kuruluşlarının görevlendirilmeleri bakımından Adalar, Ataşehir, Çekmeköy, Kartal, Maltepe, Pendik, Sancaktepe, Sultanbeyli, Şile ve Tuzla ilçelerinden oluşan 1 inci bölge, Beşiktaş, Beykoz, Beyoğlu, Eyüpsultan, Kadıköy, Kağıthane, Sarıyer, Şişli, Ümraniye

ve Üsküdar ilçelerinden oluşan 2 nci bölge, Arnavutköy, Bağcılar, Bahçelievler, Bakırköy, Başakşehir, Bayrampaşa, Esenler, Fatih, Gaziosmanpaşa, Güngören, Küçükçekmece, Sultangazi ve Zeytinburnu ilçelerinden oluşan 3 üncü bölge ve Avcılar, Beylikdüzü, Büyükçekmece, Çatalca, Esenyurt ve Silivri ilçelerinden oluşan 4 üncü bölge olmak üzere dört bölge olarak değerlendirilir. Kuruluş merkezinin bulunduğu bölge dışındaki bölgelerde görev almak istemeyen ve Bakanlığa dilekçe ile başvuran yapı denetim kuruluşlarına yedinci ve sekizinci fıkralardaki durumlar hariç diğer bölge veya bölgelerden görevlendirme yapılmaz. Başvurular, Bakanlıkça en geç 7 iş günü içerisinde sonuçlandırılır.' şeklinde düzenlenmiştir.

Tebliğin Adı : **TÜRK AKREDİTASYON KURUMUNCA UYGULANACAK AKREDİTASYON KULLANIM ÜCRETİ/PAYINA DAİR TEBLİĞ (TÜRKAK: 2023/1)**

R.G. Tarih ve Sayısı : 9 Eylül 2023 – Sayı : 32304

Konusu : Bu Tebliğin amacı, Türk Akreditasyon Kurumu tarafından akredite edilen kuruluşların 2023 yılı için ödeyecekleri akreditasyon kullanım ücreti veya paylarını belirlemek ve bunların ödenmesine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Dayanak

MADDE 2- (1) Bu Tebliğ, 4 sayılı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 638 inci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Akreditasyon kullanım ücret payları ve bildirim

MADDE 3- (1) Türk Akreditasyon Kurumu tarafından akredite edilen kuruluşlar, akredite oldukları kapsamlarda yürüttükleri faaliyetleri dolayısıyla, 2023 yılı içinde elde ettikleri brüt gelirlerden (akredite kuruluşların Devlete ödediği vergi ve kesinti dâhil) 4 üncü maddede belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde akreditasyon kullanım ücretini/payını Türk Akreditasyon Kurumuna beyan etmekle ve ödemekle yükümlüdür.

(2) Yurt içinde faaliyet gösteren akredite kuruluşların tamamı, 2023 yılında akreditasyon kapsamında elde ettikleri brüt gelirlerini hesaplayıp, usul ve esasları Türk Akreditasyon Kurumu tarafından yıl sonunda, www.turkak.org.tr adresinde yayınlanan duyuruya uygun şekilde, 2024 yılı Mart ayı sonuna kadar Türk Akreditasyon Kurumuna bildirir.

(3) Yurt içinde faaliyet gösteren kuruluşların söz konusu bildirimlerini ispat eden mali belgeleri, 1/6/1989 tarihli ve 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununa göre serbest muhasebeci mali müşavirler veya yeminli mali müşavirler ya da 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun 61 inci maddesinde sayılan genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin muhasebe hizmetlerini yürüten muhasebe yetkilileri tarafından imzalanıp onaylanır. İmzalı onaylı örnekler e-türkak kurumsal hizmet portalına yüklenir ve ihtiyaç duyulması halinde TÜRKAĞ'a gönderilmek üzere saklanır.

Akreditasyon kullanım ücreti/payı hesaplanması ve ödenmesi

MADDE 4- (1) Yurt içinde faaliyet gösteren akredite kuruluşlardan;

a) Akredite oldukları kapsamlarda yürüttükleri faaliyetler dolayısıyla 2023 yılında elde ettikleri brüt gelirleri toplamı üçyüz bin (300.000) Türk Lirası ve altında olanlar ile akreditasyon kapsamındaki faaliyetlerden herhangi bir gelir elde etmeyenler, gelirleri ile ilgili beyanda bulunur ancak akreditasyon kullanım ücreti/payı ödemez.

b) Akredite oldukları kapsamlarda yürüttükleri faaliyetler dolayısıyla 2023 yılı içinde elde ettikleri brüt gelirlerinin toplamı üçyüz bin (300.000) Türk Lirasının üzerinde olanlar, brüt gelirlerinin toplamı üzerinden binde altı (%0,6) oranında hesaplanacak ücreti/payı, izleyen yılın Mart ayı sonuna kadar Türk Akreditasyon Kurumunun bildireceği banka hesap numaralarına öder.

(2) Yurt dışında faaliyet gösteren akredite kuruluşlar ise akreditasyon kullanımı ile ilgili herhangi bir bildirimde bulunmaz ve kullanım ücreti/payı ödemez.

(3) Yurt içinde faaliyet gösteren kuruluşların kullanım ücreti/payı ile ilgili bildirim yapmaması ya da hesaplanan ücret ve payı süresi içerisinde Türk Akreditasyon Kurumu hesaplarına yatırmaması halinde, kuruluş hakkında hem yasal takip işlemi hem de akreditasyonun askıya alınması işlemi başlatılır.

Tebliğin Adı : KULLANILMIŞ VEYA YENİLEŞTİRİLMİŞ EŞYA İT-HALATINA İLİŞKİN TEBLİĞ (İTHALAT: 2023/9)'DE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR TEBLİĞ

R.G. Tarih ve Sayısı : 13 Eylül 2023 – Sayı : 32308

Konusu : 31/12/2022 tarihli ve 32060 üçüncü mükerrer sayılı Resmî Gazete'deyayımlanan Kullanılmış veya Yenileştirilmiş Eşya İthalatına İlişkin Tebliğ (İthalat: 2023/9)'in geçici 2 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "15/9/2023" ibaresi "31/12/2023" olarak değiştirilmiştir.

Tebliğin Adı : ZORUNLU KARŞILIKLAR HAKKINDA TEBLİĞ (SAYI: 2013/15)'DE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR TEBLİĞ (SAYI: 2023/24)

R.G. Tarih ve Sayısı : 14 Eylül 2023 – Sayı : 32309

Konusu : 25/12/2013 tarihli ve 28862 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğ (Sayı: 2013/15)'in 6 ncı maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"(1) Zorunlu karşılık oranları Türk lirası yükümlülükler için aşağıdaki gibidir:

<i>Mevduat/katılım fonu (yurt dışı bankalar mevduatı/katılım fonu hariç)</i>	
a) Vadesiz, ihbarlı, 1 aya kadar ve 3 aya kadar (3 ay dâhil) vadeli	%8
b) 6 aya kadar (6 ay dâhil) vadeli	%0
c) 1 yıla kadar vadeli	%0
ç) 1 yıl ve 1 yıldan uzun vadeli	%0
d) 6 aya kadar (6 ay dâhil) vadeli Merkez Bankasınca kur/fiyat koruma desteği sağlanan hesaplar	%25
e) 1 yıla kadar vadeli ve 1 yıl ve daha uzun vadeli Merkez Bankasınca kur/fiyat koruma desteği sağlanan hesaplar	%5
<i>Müstakrizlerin fonları</i>	%0
<i>Diğer yükümlülükler (yurt dışı bankalar mevduatı/katılım fonu dâhil)</i>	
a) 1 yıla kadar (1 yıl dâhil) vadeli	%8
b) 3 yıla kadar (3 yıl dâhil) vadeli	%5,5
c) 3 yıldan uzun vadeli	%3
ç) Kalkınma ve yatırım bankalarının 1 yıldan uzun vadeli ihraç edilen menkul kıymetler	%0

Tebliğin Adı : BİLGİ SUİSTİMALİ VE PİYASA DOLANDIRICILIĞI İNCELEMELERİNDE UYGULANACAK TEDBİRLER TEBLİĞİ (V-101.1)'NDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR TEBLİĞ (V-101.1.a)

R.G. Tarih ve Sayısı : 19 Eylül 2023 – Sayı : 32314

Konusu : 21/1/2014 tarihli ve 28889 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Bilgi Suistimali ve Piyasa Dolandırıcılığı İncelemelerinde Uygulanacak Tedbirler Tebliği (V-101.1)'nin 14 üncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) Yasaklı statüdeki sermaye piyasası araçları, 15 inci maddede ve 16 ncı maddenin beşinci fıkrasında belirtilen istisnalar dışında işlem yapma yasağı süresince hiçbir gerekçeyle borsalarda satılamaz.”

MADDE 2- Aynı Tebliğin 16 ncı maddesine aşağıdaki fıkraya eklenmiştir.

“(5) Haklarında işlem yapma yasağı kararı alınmış kişilerin Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasasındaki mevcut açık pozisyonlara ilişkin takas ve/veya teminat tamamlama yükümlülüklerinin yatırım kuruluşlarınca yerine getirilmesi durumunda, yatırım kuruluşları kendilerine söz konusu takas ve/veya teminat tamamlama yükümlülüğünü yerine getirmemesi sebebiyle borçlu olan müşterileri ile yatırım hizmet ve faaliyetleri bağlamında akdedilen sözleşmelerde hüküm bulunması kaydıyla kendi nezdinde yer alan hesaplardaki borçlu müşterilerine ait sermaye piyasası araçlarını Borsada veya ilgili aracın Borsada işlem görmemesi halinde Borsa dışında satarak veya virmanlayarak alacaklarını tahsil edebilirler. Bu fıkra uyarınca yapılacak satışlarda yatırım kuruluşları tarafından, ekte yer alan taahhütname (Ek-2), yatırım kuruluşu imza sirküleri ve taahhütnamede verilen bildirimleri destekleyici belge ve kayıtlar MKK'ya gönderilir. Bu fıkra kapsamında gerçekleştirilecek işlemler bakımından 15 inci maddenin üçüncü fıkrasının birinci cümlesi, dördüncü, altıncı ve yedinci fıkraları kıyasen uygulanır, yapılacak satış işlemleri kapsamında gerekli kıymet tanım değişikliklerini yapmaya, hesaplar arası aktarım işlemlerine onay vermeye MKK yetkilidir. Bu fıkra kapsamında yapılacak satış ve/veya virman işlemlerine ilişkin yatırım kuruluşları ile müşterileri arasındaki uyumsuzluklar genel hükümlere tabidir.”

MADDE 3- Aynı Tebliğe aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“Başvuruların sonuçlandırılması

GEÇİCİ MADDE 1- (1) 16 ncı maddenin beşinci fıkrası, haklarında işlem yapma yasağı kararı alınmış kişilerin işlem yapma yasağı uygulanmadan önce Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasasında gerçekleştirdikleri işlemlere ilişkin takas ve/veya teminat tamamlama yükümlülükleri, mezkur fıkranın yürürlüğe girdiği tarihten önce doğmuş ve bu yükümlülüklerin yatırım kuruluşlarınca yerine getirilmiş olduğu hallere de uygulanır.”

- Tebliğin Adı** : ÇEVRENİN KORUNMASI YÖNÜNDEN KONTROL ALTINDA TUTULAN KATI YAKITLARIN İTHALAT DENETİMİ TEBLİĞİ (ÜRÜN GÜVENLİĞİ VE DENETİMİ: 2023/7)'NDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR TEBLİĞ (ÜRÜN GÜVENLİĞİ VE DENETİMİ: 2023/31)
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 20 Eylül 2023 – Sayı : 32315
- Konusu** : 31/12/2022 tarihli ve 32060 dördüncü mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Katı Yakıtların İthalat Denetimi Tebliği (Ürün Güvenliği ve Denetimi: 2023/7)'nin 8 inci maddesinin dördüncü ve beşinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.
- “(4) Ek-1'deki listede yer alan eşyanın; savunma sanayinde, ısıl işlem gerçekleşmeyen üretimde girdi olarak filtreyonda ya da laboratuvarlarda araştırma ve analizlerde kullanılmak amacıyla Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca uygun görülecek miktar ve özelliklerde ithalatında, her ithalat işleminden önce her bir madde için Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca Çevre İthalat ve İhracat İzinleri Uygulaması üzerinden muafiyet başvurusunda bulunulur. Başvurunun uygun bulunması halinde Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca İthal Katı Yakıt Uygunluk Belgesi yerine Muafiyet Yazısı verilir ve keyfiyet ithalatçı veya temsilcisine bildirilir.
- (5) Dördüncü fıkradaki muafiyetten yararlanmak isteyen ithalatçıların Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Katı Yakıt İthalatçısı Kayıt Belgesi alması zorunludur. Ancak belirtilen eşyanın yıllık 1 tonu aşmıyacak miktarda ithalatında Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Katı Yakıt İthalatçısı Kayıt Belgesi aranmaz.” şeklinde değiştirilmiştir.

SORU - CEVAP

Soru:

Merhabalar

Belediyemizde işçi norm kadro kütüğünde usta, ustabaşı, yağcı, operatör, temizlik işçisi, işçi ve şoför ünvanları bulunmaktadır. Belediyemizde kadrolu sürekli işçi alımı yaparken Mühendis, Avukat veya Büro İşçisi adı altında sürekli işçi alımı yapabilir miyiz? Personel alımı yaparken ilana örneğin İnşaat Mühendisi olarak çıkabilir miyiz? Personel işe girişi yaparken de norm kadroda yazıldığı gibi İşçi olarak mı yoksa İnşaat Mühendisi olarak mı işe girişi yapılmalıdır?

Saygılarımla

Fırat TAŞKESENLİOĞLU

Aziziye Bld

Cevap:

Sayın Fırat Taşkesenlioğlu,

Sürekli işçi, kamu kurum ve kuruluşlarında belirsiz süreli iş sözleşmesine göre çalıştırılan işçiyi ifade eder şeklinde tanımlanmıştır.

Bu kapsamda, belediyelerde norm kadro işçi kütüğünde yer alan unvanlar kapsamında; ustabaşı, usta, işçi, aşçı, operatör, yağcı, şoför ve temizlik işçisi kadrolarında işçi personel çalıştırılmaktadır. Bu kadrolara ilk-orta öğretim mezunları ile yüksek öğretim mezunları (ön lisans - lisans mezunları) olmak üzere iki tür öğretim alanında aranan kriterlere uygun olanlar arasından sınav yöntemi ile sürekli işçi kadrolarına personel alınmaktadır.

Bu kadrolara alınacak personelden ilk-orta öğretim mezunları için kur'a, yüksek öğretim mezunları için KPSS puan türü aranmaktadır. Bu işçi kadrolarına alınacaklar için bulunduğu iş kurumu il veya ilçe müdürlüğüne kayıtlı olması gerekmektedir. Ayrıca, kariyer meslek işçi talepleri ulusal düzeyde verilir. Diğer işçi taleplerinin hangi düzeyde karşılanacağı kamu kurum ve kuruluşlarınca belirlenir.

Bu bağlamda, iş alımı ilanlarında yukarıda belirtilen kadro unvanlarına alınacaklarda aranacak nitelikler beirlenirken bu kadroların gerektirdiği öğrenim düzeyi, bilgi, belge ve sertifikalar sahip olma şartları aranır. Anayasa'nın 70 inci maddesinde belirtildiği üzere. hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir

ayırım gözetilemeyeceği belirtilmekle birlikte, bu kadrolar için mühendis, mimar, avukat gibi kariyer meslek eğitimi aranması doğru değildir. Ayrıca, belirtilse dahi bu kişilerin yapılan sınavı kazanıp atanmaları durumunda mühendis, mimar, avukat olarak değil, belirtilen unvanlarda işçi statüsünde çalıştırılabilirler. Başka bir deyişle, bu kişilerin işe girişi yapılırken, mühendis olarak değil, işçi olarak kayıtları yapılması gerekir. Tabii ki, bu durumda bu kişilerin görevde yükselmeleri, belediyedeki münhal bulunan memur kadrolarına vekalet etmeleri ve amir konumda görevlere getirilmeleri mümkün değildir.

Ancak, hemen belirtelim ki, belediyelerde bu tür mesleki unvanlara sahip olanların sözleşmeli personel olarak çalıştırılmaları uygundur.

Keza, belediye personel şirketlerinde de işçi veya yönetici statüsünde kariyer personel çalıştırılması mümkündür.

TEBLİĞLER

GENELGE VE GÖRÜŞLER

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : 71188846/010.06.02-7210559
Konu : Geçici Faaliyet İzin Belgesi

22.08/2023

GENELGE
2023/44

DAĞITIM YERLERİNE

6/2/2023 tarihinde vuku bulan depremler dolayısıyla genel hayata etkili afet bölgesi olarak kabul edilen yerlerde afetzede vatandaşlarımızın barınma ihtiyacı ile ticari hayatın yürütülmesi için gerekli olan yapı ihtiyacının giderilmesine yönelik çalışmalar tüm kamu kurum ve kuruluşları tarafından yürütülen kesintisiz çalışmalar ile devam etmektedir. Bu kapsamda depremlerin şiddeti, etkili olduğu alanın büyüklüğü ve mevcut yapı stoku üzerindeki etkisi de göz önünde bulundurularak afet bölgesindeki hayatın normalleşmesi için muvakkat yapılarda geçici yaşam alanları oluşturulmuştur.

Öte yandan, yaşanan afet nedeniyle yıkılmış, acil yıkılacak, ağır hasarlı veya orta derecede hasarlı olup kullanımı mümkün olmayan yapılarda yer alan iş yerleri afet sonrasında faaliyetlerine devam edememektedir. Afet bölgesindeki hayatın normalleşmesi ve vatandaşlarımızın ihtiyaçlarının zamanında giderilmesinde, bu durumda olan işletmecilerin ve iş yerlerinin faaliyetlerine devamının önemli derecede etkisi olacaktır.

Öte yandan, yaşanan afet nedeniyle yıkılmış, acil yıkılacak, ağır hasarlı veya orta derecede hasarlı olup kullanımı mümkün olmayan yapılarda yer alan iş yerleri afet sonrasında faaliyetlerine devam edememektedir. Afet bölgesindeki hayatın normalleşmesi ve vatandaşlarımızın ihtiyaçlarının zamanında giderilmesinde, bu durumda olan işletmecilerin ve iş yerlerinin faaliyetlerine devamının önemli derecede etkisi olacaktır.

Bilindiği üzere, 3572 sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanununun 4 üncü maddesinde iş yerlerine ruhsat verilmeden önce yapılacak beyan ve incelemelerde insan sağlığına zarar vermemek, çevre kirliliğine yol açmamak, yangın, patlama, genel güvenlik, iş güvenliği, işçi sağlığı, trafik ve karayolları, imar, kat mülkiyeti ve doğanın korunması ile ilgili düzenlemelere aykırı davranılmaması ve Yönetmelikteki şartların karşılanması gerektiği hüküm altına alınmıştır. Mezkûr Kanun ve 5393 sayılı Belediye Kanununun yanı sıra pek çok kanuna dayanılarak yürürlüğe giren İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik ise işyeri açma ve çalışma ruhsatlarının verilmesinde uygulanacak esas ve usulleri düzenlemektedir. Mezkûr Yönetmeliğe göre iş yeri; ticari, sınai, zirai veya mesleki bir faaliyetin ya da girişimin icrasına tahsis edilen veya bu faaliyetlerde kullanılan, kara ya da su üzerindeki açık veya kapalı alanda bulunan sabit ya da mobil yerler olarak tanımlanmakta olup Yönetmeliğin 5 inci maddesinde iş yerlerinde aranacak genel şartlar, eklerinde ise asgari ortak şartlar ve faaliyet konusuna göre ilave şartlar yer almaktadır. Bunun yanı sıra Yönetmeliğin 45 inci maddesinde yetkili idarelerce uygulamaya ilişkin Bakanlığımız görüşü alınacağı hüküm altına alınmıştır.

Ayrıca 5393 sayılı Kanununun 14 üncü maddesinde ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapmak belediyenin görevi ve sorumluluğu, 15 inci maddesinde; belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde

bulunmak belediyenin yetkisi ve imtiyazı, 38 inci maddesinde; belde halkının huzur, esenlik, sağlık ve mutluluğu için gereken önlemleri almak belediye başkanının görevi ve yetkisi olarak düzenlenmiştir.

Bu kapsamda, 6/2/2023 tarihinde vuku bulan depremler dolayısıyla genel hayata etkili afet bölgesi olarak kabul edilen yerlerde afetin etkileri sebebiyle ortaya çıkan müşkül durumun izalesi ve hayatın normalleşmesi ile ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi amacıyla;

1- Faaliyet konusuyla ilgili yetkili idare tarafından belirlenecek asgari fen ve sıhhi koşulların karşılanması,

2- Faaliyetin yürütüleceği yerin insan sağlığına zarar verilmemesi, çevre kirliliğine yol açılmaması, yangın, patlama, genel güvenlik, iş güvenliği, işçi sağlığı, trafik ve karayolları ve doğanın korunması ile ilgili düzenlemelere aykırı olmaması,

3- Faaliyetin yürütüleceği yerin mülkiyetine veya kullanımına ilişkin ihtilaf bulunmaması,

4- Faaliyetin icrası için kullanılacak geçici yapının, asgari düzeyde zorunlu olan altyapısının kullanıma hazır olması,

5- 7452 sayılı Kanun ile 7269 sayılı Kanun kapsamında Bakanlığımız, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) ile valiliklerce alınan kararlara aykırılığın bulunmaması,

6- Faaliyet konusunun birinci veya ikinci sınıf gayrisihhi müesseseler kapsamında yer almaması,

Şartıyla AFAD veya işletmecilerce temin veya inşa edilen muvakkat yapılara geçici faaliyet izin belgesi (EK-1) verilebilecektir. Bu belge, işletmeciler bakımından herhangi bir hak doğurmayacak ve yeterli sayıda iş yerinin inşasına kadar geçerli olacaktır. Ayrıca afet bölgesindeki yapıların hızlı inşası ve ihyası amacıyla hazır beton tesislerine de bu Genelge kapsamında faaliyet izin belgesi verilebilecektir.

Konu hakkında gerekli duyurunun iliniz dâhilinde genel hayata etkili afet bölgesi olarak kabul edilen yerlerdeki yetkili idarelere yapılarak uygulamanın bu doğrultuda yürütülmesi hususunda;

Bilgilerini ve gereğini arz ve rica ederim.

Mehmet ÖZHASEKİ
Bakan

PRATİK BİLGİLER

DEVLET MEMURLARIYLA İLGİLİ MALİ HAKLAR

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü'nün 5.1.2023 ve 1818123 sayılı Genelgesi ve 375 s. Kanun ile yapılan değişiklik neticesinde 13.1.2023 tarih ve 6 Sıra'nolu Genelge ile yapılan değişiklik	01.01.2023 30.06.2023 Dönemi
(Maaş) Esas Aylık Katsayısı Kıdem Aylığı Göstergesi	0,433684
Kıdem Aylığı Göstergesi (20 x Kıdem Yılı Maaş Katsayısı) Bir hizmet yılı için 20, 25 yıl ve fazlası için azami 500 gösterge	20
Taban Aylığı Katsayısı	6,787992
Yan Ödeme Katsayısı (İş güçlüğü, iş riski, temininde güçlük ve mali sorumluluk zamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak yan ödeme katsayısı)	0,137535
Özel Hizmet Tazminat Tavanı (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	4.120,00 TL
399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesinin (c) bendi uyarınca sözleşmeli olarak çalıştırılan personelin ücret tavanı	23.736,65 TL
6/6/1978 tarihli ve 7/15754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esasların 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan ücret tavanı	21.160,69 TL
Mevzuatı uyarınca istihdam edilen sözleşmeli personelin hizmet sözleşmesi esaslarında yer alan ve 7/7/2021 tarihli ve 13659 sayılı Bakanlığımız Genelgesinin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (ç) bendiyle yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri oranında artırılmıştır.	% 30
Mevzuatı uyarınca vize edilmiş sözleşmeli personel pozisyonlarının, anılan Genelgenin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (d) bendiyle yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri oranında artırılmıştır.	% 30
Çeşitli statülerde 2020 yılında sözleşmeli olarak çalıştırılanlardan 2022 yılında da görevlerine devam etmeleri ilgili kamu idarelerince uygun görülenlerin, söz konusu Genelgenin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (e) bendiyle yükseltilmiş bulunan mevcut brüt sözleşme ücretleri	% 30

29.12.2020 tarihli ve 3342 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararıyla yürürlüğe konulan Kamu İktisadi Teşebbüslerinde Uygulanacak Ücretlerin Tespitine İlişkin Karara ekli listede gösterilen grupların 31.12.2022 tarih itibarıyla en düşük ve en yüksek temel ücretleri ile bu gruplara göre temel ücreti belirlenen personelin anılan tarih itibarıyla geçerli olan temel ücretleri	% 30
Özelleştirme programında bulunan kuruluşlarda 527 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 31 inci maddesine istinaden istihdam edilen sözleşmeli personelin 31.12.2022 tarihi itibarıyla geçerli olan sözleşme ücretleri %41,69 oranında artırılmıştır. (Ancak, bunların sözleşme ücreti tutarları, ilgili dönemde 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (II) sayılı cetvele dahil emsali personelin toplam sözleşme ücreti tutarını geçmeyecektir.)	% 30
8/2/2002 tarihli ve 2002/3729 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının, 2 nci maddesinde yer alan ortalama ücret toplamı üst sınırı	43.104,95 TL
3 üncü maddesi kapsamındaki personelin mali ve sosyal hakları söz konusu maddede yer alan usul ve esaslar dahilinde %41,69 oranında artırılmıştır.	% 30
01.01.2023 tarihinden itibaren işçilere ödenecek kıdem tazminatının yıllık tavan tutarı	19.982,83 TL
19/4/1990 tarihli ve 3628 sayılı Kanun uyarınca yürürlüğe konulan Mal Bildiriminde Bulunulması Hakkında Yönetmeliğin 8 inci maddesi uyarınca Bakanlığımızca ilan edilmesi gereken genel idare hizmetleri sınıfında birinci derecenin birinci kademesindeki şube müdürüne ödenen her türlü zam ve tazminatlar dahil net aylık tutarı 31.12.2022 tarihi itibarıyla	19.340,69 TL

DEVLET MEMURLARINA SAĞLANAN SOSYAL YARDIMLAR

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü'nün 5.1.2023 ve 1818123 sayılı Genelgesi ve 375 s. Kanun ile yapılan değişiklik neticesinde 13.1.2023 tarih ve 6 Sıra'nolu Genelge ile yapılan değişiklik.

Konusu		01.01.2023 30.06.2023 Dönemi
Aile Yardımı (2.273x Maaş Katsayısı)		985,76 TL
Çocuk Yardımı	06 Yaş grubu çocuk için 500 x Maaş Aylık Katsayısı	216,84 TL
	07 Yaş grubu çocuk için 250 x Maaş Aylık Katsayısı	108,42 TL
Ölüm Yardımı	Eş ve Çocuğun Ölümü (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	4.120,00 TL
	Memurun Ölümü (8.000+.1500) x Maaş Aylık Katsayısı x 2	8.240,00 TL

BELEDİYE BAŞKAN ÖDENEĞİ

Nüfus	Ödenek Göstergesi	Ödeme Dönemi	Aylık Katsayısı	Bürüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	72.280	01.01.2023 - 30.06.2023	0,433684	31.346,68 TL
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	82.280	01.01.2023 - 30.06.2023	0,433684	35.683,52 TL
50.001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	102.280	01.01.2023 - 30.06.2023	0,433684	44.357,20 TL
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	117.280	01.01.2023 - 30.06.2023	0,433684	50.862,46 TL
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	137.280	01.01.2023 - 30.06.2023	0,433684	59.536,14 TL
500.001'den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	157.280	01.01.2023 - 30.06.2023	0,433684	68.209,82 TL
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	192.280	01.01.2023 - 30.06.2023	0,433684	83.388,76 TL
2.000.001'den fazla olan beldelerde	232.280	01.01.2023 - 30.06.2023	0,433684	100.736,12 TL

Nüfusu 50.001'den az olan il merkezi beldelerde bu ödeneğin hesaplamasında 102.280 gösterge rakamı esas alınır. Yani brüt ödenek 44.357,20 TL'dir.

BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ HUZUR HAKKI^[1]

Nüfusuna Göre Belediye Meclisi Huzur Hakkı	01.01.2023 - 30.06.2023 Dönemi Aylık Brüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	348,30 TL
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	396,48 TL
50.0001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	492,86 TL
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	565,14 TL
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	661,51 TL
500.0017den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	757,89 TL
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	926,54 TL
2.000.001'den fazla olan beldelerde	1.119,29 TL

Meclis başkan ve üyelerine, belediye başkanına ödenmekte olan aylık brüt ödeneğin günlük tutarının üçte birini geçmemek üzere meclis tarafından belirlenecek miktarda huzur hakkı ödenir.

[1] 5393 sayılı Belediye Kanununun 32 nci maddesine göre hesaplanmıştır.

BELEDİYENİN NÜFUSUNA GÖRE BELEDİYE ENCÜMEN ÖDENEĞİ

(5393 Sayılı Belediye Kanununun 36 ncı maddesi ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun 16 ncı maddesine istinaden)

Belediyenin Nüfusuna Göre Belediye Encümen Ödeneği	01.01.2023 30.06.2023 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek
Nüfusu 10.000'e kadar olan belediyelerde 3,500	1.517,83 TL
Nüfusu 10.001'den 50.000'e kadar olan belediyelerde 4.500	1.951,58 TL
Nüfusu 50.001 den 200.000'e kadar olan belediyelerde 6.000	2.602,10 TL
Nüfusu 200.001'in üzerinde olan belediyelerde ise 7.500	3.252,63 TL
Büyükşehir Belediye Encümen Başkanı ve Seçilmiş Üyelerine 12.000	5.204,21 TL

Encümenin memur üyelerine bu tutarların yarısı ödenir.

İL GENEL MECLİS ÜYELERİNİN HUZUR HAKLARI

Görevi	Dönemi 01.01.2023-30.06.2023
İl Genel Meclis Başkanı (Gösterge 6.026 x 0,433684)	2.613,38 TL
İl Genel Meclis Üyeleri (Gösterge 2.226 x 0,433684)	965,38 TL

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 24 üncü Maddesine göre verilen bu huzur hakkı il genel meclisi başkan ve üyelerinin, meclis ve komisyon toplantılarına katıldıkları her gün için verilecektir.

İL ENCÜMEN BRÜT ÖDENEKLERİ

Görevi	Dönemi 01.01.2023-30.06.2023
Encümen Başkanı (14.000 Gösterge x 0,433684)	6.115,76 TL
Encümen Üyeleri (12.000 Gösterge x 0,433684)	5.204,21 TL

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 28 inci maddesine göre verilen bu ödenek, encümen başkanı hariç memur üyelerine yarısı ödenecektir.

ASGARİ ÜCRETİN NET HESABI VE İŞVEREN MALİYETİ¹

	01.07.2022-31.12.2022 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)	01.01.2023-31.12.2023 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)
Asgari Ücret	6.471,00	10.008,00
SSK Primi (%14)	905,94	1.401,12
İşsizlik Sig. Fonu (%)	64,71	100,08
Gelir vergisi (%15)	-	-
Asgari Geçim İndirimi	-	-
Damga Vergisi (%07,59)	-	-
Kesintiler Toplamı	970,65	1.501,20
Net Asgari Ücret	5.500,35	8.506,80
	İŞVERENE MALİYETİ (TL/AY)	
Asgari Ücret	6.471,00	10.008,00
SSK Primi (%15,5) (İşveren Payı (**))	1.003,01	1.551,24
İşveren İşsizlik Sigorta Fonu (%2)	129,42	200,16
İşverene Toplam Maliyet	7.603,43	11.759,40

Not : 28/01/2004 tarih ve 5083 Sayılı Türkiye Cumhuriyetinin Para Birimi Hakkında Kanununun 2. maddesi uyarınca; Türk Lirası değerlerin yeni Türk Lirasına dönüşüm işlemlerinin ve Yeni Türk Lirası cinsinden yapılan işlemlerin sonuçlarında ve ödeme aşamalarında yarım Kuruş ve üzerindeki değerler bir Yeni Kuruşa tamamlanır; yarım Yeni Kuruşun altındaki değerler dikkate alınmamıştır.

Gelir Vergisi ve Damga Vergisi hesaplanmamıştır.

(**) 5510 sayılı Kanununun 81. maddesinin (1) bendine göre, bentde belirtilen şartları sağlayan işverenlere, SGK primi işveren payında 5 puanlık indirim öngörüldüğünden hesaplamalar buna göre yapılmıştır. Gerekli şartları sağlamayan işverenler için, SGK primi işveren payı %20,5'dir. 6385 sayılı kanunun 9. maddesiyle yapılan düzenleme ile 01.09.2013 tarihinde itibaren geçerli olmak üzere 5510 sayılı kanunun 81.maddesi "Kısa vadeli sigorta kolları prim oranı Bir İşverene bağlı olarak çalışan sigortalılar için: (Özel Sektörde), prime esas kazancının %2'sidir.

Günlük Kazanç Alt Sınır	336,60 TL
Aylık Kazanç Alt Sınır	10.008,00 TL
Günlük Kazanç Üst Sınır	2.502,00 TL
Aylık Kazanç Üst Sınır	75.060,00 TL

PRİM İSTİSNA TUTARLARI

Yemek Parası (Günlük)	78,90 TL
Çocuk Parası (Aylık)	200,16 TL
Aile Zammı/Yardıımı (Aylık)	1.000,80 TL

İŞGÖREMEZLİK ÖDENEĞİ GÜNLÜK

Yatarak Tedavilerde	166,80 TL
Ayakta Tedavilerde	222,40 TL

1 <http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/cgm.portal?page=asgari>

Asgari ücret tespit komisyon kararı 30.12.2022 tarih ve 32059 sayılı (2. Mük.) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Bir işçinin günlük normal çalışma karşılığı ücreti 336,60 TL'dir.

GELİR VERGİSİNE TABİ GELİRLERİN VERGİLENDİRİLMESİNDE ESAS ALINAN TARİFE GELİR VERGİSİ GENEL TEBLİĞİ (SERİ NO:323)

30.12.2022 tarih ve 32059 sayılı(2. Mük.) Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Gelir Vergisi Kanununun 103 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan gelir vergisine tabi gelirlerin vergilendirilmesinde esas alınan tarife, 2023 takvim yılı gelirlerinin vergilendirilmesinde esas alınmak üzere aşağıdaki şekilde yeniden belirlenmiştir.	
70.000 TL'ye kadar	15%
150.000 TL'nin 70.000 TL'si için 10.500 TL, fazlası	20%
370.000 TL'nin 150.000 TL'si için 26.500 TL (ücret gelirlerinde 550.000 TL'nin 150.000 TL'si için 26.500 TL), fazlası	27%
1.900.00 TL'nin 370.000 TL'si için 85.900 TL (ücret gelirlerinde 1.900.000 TL'nin 550.000 TL'si için 134.500 TL) fazlası	35%
1.900.000 TL'den fazlasının 1.900.000 TL'si için 621.400 TL, (ücret gelirlerinde 1.900.000 TL'den fazlasının 1.900.000 TL'si için 607.000 TL), fazlası	40%

BELEDİYE ENCÜMENLERİNİN 1608. S.K. KAPSAMINDAKİ İDARİ PARA CEZALARI

1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesi (5326 s. K. 32. Md.) hükmü kapsamında. ¹	<ul style="list-style-type: none"> Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, tüzük ve yönetmeliklerin verdiği görev ve yetki çerçevesinde aldıkları kararlara aykırı hareket edenlere, Belediye kanun, tüzük ve yönetmeliklerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara, 	1.295 TL
1608 sayılı Kanun'un 5728 sayılı Kanun'la değişik 2 nci maddesine göre;	Belediyelerin karar organları veya ilgili komisyonlar tarafından mevzuata uygun olarak belirlenen yolcu nakil araçlarına ilişkin ücret tarifelerine uymayan kişi , belediye encümeni tarafından	en az 2.610 TL en fazla 52.834 TL

¹ Bu para cezası, 1608 sayılı Yasa çerçevesinde belediye encümeni tarafından verilecektir. Belediye zabıtası, emre aykırılığı idari yaptırım tutanağı ile tespit edecektir. Yapılan bu tespite göre, belediye encümeni, ilgiliye emre aykırılık kabahatinden dolayı para cezası uygulayacaktır.

Geniş Bilgi İçin: Dergimizin Kasım-Aralık 2022 yılı 113. sayısındaki "2023 Yılında Uygulanacak Belediye İdari Para Cezaları" başlıklı makalemizi inceleyebilirsiniz.

3194 SAYILI İMAR KANUNU'NA İLİŞKİN 2023 YILI İDARİ PARA CEZALARI

Kanuni Dayanağı	Fiil	Yapının Sınıfı	Yapının Grubu	İdari Para Cezası (TL) (her bir m2 için)
42/2-a ve 42/5	Ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapı yapmak, AYRICA 42. MADDENİN 5. FIKRASINA GÖRE (KÖY YERLEŞİK ALANI İÇİNDE RUHSATA TABİ OLAN tarım ve hayvancılık maksatlı yapılar)	I	A	27,86
			B	46,92
		II.	A	75,17
			B	103,55
		III	A	169,60
			B	188,42
		IV	A	216,68
			B	235,70
			C	292,23
		V	A	358,27
			B	433,91
			C	490,62
			D	594,37
42/2-b	Mevzuata aykırılığı yapı inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün olmayan, yapının cephelerini ve diğer yapı elemanlarını değiştiren veya yapı malzemesi için öngörülen gereklere aykırı bulunan			Birim Fiyat Listesindeki Bedelin %20

42/2-c maddesindeki artırım sebepleri (42/2-a ve b bentlerinde belirtilen ceza miktarına uygulanır)

42/2-c (42/2-a ve b bentlerinde yapılan yapı)	Hisseli parselde diğer maliklerin muvafakati alınmaksızın yapılmış ise	30%
	Kamuya veya başkasına ait bir parselde yapılmış ise	40%
	Uygulama imar planında veya parselasyon planında "Kamu Tesisi Alanı veya Umumi Hizmet Alanı" olarak belirlenmiş bir alanda yapılmış ise	60%
	Mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ediyor ise	100%
	Uygulama imar planı bulunan bir alanda yapılmış ise	20%
	Yapılaşmaya yasaklanmış bir alanda yapılmış ise	80%
	Özel kanunlar ile belirlenmiş özel imar rejimine tabi bir alanda yapılmış ise	50%
	Ruhsatsız ise	180%
	Ruhsatı hükümsüz hale gelmesine rağmen inşaatı sürdürülüyor ise	50%
	Yapı kullanma izin belgesi alınmış olmakla birlikte, ruhsat alınmaksızın yeni inşai faaliyete konu ise	100%
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılmıyor ise	10%
İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılıyor ise	20%	
Çevre ve görüntü kirliliğine sebebiyet veriyor ise	20%	
42. maddenin 2. fıkrasındaki aykırılıklarda minimum ceza miktarı yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre hesaplanacak ceza miktarı	4.055,00 TL'den az olamaz	

3194 SAYILI İMAR KANUNU'NA İLİŞKİN 2023 YILI İDARİ PARA CEZALARI*

7226 s. Kanun ile eklenen bent	İdari Para Cezası (Emlak Vergi Değeri)	Aykırlığa konu alan ile bu alanın bulunduğu arsa veya arazinin emlak vergisine esas asgari metrekare birim değerinin çarpımı ile bulunan bedel (Sadece 42/2-a için uygulanır) 42/2-a uyarınca hesaplanan bedel, 7226 s. Kanun ile eklenen bent gereğince hesaplanan bedel ile toplanarak toplam imar para cezası miktarı tespit edilir.
--------------------------------	--	---

Yasal Dayanak	Fiil	Ceza Miktarı (TL)	Fiillerin Çevre Ve Sağlık Şartlarına Aykırı Olması Halinde	Can ve Mal Emniyetini Tehdit Etmesi Halinde
42/3	18, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmemek veya bu maddelere aykırı davranmak yapı veya parsel sahibine, harita, plan, etüt ve proje müellifine veya gözetmenine, yapı müteahhidi, şantiye şefine ilgisine göre ayrı ayrı	18.842,00	37.319,00	56.608,00
42/4	Yapıldığı tarih itibarıyla plana ve mevzuata uygun olmakla beraber, can ve mal emniyetini tehdit ettiği veya edeceği tespit olunan yapıları, ilgili idarenin yazılı ikazına rağmen idarece tanınan süre içinde takviyede bulunmamak veya bu yapıları 39 uncu madde uyarınca yıkmamak	94.372,00	Uygulanmaz	Uygulanmaz
42/5	(KÖY YERLEŞİK ALANI İÇİNDE RUHSATA TABİ OLMAYAN) 27 nci maddeye göre belirlenmiş köy yerleşik alanı ve civarı sınırları içinde köyün nüfusuna kayıtlı olan ve köyde sürekli oturanlar tarafından, projeleri fen, sanat ve sağlık şartlarına uygun olmasına rağmen muhtarlık izni olmaksızın konut ve zati maksatlı tarım ve hayvancılık yapısı inşa edilmesi	3.310,00	Uygulanmaz	Uygulanmaz

Bu yapılardaki diğer aykırılıklar ve ruhsata tabi tarım ve hayvancılık maksatlı yapılardaki aykırılıklar için verilecek olan idari para cezası, 3.310 TL'den az olmamak üzere, ikinci fıkraya göre hesaplanan toplam ceza miktarı uygulanır.

* Geniş Bilgi İçin: Dergimizin Kasım-Aralık 2022 yılı 113. sayısındaki Suat Şimşek'in "2023 Yılında Uygulanacak İmar Para Cezaları" başlıklı makalemizi inceleyebilirsiniz.

4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK PARA CEZALARI (2023 YILI)

Ka- nun Mad.	Ceza Mad.	Cezayı Gerektiren Fiil	(TL)	
3	98	İşyerini muvazaalı olarak bildirmek	105.689	İşyerini muvazaalı olarak bildiren asıl işveren ile alt işveren vekillerine ayrı ayrı.
5	99/1-a	İşçilere eşit davranma ilkesine aykırı davranmak	885,00	Bu durumdaki her işçi için
7	99/1-b	Madde de öngörülen ilke ve yükümlülükler aykırı olarak geçici işçi çalıştırmak	1.480,00	Bu durumdaki her işçi için
7/2 (f) bendi	99/2	7. maddenin 2 fıkrasının f bendine aykırı davranmak	5.921,00	
8	99/1-c	İş sözleşmesinin içeriğini belirtir yazılı belgeyi vermemek	885,00	Bu durumdaki her işçi için
14	99/1-c	Çağrı üzerine ve uzaktan çalışma hükümlerine aykırı davranmak	885,00	Bu durumdaki her işçi için
28	99/1-d	İşten ayrılan işçiye Çalışma Belgesi vermemek, belgeye gerçeğe aykırı bilgi yazmak	885,00	Bu durumdaki her işçi için
29	100	Madde hükmüne aykırı olarak işçi çıkartmak (toplu işçi çıkarma)	3.475,00	Bu durumdaki her işçi için
30	101	Engelli ve Eski Hükümlü Çalıştırmamak	13.598,00	Çalıştırılmayan her engelli ve eski hükümlü ve çalıştırılmayan her ay için
32	102/a	Ücret ile bu kanundan doğan veya TİS'den yada iş sözleşmesinden doğan ücreti kasten ödememek veya eksik ödemek	956,00	Bu durumda olan her işçi ve her ay için
32	102/a	Ücret, pirim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakını zorunlu tutulduğu halde özel olarak açılan banka hesabına ödememek	956,00	Bu durumda olan her işçi ve her ay için
37	102/b	Ücret hesap pusulası düzenlememek	3.475,00	
38	102/b	Yasaya aykırı ücret kesme cezası vermek veya kesintinin sebep ve hesabını bildirmemek	3.475,00	
39	102/a	Asgari ücreti ödememek veya eksik ödemek	956,00	Bu durumdaki her işçi ve her ay için
41	102/c	Fazla çalışmalara ilişkin ücreti ödememek, işçiye hak ettiği serbest zamanı altı ay zarfında kullandırmamak, fazla saatlerde yapılacak çalışmalar için işçinin onayını almamak.	1.683,00	Bu durumdaki her işçi için
52	102/b	Yüzde ile ilgili belgeyi temsilciye vermemek	3.475,00	

4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK PARA CEZALARI (2023 YILI)

56	103	Yıllık ücretli izni yasaya aykırı şekilde bölmek,	1.683,00	Bu durumdaki her işçi için
57	103	İzin ücretini yasaya aykırı şekilde ödemek veya eksik ödemek	1.683,00	Bu durumdaki her işçi için
59	103	Sözleşmesi fesh edilen işçiye yıllık izin ücreti ödememek	1.683,00	Bu durumdaki her işçi için
60	103	Yıllık izin yönetmeliğinin esas usullerine aykırı olarak izni kullandırmamak veya eksik kullandırmak	1.683,00	Bu durumdaki her işçi için
63	104	Çalışma sürelerine ve buna dair yönetmelik hükümlerine uymamak	9.303,00	
64	104	Telafi çalışması usullerine uymamak	1.683,00	Bu durumdaki her işçi için
68	104	Ara dinlenmesini uygulamamak	9.303,00	
69	104	İşçileri geceleri 7.5 saatten fazla çalıştırmak, gece ve gündüz postalarını değiştirmemek	9.303,00	
71	104	Çocukları çalıştırma yaşına ve çalıştırma yaşına aykırı davranmak	9.303,00	
72	104	Yer ve sualtında çalıştırma yaşına uymamak	9.303,00	
73	104	Çocuk ve genç işleri gece çalıştırmak veya ilgili yönetmelik hükümlerine aykırı hareket etmek	9.303,00	
74	104	Doğum öncesi - sonrası sürelerde kadın işçiye çalıştırmak veya ücretsiz izin vermemek	9.303,00	
75	104	İşçi Özlük dosyasını düzenlememek	9.303,00	
76	104	Çalışma sürelerine ilişkin yönetmeliklere muhalefet etmek	9.303,00	
92/2	107/1-a	Çağrıldıkları zaman gelmemek, ifade ve bilgi vermemek, gerekli olan belge ve delilleri getirip göstermemek, İş Müfettişlerinin 92/1.fıkıradaki yazılı görevlerini yapmak için kendilerine her çeşit kolaylığı göstermemek ve bu yoldaki emir ve isteklerini geciktirmeksizin yerine getirmemek.	84.553,00	
96/1	107/1-b	İfade ve bilgilerine başvuru işçilere işverenlerce telkinlerde bulunma, gerçeği saklamaya yahut değiştirmeye zorlama veyahut ilgili makamlara ifade vermeleri üzerine onlara karşı kötü davranışlarda bulunmak	84.553,00	
107/2		İş Müfettişlerinin teftiş ve denetim görevlerinin yapılmasını ve sonuçlandırılmasını engellemek.	84.553,00	

'Not:5083 sayılı T.C. Devletin Para Birimi Hakkında Kanununun 2. maddesine 21/04/2005 tarihli 5335 sayılı Kanununun 22. maddesi ile eklenen fıkra uyarınca 1 YTL'nin altında kalan tutarlar dikkate alınmamıştır.

2559 SAYILI POLİS VAZİFE VE SELAHİYET KANUNUNA GÖRE 2023 YILI BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

(Kişilerin tek tek veya toplu olarak eğlenmesi, dinlenmesi veya konaklaması için açılan otel, motel, pansiyon, kamping ve benzeri konaklama yerleri; gazino, pavyon, meyhane, bar, birahane, içkili lokanta, taverna ve benzeri içkili yerler; sinema, kahvehane ve kıraathane; kumar ve kazanç kastı olmamak şartıyla adı ne olursa olsun bilgi ve maharet artırıcı veya zeka geliştirici nitelikteki elektronik oyun alet ve makinelerinin, video ve televizyon oyunlarının içerisinde bulunduğu elektronik oyun yerleri; internet kafeler ve benzeri yerler umuma açık istirahat ve eğlence yeri sayılır. 2559 S.K. Md. 7)

	KABAHAHAT	CEZAYI VERECEK MAKAM	2023 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
Umuma açık istirahat ve eğlence yerleri			
m. 6/1-a	İşyerlerinden süreli olarak faaliyetten geçici olarak men edildiği halde süresinden önce açılması	Belediye Encümeni	6.636 - 13.364 TL
m. 6/1-b	İşyerlerinin açma ve kapanma saatlerine uymaması	Belediye Encümeni	6.636 - 13.364 TL
m.6/1-c, 12/1	Eğlence, oyun, içki ve benzeri umuma açık ve açılması izne bağlı yerlerde 18 yaşından küçüklerin çalıştırılması	Belediye Encümeni	6.636 - 13.364 TL
m.6/1-c, m.12/2	Bar, pavyon, gazino, meyhane gibi içkili yerler ile kıraathane ve oyun oynatılan yerlere yanlarında veli veya vasisi olsa bile 18 yaşından küçüklerin alınması	Belediye Encümeni	6.636 - 13.364 TL
m.6/1-d	İşyerlerinin mevzuat hükümlerine aykırı olarak işletilmesi	Belediye Encümeni	6.636 - 13.364 TL
m.7/3	İzin almadan umuma açık istirahat ve eğlence yeri açmak	Belediye Encümeni	Kapatma
m.6/3	Yukarıda sıralanan suçları bir yıl içinde tekrar etmek	Belediye Encümeni	En son uygulanan ceza bir kat artırılır

Bu maddede öngörülen idarî para cezaları, belediye sınırları içinde belediye encümeni tarafından verilir. Verilen idarî para cezalarına ilişkin kararlar, ilgililere 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir. Bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz, idarece verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz üzerine verilen karar kesindir. İtiraz, zaruret görülmeyen hallerde evrak üzerinde inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılır. İdarî para cezaları, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur.

Bu maddede belirtilen aynı fiillerin, bir yıl içinde tekrarı halinde, en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanır.

ÇEŞİTLİ KANUN ve CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMELERİNE GÖRE BÜTÇE KANUNUNDA GÖSTERİLMESİ GEREKEN PARASAL SINIRLARA AİT CETVEL (2023 YILI)*

K.MAD.	AÇIKLAMA	TUTAR - TL
5018 s. K/35	a) Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için	
1	1-İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50 bini geçen ilçelerde	3.820
	2-İlçelerde	1.990
	c) Şehit cenazelerinin nakli, firari askerler, şüpheli, tutuklu veya hükümlü askerlerin sevkinde kullanılmak üzere	44.000
	f) Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için kullanılmak üzere	202.000
	g) İl dışına yapılacak seyahatlerde akaryakıt giderleri için kullanılmak üzere	19.900
	ğ) Yakalanan yasa dışı göçmenler ile sınırdışı edilecek şahıslar için kullanılmak üzere	81.000
	i) 5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin	
	Kuruluş merkezlerindeki mutemetlerine	2.762,00
	Merkez dışındaki birim mutemetlerine	1.111,00
40	4- Bağış ve yardımlar için	90.000
79	a) Zaruri veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imtani kalmayan kamu alacaklarının silinmesinde	30.000
	b) Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan, kamu alacaklarının silinmesinde	30
Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Sayısı: 4	ı) Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 409 uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendi gereğince kurum yararının bulunması halinde hak ve alacakların terkinin	1.364
2942	Kamulaştırma Kanunu 3. md. 12. fıkra	850.000

* 2022 Yılı Bütçe Kanun 30.12.2022 tarih ve 32059 sayılı (2. Mük.) R.G. yayımlanmıştır.

DEĞERLİ KAĞITLAR (2023 YILI)

30.12.2022 tarih ve 32059 (2. Mük.) Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Değerli Kağıdın Cinsi		Bedeli (TL)
	Noter kağıtları	
	a) Noter kağıdı	55,00
	b) Beyanname	55,00
	c) Protesto, vekaletname, re'sen senet	110,00
2	(Mülga: 30.12.2004-5481/14.md.)	-
3	Pasaportlar	501,00
4	İkamet İzni (değişik:28/7/2016- 6735/27 md.)	356,00
5	(Mülga:30/12/2004-5281/14.md)	-
6	(Değişik:14/1/2016-6661/3.md.)	-
	a) Kanuni bildirim süresi dışında doğum nedeniyle düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı	83,50
	b) Değişirme nedeniyle düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı	83,50
	c) Kayıp nedeniyle düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı	166,00
7	Aile cüzdanları	445,00
8	(Mülga:30/12/2004-5281/14.md)	-
9	Sürücü belgeleri	624,00
10	Sürücü çalışma belgeleri (Karneleri)	624,00
11	- (Mülga: 2/1/2017-KHK-680/35 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7072/34 md.)	
12	Motorlu araç tescil belgesi	557,00
13	İş makinesi tescil belgesi	468,00
14	Banka çekleri (Her bir çek yaprağı)	33,00
15	Mavi Kart (Ek: 9/5/2012-6304/9 md.)	83,00
16	Yabancı çalışma izni belgesi (Ek:28/7/2016-6735/27. md.)	356,00
17	Çalışma izni muafiyeti belgesi (Ek:28/7/2016-6735/27. md.)	356,00

AMORTİSMAN AYIRMADA ALT SINIR

TUTAR	UYGULAMA DÖNEMİ	DAYANAĞI
2.000-TL	01/01/2022-31/12/2022	530 Sayılı VUK Genel Tebliği
1.500-TL	01/01/2021-31/12/2021	522 Sayılı VUK Genel Tebliği
1.400-TL	01/01/2020-31/12/2020	513 Sayılı VUK Genel Tebliği
1.200-TL	01/01/2019-31/12/2019	504 Sayılı VUK Genel Tebliği
1.000 TL	01/01/2018-31/12/2018	492 Sayılı VUK Genel Tebliği
900 TL	01/01/2017-31/12/2017	476 Sayılı VUK Genel Tebliği
900 TL	01/01/2016-31/12/2016	460 Sayılı VUK Genel Tebliği
880 TL	01/01/2015-31/12/2015	442 Sayılı VUK Genel Tebliği

KAMU KONUTLARININ 2023 YILI AYLIK KİRA BEDELLERİ

9/11/1983 tarihli ve 2946 sayılı Kamu Konutları Kanunu kapsamındaki kamu konutları için aylık kira bedellerinin belirlendiği Millî Emlak Genel Tebliği (Sıra No:411) 31.12.2023 tarih ve 32060 (5. Mük.) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

1) Kira bedelleri	Yurt içinde bulunan konutlardan aylık her bir metrekare için;
a) Kerpiç, ahşap, bağdadi ve benzeri konutlarda	4,53 TL/m ² ,
b) Kalorifersiz konutlarda	7,08 TL/m ² ,
c) Kaloriferli konutlarda	9,29 TL/m ² ,
Kira bedeline yapılacak ilaveler	
3 üncü maddede belirlenen kira bedellerine ek olarak, aylık her bir metrekare için kaloriferci, kapıcı ya da her ikisinin de kurum ve kuruluşlarca karşılandığı konutlardan ilave kira bedeli	1,09 TL/m ²
(2) Elektrik ve su bedellerinin kurum ve kuruluşlarca yapılan gerçek giderler dikkate alınarak kullanıcılarından tahsil edilmesi esastır. Bununla birlikte, sayaçların ayrılmasının mümkün olmaması nedeniyle elektrik, su ya da her ikisinin hizmet binası veya fabrika tesislerinden karşılandığı konutlardan 3 üncü maddede belirlenen kira bedellerine ek olarak, aylık her bir metrekare için;	
a) Elektrik sayacının ayrılmasının mümkün olmaması halinde	2,06 TL/m ² ,
b) Su sayacının ayrılmasının mümkün olmaması halinde	1,79 TL/m ² ,
c) Elektrik ve su sayacının her ikisinin de ayrılmasının mümkün olmaması halinde	3,85 TL/m ² ,
ç) Konutlarda kullanılan su, şehir şebekesi dışında kuyu, artezyen, kaynak suyu ve benzeri su kaynaklarından karşılanıyor olması halinde ilave kira bedeli alınır.	0,96 TL/m ² ,
Yakıtı kurum ve kuruluşlar tarafından tedarik edilen konutlar	
2946 sayılı Kamu Konutları Kanunu ile Kamu Konutları Yönetmeliği kapsamındaki kurum ve kuruluşların yurt içindeki kaloriferli konutlarından yakıtı kurum ve kuruluş tarafından tedarik edilenlerde oturanlardan ısı pay ölçer veya kalorimetre cihazı montajı yapılmamış konutlarda, her bir metrekare için yakıt bedeli	3,71 TL/m ²
(2) Isı pay ölçer veya kalorimetre cihazı montajı yapılmış konutlarda; birinci fıkradaki yakıt bedelinin üç katını geçmemek kaydıyla, bağımsız bölümün tüketimi oranında hesaplanan yakıt bedeli konutta oturanlardan tahsil edilir. Ancak kurum ve kuruluşlar, yakıt maliyetlerini dikkate alarak gerekli gördükleri takdirde bu bedelin üzerinde yakıt bedeli tahsil edebilir.	
(3) Yakıtı kurum ve kuruluşlarca tedarik edilen konutlarda, ortak kullanım alanlarındaki aydınlatma, elektrik, su, gaz, otomat ve benzeri giderlerin zorunlu nedenlerle kurum ve kuruluşlarca karşılanıyor olması halinde, bu giderler karşılığında kira ve yakıt bedellerine ek olarak her bir metrekare başına	0,43 TL/m ²
Kira bedellerinin hesaplanması 3 üncü maddede belirtilen kira birim bedellerine, 26.05.2005 tarihli ve 25826 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Millî Emlak Genel Tebliği (Sıra No: 294)'nde belirtilen esaslar uygulanmak suretiyle aylık kira bedelleri hesaplanır.	

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No:67)

2023 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 30.12.2022 Tarih ve 32059 (2. Mük.) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

I. Akitlerle ilgili kağıtlar	
A. Belli parayı ihtiva eden kağıtlar:	
1. Mukavelenameler, taahhütnameler ve temliknameler	(Binde 9,48)
2. Kira mukavelenameleri (Mukavele süresine göre kira bedeli üzerinden)	(Binde 1,89)
3. Kefalet, teminat ve rehin senetleri	(Binde 9,48)
4. Tahkimnameler ve sulhnameler	(Binde 9,48)
5. Fesihnameler (Belli parayı ihtiva eden bir kağıda taalluk edenler dahil)	(Binde 1,89)
6. Karayolları Trafik Kanunu uyarınca kayıt ve tescil edilmiş ikinci el araçların satış ve devrine ilişkin sözleşmeler	(Binde 1,89)
7. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 09/08/2016) Hazinesin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmazlara ilişkin ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni sözleşmeleri (yatırım taahhüdü bulunanlar dâhil ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni süresine göre bulunacak bedel üzerinden)	(Binde 9,48)
8. (Ek: 15/7/2016-6728/28 md.) (Yürürlük: 9/8/2016) Resmî şekilde düzenlenen gayrimenkul satış vaadi sözleşmeleri (3/2/2017 tarih ve 29968 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 31/1/2017 tarih ve 2017/9759 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki Kararının 1 inci maddesiyle, bu bentlerde yer olan kağıtlar için uygulanan "binde 9,48" oranı "0" (sıfır) olarak uygulanacağı kararlaştırılmıştır.)	(Binde 0)
9. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 09/08/2016) Resmî dairelerin mal ve hizmet alımlarına ilişkin yaptıkları ihalelerde, ihaleyi yapan idare ile düzenlenen sözleşmeler	(Binde 9,48)
10. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 9/8/2016) 1/11/2013 tarihli ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında kanun kapsamında düzenlenen:	
a) Taksitle satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)
b) Ön ödemeli konut satış sözleşmeleri	(Binde 0)
c) Devre tatil ve uzun süreli tatil hizmeti sözleşmeleri	(Binde 9,48)
ç) Paket tur sözleşmeleri	(Binde 9,48)
d) Abonelik sözleşmeleri	(Binde 9,48)
e) Mesafeli satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)
11. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 9/8/2016) 7/6/2012 tarihli ve 6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu kapsamında düzenlenen turist rehberliğine ilişkin sözleşmeler	(Binde 9,48)
12. (ek:6728/28. md.- Yürürlük:9/8/2016) 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu kapsamında düzenlenen:	
a) Toptan elektrik satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)
b) Perakende elektrik satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)
13. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 9/8/2016) 18/4/2001 tarihli ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu kapsamında düzenlenen:	
a) Toptan doğal gaz satışına ilişkin sözleşmeler	(Binde 9,48)
b) Tüketicilere doğal gaz satışına ilişkin sözleşmeler	(Binde 9,48)
14. (Ek:6824/5. md.-Yürürlük: 8/3/2017) Resmî şekilde düzenlenen kat karşılığı veya hasılat paylaşımı inşaat sözleşmeleri	(Binde 0)

488 sayılı Kanunun mğkerrer 30 uncu maddesinin birinci fıkrası hükmü gereğince, Kanuna ekli (1) sayılı tabloda yer alan ve 65 Seri No'lu Damga Vergisi Kanunu Genel Tebliği ile tespit edilen maktu vergiler, (maktu ve nispi vergilerin asgari ve azami miktarlarını belirleyen hadler dahil), yeniden değerlendirilme oranında artırılmış ve 1/1/2022 tarihinden itibaren uygulanacak miktarları Tebliğ ekindeki (1) sayılı tabloda gösterilmiştir.

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No:67)

2023 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 30.12.2022 Tarih ve 32059 (2. Mük.) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

15. (Ek: 6824/5. md.-Yürürlük: 8/3/2017) Resmi şekilde düzenlenen kat karşılığı veya hasılat paylaşımı inşaat sözleşmeleri kapsamında yapı müteahhitleri ile alt yükleniciler arasında düzenlenen inşaat taahhüt sözleşmeleri	(Binde 0)
16. (Ek:6824/5. md.Yürürlük: 8/3/2017) Kat karşılığı veya hasılat paylaşımı inşaat işlerine ilişkin danışmanlık hizmet sözleşmeleri	(Binde 0)
17. (Ek:6824/5. md.-Yürürlük: 8/3/2017) Yapı denetimi hizmet sözleşmeleri	(Binde 0)
B. Belli parayı ihtiva etmeyen kağıtlar:	
1.Tahkimnameler	(294,90 TL)
2.Sulhnameler	(294,90 TL)
3.Turizm işletmeleri ile seyahat acentelerinin aralarında düzenledikleri kontenjan sözleşmeleri	(1.658,80 TL)
(Belli parayı ihtiva edenler dahil)	
II. Kararlar ve mazbatalar	
1. Meclislerden, resmi heyetlerden ve idari davalarla ilgili olmayarak Danıştaydan verilen mazbata, ilam ve kararlarla hakem kararları:	
a) Belli parayı ihtiva edenler	(Binde 9,48)
b) Belli parayı ihtiva etmeyenler	(294,90 TL)
2. İhale Kanunlarına tabi olan veya olmayan resmi daire ve kamu tüzel kişiliğini haiz kurumların her türlü ihale kararları (Ek.6728/28. md.-Yürürlük: (9/8/2016), (4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamındaki kurum ve kuruluşlara şikâyet veya Kamu İhale Kurumuna itirazın şikâyet ya da yargı kararı üzerine ihalenin iptal edilmesi hâlinde, bu ihale kararının hükmünden yararlanılmayan kısmına isabet eden damga vergisi ret ve iade olunur. Sözleşmenin düzenlenmiş olması durumunda sözleşmeye ilişkin damga vergisi ret ve iade edilmez.)	(Binde 5,69)
III. Ticari işlemlerde kullanılan kağıtlar	
1. Ticari ve mütedavil senetler:	
a) Emtia senetleri:	
aa) Makbuz senedi (Resepise)	(101,20 TL)
ab) Rehin senedi (Varant)	(59,70 TL)
ac) İyda senedi	(9,30 TL)
ad) Taşıma senedi	(2,20 TL)
b) Konşimentolar	(59,70 TL)
c)Deniz ödöncü senedi	(Binde 9,48)
d) İpotekli borç senedi, irat senedi	(Binde 9,48)
2. Ticari belgeler:	
a) Menşe ve Mahreç şahadetnameleri	(101,20 TL)
b) Resmi dairelere ve bankalara ibraz edilen bilançolar ve işletme hesabı özetleri:	
ba) Bilançolar	(227,30 TL)
bb) Gelir tabloları	(108,50 TL)
bc) İşletme hesabı özetleri	(108,50 TL)
c) Barnameler	(9,30 TL)
d) Tasdikli manifesto nüshaları	(44,10 TL)
e) Ordinolar	(2,20 TL)
f) Gümrük idarelerine verilen özet beyan formları	(44,10 TL)

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No:67)

2023 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 30.12.2022 Tarih ve 32059 (2. Mük.) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

IV. Makbuzlar ve diğer kağıtlar	
1. Makbuzlar:	
a) Resmi daireler tarafından yapılan mal ve hizmet alımlarına ilişkin ödemeler (avans olarak yapılanlar dahil) nedeniyle, kişiler tarafından resmi dairelere verilen ve belli parayı ihtiva eden makbuz ve ibra senetleri ile bu ödemelerin resmi daireler nam ve hesabına, kişiler adına açılmış veya açılacak hesaplara nakledilmesini veya emir ve havalelerine tediyesini temin eden kağıtlar	(Binde 9,48)
b) Maaş, ücret, gündelik, huzur hakkı, aidat, ihtisas zammı, ikramiye, yemek ve mesken bedeli, harcırah, tazminat ve benzeri her ne adla olursa olsun hizmet karşılığı alınan paralar (avans olarak ödenenler dahil) için verilen makbuzlar ile bu paraların nakden ödenmeyerek kişiler adına açılmış veya açılacak cari hesaplara nakledildiği veya emir ve havalelerine tediyeye olunduğu takdirde nakli veya tediyeyi temin eden kağıtlar	(Binde 7,59)
c) Ödünç alınan paralar için verilen makbuzlar veya bu mahiyetteki senetler	(Binde 7,59)
d) İcra dairelerince resmi daireler namına şahıslara ödenen paralar için düzenlenen makbuzlar	(Binde 7,59)
2. Beyannameler (Bu beyannamelerin sadece bir nüshası vergiye tabidir):	
a) Yabancı memleketlerden gelen posta gönderilerinin gümrüklenmesi için postanelerde gümrüklere verilen liste beyannamelerde yazılı her gönderi maddesi için	(2,20 TL)
b) Vergi beyannameleri:	
ba) Yıllık gelir vergisi beyannameleri	(294,90 TL)
bb) Kurumlar vergisi beyannameleri	(393,90 TL)
bc) Katma değer vergisi beyannameleri	(194,60 TL)
bd) Muhtasar beyannameler	(194,60 TL)
be) Diğer vergi beyannameleri (damga vergisi beyannameleri hariç)	(194,60 TL)
c) Gümrük idarelerine verilen beyannameler	(393,90 TL)
d) Belediye ve il özel idarelerine verilen beyannameler	(144,40 TL)
e) Sosyal güvenlik kurumlarına verilen sigorta prim bildireleri	(144,40 TL)
f) (Değişik:6728/28. Md. Yürürlük: 9/8/2016) 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgesi ile muhtasar beyannamenin birleştirilerek verilmesiyle oluşturulan beyannameler	(230,70 TL)
3. Tabloda yazılı kağıtlardan aslı 1,00 Yeni Türk Lirasından fazla maktu ve nispi vergiye tabi olanların resmi dairelere ibraz edilecek özet, suret ve tercümelere.	(2,20 TL)

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 01.01.2023 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

(Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği Seri No: 544, 30.12.2022 tarih ve 32059 (2. Mük.) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır:)

Madde Konusu	İlanın şekli	Gösterge
MADDE 104-	1- İlanın vergi dairesinde yapılması	10.900
	3- İlanın; - Vergi dairesinin bulunduğu yerde yayımlanan bir veya daha fazla gazetede yapılması	10.900-1.090,00
	- Türkiye genelinde yayımlanan gazetelerden birinde ayrıca yapılması	1.090,00 ve üzeri
MADDE 115-	Tahakkuktan vazgeçme	129
MADDE 153/A-	Teminat tutarı	440.000
MADDE 177-	Bilanço hesabı esasına göre defter tutma hadleri	
	1- Yıllık;	
	- Alış tutarı	890.000
	- Satış tutarı	1.270,00
	2- Yıllık gayrisafi iş hasılatı	440.000
	3- İş hasılatının beş katı ile yıllık satış tutarının toplamı	890.000
MADDE 232-	Fatura kullanma mecburiyeti	4.400
MADDE 252-	Muhtarların karne tasdikinde aldığı harç	12,80
MADDE 313-	Doğrudan gider yazılacak demirbaş ve peştemallıklar	4.400
MADDE 323-	Şüpheli Alacak Tutarları	8.900
MADDE 352-	Usulsüzlük dereceleri ve cezaları (Kanuna bağlı cetvel)	
	<u>I nci derece usulsüzlükler</u>	
	1- Sermaye şirketleri	700
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	420
	3 - İkinci sınıf tüccarlar	210
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	95
	5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	55
	6- Gelir vergisinden muaf esnaf	26
	<u>II nci derece usulsüzlükler</u>	
	1- Sermaye şirketleri	370
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	210
	3 - İkinci sınıf tüccarlar	95
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	55
	5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	26
6- Gelir vergisinden muaf esnaf	15	
MADDE 353-	Fatura ve benzeri evrak verilmemesi ve alınmaması ile diğer şekil ve usul hükümlerine uyulmaması	

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 01/01/2023 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

MADDE 353-	1- Elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekenler de dahil olmak üzere; fatura, gider pusulası, müstahsil makbuzu, serbest meslek makbuzu verilmemesi, alınmaması bu belgelerde gerçek meblağdan farklı meblağlara yer verilmesi bu belgelerin elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekirken kağıt olarak düzenlenmesi, bu belgelerin hiç düzenlenmemiş sayılması	2.200
	- Bir takvim yılı içinde her bir belge nevine ilişkin olarak kesilecek toplam ceza	1.100,00
	2- Elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekenler de dahil olmak üzere; perakende satış fişi, ödeme kaydedici cihaz fişi, giriş ve yolcu taşıma bileti, sevk irsaliyesi, taşıma irsaliyesi, yolcu listesi, günlük müşteri listesi ile Maliye Bakanlığınca düzenleme zorunluluğu getirilen belgelerin düzenlenmemesi, kullanılmaması veya bulundurulmaması, aslı ile örneğinde farklı meblağlara yer verilmesi, gerçeğe aykırı olarak düzenlenmesi, elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekirken kağıt olarak düzenlenmesi, hiç düzenlenmemiş sayılması	2.200
	- Her bir belge nevine ilişkin olarak her bir tespit için toplam ceza	110.000
	- Her bir belge nevine ilişkin bir takvim yılı içinde kesilecek toplam ceza	1.100,00
	4- Hazine ve Maliye Bakanlığınca tutulma ve günü gününe kayıt edilme mecburiyeti getirilen defterlerin; bulundurulmaması, günü gününe kayıt yapılmaması, yetkililere ibraz edilmemesi ile levha bulundurma ve asma mecburiyetine uyulmaması	1.100
	6- Belirlenen muhasebe standartlarına, tek düzen hesap planına ve mali tablolara ilişkin usul ve esaslar ile muhasebeye yönelik bilgisayar programlarının üretilmesine ilişkin kural ve standartlara uymayanlara	26.000
	7- Kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerce yapılacak işlemlerde kullanılma zorunluluğu getirilen vergi numarasını kullanmaksızın işlem yapanlara	1.300
	8- Belge basımı ile ilgili bildirim görevini tamamen veya kısmen yerine getirmeyen matbaa işletmecilerine	4.200
	- Bu bent uyarınca bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	480.000
9- 4358 sayılı Kanun uyarınca vergi kimlik numarası kullanma zorunluluğu getirilen kuruluşlardan yaptıkları işlemlere ilişkin bildirimleri, belirlenen standartlarda ve zamanda yerine getirmeyenlere	5.500	
10- 127 nci maddenin (d) bendi uyarınca Maliye Bakanlığının özel işaretli görevlisinin ikazına rağmen durmayan aracın sahibi adına	4.200	
MADDE 355-	b) Damga Vergisinde	
	- Her bir kağıt için kesilecek özel usulsüzlük cezası	9
MÜKERRER MADDE 355-	Bilgi vermekten çekinenler ile 107a, 256, 257 ve mükerrer 257 nci madde ve gelir vergisi kanununun 98/a maddesi hükmüne uymayanlar için ceza	
	86,148,149,150,256 ve 257 nci maddelerinde yer alan zorunluluklar ile mükerrer 257 nci madde ve Gelir Vergisi Kanununun 98/A mad. uyarınca getirilen zorunluluklara uymayanlar	7.500
	1-Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	3.700
	2-İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	1.900
	3-Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	2.800
	Mükerrer 257. md. 1 fık. 8 bendi uyarınca, getirilen zorunluluklara uymayanlara (üst sınır)	
	107/A maddesi uyarınca getirilen zorunluluklara uymayanlar	
	1-Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	4.400
	2-İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	2.200
	3-Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	1.180
Tahsilat ve ödemelerini banka, benzeri finans kurumları veya posta idarelerince düzenlenen belgelerle tevsik etme zorunluluğuna uymayanlara bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	5.500,00	
MADDE 370	Kullanılan sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge tutarı	320.000

ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ DIŞINDAKİ BELEDİYELERDE UYGULANACAK ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ TARİFESİ¹

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1. Derece	2. Derece	3. Derece	4. Derece	5. Derece
1. Grup	13000	10900	8400	7500	6000
2. Grup	8400	6000	5000	4200	3700
3. Grup	6000	4200	3700	2600	2100
4. Grup	2600	2100	1500	1300	1090
5. Grup	1500	1300	900	890	750
6. Grup	890	750	460	420	320
7. Grup	320	260	170	150	110

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİNDE UYGULANACAK ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ TARİFESİ²

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1. Derece	2. Derece	3. Derece	4. Derece	5. Derece
1. Grup	16250	13625	10500	9375	7500
2. Grup	10500	7500	6250	5250	4625
3. Grup	7500	5250	4625	3250	2625
4. Grup	3250	2625	1875	1662	1362
5. Grup	1875	1625	1125	1112	937
6. Grup	1112	937	575	525	400
7. Grup	400	325	212	187	137

İNDİRİMLİ ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ UYGULAMASI³

(Kalkınmada Öncelikli Yörelerdeki Belediyeler İle Nüfusu 5.000'den Az Olan Belediyelerde)

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1. Derece	2. Derece	3. Derece	4. Derece	5. Derece
1. Grup	6500	5450	4200	3750	3000
2. Grup	4200	3000	2500	2100	1850
3. Grup	3000	2100	1850	1300	1050
4. Grup	1300	1050	750	650	545
5. Grup	750	650	450	445	375
6. Grup	445	375	230	210	160
7. Grup	160	130	85	75	55

1 30 Aralık 2022 Cuma, 32059 (2.Mükerrer Resmî Gazete)

2 2464 sayılı Kanunun mükerrer 44 üncü maddesinin beşinci fıkrasına göre, büyükşehir belediyelerinde çevre temizlik vergisi, diğer belediyelerde uygulanan çevre temizlik vergisi tutarları %25 artırılarak hesaplanacaktır.

3 13/12/2005 tarihli ve 2005/9817 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının ekindeki Kararın 7 nci maddesine göre; konut, işyeri ve diğer şekilde kullanılan binalar için belirlenen tutarlar, büyükşehir belediye sınırları içinde bulunanlar hariç olmak üzere kalkınmada öncelikli yörelerdeki belediyeler ile nüfusu 5.000'den az olan belediyelerde %50 indirimli olarak uygulanacaktır.

Kalkınmada öncelikli yörelerdeki belediyeler ile nüfusu 5.000'den az olan belediyelerde bulunan konutlara ait çevre temizlik vergisi su tüketim miktarı esas alınmak suretiyle metreküp başına 55 kuruş olarak hesaplanacak; işyeri ve diğer şekillerde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisi tutarları bu tarifeye göre hesaplanacaktır.

5326 SAYILI KABAHAHLER KANUNU'NA GÖRE VERİLECEK PARA CEZALARI (2023 YILI)

Cezanın Türü ve Ceza Mercii	Yasal Dayanağı	Tutarı (TL)	
		En Az	En Çok
Emre aykırı davranış (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.32	1.295	1.295
Dilencilik (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.33	617	617
Gürültü (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.36/1 (Kişiyeye)	617	617
	5326 s. K. md.36/2 (Tic. İşl. sahibine)	13.364	67.039
Rahatsız etme (Bel. Zabıtası)	5326 s. K. md.37 (Mal/hizmet satmak için rahatsız etme)	617	617
İşgal (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.38/1 (Cad. sokak, kaldırımları işgal)	617	617
	5326 s. K. md.38/2 (Cad. sokak, kaldırım inşaat malzeme yığma)	1.295	6.636
Tütün mamullerinin tüketilmesi (Bel. Bşk. yetki verdiği görevli)	5326 s. K. md.39; 4207 s. K. m.5/1; 2/1	617	617
Tütün ürünleriyle ilgili izmarit, paket, ağızlık, kağıt vb. atıklar çevreye atılması (Bel. Zab.)	4207 s. K. m.5/1 ve 3/12	365	365
Kimliği bildirmeme (Bel. Zabıtası)	5326 s. K. md.40 (Görevle bağlantılı ol. kamu görevli. kimliği ve adresle ilgili bilgi vermeme)	198	198
Çevreyi Kirletme (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.41/1 (Evsel, bireysel atıklarla çevreyi kirletme)	89	89
	5326 s. K. md.41/2 (Yem. Pişirme servisi işlet. atıklarının toplanma ve depolanmasına özgü yerler dışına atılması)	6.636	67.039
	5326 s. K. md.41/3 (Belirlenen yerler dışında hayvan kesme veya atıklarını sokağa atma)	617	617
	5326 s. K. md.41/4 (İnşaat atık ve artıkları sokağa veya kamusal alana atma)	1.295	40.189
	5326 s. K. md.41/4 (İnşaat atık ve artıklarını belirlenen yerler dışına atma/şirketler)	1.295	67.039
	5326 s. K. md.41/5 (Kullanılmayacak ev eşyasını özel gün dışında sokağa bırakma)	617	617
	5326 s. K. md.41/6 (Hurda motorlu taşıtları ve parçalarını sokağa bırakma)	3.299	3.299
Afiş Asma (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.42 (İzinsiz afiş ve ilan asma)	1.295	40.189

(* 5326 s. K. 17/7 md. uyarınca; idari para cezasının hesabında bir TL'nin küsuru dikkate alınmaz.

Not: Daha geniş bilgi için Kasım-Aralık 2022 Dergisinde yayımlanan M. Lamih Çelik'in makalesine bakınız.

İDARİ PARA CEZASI GEREKTİREN FİİLLERİN TEKRARI

Umuma açık istirahat ve eğlence yerleri ile ilgili olarak, 2559 sayılı Yasa'nın 6 ncı maddesinin son fıkrasında; *"Bu maddede belirtilen aynı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde, en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanır."* hükmü yer almaktadır.

Söz konusu fıkra hükmüne göre; 6 ncı maddede belirtilen aynı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde, **en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanacaktır.**

Bu madde kapsamında akla şöyle bir soru gelebilir: *"Aynı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde" ibaresinden bir takvim yılı mı yoksa ilk fiil ile son fiil arasındaki zaman mı esas alınacaktır ?*

Dikkat edilirse, madde hükmünün son fıkrasında mali yıldan söz edilmemiştir. Bu itibarla; artırımı ceza uygulanmasında, bir yıllık sürenin tespiti için suçun ilk işlendiği tarihten itibaren bir yıllık zaman diliminin esas alınması, başka bir deyişle birinci fiil ile ikinci aynı fiilin, bir yıl içinde tekrarı halinde, idari para cezasının iki kat artırılarak uygulanması gerekmektedir.

Diğer idari cezaları gerektiren fiillerin tekrarı halinde, Belediye encümeni Kabahatler Kanunu'nun 32. maddesine göre idari para cezasını verirken ihlal edilen kararın tarih ve sayısına kısaca konusu da yer vermelidir. Kabahatler Kanunu'nda tekerrür olmadığından tekerrür nedeniyle cezanın iki kat olarak alınması gibi bir encümen kararı alınmaz. Ayrıca encümen 32. maddeye göre tahakkuk eden para cezası miktarını az bulup artıramaz aynı şekilde indiremez.

Danıştay 14. Daire E:2013/2967, K: 2014/620

Hüküm veren Danıştay Ondördüncü Dairesince, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 54. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendine göre kararın düzeltilmesi istemi yerinde görüldüğünden, Danıştay Ondördüncü Dairesinin 29.11.2012 günlü, E:2011/11988, K:2012/8892 sayılı kararı kaldırılarak, işin esası yeniden incelendi.

.... Dava konusu uyuşmazlıkta; davalı idarece yapılan 26.04.2010 ve 27.04.2010 tarihli bir ve ikinci tespitler üzerine para cezası uygulanmaksızın, 28.04.2010 ve 29.04.2010 tarihli üçüncü ve dördüncü tespitler üzerine, verilen temel para cezasının iki katının alınarak tekerrür hükmünün uygulandığı görülmektedir.

Bu durumda; tespit tutanakları ile belirlenen aykırılıklar nedeniyle para cezası verilmesinden sonra, aynı aykırı fiil ve hallerin yeniden tespiti halinde, bu miktar üzerinden tekerrür hükmü uygulanmak suretiyle, ceza verilmesi gerekirken, davalı idarece yapılan ilk tespitler üzerine para cezası verilmeksizin dolaşısıyla tekerrürün şartı olan daha önce ceza verilmiş olma şartı yerine getirilmeksizin, yapılan üçüncü ve dördüncü tespitler üzerine verilen cezanın iki katının alınması suretiyle tesis edilen işlemde hukuka uyarlık bulunmadığından, aksi yöndeki İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, İstanbul 1. İdare Mahkemesinin 31.12.2010 günlü; E:2010/1286, K:2010/2178 sayılı kararının bozulmasına, dosyanın Mahkemesine gönderilmesine, 08.01.2014 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

BELEDİYE PARA CEZASI NİTELİĞİNDE OLUP DA, MAHKEMELERCE VERİLEN PARA CEZALARI

Ceza hükümleri içeren ve belediyeleri yakından ilgilendiren birçok yasa, tüzük ve yönetmelik bulunmakta olup, bu mevzuatlarla belediyelere birçok görev ve yetki verilmiştir. Ancak bu mevzuattaki cezaları karara bağlamak Adliye Mahkemelerinin yetkisi dahilinde bulunmaktadır.

Bu bölümde yer alan yasalar şunlardır:

- 30.7.1966 tarihli ve 775 sayılı **Gecekondu Kanunu**,
- 21.7.1983 tarihli ve 2863 sayılı **Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu**
- 11.1.1989 tarihli ve 3516 sayılı **Ölçüler ve Ayar Kanunu**.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 38 inci maddesinin (c) bendine göre, *"Belediyeyi Devlet dairelerinde ve törenlerde, davacı veya davalı olarak da yargı yerlerinde temsil etmek veya vekil tayin etmek."* hükmü yer almaktadır. Bu madde hükmüne göre, mahkemelerde belediye lehine dava açmak ve belediye aleyhine açılan davalarda belediyeyi savunmak, belediye başkanının görevidir. Belediye başkanları da, mahkemelerde davacı ve davalı olarak belediyeyi temsil etme görevini avukatlara devredebilirler.

2023 YILINA AİT EMLAK (BİNA, ARSA VE ARAZİ) VERGİ DEĞERLERİ VE HESAPLAMALARI

(10 Aralık 2022 Salı ve 32059 (2.Mük.) R.G. Emlak Vergisi Kanunu Genel Tebliği (Seri No:82)

2021 Yılında Yapılan Takdirler Nedeniyle 2022 Yılında Mükellefiyeti Başlayanların 2023 Yılına Ait Emlak Vergi Değerlerinin Hesabı

2021 yılında yapılan takdirler nedeniyle bina ve arazi vergisi mükellefiyeti 2022 yılından itibaren yeniden başlamış bulunmaktadır.

(2) Bu mükelleflerin bina, arsa ve arazilerinin 2023 yılı vergi değerleri, 2022 yılı vergi değerlerinin, bu yıla ait yeniden değerlendirme oranının yarısı olan (% 122,93/2=) % 61,465 (altmış bir virgöl dört yüz altmış beş) oranında artırılması suretiyle bulunacak tutarlar olacaktır.

2023 Yılı İtibarıyla Mükellef Olacakların Emlak Vergi Değerlerinin Tespiti

Mükellefiyeti 2023 yılında başlayanların, mükellefiyetleri ile ilgili bina, arsa ve arazi vergisi tarhiyatına esas alınacak vergi değerleri; takdir komisyonlarınca 2021 yılında takdir edilen asgari ölçüde arsa ve arazi metrekare birim değerlerinin; 2022 yılına ait yeniden değerlendirme oranının yarısı nispetinde artırılması suretiyle bulunacak asgari ölçüde metrekare birim değeri dikkate alınarak hesaplanacaktır.

1319 Sayılı Kanunun 42 nci Maddesinde Yer Alan Tutarın Tespiti

2023 yılında uygulanacak olan 1319 sayılı Kanunun 42 nci maddesinde yer alan tutar, 2022 yılına ait tutarın 2022 yılı için belirlenen yeniden değerlendirme oranının yarısı olan (% 122,93/2=) % 61,465 (altmış bir virgöl dört yüz altmış beş) oranında artırılması suretiyle 9.967.000 Türk Lirası olarak tespit edilmiştir.

1319 Sayılı Kanunun 44 Üncü Maddesinde Yer Alan Vergi Oranlarına Esas Mesken Nitelikli Taşınmaz Değerlerinin Alt Ve Üst Sınırlarının Tespiti

9.967.000 TL ile 14.951.000 TL arasında olanlar (bu tutar dahil)	
9.967.000 TL'yi aşan kısmı için	(Binde 3)
19.936.000 TL'ye kadar olanlar (bu tutar dahil) 14.951.000 TL'si için 14.952 TL, fazlası için	(Binde 6)
19.936.000 TL'den fazla olanlar 19.936.000 TL'si için 44.862 TL, fazlası için	(Binde 10)

olarak tespit edilmiştir.

HİZMET ERBABINA YAPILAN ÜCRET ÖDEMELERİNİN GELİR VERGİSİNDEN İSTİSNA EDİLEBİLMESİ İÇİN

(Gelir Vergisi Genel Tebliği (Seri No: 322) 30.12.2022 tarih ve 32059 (2. Mükerrer) R.G.)

Hizmet erbabına işverenlerce yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatler (işverenlerce, işyerinde veya müştemilatında yemek verilmeyen durumlarda çalışılan günlere ait bir günlük yemek bedelinin 51 Türk lirasını aşmayan kısmı istisna kapsamındadır.

Ödemenin bu tutarı aşması halinde aşan kısım ile bu amaçla sağlanan diğer menfaatler ücret olarak vergilendirilir.)

Hizmet erbabına yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatlerde istisna uygulaması

Hizmet erbabına nakit ödeme yapılmaksızın yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatlerde

a) İşverenlerce, hizmet erbabına işyerinde veya müştemilatında yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatler herhangi bir tutarla sınırlı olmaksızın,

b) İşverenlerce, hazır yemek hizmeti veren mükelleflerden satın alınan yemeğin, işyerinde veya müştemilatında hizmet erbabına verilmesi durumunda sağlanan menfaatler herhangi bir tutarla sınırlı olmaksızın,

c) İşverenlerce, işyerinde veya müştemilatında yemek verilmeyip yemek hizmeti veren işletmelerde bu hizmetin sağlandığı durumlarda, bu işletmelere yapılan ödemelerin her bir çalışan için çalışılan günlere ait bir günlük yemek bedelinin 51 Türk lirasını aşmayan kısmı,

ç) İşverenlerce, işyerinde veya müştemilatında yemek verilmediği ve yemek hizmetinin, yemek kartı ve/veya yemek çeki hizmeti veren işletmelerin yemek kartlarına yükleme yapılmak veya yemek çeki satın alınmak suretiyle verildiği durumlarda, her bir çalışan için çalışılan günlere ait bir günlük yemek bedelinin 51 Türk lirasını aşmayan kısmı,

gelir vergisinden istisna olup bu istisnaların uygulamasına yönelik açıklamalar 26/7/1995 tarihli ve 22355 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Gelir Vergisi Genel Tebliği (Seri No:186)'nde yapılmıştır.

İşverenlerce hizmet erbabına nakit olarak verilen yemek bedelinde istisna

7420 sayılı Kanunla, 1/12/2022 tarihinden itibaren uygulanmak üzere, 193 sayılı Kanununun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bendinin parantez içi hükmünde yapılan değişiklikle, işverenler tarafından hizmet erbabına işyerinde veya müştemilatında yemek verilmeyen durumlarda, yemek bedelinin nakit olarak verilmesi suretiyle sağlanan menfaatler de istisna kapsamına alınmıştır.

(2) Hizmet erbabına nakit olarak ödenen yemek bedelinin gelir vergisinden istisna edilebilmesi için;

- İşverenler tarafından işyerinde veya müştemilatında yemek verilmemesi,
- Günlük yemek bedelinin 51 Türk lirasını aşmaması,
- Fiilen çalışılan günlere ilişkin olması, gerekmektedir.

Elektrik, Doğalgaz ve Benzeri Isınma Giderleri Karşılığı Olarak Çalışanlara Yapılan Ödemelerde Gelir Vergisi İstisnası

9/11/2022 tarihinden 30/6/2023 tarihine kadar (bu tarih dahil) çalışanlara mevcut ücretlerine ilave olarak elektrik, doğalgaz ve diğer ısınma giderlerine karşılık olmak üzere toplam aylık tutarı 1.000 Türk lirasını aşmayan ödemeler gelir vergisinden istisna edilmiştir.

İşverenler tarafından hizmet erbabına bu şekilde yapılan ödemelerin istisna kapsamında değerlendirilebilmesi için söz konusu ödemelerin;

- 9/11/2022 tarihi ile 30/6/2023 tarihi (bu tarih dahil) arasında yapılması,
- Elektrik, doğalgaz ve diğer ısınma giderlerine karşılık olmak üzere yapılması,
- Aylık 1.000 Türk lirasını aşmaması,
- Mevcut ücretlerine ilave olarak yapılması, şarttır.

5846 SAYILI FİKİR VE SANAT ESERLERİ KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2023 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		yasal olarak çoğaltılmış, bandrollü nüshaların yol, meydan, pazar, kaldırım iskele, köprü ve benzeri yerlerde satışı yasaktır.		
5846	23/01/2008 tarih ve 5728 S.K. 81 inci md.	Bu yasağa uymayanlara Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	617 TL

7126 SİVİL SAVUNMA KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2023 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		Tatbiki ilan olunan sivil savunma tedbirlerine riayet etmeyen bütün vatandaşlarla resmi veya özel daire, müessese ve teşekküllerin mesul amirlerine, fillerine suç oluşturmadığı takdirde,		
5728	47	Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	1.295 TL

6301 SAYILI ÖĞLE DİNLENMESİ KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2023 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		İşçilerine öğle tatili vermeyen veya dinlenme devresinde işyerlerini kapatmayan işveren veya vekillerine (İş Kanununa tabi işyerleri hariç)		
6301 Sayılı Kanun	m.7/1		Belediye Encümeni	1.018,00 TL

SİGORTALI ÇALIŞANLARDAN PRİME ESAS KAZANÇLARDAN İSTİSNA TUTULACAK

(SGK/ Sigorta Primleri Gen.Müd. 05.01.2023 tarihli Prime esas kazançların alt ve üst sınırları ile bazı işlemlere esas tutarlara ilişkin genelgesi)

Yemek parası		78,90 TL
Çocuk zammı	5510 s. K.4/a md.	200,16 TL
Aile zammı (yardımı)		1.000,80 TL
Emzirme ödeneği	5510 s. K. 4/a-b, 16/a md.	520,00 TL
Cenaze ödeneği	5510 s. K. 37.md.	2.054,00 TL

5510 Sayılı Kanunun 4/a bendine tabi sigortalılar için

GECİKME ZAMMI TABLOSU

Uygulama Tarihleri	Genel Tebliğ No / Madde No/B.k.k. No	Oranı	Açıklama
01/01/1981 - 29/02/1984 Tarihleri arasında	359	10%	1.Ay
01/03/1984 - 31/08/1985 Tarihleri arasında	367	3%	Diğer Aylar için Aylık
		10%	1.Ay
		4%	Diğer Aylar için Aylık
01/09/1985 - 31/05/1988 Tarihleri arasında	370	10%	1.Ay
		7%	Takip Eden 5 Ay için Aylık
		5%	Diğer Aylar için Aylık
01/06/1988 - 31/12/1988 Tarihleri arasında	372	10%	İlk 3 Ay
		8%	Takip Eden 3 Ay için Aylık
		6%	Diğer Aylar için Aylık
01/01/1989 - 31/12/1989 Tarihleri arasında	375	10%	İlk 4 Ay için Aylık
		7%	Diğer Aylar için Aylık
01/01/1990 - 29/12/1993 Tarihleri arasında	378	7%	Tüm Aylar için Aylık
30/12/1993 - 07/03/1994 Tarihleri arasında	381	9%	Tüm Aylar için Aylık
08/03/1994 - 30/08/1995 Tarihleri arasında	383	12%	Tüm Aylar için Aylık
31/08/1995 - 31/01/1996 Tarihleri arasında	389	10%	Tüm Aylar için Aylık
01/02/1996 - 08/07/1998 Tarihleri arasında	391	15%	Tüm Aylar için Aylık
09/07/1998 - 19/01/2000 Tarihleri arasında	403	12%	Tüm Aylar için Aylık
20/01/2000 - 01/12/2000 Tarihleri arasında	408	6%	Her Ay için
02/12/2000 - 28/03/2001 Tarihleri arasında	411	5%	Her Ay için
29/03/2001 - 30/01/2002 Tarihleri arasında	415	10%	Her Ay için
31/01/2002 - 11/11/2003 Tarihleri arasında	422	7%	Her Ay için
12/11/2003 - 01/01/2004 Tarihleri arasında	429	4%	Her Ay için
02/01/2004 - 01/03/2005 Tarihleri arasında	5035 Sayılı Kanunun 4. maddesi	4%	Her Ay için
02/03/2005-20/04/2006 Tarihleri arasında	434	3%	Her Ay için
21/04/2006 Tarihinden İtibaren	438	2,5%	Her Ay için
19/11/2009 Tarihinden İtibaren	2009/15565 Sayılı B.K.K.	1,95%	Her Ay için
19/10/2010 Tarihinden İtibaren	2010/965 Sayılı B.K.K.	1,40%	Her Ay için
05/09/2018 Tarihinden İtibaren	62 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı	2 %	Her Ay için
01/07/2019 Tarihinden İtibaren	1266 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı	2,5 %	Her Ay için
02/10/2019 Tarihinden İtibaren	1592 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı	2 %	Her Ay için
30/12/2019 Tarihinden İtibaren	1947 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı	1,6 %	Her Ay için
21/07/2022 Tarihinden İtibaren	5801 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı	2,5 %	Her Ay için

H - CETVELİ

10/2/1954 Tarihli ve 6245 Sayılı Harcırah Kanunu Hükümleri Uyarınca Verilecek Gündelik ve Tazminat Tutarları*

YURTIÇİ HARCIRAHLAR	GÜNDELİK MİKTARI (TL)
I. Yurt İçinde Verilecek Gündelikler (Madde : 33)	
B. Memur ve Hizmetlilerden;	
a) Ek göstergesi 8000 ve daha yüksek olan kadrolarda bulunanlar (1)	236
b) Ek göstergesi 5800 (dahil) - 8000 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar	220
c) Ek göstergesi 3000 (dahil) - 5800 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar	212
d) Aylık/kadro derecesi 1-4 olanlar	203
e) Aylık/kadro derecesi 5-15 olanlar	200
1) 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre verilecek gündeliklerin hesabında bu tutar esas alınır. * 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre yatacak yer temini için ödenecek ücretlerin hesabında gündeliklerinin %180 artırımlı miktarı (d) fıkrasına göre yapılacak ödemelerde ise görevlendirmenin ilk 10 günü için gündeliklerinin %180 artırımlı miktarı, takip eden 80 günü için gündeliklerinin %95'i mütakip 90 günü için ise müstehak oldukları gündeliklerinin %75'i esas alınır.	
II- Arazi Üzerinde Çalışanlara Verilecek Tazminatlar (Madde 50)	
50 nci Maddenin 1, 2, 3, 4 ve 5 inci Bentlerinde Yer Alan Personel:	
a) Kadro derecesi 1-4 olanlar	45,00
a) Kadro derecesi 5-15 olanlar	42,00
Bu tazminattan yararlananlardan;	
1) Memuriyet mahalli dışındaki çalışma alanlarında hizmet görenler ile 24/2/1984 tarihli ve 2981 sayılı Kanun uygulamasında çalışan Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü personeline yukarıda yazılı miktarların yarısı ek olarak ödenir.	
2) Bu çalışmaları dolayısıyla arazide, şantiyede veya gemilerde geceleyenlere bu suretle bulunacak miktarın yarısı ek olarak ayrıca ödenir.	

* 15.04.2022 tarih ve 31810 sayılı R.G. 7394 Sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi Ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Ve Kanun Hükümünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Geçici 2 nci maddesi ile Bütçe Kanununun (H) Cetvelinin Yurt İçinde Verilecek Gündelikler dipnotunda değişiklik yapılmıştır. Değişiklik 15.04.2022-31.12.2022 tarihleri arasında uygulanacaktır.

FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETLERİ

		Tutar
Saat Başlı Fazla Çalışma Ücreti	657 sayılı Kanununun 178 inci maddesi uyarınca	5,40 TL
	Özel kanunlarındaki hükümler uyarınca bütçe kanunlarıyla belirlenmesi gereken fazla çalışma ücretleri için bu saat ücreti esas alınmaktadır.	
	Büyükşehir ve İl Belediye Başkanları ile birlikte çalışan personele ayda 90 saati geçmemek üzere makam onayına istinaden	5,60 TL

Belediyeler ile bunlara bağlı müstakil bütçeli kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlarda (iktisadi işletmeler hariç), görevlerinin niteliği gereği 657 sayılı Kanunda belirtilen çalışma süre ve saatlerine bağlı olmaksızın zabıta ve itfaiye hizmetlerinde fiilen çalışan personele (destek hizmeti yürüten personel hariç), belediye meclisi kararı ile tespit edilen tutar, fazla çalışma ücreti olarak maktu ödeneyeceği (K) işaretli cetvelde düzenlenmiş ve bunlara ödenecek aylık fazla çalışma ücreti de en son yapılan resmi nüfus sayımına göre belediye nüfusuna göre yapılmaktadır.

		Tutar
Aylık Maktu Fazla Çalışma Ücreti	Belediye Nüfusu	
	10.000'e kadar olanlar için	715 TL
	10.001'den 50.000'e kadar olanlar için	765 TL
	50.001'den 100.000'e kadar olanlar için	845 TL
	100.001'den 250.000'e kadar olanlar için	955 TL
	250.001'den 1.000.000'e kadar olanlar için	1.140 TL
	1.000.001'den fazla olanlar için	1.325 TL
	Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehir belediyeleri dışındaki diğer büyükşehirlerin belediye sınırları içerisindekiler için	1.325 TL
Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehirler belediye sınırları içerisindekiler için	1.760 TL	

Aylık maktu fazla çalışma ücreti alanlara, her ne ad altında olursa olsun ayrıca fazla çalışmaya yönelik olarak başkaca bir ödeme yapılamayacağı ve yukarıdaki hükümlere göre ödenecek aylık maktu fazla çalışma ücretleri;

- Görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı yaralanma ve sakatlanma hallerinde tedavi süresince,
- Bir yılda toplamı 30 günü geçmeyen hastalık izni sürelerinde,
- İtfaiye hizmetlerinde çalışan personel için görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı hastalanma hallerinde tedavi süresince,
- Yurt içinde yapılacak hizmet içi eğitime katılma ve geçici görevli olarak bulunma durumlarında, ödenmeye devam olunacağı, diğer hallerde ise, fiilen çalışıldığı sürece ve bu süre ile orantılı olarak ödenir.

- 442 Sayılı Köy Kanununun 74 üncü maddesinin beşinci fıkrasında yer alan (11.500) gösterge rakamı (14.640), mülga ek 16 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan (8.500) gösterge rakamı (9.189) olarak geçerli olacaktır.
- 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 24 üncü maddesinde yer alan (6000) ve (2200) gösterge rakamları, 1.1.2023 - 31.12.2023 tarihleri arasındaki dönemde sırasıyla (6.026), (2.226) olarak uygulanır.
- 5393 sayılı Belediye Kanununun 39 uncu maddesinde yer alan gösterge rakamları 1.1.2023-31.12.2023 tarihleri arasındaki dönemde (2.280) eklenmesi suretiyle uygulanır.

GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARINDA UYGULANAN KİRA İSTİSNA TUTARI 2023 YILI

(30.12.2022 tarih ve 32059 (2. Mük.) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.)

Gelir Vergisi Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan mesken kira gelirleri için uygulanan istisna tutarı	21.000 TL
--	-----------

HİZMET ERBABINA İŞYERİ VEYA İŞYERİNİN MÜŞTEMLATLARI DIŞINDA KALAN YERLERDE YEMEK VERİLMEK SURETİYLE SAĞLANAN MENFAATLARA İLİŞKİN İSTİSNA TUTARI (2023 YILI)

(30.12.2022 tarih ve 32059 (2. Mük.) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır..)

İşyerinde veya müştemilatında yemek verilmeyen durumlarda çalışılan günlere ait bir günlük yemek bedeline ilişkin istisna tutarı (Gelir Vergisi Kanununun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bendi)	110.00 TL
---	-----------

BASİT USULE TABİ OLMANIN GENEL ŞARTLARINDAN OLAN İŞYERİ KİRA BEDELİNE İLİŞKİN TUTAR (2023 YILI)

(30.12.2022 tarih ve 32059 (2. Mük.) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.)

Gelir Vergisi Kanununun 47 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde yer alan yıllık kira bedeli toplamı, 2022 takvim yılında uygulanmak üzere	
-Büyükşehir belediye sınırları içinde	35.000 TL
-Diğer yerlerde	22.000 TL

ENGELLİLER İÇİN VERGİ İNDİRİMİ

(30.12.2022 tarih ve 32059 (2. Mük.) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.)
193 Sayılı Kanun'un 31. Maddesinde yer alan Engellilik indirimi

DERECESİ	TUTARI (TL)
I. Derece Engelliler (Çalışma Gücünün Asgari % 80'ini Kaybedenler)	4.400
II. Derece Engelliler (Çalışma Gücünün Asgari % 60'ını Kaybedenler)	2.600
III. Derece Engelliler (Çalışma Gücünün Asgari % 40'ını Kaybedenler)	1.100

YENİDEN DEĞERLEME ORANLARI

YILLAR		
2022	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:533) (27/11/2021 tarih ve 31672)	%122,93
2021	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:533) (27/11/2021 tarih ve 31672)	%36,20
2020	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:521) (28.11.2020 tarih ve 31318)	%9,11
2019	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:503) (23.12.2019 tarih ve 30987)	%22,58
2018	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:503) (31/12/2018 tarih ve 30642 (3. Mükerrer)	%23,73
2017	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:484)	%14,47

GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA HALİNDE ÖDENECEK ÜCRET

Görevden Uzaklaştırılan veya Tutuklanan Memurlar İçin

Aylık, taban aylığı ve kıdem aylığı	2/3 oranında verilir.
Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam Verilir.
Yan Ödeme	2/3 Oranında Verilir.
Özel Hizmet Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Tayin Bedeli	2/3 Oranında Verilir.
Eğitim ve Öğretim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Mülki İdare Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Din Hizmetleri Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Emniyet Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Denetim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Lojman Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Yabancı Dil Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Ek Çalışma Ücreti	2/3 Oranında Verilir.
Yolluk Karşılığı Tazminatı	Hiç Verilmez.
Emekli Keseneği	Tam Aylığın Yarıısı Üzerinden Kesilir.
Damga Vergisi	Tabiidir.

Not: Görevden uzaklaştırılan personele göreve iade edilerek açığına ait tam aylığa hak kazanma halinde, emekli kesenekleri aylığın diğer yarısından da kesilerek tama çıkarılır.

ÜCRETLİ YILLIK İZİNLER (İşçiler İçin - 10.06.2003'den itibaren)

a)	1 Yıdan 5 Yıla Kadar Olanlar (5 yıl dahil)	14 İş Günü
b)	5 Yıdan Fazla 15 Yıdan Az Olanlar	20 İş Günü
	15 Yıl Dahil ve Daha Fazla Olanlar	26 İş Günü
c)	18 ve Daha Küçük Yaştaki İşçiler İle 50 ve Daha Yukarı Yaştakiler En Az	20 İş Günü

Not: İzin sürelerine rastlayan ulusal bayram, hafta tatili ve genel tatil günleri izin süresinden sayılmaz

İŞ AKDİNİN FESHİNDE İHBAR TAZMİNATI TUTARLARI

Hizmet Süresi	Bildirim Süresi	İhbar Tazminat Tutarı
a) İş 6 Aydan Az Sürmüş İşçi İçin	2 Hafta	2 Haftalık Ücret
b) İş 6 Aydan 1.5 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	4 Hafta	4 Haftalık Ücret
c) İş 1.5 Yıdan 3 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	6 Hafta	6 Haftalık Ücret
d) İş 3 Yıdan Fazla Sürmüş Olan İşçi İçin	8 Hafta	8 Haftalık Ücret

Not: 4857/17 maddesi gereği sözleşme ile süreler yükseltilebilir.

MEMUR ÖDEMELERİNDEN YAPILAN KESİNTİLER

MEMUR MAAŞ KALEMİ	KANUNİ DAYANAĞI	GELİR VERGİSİ	DAMGA VERGİSİ	EMEKLİ KESENEĞİ (KURUM/ŞAHİS)
Aylık (gösterge)	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Ek gösterge	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Taban aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Kıdem Aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Yan ödeme (Zamlar)	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	+	+	-
Özel hizmet tazminatı	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Ek tazminat	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Denetim tazminatı	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Makam tazminatı	657 sayılı Kanununun ek 26. maddesi	-	+	Kısmen*
Görev tazminatı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (C-4) bendi	-	+	Kısmen*
Temsil tazminatı	4505 sayılı Kanununun 5. maddesi	-	+	Kısmen*
Yabancı Dil Tazminatı	375 sayılı KHK'nın 2. maddesinin son fıkrası	-	+	-
Aile yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 203. maddesi	-	-	-
Doğum yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 207. maddesi	-	-	-
Ölüm yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 208. maddesi	-	-	-
Öğretim yılına hazırlık ödeneği	657 sayılı Kanununun ek 32. maddesi	-	+	-
Nöbet üzeri (sağlık personeli için)	657 sayılı Kanununun ek 33. maddesi	-	+	-
Emekliliğini isteyen personele verilen ödeme	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (D) bendi	-	+	-
Toplu sözleşme ikramiyesi	375 sayılı KHK'nın ek 4. maddesi	-	+	-
666'ya göre ek ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 9. maddesi	-	+	-
Fazla çalışma ücreti	375 sayılı KHK'nın ek 13. maddesi	-	+	-
Cumhurbaşkanı, Başbakan ve TBMM başkanının yakın korumalarına yapılan ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 14. maddesi	-	+	-
Harcirah ödemeleri	Gelir Vergisi Kanunu madde 24	-	+	-

Bu ödemeler 2008 yılı Ekim ayı başından önce memuriyete başlayanlar açısından emeklilik keseneği ve kurum karşılığına tabi olmamakla birlikte ilk defa 4/1-c sigortalısı olan memurlar açısından 5510 sayılı Kanununun 80 nci maddesi gereğince Makam, temsil ve görev tazminatları ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 152 nci maddesi uyarınca (bölge, kurum, birim, çalışma mahalli, görevin niteliği ve benzeri kriterlere dayalı olarak asıl tazminatlara ilave, ek veya ayrıca ödenen tazminatlar hariç) ödenen tazminatlar prime esas kazançta dahil edilmektedir.

DEVLET MEMURLARINA HASTALIK VE REFAKAT İZİNİ

		İzin Süresi
DMK 105. Md.	Hastalık İzni	-Uzun süreli hastalıklarda 18 ay -Diğer hastalıklarda 12 ay
	Refakat İzni	Sağlık Kurulu Raporu ile Ana, baba, eş, çocuk, kardeş için; 3 ay(gerektiğinde bu süre bir katına kadar uzatılabilir.
DEVLET MEMURLARINA AYLIKSIZ İZİN		
Devlet Memurları Kununu 108. Madde	Askerlik	Muvazzaf askerliğe ayrılan memurlar askerlik süresince izinli sayılırlar
	Görev ve Öğrenim	Yetiştirilmek üzere yurtdışına gönderilen veya Sürekli görevle yurtiçine ya da yurtdışına atanan veya en az altı ay süreyle yurtdışına geçici olarak görevlendirilen memurlar yurtdışına kamu kurumlarınca gönderilmiş olan öğrencilerin memur olan eşleri 77 inci maddeye göre izin verilenlerin memur olan eşlerine görev veya öğrenim süresi kadar aylıksız izin verilir.
	Doğum	Analık izinden sonra 24 ay Eşi doğum yapan memura 24 ay
	Aylıksız İzin	Beş hizmet yılını tamamlamış olanlara; bir yıla kadar (en fazla iki defada kullanılmak üzere)
	Evlat Edinme	24 Ay
	Hayati Tehlike	Refakat izninden sonra 18 Ay
	Göreve Dönme/ Görevden Çekilmiş Sayılma	Aylıksız izin süresinin bitiminden önce mazereti gerektiren sebebin ortadan kalkması halinde, on gün içinde göreve dönülmesi zorunludur. Aylıksız izin süresinin bitiminde veya mazeret sebebinin kalkmasını izleyen on gün içinde görevine dönmeyenler, memuriyetten çekilmiş sayılır.

MEMURLARDA AÇIKTAN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

1) Esas Aylık	Vekalet Ettiği Kadro Derecesinin İlk Kademe Aylığının Ek Göstergesi Dahil 2/3 Oranıdır.
2) Kıdem Aylığı	Hiç Verilmeyecek
3) Taban Aylığı	2/3 Oranında Verilecektir
4) Yan Ödeme	Tam Verilir
5) Özel Hizmet Tazminatı	Tam Verilir
6) Eğitim ve Öğretim Tazminatı	Tam Verilir
7) Din Eğitimi Hizmetleri Tazminatı	Tam Verilir
8) Ek Çalışma ve Ek Ders Ücreti	Tam Verilir
9) Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam Verilir
10) Tedavi Giderleri	Tam Verilir
11) Damga Vergisi	Vergiye Tabi Hakedişlerden Kesilir
12) Emekli Keseneği	Taban Aylığı Dahil Aldığı Aylık Üzerinden (2/3 Tutarından) Tam Kesilir a) İşe Başlamada Kısıtlı Aylıktan Kesilemez b) İlk Tam Maaşından Giriş Aidatı Kesilir c) İşten Ayrılmalarda Aylık Kısıtlı Hesaplanırsa bile emekli keseneği tam aylık üzerinden kesilir.
13) Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir

DEVLET MEMURLARINDA KURUM DIŞINDAN VEKALETTE ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin sebebi, kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerinde geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1- Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıldır. Ancak, kurum dışında (Yani başka kurumlardan) atanan vekil memura işe başladığından bu yana vekalet aylığı, görevin kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 oranında ödenir.
2- Kıdem ve Taban Aylığı	Verilmez
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Kanuni izin, geçici görev (hizmetçi eğitimine katılma dahil) görevden uzaklaştırma halleriyle geçici boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden daha aşağı dereceli bir göreve vekalet edilmesinde ödenmez.
4- Lojman Tazminatı	Verilmez
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6- Emekli Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir

KURUM İÇİNDEN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin Sebebi; kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerindeki geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1- Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıdır. Ancak 3 aydan fazla devam süresi için, görevin kadro derecesinin ilk kademe göstergesinin (ek gösterge dahil) aylığının 1/3 tutarı verilir. İlkokul öğretmenliği ve veznedarlık görevine bağlandığı tarihten itibaren verilir. Diğer taraftan tedviren görevlendirmelerde vekalet aylığı ödenmez.
2- Kıdem Aylığı	Verilmeyecektir
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Mehil müddedi, yıllık izin, mazeret ve hastalık izni, geçici görev, görevden uzaklaştırma, hizmetçi eğitime katılma halleriyle geçi boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden aşağı dereceli kadroya vekalet edilmesinde ödenmez. Ayrıca vekil 99 Seri No'lu Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliğinde belirtildiği gibi asilde aranan şartlara haiz olması gerekmektedir.
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez. Ancak, o kadroya aslen atanabilme şartlarına sahipse zam ve tazminatların farkı ödenir.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir
Boş Kadroya Vekalet	
Boş kadrolara ait görevler lüzum görüldüğü takdirde memurlara ücretsiz olarak vekaleten gördürülebilir. Ancak, saymanlık kadrolarının boşalması halinde işe başlama tarihten itibaren vekalet aylığı verilmek suretiyle vekaleten atama yapılabilir.	
1- Esas Aylık	Vekalet edilen kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 nispetinde verilir.
2- Kıdem Aylığı	Verilmez
3- Yan Ödeme ve O.H.T.	Yapılan her iki görevle ilgili aynı cins zam ve tazminatlardan fazla olarak farklı cinsteki zam ve tazminatlar 657 s. K. 175. maddesindeki oranlara bakılmaksızın vekalet görevine bağlandığı tarihten itibaren ödenir. Ancak kendi derecesinden daha aşağı derecelerdeki kadrolara vekalet ve tedviren görevlendirme halinde hiçbir ödeme yapılmaz.
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecek
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka yerlerdeki bir kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir

1593 SAYILI UMUMİ HIFZISSİHHA KANUNU

AÇIKLAMA	CEZAYI VERECEK MAKAM	2023
a) 24.4.1930 tarih ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'la değişik 283 üncü maddesine göre; bu Kanunda yazılı belediye vazifelerine ilişkin olup, 266 ncı maddede gösterilen sıhhi zabıta nizamnamesinde belirtilen yasaklara (Her şehir ve kasaba belediyesi bu kanunun mer'iyeti tarihinden itibaren bir sene zarfında o şehir veya kasabanın ihtiyaçlarına göre bu kanunun gösterdiği sıhhi hususlara ait bu zabıta talimatnamesi tertip eder. Bu nizamname, meskenlerin ihtiva etmeleri lazım gelen asgari müstemilatı, umumi ve müşterek ikametgahlardaki ikamet şeraitini, gıda maddeleri satılan veya sair temizliğe mütaallik işlerle işğal edilen mahallerin, han, otel, misafirhane, eğlence mahalleriyle bütün umumi yerlerin sıhhi şartlarını ve umumiyetle şehrin sıhhat ve temizliğine taallük eden hususlara ait riayetleri lazım-gelen kaideleri ihtiva eder.) aykırı hareket edenlerle mecburiyetlere riayet etmeyenler, 1608 sayılı Yasa gereğince cezalandırılır. Sağlık zabıta yönetmeliğinde yazılı yasaklara aykırı hareket edenlerle yapılması gerekenlere uymayanlar hakkında 1608 sayılı Yasa'ya istinaden belediye encümenince verilir.	Belediye Encümeni	1.295 TL
b) 1593 sayılı Kanun'un 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'la değişik 299 uncu maddesi uyarınca; defin ruhsatıyesini olmadan cenaze definden mezar bekçileri veya ölü sahipleri Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesine göre cezalandırılır. Sağlık zabıta yönetmeliğinde yazılı yasalara aykırı hareket edenlere	Belediye Encümeni	1.295 TL
c) 1593 sayılı Kanun'un 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'la değişik 301 inci maddesi uyarınca; müsaadesiz olarak bir şehir ve kasabadan diğerine ölü nakledenler, Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesine göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	1.295 TL

İdarî para cezasına itiraz : 1593 sayılı Yasa'da itiraz mercii belirtilmediğinden, 5326 sayılı Yasa hükümlerine göre idarî para cezasına ilişkin idarî yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idarî yaptırım kararı kesinleşir.

ÖDEMELERDE VERGİ BORCU SORGULAMA

3 Mart 2020 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere;	Limit-TL
- 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamına giren kurumların, mal veya hizmet alımları ile yapım işleri nedeniyle yapacakları ödemeler, - Kanun, kararname ve diğer mevzuatla nakdi olarak sağlanan Devlet yardımları, teşvikler ve destekler nedeniyle yapılacak ödemeler,	5.000,00
17.02.2023 tarih ve 32107 sayılı R.G. yayımlanan Tahsilat Tebliğine istinaden Deprem kapsamındaki ödemelerde 31.07.2023 tarihine kadar uygulanmayacaktır.	

ÖDEMELERDE SGK BORCU YOKTUR TALEP ETME BORÇ LİMİTLERİ 2023 YILI İÇİN¹

4a SSK kapsamında işçi çalıştırıyorsanız ödeme vadesi geçmiş sigorta prim borcunuz brüt asgari ücretin tavan tutarının 3 katına kadar kesinleşmiş borç olarak kabul edilmez ve bu tutarı geçmeyen borçlar SGK ihale borç yok yazısı için engel teşkil etmez. Tüzel kişiler ve işçi çalıştıranlarda ihaleye katılmak için SGK borcu üst sınırı	225.180,00 TL
Alt yükleniciler ve alt yüklenici çalıştıran işverenler için ise brüt asgari ücretin tavan tutarının 6 katına kadar olan borçlar ihale borcu olmadığına dair yazı için engel teşkil etmemekte Bu kapsamda 2023 yılı için SGK borcu yoktur üst limiti	450.360,00 TL
Eğer işveren aynı zamanda gerçek kişi ise ve tabi ki vergi mükellefi ise brüt asgari ücretin 3 katına kadar olan ödeme vadesi geçmiş BAĞ-KUR prim borcu SGK borcu yok yazısı almak için engel teşkil etmez. Bunun için ihale SGK borç üst limiti	30.024,00 TL
4734 Sayılı Kanun ile diğer Kanunlara tabi olan ihalelere katılmak için geçerlidir. Hakediş ödemelerinde bir sınır yoktur. Eğer son ödeme vadesi geçmiş borçlar varsa hakediş ödemeleri yapılmaz ya da yapılırsa bile hakediş ödemelerinden kesinti yapılır.	
1 Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı Sigorta Primleri Genel Müdürlüğü'nün 01.07.2022 tarihli Prime esas kazançların alt ve üst sınırları ile bazı işlemlere esas tutarlara ilişkin (2022/1) sayılı genelge.	

YÜRÜRLÜK TARİHLERİNE GÖRE TECİL FAİZİ ORANLARI

Dönemler	Faiz Oranı (Yıllık)	Yasal Düzenleme
25.01.2000 - 20.12.2000 tarihleri arasında	48%	409 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği
21.12.2000 - 30.03.2001 tarihleri arasında	36%	412 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği
31.03.2001 - 01.02.2002 tarihleri arasında	72%	416 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği
02.02.2002 - 11.11.2003 tarihleri arasında	60%	421 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği
12.11.2003 - 03.03.2005 tarihleri arasında	36%	429 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği
04.03.2005 - 27.04.2006 tarihleri arasında	30%	434 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği
28.04.2006 - 20.11.2009 tarihleri arasında	24%	438 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği
21.11.2009 - 20.10.2010 tarihleri arasında	19%	Seri : C Sıra No : 1 Tahsilat Genel Tebliği
21.10.2010 - 05.09.2018 tarihleri arasında	12%	Seri : C Sıra No : 2 Tahsilat Genel Tebliği
06.09.2018 - 24.10.2019 tarihleri arasında	22%	Seri : C Sıra No : 3 Tahsilat Genel Tebliği
25.10.2019 - 29.12.2019 tarihleri arasında	19%	Seri : C Sıra No : 4 Tahsilat Genel Tebliği
30.12.2019 - 20.07.2022 tarihleri arasında	15%	Seri : C Sıra No : 5 Tahsilat Genel Tebliği
21.07.2022 tarihinden itibaren	24%	Seri : C Sıra No : 6 Tahsilat Genel Tebliği

2886 SAYILI DEVLET İHALE KANUNUNDAKİ PARASAL LİMİTLER (2023 YILI)*

	TL
1. Diğer Şehirlerde Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/2) ¹	2.138.400
2. Resmi Gazete İle Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/3) ²	6.415.200
3. Açık Teklif Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 45) ³	6.411.600
(Bu madde ile ilgili parasal sınır, Hazineye ait taşınmazların satışında 10.000.000.- TL olup, bu tutarı yirmi katına kadar artırmaya Çevre ve Şehircilik Bakanı yetkilidir.)	
4. Pazarlık Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 51) ⁴	
a- İllerde, Kuruluş Merkezlerinde Askeri Birlik, Kurum ve Kuruluşları da Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçindeki İlçelerde ve Nüfusu 50.000'i Geçen İlçelerde	234.000
b-Diğer İlçelerde	115.920
5. Taşınır ve Taşınmaz Malların Satış, Kira, Trampa Edinmesi ve Mülkiyetin Gayri Ayni Hak Tesisinde Mahalli Komisyonların Yetkilerinin Üst Sınırı (Madde 76) ⁵	
a) Ankara, İstanbul ve İzmir İllerinde	1.411.200
b) Diğer Büyükşehir Belediyesi Olan İllerde	707.400
c) Diğer İllerde ve Nüfusu 50.00'i Geçen İlçelerde	513.000
ç) Diğer İlçelerde	383.400

Bu madde ile ilgili parasal sınırların herbiri için ayrı ayrı veya birlikte dört katına kadar artırmaya Çevre ve Şehircilik Bakanı yetkilidir.

[1] 2886/17 md. 2. fıkrası Diğer şehirlerde yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli her yıl Genel Bütçe Kanunu ile belirlenecek miktarı aşan ihale konusu işler (1) numaralı fıkraya göre yapılacak ilanlardan başka, traşi göz önüne alınarak ili Basın-İlan Kurumunca tespit olunacak günlük gazetelerden birinde, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defa daha ilan edilir.)

[2] 2886/17 md. 3. Fıkrası: Resmi Gazete ile yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli (2) numaralı fıkraya uyarınca belirlenecek miktarın üç katını aşan ihale konusu işler, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defada Resmi Gazete'de ilan edilir.

[3] 2886/45 Açık teklif usulü ile yapılabilecek

[4] 2886/-51. Md Pazarlık usulüyle yapılacak

[5] 2886/76 ncı maddesi : Mahalli komisyonların yetkileri- Taşınır ve taşınmaz malların satış, kira, trampa edilmesi ve mülkiyetin gayri ayni hak tesislerinde, mahalli komisyonların ne miktara kadar ihaleye yetkileri oldukları, her yıl Genel Bütçe Kanununda gösterilir.

* 2023 Yılı Bütçe Kanun 31.12.2022 Tarih ve 31706 (Mükerrer) R.G. yayımlanmıştır.

SULAR HAKKINDA KANUN

KANUN	MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2023 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		İçme suları kaynaklarına ve su yollarına zarar verecek ve sağlık şartlarını bozacak şekilde tarla açmak, hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclislerince yasak edilebilir		
831 Sayılı Kanun	28.4.1926 tarih ve 831 sayılı Sular Hakkında Kanunun Ek-7 nci Maddesi		Belediye Encümeni	1.295,00 TL

28.4.1926 tarih ve 831 sayılı Sular Hakkında Kanun'un Ek 7 nci maddesine göre; içme suları kaynaklarına ve su yollarına zarar verecek ve sağlık şartlarını bozacak şekilde tarla açmak, hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclisleri tarafından yasak edilebilir.

Belediye meclisleri, su kaynaklarının, su yollarının ve su depolarının korunması amacıyla çeşitli önlem ve kararlar alabilirler. Bu konuda çeşitli yasaklar koyabilirler. Bu yasaklara uyulmadığı takdirde, 1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesine göre, ceza uygulaması gerekmektedir.

1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesinde; "Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, nizam ve talimatnamelerin verdiği vazife ve salahiyet dairesinde ittihaiz ettikleri kararlara muhalif hareket edenlerle belediye kanun ve nizam ve talimatnamelerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara belediye encümenince Kabahatler Kanununun 32 nci maddesi hükmüne göre idarî para cezası ve yasaklanan faaliyetin menine karar verilir. Bu kararda ilgili kişiye bir süre de verilebilir." hükmü yer almaktadır.

Para cezası uygulamasında, belediye mücavir alanı ile sınırlı kalmayıp, su kaynaklarına kadar gidebilecektir. İçme ve kullanma suyu ihtiyacının mahallî idare birlikleri tarafından karşılanması halinde, belediyelere tanınan bütün yetki ve görevler, bu birlikler tarafından yerine getirilecektir

TAHSİLDARLARIN ÜZERİNDE TUTABİLECEKLERİ PARA LİMİTİ (01.01.2023-31.12.2023)

Kanuni Dayanağı	Nüfusu	Tutarı
Belediye Tahsilat Yönetmeliğinin 10 uncu maddesinde düzenlenmiş ve tahsilat tutarı son genel nüfus sayımına göre nüfusu 10.000'e kadar olan yerlerde, 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanununun 83 üncü maddesinin (A) bendinin (a) alt bendi uyarınca (1050 sayılı Kanun mülga olduğu için 5018 sayılı Kanunun 35 inci maddesinin birinci fıkrası) her yıl Bütçe Kanunu ile illerde ita amiri mutemeteri için belirlenen avans limitinin 2 katını, nüfusu 10.000'den fazla olan yerlerde ise, bu limitin 4 katını geçmesi halinde 15 fülük süre beklemeden vezneye veya bankaya yatırılması zorunludur.	10.000' e kadar olan belediyeler	7.640 TL
	10.000' den fazla olan belediyeler	15.280 TL

BELEDİYE MECLİS VE ENCÜMEN İÇİN UZLAŞMA LİMİTLERİ (01.01.2023-31.12.2023 Tarihleri Arası)

	Yasal Dayanak	Tutarlar
Belediye Encümeni	5393 sayılı Kanun md.34/f	67.077,36 TL'den az olan tutarlar için
Belediye Meclisi	5393 sayılı Kanun md.18/h	67.077,36 TL'den fazla olan tutarlar için

2023 YILI YAPI YAKLAŞIK BİRİM MALİYETLERİ (R.G. Tarih ve Sayısı: 11.2.2023 - 32101)

YAPININ MİMARLIK HİZMETLERİNE ESAS LAN SINIFI	Yapının Birim Maliyeti (BM) TL/m ²
I. SINIF YAPILAR	
A GRUBU YAPILAR	865,00
1. Kâgir veya betonarme ihata duvarı (3,00 m yüksekliğe kadar)	
2. Basit kümes ve basit tarım yapıları	
3. Yumuşak plastik örtülü seralar	
4. Mevcut yapılar arası bağlantı - geçiş yapıları	
5. Geçici kullanımı olan küçük yapılar	
6. Kalıcı kullanımı olan yardımcı yapılar	
7. Gölgelekler - çardaklar	
8. Üstü kapalı yanları açık dinlenme, oyun ve gösteri alanları	
9. Depo amaçlı kayadan oyma yapılar	
10. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
B GRUBU YAPILAR	1.320,00
1. Cam veya sert plastik örtülü seralar	
2. Basit padok, büyük ve küçük baş hayvan ağılları	
3. Kâgir ve betonarme su depoları	
4. İş yeri depoları	
5. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
II. SINIF YAPILAR	
A GRUBU YAPILAR	2.195,00
1. Kuleler, ayaklı su depoları	
2. Palplanj ve ankrajlı perde ve istinat duvarları	
3. Kayıkhanes	
4. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
B GRUBU YAPILAR	3.200,00
1. Şişirme (Pnömatik) yapılar	
2. Tek katlı ofisler, dükkân ve basit atölyeler	
3. Semt sahaları, küçük semt parkları, çocuk oyun alanları ve eklentileri	
4. Tarımsal endüstri yapıları (Tek katlı, prefabrik beton, betonarme veya çelik depo ve atölyeler, tesisat ağırlıklı ağıllar, fidan yetiştirme ve bekletme tesisleri)	
5. Yat bakım ve onarım atölyeleri, çekek yerleri	
6. Jeoloji, botanik ve tema parkları	
7. Mezbahalar	
8. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
C GRUBU YAPILAR	3.575,00
1. Hangar yapıları (küçük uçaklar, helikopterler, tarım uçakları park ve bakım onarım yeri)	
2. Sanayi yapıları (Tek katlı, bodrum ve asma katı da olabilen)	
3. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
III. SINIF YAPILAR	
A GRUBU YAPILAR	4.600,00
1. Okul ve mahalle spor tesisleri (Temel eğitim okullarının veya işletme ve tesislerin spor salonları, jimnastik salonları, semt salonları)	

2023 YILI YAPI YAKLAŞIK BİRİM MALİYETLERİ

(R.G. Tarih ve Sayısı: 11.2.2023 – 32101)

2. Katlı garajlar	
3. Ticari amaçlı binalar (üç kata kadar üç kat dâhil - asansörsüz - 3/7/2017 tarihli ve 30113 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğininin 34 üncü maddesininin 1 inci fıkrasına göre asansör yeri bırakılacak)	
4. Alışveriş merkezleri (semt pazarları, küçük ve büyük hal binaları, marketler ve benzeri)	
5. Basımevleri, matbaalar	
6. Soğuk hava depoları	
7. Konutlar (üç kata kadar- üç kat dâhil - asansörsüz - 3/7/2017 tarihli ve 30113 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğininin 34 üncü maddesininin 1 inci fıkrasına göre asansör yeri bırakılacak)	
8. Akaryakıt ve gaz istasyonları	
9. Kampingler	
10. Semt postaneleri	
11. Küçük sanayi tesisleri (Donanımlı atölyeler, imalathane, dökümhane)	
12. Kreş ve gündüz bakımevleri, hobi ve oyun salonları	
13. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
B GRUBU YAPILAR	6.350,00
1. Entegre tarımsal endüstri yapıları, büyük çiftlik yapıları	
2. Gençlik merkezleri, halk evleri	
3. Lokanta, kafeterya ve yemekhaneler	
4. Temel eğitim okulları	
5. Küçük kitaplık ve benzeri kültür tesisleri	
6. Jandarma ve emniyet karakol binaları	
7. Sağlık ocakları, kamu sağlık dispanserleri	
8. Ticari amaçlı binalar (Yapı yüksekliği 21,50 m'ye kadar olan)	
9. 150 kişiye kadar cezaevleri	
10. Fuarlar	
11. Sergi salonları	
12. Konutlar (Yapı yüksekliği 21,50 m'den az yapılar)	
13. Marinalar	
14. Gece kulübü, diskotekler	
15. Misafirhaneler, pansiyonlar	
16. Bu gruptakilere benzer yapılar.	

IV. SINIF YAPILAR

A GRUBU YAPILAR	6.825,00
1. Özelliği olan büyük okul yapıları (Spor salonu, konferans salonu ve ek tesisleri olan eğitim yapıları)	
2. Poliklinikler	
3. Liman binaları	
4. İdari binalar (ilçe tipi hükümet konakları, vergi daireleri ve benzeri)	
5. İlçe belediyeleri	
6. 150 kişiyi geçen cezaevleri	
7. Kaplıcalar, şifa evleri ve benzeri termal tesisleri	
8. İbadethaneler (1500 kişiye kadar)	
9. Aqua parklar	
10. Entegre sanayi tesisleri	

2023 YILI YAPI YAKLAŞIK BİRİM MALİYETLERİ

(R.G. Tarih ve Sayısı: 11.2.2023 - 32101)

11. Müstakil spor köyleri (Yüzme havuzları, spor salonları ve statları bulunan)	
12. Yaşlılar huzurevi, kimsesiz çocuk yuvaları, yetiştirme yurtları	
13. Büyük alışveriş merkezler	
14. Yüksek okullar ve eğitim enstitüleri	
15. Apartman tipi konutlar (Yapı yüksekliği 30,50 m'den az yapılar)	
16. Oteller (1 ve 2 yıldızlı)	
17. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
B GRUBU YAPILAR	8.100,00
1. Araştırma binaları, laboratuvarlar ve sağlık merkezleri	
2. İl tipi belediyeler	
3. İl tipi idari kamu binaları	
4. Metro istasyonları	
5. Stadyum, spor salonları ve yüzme havuzları	
6. Büyük postaneler (merkez postaneleri)	
7. Otobüs terminalleri	
8. Eğlence amaçlı yapılar (çok amaçlı toplantı, eğlence ve düğün salonları)	
9. Banka binaları	
10. Normal radyo ve televizyon binaları	
11. Özelliği olan genel sığınaklar	
12. Müstakil veya ikiz konutlar (Bağımsız bölüm brüt alanı 151 m2 ~ 600 m2 villalar, teras evleri, dağ evleri, kaymakam evi ve benzeri)	
13. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
C GRUBU YAPILAR	8.825,00
1. Büyük kütüphaneler ve kültür yapıları	
2. Bakanlık binaları	
3. Yüksek öğrenim yurtları	
4. Arşiv binaları	
5. Radyoaktif korumalı depolar	
6. Büyük Adliye Sarayları	
7. Otel (3 yıldızlı) ve moteller	
8. Rehabilitasyon ve tedavi merkezleri	
9. İl tipi hükümet konakları ve büyükşehir belediye binaları	
10. İş merkezleri (Yapı yüksekliği 21,50 m ile 30,50 m arası - 30,50 m dâhil yapılar)	
11. Konutlar (Yapı yüksekliği 30,50 m ile 51,50 m arası - 51,50 m dâhil yapılar)	
12. Bu gruptakilere benzer yapılar.	

Benzer yapılar, ilgili gruptaki yapılara kıyasen uygulayıcı kurum ve kuruluşlarca Mimarlık ve Mühendislik Hizmetleri Şartnamesinin ilgili hükümlerinden yararlanılarak belirlenecektir.

(2) Tebliğin revizyonu çalışmalarında sınıfı veya grubu değiştirilen veya tebliğden çıkarılan yapılar için, 2023 yılından önceki tebliğlere göre yapı sınıfı ve grubu belirlenmiş mimarlık ve mühendislik hizmetlerinde; belirlendiği yılın tebliğindeki yapı sınıfı ve grubu değiştirilmeksizin 2023 yılı tebliğinde karşılığı olan tutar esas alınmak suretiyle hesap yapılacaktır.

(3) Tebliğdeki sınıf ve gruplar yapım aşamasında belirlenirken tereddüte düşülmesi halinde, o yapının yapı yaklaşık maliyeti; yapının projesine göre hazırlanacak metrajlara Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Birim Fiyatlarının uygulanması suretiyle hesaplanacaktır.

1/1/2023 TARİHİNDEN İTİBAREN, MÜTEAHHİTLİK KARNELERİ VE İŞ BİTİRME BELGELERİ İÇİN GEÇERLİ KATSAYILAR (R.G. Tarih ve Sayısı: 11.2.2023 - 32101)

Yıllar	2023 yılında uygulanacak katsayılar	Yıllar	2023 yılında uygulanacak katsayılar	Yıllar	2023 yılında uygulanacak katsayılar
1953 ve öncesi	17.353.217,820	1982	203.200,786	2004	17,726
1954	15.652.701,893	1983	176.637,744	2005	15,877
1955	13.862.533,529	1984	141.315,831	2006	14,977
1956	11.357.093,648	1985	97.417,271	2007	13,359
1957	9.935.358,931	1986	70.557,150	2008	12,542
1958	9.088.095,489	1987	54.383,560	2009	11,456
1959-1966	7.720.058,564	1988	36.155,026	2010	11,174
1967	7.003.925,780	1989	21.933,982	2011	10,373
1968	6.429.201,294	1990	13.304,277	2012	10,555
1969	6.124.415,270	1991	8.537,026	2013	10,042
1970	5.715.754,839	1992	5.126,534	2014	9,191
1971	5.142.410,530	1993	3.092,501	2015	8,568
1972	4.358.204,603	1994	1.852,819	2016	7,971
1973	3.855.289,745	1995	842,179	2017	7,241
1974	2.861.414,409	1996	466,610	2018	6,289
1975	2.281.816,880	1997	239,683	2019	5,114
1976	1.946.260,457	1998	138,891	2020	4,348
1977	1.427.602,834	1999	89,646	2021	3,500
1978	1.020.863,580	2000	54,215	2022	2,113
1979	755.852,414	2001	44,288	2022/2	1,479
1980	353.073,163	2002	26,763	2002/3	1,360
1981	244.384,018	2003	20,546	2023	1,000

TÜRK TİCARET KANUNUNDAKİ KABAHAHLERİN 2023 YILINDA TATBİK OLUNACAK CEZA TUTARLARI*

	İdari Para Cezası Gerektiren Kabahat	TTK'nın İlgili Maddesi	Kanunda Yer Alan İdari Para Cezası Tutarı (TL)	01.01.2023 - 31.12.2023 Tarihleri Arasında Uygulanacak Ceza Tutarı (TL)
1	Ticaret sicili müdürünce verilen süre içinde tescil isteminde bulunulmaması veya tescilden kaçınma sebeplerinin bildirilmemesi	33/2	1.000	7.755
2	Ticaret siciline tescil ve kayıt için gerçeğe aykırı beyanda bulunulması	38/1	2.000	15.529
3	Ticaret unvanına ilişkin Kanunda öngörülen esaslara aykırı davranılması**	51/2	2.000	15.529

* Mahalli İdareler Dergisi Ocak 2023, 114. Sayısı Mustafa Yavuz'a ait "Türk Ticaret Kanunu Uyarınca Mahalli İdare Şirketleri Hakkında 2023 Yılında Uygulanacak İdari Para Cezaları" başlıklı makalemizden alınmıştır.

TÜRK TİCARET KANUNUNDAKİ KABAHAHLERİN 2023 YILINDA TATBİK OLUNACAK CEZA TUTARLARI

4	Ticari defterlerin üçüncü kişi uzmanlara, makul bir süre içinde yapacakları incelemede işletmenin faaliyetleri ve finansal durumu hakkında fikir verebilecek şekilde tutulmaması	562/1-a	4.000	31.096
5	İşletme faaliyetlerinin oluşumu ve gelişmesinin ticari defterlerden izlenememesi	562/1-a	4.000	31.096
6	Tacirin, işletmesiyle ilgili olarak gönderilmiş bulunan her türlü belgenin kopyasını, yazılı, görsel veya elektronik ortamda saklamaması	562/1-b	4.000	31.096
7	Ticari defterlerin açılış ve/veya kapanış onaylarının yaptırılmaması	562/1-c	4.000	31.096
8	Ticari defterlerin TTK'nın 65. maddesine uygun olarak tutulmaması <ul style="list-style-type: none"> • Defterlerin Türkçe tutulmaması • Defterlerde, kısaltmaların, harflerin, rakamların ve sembollerin kullanılması halinde bunların anlamlarının açıkça belirtilmemesi • Defterlere yazımların ve diğer gerekli kayıtların eksiksiz doğru, zamanında ve düzenli olarak yapılmaması • Defterlere yapılan bir kaydın, önceki içeriği belirlenemeyecek şekilde çizilmesi ve değiştirilmesi • Defterlerde, kayıt sırasında mı yoksa daha sonra mı yapıldığı anlaşılmayan değiştirmelerin yapılması	562/1-d	4.000	31.096
9	TTK'nın 66. maddesindeki usule aykırı olarak envanter çıkarılması	562/1-e	4.000	31.096
10	Saklanması zorunlu olan belgelerin, sadece görüntü veya başkaca bir veri taşıyıcısı aracılığıyla ibraz edilemediği durumlarda bu belgelerin bastırılarak veya okunabilen kopyaları sunulması ibraz edilmemesi	562/1-f	4.000	31.096
11	Finansal tabloların, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yayımlanan muhasebe standartlarına göre düzenlenmemesi	562/2	4.000	31.096
12	Anonim şirketlerde hamiline yazılı pay sahipleri ile sahip oldukları paya ilişkin bilgilerin Merkezi Kayıt Kuruluşuna bildirmemesi	562/13-a	20.000	60.726
13	Anonim şirketlerde hamiline yazılı pay senetlerinin devrinin Merkezi Kayıt Kuruluşuna bildirilmemesi	562/13-b	5.000	15.181

** Söz konusu kabahate ilişkin olarak TTK'nın 51/2. maddesinde, "39 ilâ 45 inci veya 48 inci maddeleri ihlal edenler, ikibin Türk Lirası idari para cezasıyla cezalandırılır." hükmü yer almaktadır. Anılan hükümdede, idari yaptırıma bağlanan fiiller ayrı ayrı sayılmamış, TTK'nın belli hükümlerine atfı yapılmakla yetinilmiştir. Bu durumda, yollama yapılan maddelerde yer alan her fiile aykırı davranış idari yaptırıma bağlanmış olmaktadır.

1/1/2023 TARİHİNDEN İTİBAREN, PROJE VE KONTROLLÜK İŞLERİNDE UYGULANMAK YENİ ORANLAR (R.G. Tarih ve Sayısı: 11.2.2023 – 32101)

2001	1.	dönemi (1 Ocak - 14 Nisan) sözleşmeleri için	62,950
2001	2.	dönemi (15 Nisan - 14 Mayıs) sözleşmeleri için	61,565
2001	3.	dönemi (15 Mayıs - 14 Haziran) sözleşmeleri için	55,351
2001	4.	dönemi (15 Haziran - 30 Haziran) sözleşmeleri için	53,143
2001	5.	dönemi (1 Temmuz - 14 Eylül) sözleşmeleri için	50,962
2001	6.	dönemi (15 Eylül - 14 Ekim) sözleşmeleri için	48,424
2001	7.	dönemi (15 Ekim - 14 Kasım) sözleşmeleri için	46,001
2001	8.	dönemi (15 Kasım - 14 Aralık) sözleşmeleri için	43,349
2001	9.	dönemi (15 Aralık - 31 Aralık) sözleşmeleri için	41,393
2002	1.	dönemi (1 Ocak - 14 Ocak) sözleşmeleri için	37,925
2002	2.	dönemi (15 Ocak - 14 Mayıs) sözleşmeleri için	30,782
2002	3.	dönemi (15 Mayıs - 14 Temmuz) sözleşmeleri için	29,635
2002	4.	dönemi (15 Temmuz - 30 Eylül) sözleşmeleri için	27,910
2002	5.	dönemi (1 Ekim - 31 Aralık) sözleşmeleri için	27,097
2003	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	24,791
2003	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	24,438
2004	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	22,829
2004	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	22,005
2005	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	21,224
2005	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	19,840
2006	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	19,364
2006	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	18,558
2007	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	17,760
2007	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	17,186
2008	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	16,718
2008	2.	dönemi (1 Temmuz - 14 Ağustos) sözleşmeleri için	15,681
2008	3.	dönemi (15 Ağustos - 31 Aralık) sözleşmeleri için	14,871
2009	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	14,418
2009	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	13,718
2010	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	13,265
2010	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	12,789
2011	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	12,004
2011	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	11,518
2012	1.	dönemi (1 Ocak - 14 Ocak) sözleşmeleri için	10,775
2012	2.	dönemi (15 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	7,145
2012	3.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	7,121
2013	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	6,662
2013	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	6,636
2014	1.	dönemi (1 Ocak - 31 Aralık) sözleşmeleri için	6,242
2015	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	6,053
2015	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	5,951
2016	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	5,401
2016	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	5,361
2017	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	4,993
2017	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	4,996
2018	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	4,415
2018	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	4,354
2019	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	3,669
2019	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	3,736
2020	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	3,277
2020	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	3,245
2021	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	2,889
2021	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	2,832
2022	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	1,999
2022	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	1,540
2023	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	1,000

MOTORLU TAŞITLAR VERGİSİ TUTARLARININ TESPİTİ VE İLANI*

OTOMOBİL, KAPTIKAÇTI, ARAZİ TAŞITLARI VE BENZERİ TAŞITLAR İLE MOTOSİKLETLER

Motor Silindir Hacmi (cm ³)	Taşıt Değeri (TL)	Satır Numarası	Taşıtların Yaşları ile Ödenecek Yıllık Vergi Tutarı (TL)				
			1 - 3 yaş	4 - 6 yaş	7 - 11 yaş	12 - 15 yaş	16 ve yukarı yaş
1- Otomobil, kaptıkaçtı, arazi taşıtları ve benzerleri							
1300 cm ³ ve aşağısı	114.000'i aşmayanlar	1	2.120	1.479	826	623	219
	114.000'i aşıp 199.700'ü aşmayanlar	2	2.330	1.626	907	687	242
	199.700'ü aşanlar	3	2.545	1.773	993	750	261
1301 - 1600 cm ³ e kadar	114.000'i aşmayanlar	4	3.693	2.769	1.606	1.135	436
	114.000'i aşıp 199.700'ü aşmayanlar	5	4.064	3.047	1.768	1.245	476
	199.700'ü aşanlar	6	4.434	3.323	1.925	1.359	520
1601 - 1800 cm ³ e kadar	285.800'ü aşmayanlar	7	7.178	5.613	3.299	2.013	780
	285.800'ü aşanlar	8	7.834	6.120	3.604	2.199	851
1801 - 2000 cm ³ e kadar	285.800'ü aşmayanlar	9	11.309	8.709	5.119	3.047	1.198
	285.800'ü aşanlar	10	12.340	9.505	5.584	3.323	1.308
2001 - 2500 cm ³ e kadar	356.900'ü aşmayanlar	11	16.967	12.317	7.695	4.596	1.818
	356.900'ü aşanlar	12	18.511	13.436	8.393	5.016	1.983
2501 - 3000 cm ³ e kadar	714.300'ü aşmayanlar	13	23.656	20.583	12.857	6.915	2.535
	714.300'ü aşanlar	14	25.810	22.451	14.027	7.545	2.766
3001 - 3500 cm ³ e kadar	714.300'ü aşmayanlar	15	36.030	32.421	19.528	9.748	3.570
	714.300'ü aşanlar	16	39.309	35.365	21.303	10.631	3.900
3501 - 4000 cm ³ e kadar	1.143.400'ü aşmayanlar	17	56.650	48.919	28.808	12.857	5.119
	1.143.400'ü aşanlar	18	61.806	53.364	31.432	14.027	5.584
4001 cm ³ ve yukarısı	1.357.700'ü aşmayanlar	19	92.725	69.530	41.179	18.507	7.178
	1.357.700'ü aşanlar	20	101.152	75.853	44.924	20.189	7.834
			Taşıtların Yaşları ile Ödenecek Yıllık Vergi Tutarı (TL)				
			1 - 3 yaş	4 - 6 yaş	7 - 11 yaş	12 - 15 yaş	16 ve yukarı yaş
2- Motosikletler							
100 - 250 cm ³ 'e kadar			395	295	218	134	51
251 - 650 cm ³ 'e kadar			817	618	395	218	134
651 - 1200 cm ³ 'e kadar			2.109	1.253	618	395	218
1201 cm ³ ve yukarısı			5.116	3.380	2.109	1.674	817

* (Hazine ve Maliye Bakanlığı (Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından yayımlanan Motorlu Taşıtlar Vergisi Genel Tebliği Seri No:55) 1/1/2018 tarihinden (bu tarih dahil) sonra kayıt ve tescil edilen

OTOMOBİL, ARAZİ TAŞITI, KAPTIKAÇTI VE BENZERLERİ İLE MOTOSİKLETLER DIŞINDA KALAN MOTORLU KARA TAŞITLARI

Taşıt Cinsi ve Oturma Yeri / Azami Toplam Ağırlık	Taşıtların Yaşları ile Ödenecek Yıllık Vergi Tutarı (TL)		
	1 - 6 yaş	7 - 15 yaş	16 ve yukarı yaş
1) Minibüs	2.535	1.674	817
2) Panel van ve motorlu karavanlar (Motor Silindir Hacmi)			
1900 cm ³ ve aşağısı	3.380	2.109	1.253
1901 cm ³ ve yukarısı	5.116	3.380	2.109
3) Otobüs ve benzerleri (Oturma Yeri)			
25 kişiye kadar	6.403	3.824	1.674
26-35 kişiye kadar	7.679	6.403	2.535
36-45 kişiye kadar	8.546	7.248	3.380
46 kişi ve yukarısı	10.252	8.546	5.116
4) Kamyonet, kamyon, çekici ve benzerleri (Azami Toplam Ağırlık)			
1.500 kg'a kadar	2.273	1.510	739
1.501-3.500 kg'a kadar	4.604	2.667	1.510
3.501-5.000 kg'a kadar	6.917	5.757	2.273
5.001-10.000 kg'a kadar	7.679	6.521	3.057
10.001-20.000 kg'a kadar	9.229	7.679	4.604
20.001 kg ve yukarısı	11.544	9.229	5.363

UÇAK VE HELİKOPTERLER

(Türkkuşu, Türk Hava Kurumuna ait olanlar hariç)

Taşıt Cinsi ve Azami Kalkış Ağırlığı	Taşıtların Yaşları ile Ödenecek Yıllık Vergi Tutarı (TL)			
	1-3 yaş	4-5 yaş	6-10 yaş	11 ve yukarı yaş
Uçak ve helikopterler				
1.150 kg'a kadar	42.870	34.278	25.704	20.558
1.151 - 1.800 kg'a kadar	64.317	51.439	38.577	30.859
1.801 - 3.000 kg'a kadar	85.769	68.610	51.439	41.153
3.001 - 5.000 kg'a kadar	107.221	85.769	64.317	51.439
5.001 - 10.000 kg'a kadar	128.675	102.933	77.188	61.741
10.001 - 20.000 kg'a kadar	150.125	120.091	90.055	72.024
20.001 kg. ve yukarısı	171.571	137.242	102.933	82.342

31/12/2017 TARİHİNDEN (BU TARİH DAHİL) ÖNCE KAYIT VE TESCİL EDİLEN OTOMOBİL, KAPTIKAÇTI, ARAZİ TAŞITLARI VE BENZERİ TAŞITLAR, 197 SAYILI KANUNUN GEÇİCİ 8 İNCİ MADDESİNDE DÜZENLENEN (I/A) SAYILI TARİFE

Motor Silindir Hacmi (cm ³)	Taşıtların Yaşları ile Ödenecek Yıllık Vergi Tutarı (TL)				
	1-3 yaş	4-6 yaş	7-11 yaş	12-15 yaş	16 ve yukarı yaş
Otomobil, kaptıkaçtı, arazi taşıtları ve benzerleri					
1300 cm ³ ve aşağısı	2.120	1.479	826	623	219
1301-1600 cm ³ e kadar	3.693	2.769	1.606	1.135	436
1601-1800 cm ³ e kadar	6.527	5.098	3.003	1.828	707
1801-2000 cm ³ e kadar	10.284	7.918	4.654	2.769	1.091
2001-2500 cm ³ e kadar	15.423	11.196	6.996	4.178	1.652
2501-3000 cm ³ e kadar	21.508	18.709	11.687	6.283	2.306
3001-3500 cm ³ e kadar	32.755	29.473	17.752	8.859	3.249
3501-4000 cm ³ e kadar	51.503	44.472	26.190	11.687	4.654
4001 cm ³ ve yukarısı	84.294	63.211	37.435	16.821	6.527

PARASAL SINIRLAR

MUHASEBAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GENEL TEBLİĞİ (Sıra No: 80) (Parasal Sınırlar ve Oranlar)
09 Mart 2023 tarih ve 32127 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

1. Kasa işlemleri:	TL
1.1. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 nci maddesi gereğince, muhasebe birimlerince kasadan yapılacak ödeme tutarı;	
1.1.1. Merkez muhasebe birimleri, büyükşehir belediyesi kurulu bulunan illerdeki defterdarlık muhasebe birimleri ile T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerdeki muhasebe birimlerinde,	7.000
1.1.2. Diğer muhasebe birimlerinde,	4.000
1.1.3. Yukarıda belirtilen sınırlar, mahkeme harç ödemeleri ile askeralma bölge-askerlik şube başkanlıklarınca genel sevk ve firari erlerin sevklerine ilişkin ödemelerde 10 kat olarak uygulanır. Yabancı ülke vatandaşlarına yapılacak ikamet tezkere bedeli, ikamet tezkere harcı, vize harcı ve yolcu telefon harçlarının iadesinde 1.1.1'de belirtilen sınırlar geçerlidir. teminet iaderdeleri ile sağlık turizm ve turst sağlığı kapsamında sunulan sağlık hizmetlerine ilişkin peşin alınan tutarların iadesi ise sınırlamaya tabi değildir.	
1.2. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 ve 27 nci maddeleri gereğince ertesi gün yapılacak ödemeleri karşılamak üzere ve kişi malı emanet dövizlerden kasada bulundurulacak miktarlar ile T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerde gerekli güvenlik önlemleri alınmak şartıyla veznede bulundurulacak azami TL tutarı;	
1.2.1. Vergi dairelerinde,	9.500
1.2.2. T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerdeki muhasebe birimlerinde,	70.000
1.2.3. Diğer muhasebe birimlerinde (Vergi daireleri hariç),	40.000
2. Kaybedilen alındılar için ilân: İlgilileri tarafından kaybedilen alınıldarda Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 528 inci maddesine göre ilân gerektirmeyen parasal sınır,	4.000
B- MUHASEBE YETKİLİSİ MUTEMETLERİNİN GÖREVLENDİRİLMELERİ, YETKİLERİ, DENETİMİ VE ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK	
1. Muhasebe yetkilisi mutemedi işlemleri:	
1.1. Muhasebe Yetkilisi Mutemetlerinin Görevlendirilmeleri, Yetkileri, Denetimi ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 7 nci maddesi uyarınca, muhasebe birimleri dışında görev yapan muhasebe yetkilisi mutemetleri tarafından yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	10.000
1.2. Mahkeme başkanlıkları, icra ve iflas daireleri ve izale-i şüyu memurluklarındaki muhasebe yetkilisi mutemetlerince, 492 sayılı Harçlar Kanununun eki (1) ve (3) sayılı tarifelere göre makbuz mukabili tahsil edilip, yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı	35.000

PARASAL SINIRLAR

MUHASEBAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GENEL TEBLİĞİ (Sıra No: 80) (Parasal Sınırlar ve Oranlar)
09 Mart 2023 tarih ve 32127 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

2. Yetkili memurlarla ilgili işlemler:

Pul ve Değerli Kağıtların Bayiler ve Yetkili Memurlar Vasıtası ile Sattırılmasına ve Bayilere Satış Aidatı Verilmesine Dair Yönetmelik hükümlerine göre yetkili memurlarca 15 günlük süre beklenmeden muhasebe biriminin veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,

15.000

C- MUHASEBE YETKİLİSİ ADAYLARININ EĞİTİMİ, SERTİFİKA VERİLMESİ İLE MUHASEBE YETKİLİLERİNİN ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK

1. Muhasebe yetkililerinin, kendilerine 5018 sayılı Kanun ve diğer mevzuatla verilen görev ve yetkilerinden, yardımcılarına devredebilecekleri görev ve yetkilere ilişkin limitler (vergi ve sair kesintiler düşülmeden önceki tutar)

1.1. Yıllık yevmiye sayısı kırk bine kadar olan muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeleştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)

17.000

1.2. Yıllık yevmiye sayısı kırk bini geçen muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeleştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)

23.500

1.3. Banka teminat mektubu veya menkul değerlerin, kısmen veya tamamen ilgili-sine iadesine ilişkin işlemlerde

84.000

2. Yukarıdaki (1.1) ve (1.3) numaralı maddelerde belirtilen tutarlar; Maliye Bakanlığı Merkez Muhasebe Birimi, İstanbul İl Muhasebe Birimi ile Küçük ve Orta Ölçekli Sana-yi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı muhasebe birimlerinde 4, diğer merkez muhasebe birimleri, Ankara İl Muhasebe Birimi ile İzmir İl Muhasebe Biriminde 3 kat olarak uygulanır.

4. Merkezi yönetim kapsamı dışındaki idareler limitlerini kendileri belirleyebilirler.

Ç- MERKEZİ YÖNETİM HARCAMA BELGELERİ YÖNETMELİĞİ

1. Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliğinin 5 inci maddesi ve konuya ilişkin Tebliğde yapılan açıklamalara göre, özel kişiler tarafından düzenlenen faturaların kay-bedilmesi halinde, noter onaylı fatura örneklerinin kabul edileceği parasal alt sınırdır.

250.000

D-TAŞINIR MALLARIN KAYITLARDAN ÇIKARILMASI

1. Taşınır Mal Yönetmeliği hükümlerine göre harcama yetkilisinin onayı ile kayıtlardan çıkarılacak taşınırlar için uygulanacak limitler,

1.1. Taşınırların kamu idareleri arasında bedelsiz devri ve satışında

25.000

1.2. Taşınırların aynı kamu idaresine bağlı harcama birimleri arasındaki devrinde

100.000

2. Yukarıda belirtilen limitler; kuruluş merkezleri ile Ankara, İstanbul ve İzmir İllerinde 3 kat olarak uygulanır.

PARASAL SINIRLAR

MUHASEBAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GENEL TEBLİĞİ (Sıra No: 80) (Parasal Sınırlar ve Oranlar)
09 Mart 2023 tarih ve 32127 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

ÖN ÖDEME İŞLEMLERİ

A- HARCAMA YETKİLİSİ MUTEMEDİ AVANS SINIRLARI	(TL)
1. Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için:	
1.1. İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50.000'i geçen ilçelerde	3.820
1.2. Diğer ilçelerde	1.990
2. Şehit cenazelerinin nakli, firari askerler, şüpheli, tutuklu veya hükümlü askerlerin sev kullanılmak üzere	44.000
3. Yabancı konuk ve heyetlerin ağırlanması amacıyla görevlendirilen mihmandarlara	25.530
4. Bakanların katılacağı yurt dışı seyahatlerde kullanılmak üzere	74.000
5. Mahkeme harç ve giderleri	
5.1. İstanbul il merkezi için	300.000
5.2. Ankara ve İzmir İl Merkezlerinde	250.000
5.3. Diğer il ve ilçeler için	100.000
6. Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için	202.200
7. İl dışına yapılacak seyahatte kullanılacak akaryakıt giderleri için	19.900
8. Yakalanan yasadışı göçmenler ile sınırdışı edilecek şahıslar için kullanılmak üzere	81.000
9. Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreterliği ve Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği	1.470.130
10. Yargılama Giderleri	50.000
11. Posta ve telgraf giderleri (Yüksek Mahkemeler için)	9.250
12. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına ait kadın konukevleri ve bağlı birimlerinden hizmet alan kadınların harçlıkları için	
12.1. Büyükşehir belediye sınırları içinde	20.100
12.2. Diğer il ve ilçelerde	12.060
B - ÖZEL BÜTÇE İDARELER AVANS SINIRLARI	
10. Diğer Özel Bütçeli İdarelerin mutemetleri için	3.820
MUHASEBE KAYITLARINDAN ÇIKARILACAK ALACAKLAR	
1. 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 106 ncı maddesi gereğince;	TL
1.1. 213 sayılı Vergi Usul Kanunu kapsamına giren amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	10
1.2. Diğer amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	20

PARASAL SINIRLAR

MUHASEBAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GENEL TEBLİĞİ (Sıra No: 80) (Parasal Sınırlar ve Oranlar)
09 Mart 2023 tarih ve 32127 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

2. 5018 sayılı Kanununun 79 uncu maddesi hükmü gereğince, özel mevzuatındaki hükümler saklı kalmak üzere, idare hesaplarında kayıtlı olup 6183 sayılı Kanun kapsamında izlenen kamu alacakların dışında kalan;	
2.1. Zarurî veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imkânı kalmayan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	30.000
2.2. Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	30,00

ESKİ YILLARA AİT TEMİNAT MEKTUPLARININ TASFİYESİ

1-6728 SAYILI Kanununun 75 inci maddesi uyarınca genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ve özel bütçeli idareler tarafından ilgili mevzuatı gereğince alınmış olup, düzenleme tarihi itibarıyla on yılı geçen ve çeşitli nedenlerle iadesi sağlanamayan veya gelir kaydedilemeyen teminat mektuplarından muhasebe birinmince kayıtlarından çıkarılacak ilgili bankalara iade edilecek tutar	2.973
--	-------

KANUNİ FAİZ VE TEMERRÜT FAİZ ORANLARI

3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanuna göre, yıllar itibarıyla uygulanması gereken kanuni faiz ve temerrüt faizi oranları: (Temerrüt faizi miktarının sözleşme ile kararlaştırılmamış olduğu hallerde, akdi faiz miktarı aşağıda belirtilen oranların üstünde ise temerrüt faizi, akdi faiz miktarından az olamaz.)	Yıllık Oran (%)
1.1/1/2023 tarihinden itibaren :	
1.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
1.2. Temerrüt faiz oranı	
1.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
1.2.2. Ticari işlerde (31/12/2022 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	10,75
2. 1/1/2022-31/12-2022 dönemi için	
2.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
2.2. Temerrüt faiz oranı	
2.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
2.2.2. Ticari işlerde (21.01.2022 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	15,75
3. 1/1/2021 - 31/12/2021 dönemi için	
3.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
3.2. Temerrüt faiz oranı	
3.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
3.2.2. Ticari işlerde (19/12/2020 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	16,75

2023 YILI EŞİK DEĞERLER VE İHALE İLAN SÜRELERİ (1/2/2023 - 31.01.2024 Tarihleri Arasında Uygulanacak)

İŞİN ADI	LİMİT	İHALE USULÜ	YAKLAŞIK MA-LİYET	İLAN SÜRESİ	İLAN YERİ
MAL VE HİZMET ALIM	Eşik Değer Üstü (13.194.664 TL Üstü)	Açık İhale	Genel Bütçede 13.194.664 TL ve Üzeri	İhale Tarihinden En Az 40 Gün ÖnceMad:13/A-1	K.İ.K. de En Az 1 Defa
		Belli İstekliler		Son Başvuru Tarihinden En Az 14 Gün Önce Mad:13/A-2	
		Pazarlık		İhale Tarihinden En Az 25 Gün ÖnceAd: 13/A-3	
	Eşik Değere Kadar (13.194.664 TL'ye Kadar)	Bütün Usuller	863.700 TL'ye Kadar	İhale Tarihinden En Az 7 Gün ÖnceAd:13/B-1	1 Yerel Gazete+ İnternet Haber Sitesi
			863.700 - 1.727.489 TL Arası	İhale Tarihinden En Az 14 Gün Ön	K.İ.K. ve 1 Adet Yerel Gazete+ 1 Adet İnternet Haber Sitesi
			1.727.489 Üze-ri-13.194.664 TL'ye Kadar	İhale Tarihinden En Az 21 Gün Önce3/B-3	K.İ.K. ve 1 Adet Yerel Gazete
YAPIM İŞİ	Eşik Değer Üstü (290.284.533 TL Üstü)	Açık İhaleler	290.284.533 TL Ve Üzeri	İhale Tarihinden En Az 40 Gün Önce Ad:13/A-1	K.İ.K. de En Az 1 Defa
		Belli İstekliler		Son Başvuru Tarihinden En Az 14 Gün Önce Mad:13/A-2	
		Pazarlık		İhale Tarihinden En Az 25 Gün ÖnceAd: 13/A-3	
	Eşik Değere Kadar (290.284.533 TL'ye Kadar)	Bütün Usuller	1.727.489 TL'ye Kadar	İhale Tarihinden En Az 7 Gün ÖnceAd:13/B-1	1 Yerel Gazete+1 İnternet Haber Sitesi
			1.727.489 TL - 14.396.542 TL Arası	İhale Tarihinden En Az 14 Gün ÖnceAd:13/B-2	K.İ.K. ve 1 Adet Yerel Gazete+ 1 Adet İnternet Haber Sitesi
			14.396.542 TL - 290.284.533 TL Arası	İhale Tarihinden En Az 21 Gün ÖnceAd:13/B-3	K.İ.K. ve 1 Adet Yerel Gazete+ 1 Adet İnternet Haber Sitesi
Şikayette Bulunan İsteklilerin Kamu İhale Kurumuna Yatıracakları Bedel	4.557.797-TL'ye kadar	27,322	K.İ.K. PAYI (MADDE 53/J/1) (%005)		2.879.202 TL
	4.557.797-TL'den	54,667	MİMAR VE MÜH. (MADDE 62/H)(HER YIL İÇİN)		1.597.917 TL
	18.231.255-TL'ye kadar		PAZARLIK /MAL-HİZMET 21/F		1.439.543 TL
	18.231.255--TL'den	82,018	DOĞRUDAN TEMİN 22/D-B.ŞEHİR		431.810 TL
	136.734.452-TL'ye kadar		Belediye şirketleri faal. alanları içindeki alımlar(3/G)		66.224.498 TL
	136.734.452--TL ve üzeri		109,37	DOĞRUDAN TEMİN 22/D-DİĞER İLLER	

4374 s.K. (b/1 numaralı alt bendine ilan süresi 7 gün olan ihalelerde a) İhale ile işin yapılacağı yerin aynı olması durumunda bir gazete ve bir internet haber sitesinde olmak üzere toplam iki defa ilan yapılması, b) İhale ile işin yapılacağı yerin farklı olması durumunda ilanlardan birinin ihalenin yapılacağı yerde çıkan bir gazete veya internet haber sitesinde, diğerinin ise işin yapılacağı yerde çıkan bir gazete veya internet haber sitesinde yapılması ve en az bir gazete ve internet haber sitesinde ilan yapılmış olması kaydıyla toplam iki defa ilan yapılması, 4734 s.K. 13 md.1/ (b), (2) ve (3) alt bendine göre (ilan süresi 14 ve 21 gün olan ihalelerde), ilanın işin yapılacağı yerde çıkan bir gazeteye ilave olarak bir internet haber sitesinde de, İhalenin yapılacağı yerde gazete çıkmaması veya internet haber sitesi yönetimi bulunmaması halinde ilanın Basın İlan Kurumu İlan Portalında yayımlanması gerekecektir.